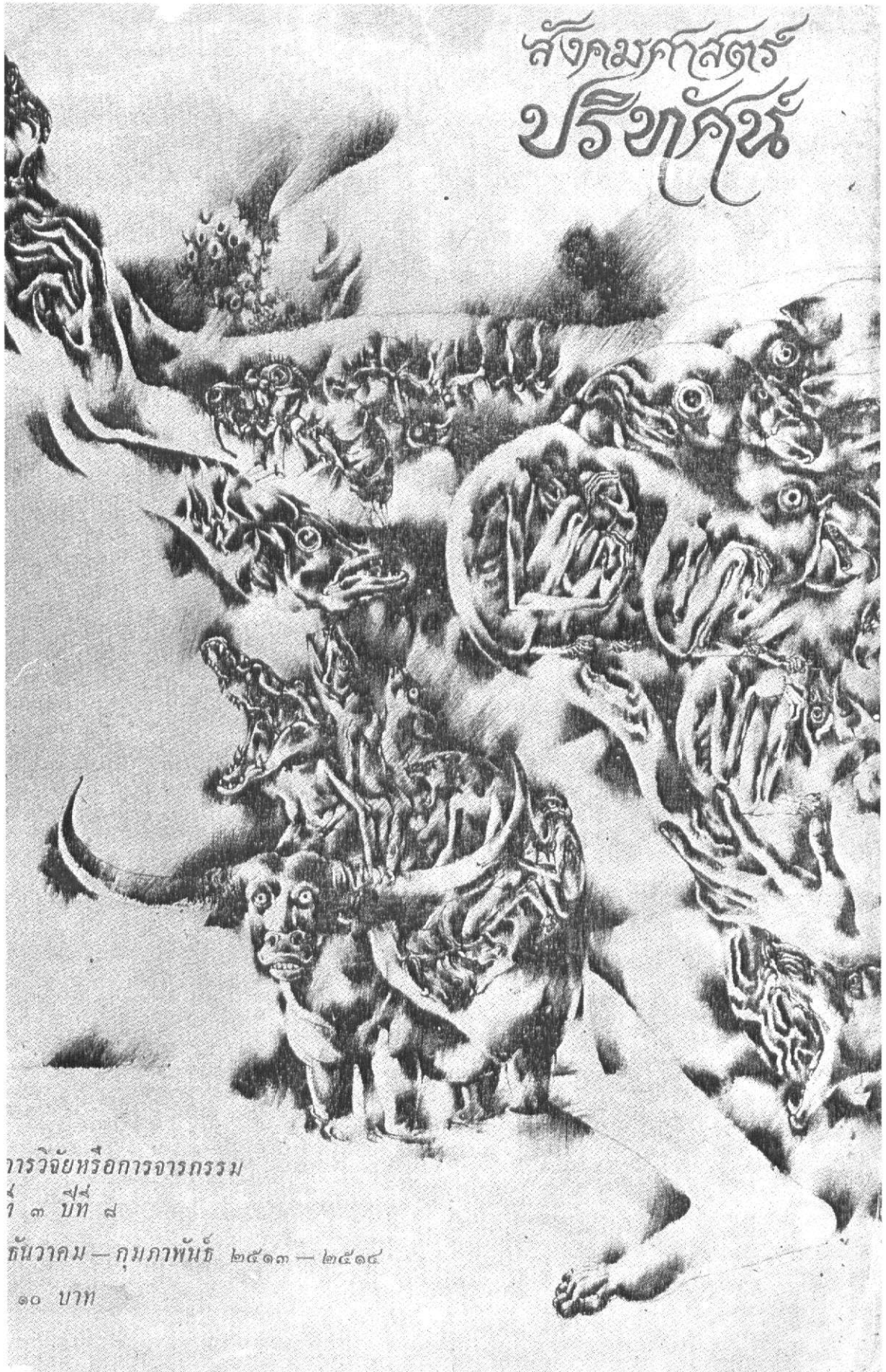

สังคมสัตว์ ปริศนา

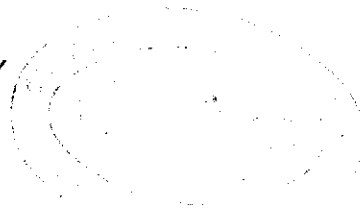
การวิจัยหรือการจารกรรม

๔ ๗๕
๗ ๓ ปี ๘

ต้นวาคม — กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓ — ๒๕๑๔

๑๐ บาท

สังคมศาสตร์ ปริทัศน์

ฉบับที่ ๓ ปีที่ ๘ เดือนธันวาคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๑๑ - ๒๕๑๔

เจ้าของ : พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครสวรรค์ประพินธ์
 นทนสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
 สราวุฒิกิจการ : นายสมศักดิ์ ชูโต
 บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา : นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี

สำนักงาน : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
 ถนนพญาไท ปากจุฬาฯ ซอย ๒ พระนคร โทร. ๕๖๖๒๒
 พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์ศิวิลพร นายจรูส วันทนทวี ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๑
 ๗๔ ซอยรัชฎาภิเษก วนเวียนมักกะสัน พระนคร โทร. ๗๐๗๕๒

บทนำ : การวิจัยทางวิชาการหรือการจารกรรม ประเมินผล ๒๒ ปี ของความช่วยเหลือทางวิชาการ ของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทย ปัญหาสำคัญของงานวิจัยในเมืองไทย งานวิจัยของนักวิชาการอเมริกันกับความมั่นคงของประเทศไทย ลมแล้ง : ร้อยกรอง สถานการณ์เกี่ยวกับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ในภาคเหนือของประเทศไทย Neglected Entrepreneurs in Thailand Western Social Science and Development : A Research Dilemma in Thailand ใกรูปร่างช่วยฉันที : ร้อยกรอง งานวิจัยของอเมริกันในทัศนะฝรั่ง งานวิจัยของอเมริกันในทัศนะไทย ชีวิตแห่งการกบฏของนักอุดมคติ : คนและหนังสือ อเล็กซานเดอร์ โซลสเฮนทซ์ : นักเขียนและการเมือง ปฏิกริยา - “ชายใหม่” ในทัศนะคนหนุ่ม (อีกคนหนึ่ง) - The Buddhist answer to Youth - ปัญหาคนหนุ่มสาวกับการพัฒนามหาวิทยาลัย - อุดมการณ์และความเป็นจริงในการเมืองไทย จัดหมายถึงบรรณาธิการ วิจารณ์หนังสือ บรรณาธิการ ผู้เขียน	<p>๓</p> <p>๖</p> <p>๑๘</p> <p>๓๐</p> <p>๔๑</p> <p>๔๒</p> <p>๕๘</p> <p>๖๔</p> <p>๘๐</p> <p>๘๓</p> <p>๘๔</p> <p>๘๖</p> <p>๘๐</p> <p>๑๐๖</p> <p>๑๑๔</p> <p>๑๒๑</p> <p>๑๒๓</p> <p>๑๒๖</p> <p>๑๓๒</p> <p>๑๔๒</p> <p>๑๕๒</p> <p>๑๕๔</p>	<p>เกริกศักดิ์ กองศิลป์</p> <p>วารินทร์ วงศ์หาญเข่าว</p> <p>ธีรเวทย์ ประมวลรัฐการ</p> <p>ศรีสุโร วิโรจน์</p> <p>สุเทพ สุนทรเกษม</p> <p>Louriston Sharp</p> <p>Ronald A. Witton</p> <p>จำนง แซ่ตั้ง</p> <p>เชอเบ็ค พิธีปลัด</p> <p>ไมเกิ้ล นอร์แมน</p> <p>ชาญวิทย์ เกษตรศิริ</p> <p>ชัยสิทธิ์ สมทวนิช</p> <p>บัณฑิต กฤดาการ</p> <p>โมศรี อังภากรณ์</p> <p>Bhikkhu Kantipalo</p> <p>ถนอม วงศ์จันทร์</p> <p>โคโลนาเร่ มิลลาร์</p>
---	--	--

ปก : ภาพลายเส้น โดย ถวัลย์ ดัชนี

จดหมายถึงบรรณาธิการจาก

บุญสมอง บุญโยทยาน สุภาพ พิลาธอง รังสรรค์ ธารพรพันธ์
 นรมณี เศรษฐบุตร สุขีพ แข่งขัน อุทัย ราญมิชัย
 เด็ก ม.ศ. ๕ สุรชัย ถิลาศิริไสว อติศักดิ์ เกศวิฑูร
 ปรางโมทย์ นาคกรรพ

กมล สมวิเชียร
 ไพฑูรย์ สีนลรัตน์

ผู้วิจารณ์หนังสือ
 ประจักษ์ วีระประเสริฐ
 นิธิจ รัตนกุล

สังคมศาสตร์ ปริทัศน์

THE SOCIAL SCIENCE REVIEW, QUARTERLY

No. 3

VOL. 8

DECEMBER - FEBRUARY 1970 - 1971

EDITED BY SOMSAK XUTO, SUCHART SAWADSI
SOCIAL SCIENCE ASSOCIATION OF THAILAND
PHYA THAI ROAD, CHULA SOI 2; BANGKOK 5
THAILAND TEL. 57622

THE SOCIAL SCIENCE REVIEW
IS PRINTED BY SIVAPHORN LIMITED PARTNERSHIP
74 SOI RAJJATAPHAN, MAKKASAN,
BANGKOK, THAILAND TEL. 70752

LEADING ARTICLE :

Social Science Research or Counter-Insurgency	4	
Twenty-two years of America aid to Thailand- <i>Reassessment</i>	6	<i>Krirksak Kongsilp</i>
The Research Problem in Thailand	18	<i>Warin Wonghanchao</i>
American Researchers and Security of Thailand	30	<i>Thiravetya</i> <i>Pramuanradkarn</i>
<i>A Prose Poem</i>	41	<i>Srisuro Viroch</i>
Social Science Research in the Northern of Thailand	42	<i>Suthep Sunthornpesuch</i>
Neglected Entrepreneurs in Thailand	58	<i>Lauriston Sharp</i>
Western Social Science and Development: <i>A Research Dilemma in Thailand</i>	64	<i>Ronald A. Witton</i>
<i>A Prose Poem</i>	80	<i>Tang Chang</i>
An American's View on Research (tr.)	83	<i>Herbert Phillips</i>
A Thai's View on Research	86	<i>Charvot Kaset-Siri</i>
The Rebel of the Idealist: <i>Man and Book</i>	90	<i>Chaisiri Samudavanija</i>
Alexander Solzhenitsyn: <i>Writer and Politic</i>	106	<i>Bundith Kridakon</i>

NOTES AND COMMENTS

- The New Left again	114	<i>Mytri Ungphakon</i>
- The Buddhist answer to Youth	121	<i>Bhikkhu Kantipalo</i>
- The Youth and University Development	123	<i>Thanom Wongchantra</i>
- Ideology and Reality in Thai Politic	127	<i>Dolina Millar</i>

LETTERS TO THE EDITOR

132

BOOK REVIEWS

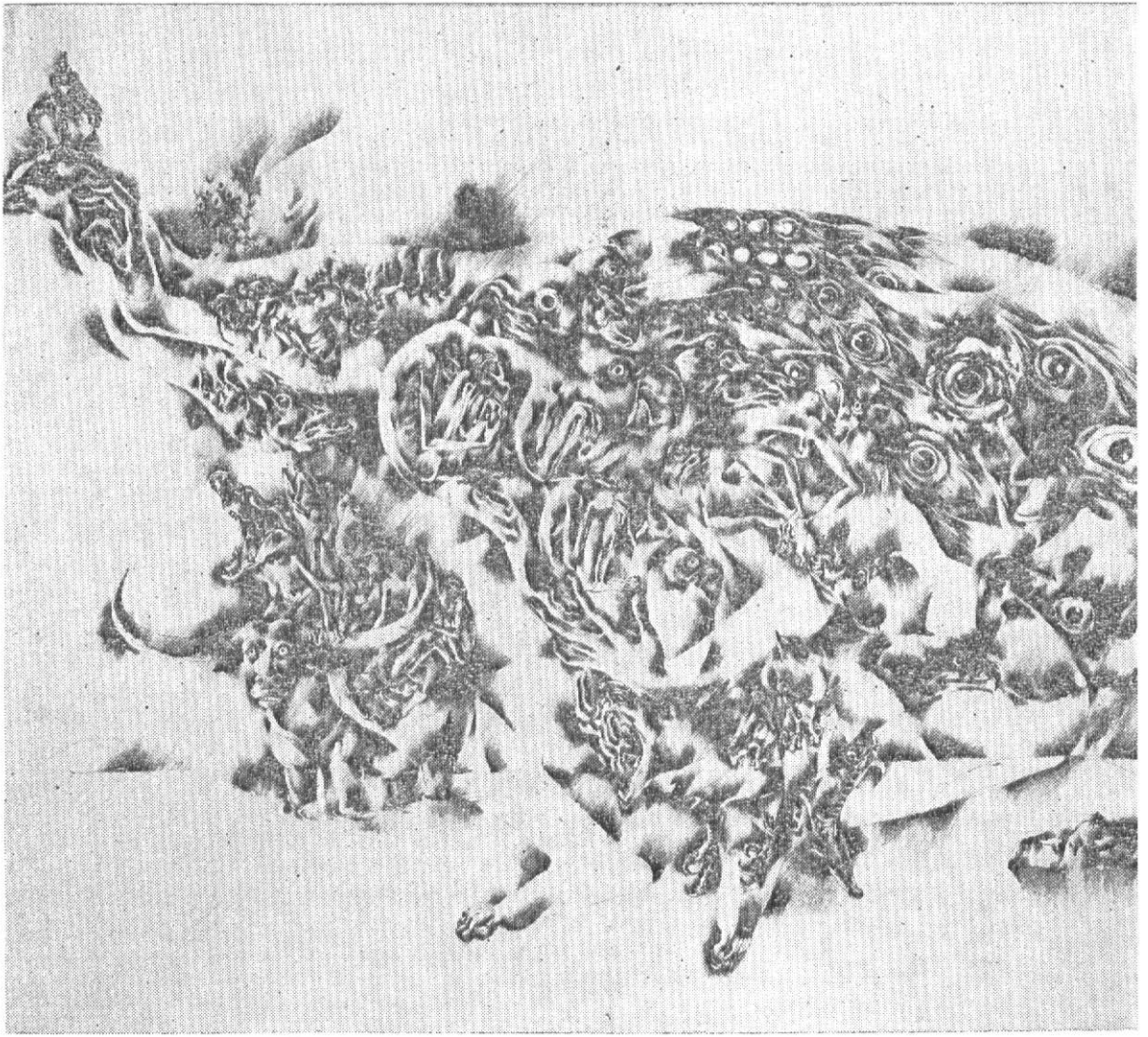
142

EDITOR

152

Cover : Drawing by Thawal Dhatchani

ข้อคิดเห็นใด ๆ ในหนังสือนี้ ย่อมเป็นของผู้เขียน มิใช่เป็นทัศนะของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ส่วนลิขสิทธิ์ของบทความ
เป็นของ "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" การตีพิมพ์ซ้ำ ต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบก่อน "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" ออกปีละ ๔ ฉบับ ในเดือน
มิถุนายน กันยายน ธันวาคม และ มีนาคม จำหน่ายปลีกตามร้านทั่วไป เล่มละ ๑๐ บาท สมาริต ค่าบำรุงปีละ ๕๐ บาท โดยมี
สิทธิได้รับฉบับพิเศษ ฉบับนักศึกษา ฉบับสมัคร ส่งรวมกันได้ไม่ว่า นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี บรรณาธิการ (ส่งจ่ายไปรษณีย์รองเมือง)
สมาชิกประเภทนักเรียนนักศึกษาเสีย ๑๕ บาท แต่ต้องมีอาชารับรองกำกับมา และส่งตรงให้ที่สำนักศึกษาเท่านั้น

นกกุง หรือ ควาส
ภาพขยายเต็มจากปก โดย ถวัลย์ ดัชนี

การวิจัยทางวิชาการหรือการกิจกรรม

ในฐานะเวทีของการต่อสู้ทางอุดมการณ์ ประเทศไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในด้านยุทธศาสตร์และการเมืองระหว่างประเทศ ที่ประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา จะยึดเอาไว้เป็นที่มั่นในการใช้นโยบายประจัญหน้า เพื่อแบ่งเขตอิทธิพลกับจีนแดงและกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์อื่น ๆ การขยายตัวของคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคแถบนี้ ทำให้รัฐบาลสหรัฐ ฯ ลงทุนสร้างปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจให้ประเทศของเรา โดยเฉลี่ยปีละ ๒๐๐ ล้านดอลลาร์ ดังนั้นประมาณ ๒๐ ปีที่ผ่านมา สหรัฐ ฯ จึงได้ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจต่อเราไม่ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ ในขณะที่ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ สหรัฐ ฯ ก็เพิ่มบทบาทในด้านทหารและด้านการเมืองมากขึ้นในขณะเดียวกัน เฉพาะทางด้านทหาร การสู้รบในสงครามเวียดนาม ทำให้รัฐบาลสหรัฐ ฯ ทุ่มเงินมากกว่า ๒,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ เพื่อสร้างศูนย์ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ และลงทุนศึกษาวิจัยเพื่อต่อต้านการแทรกซึมของฝ่ายตรงข้ามทุก ๆ ภูมิภาค

มีผู้นำและนักวิชาการของสหรัฐ ฯ จำนวนไม่น้อยที่เชื่อว่า อีกไม่นานประเทศไทยก็จะเป็นแบบเดียวกับเวียดนาม ลาว และตัวอย่างล่าสุดที่มองเห็นกันอยู่คือเขมร ดังนั้นการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับเมืองไทยเพื่อต่อต้านการแทรกซึม จึงต้องเตรียมเสียแต่เนิ่น ๆ เพื่อเตรียมรับมือกับฝ่ายตรงข้ามทุกวิถีทาง ในการเข้ามศึกษาวิจัยเมืองไทยนั้น รัฐบาลสหรัฐ ฯ ได้ว่าจ้างโดยผ่านมาทางหน่วยงานของรัฐบาลเอง หรือไม่ก็ทางมหาวิทยาลัย ศูนย์วิชาการ และสถาบันวิจัยของเอกชน เช่น ในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ได้รับทำงานวิจัยเกี่ยวกับการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ให้กับ องค์การพัฒนาระหว่างชาติ (AID) ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐบาลสหรัฐ ฯ (เจ้าหน้าที่ของ AID เคยแถลงต่อรัฐสภาของสหรัฐ ฯ ว่า ได้ทำงานให้กับหน่วยสืบราชการลับ CIA ด้วย) ดังนั้นเมื่อ คณะกรรมการที่ปรึกษาทางการศึกษาแห่งประเทศไทย (AACT) ได้ทำงานให้กับ AID โดยดำเนินการหานักวิชาการในมหาวิทยาลัยอเมริกาที่รู้เรื่องเมืองไทยให้เข้ามาวิจัย เพื่อที่จะควบคุมและแผ่อิทธิพลในวงการศึกษาด้านสังคมศาสตร์ของประเทศไทย จึงถือว่าได้ทำงานให้กับหน่วยสืบราชการลับของสหรัฐ ฯ ด้วย แม้ว่าอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของสหรัฐ ฯ บางคนจะมีความตั้งใจดีเกี่ยวกับเมืองไทยก็ตาม ในกรณีนี้ องค์การดังกล่าวได้ร่วมมือกับ องค์การกลุ่มที่ปรึกษาการพัฒนาแห่งเอเชียอาคเนย์ (SEADAG) ซึ่ง USOM เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ และบริหารงานโดยสมาคมเอเชียที่นิวยอร์ก หน่วยงานหลังนี้ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสหรัฐ ฯ นักธุรกิจที่มีผลประโยชน์ในต่างประเทศ ศาสตราจารย์จากมหาวิทยาลัย และมูลนิธิต่าง ๆ ได้ให้ความสนับสนุน โดยให้ทุนแก่นักวิจัยไทยทำการวิจัยเอง

เมื่อกระทรวงกลาโหมสหรัฐ ฯ ตั้งหน่วยงาน ARPA ขึ้นที่กรุงวอชิงตัน ใน ค.ศ. ๑๙๖๘ ก็ได้เริ่มโครงการต่าง ๆ เพื่อค้นหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อต่อต้านขบวนการใต้ดิน (Counter - Insurgency) และมีหลักฐานว่า มหาวิทยาลัยในสหรัฐ ฯ หลายแห่ง เช่น สถาบันการวิจัยแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด มิชิแกน คอร์เนล และมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในสหรัฐ ฯ อีกไม่น้อยกว่า ๓๐ แห่ง ได้ให้ความร่วมมือศึกษาต่อโครงการวิจัยนี้

การวิจัยทางวิชาการนั้น ถ้าหากเป็นไปได้เพื่อผลได้ในทางวิชาการแล้ว ย่อมยังความเจริญให้เกิดขึ้นในสังคม แต่ถ้าหากจุดมุ่งหมายของการวิจัยมุ่งไปเพื่อผลในทางการเมือง (ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องสืบต่อไปถึงผลทางทหารด้วย) และทางเศรษฐกิจของสหรัฐ ฯ แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยผู้บริหารประเทศในแต่ละสมัยของสหรัฐ ฯ รักษาผลประโยชน์ร่วมกันกับกลุ่มผู้นำของไทยแล้ว ผลเสียย่อมอาจเกิดขึ้นได้ ไม่มีผู้ใดปฏิเสธว่าการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของสหรัฐ ฯ ได้ทำให้รายได้ของประเทศไทยสูงขึ้นประมาณร้อยละ ๔ แต่ขณะเดียวกัน เราก็พบว่า อดีตผู้นำของเราบางคน ได้ฉ้อราษฎ์บังหลวง เท่าที่เปิดเผยแล้วมากกว่า ๒๐๐ ล้านบาท ดังนั้นถึงแม้รายได้เฉลี่ยต่อหัวจะแสดงให้เห็นว่ามีอัตราเพิ่มสูงขึ้นมาประมาณ ๒,๕๐๐ ล้านบาทต่อปี เราก็เชื่อว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวนั้นเป็นไปเพื่ออภิสิทธิ์ชนที่ส่วนเกี่ยวข้องกับอำนาจในวงการบริหารบาลมากกว่าประชาชนทั่วไป เช่น ในจำนวนนี้ ผลจากสงครามเวียดนาม มีส่วนทำให้นายพลทหารอากาศของเรคนหนึ่ง สามารถจัดการหาเงินส่วนตัวได้ถึง ๑๐๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท ต่อปี

ในลักษณะของสังคมที่ด้อยความขัดแย้ง โดยเอื้ออำนวยให้แก่การเปลี่ยนแปลง ดังนั้นเมื่อมีการทำงานวิจัยบางเรื่องในเมืองไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการต่อต้านฝ่ายตรงข้าม ที่เราเองไม่ทราบว่าจะงานที่นักวิจัยสหรัฐ ฯ เข้ามาทำกับคำตอบที่เขาได้รับจากการวิจัยจะต้องกันกับจุดประสงค์ของการวิจัยอย่างเต็มที่หรือไม่ เมื่อมองในแง่นโยบายของรัฐบาลสหรัฐ ฯ แล้ว จุดประสงค์หลัก ก็คงต้องการให้ระบบโครงสร้างของสังคมไทยเป็นไปในรูปที่รัฐบาลสหรัฐ ฯ มุ่งหวังไว้ กล่าวคือพยายามดึงให้ประเทศไทยตกเข้าไปอยู่ในวงอิทธิพลของญี่ปุ่น - สหรัฐ ฯ มากขึ้น ซึ่งเรื่องนี้ก็ยังไม่มีการกล่าวได้ว่า รัฐบาลสหรัฐ ฯ จะประสบความสำเร็จในการวิจัยดังกล่าวหรือไม่ เพราะผลงานวิจัยที่มุ่งแต่เพียงผลประโยชน์ส่วนตัว คือชื่อเสียงของนักวิจัยเองหรือเงินค่าจ้าง จึงย่อมก่อให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้ เมื่อนำเอาผลวิจัยนั้นไปเป็นหลักฐานในการปฏิบัติ การได้ผลวิจัยออกมาทำนองว่า “ความพอใจจะเกิดขึ้นกับชาวชนบทได้ โดยการจัดการเผาผลผลิตทางเกษตรกรรมนั้นเสีย” หรือ “ความพอใจของบุคคลจะเกิดขึ้น โดยเปลี่ยนอดีตของบุคคลนั้น หรือเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้นเคยมีความพอใจในอดีตเสีย” ดังจะเห็นตัวอย่างจากเวียดนามที่สหรัฐ ฯ ได้ศึกษาวิจัยมาอย่างลึกซึ้งก่อนที่จะส่งทหารเข้าไป ก็มีได้ช่วยให้สหรัฐ ฯ วางนโยบายการทหารถูกต้องเสมอไป ผลการวิจัยบางอย่างที่สร้างความเข้าใจผิดขึ้นจึงอาจเป็นผลทำให้พลเรือนเวียดนามต้องเสียชีวิต เช่น ในกรณีการสังหารหมู่ที่มายลาย เป็นต้น

การรู้เงื่อนไขบางอย่างของคนในสังคมหนึ่ง เพื่อใช้เงื่อนไขนั้น ๆ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบสังคมให้เป็นที่พอใจในทางที่ตนต้องการ เช่น รู้ว่าคนชอบปลาว่า ก็เอาปลาว่าไปล่อให้ออกมา โดยคิดว่า ความเชื่อและนิสัยของประชาชนในต่างประเทศบางแห่งมีความสำคัญต่อปฏิบัติการทางจิตวิทยา ความคิดทำนองนี้ บางทีเมื่อนำมาใช้เป็นนโยบายแล้ว อาจมีผลไปในทางร้ายได้ และมีผลเสียหาอย่างร้ายแรงต่อจริยธรรมของความเป็นนักวิชาการที่แท้จริง เพราะการเข้าไปรู้เงื่อนไขนั้น ถ้ามุ่งหวังผลในทางอื่น นอกเหนือไปจากทางวิชาการอันบริสุทธิ์แล้ว ย่อมกลายเป็นการจารกรรมกันทางอ้อมนั่นเอง ถึงแม้ว่านักวิชาการจะอ้างว่าตนทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งสัจจะในตัวของมันเอง สัจจะนั้นก็นับเป็นมีดสองคม ผู้ที่มีความเชื่อว่า นักวิชาการของมหาวิทยาลัย ควรจะมีบทบาท

สำคัญในฐานะเป็นแหล่งอิสระที่จะพิสูจน์หรือแสวงหามาซึ่งสัจจะนั้น เราเห็นด้วย เพราะการจะระวังไม่ให้มีการวิจัยทางวิชาการเสียเลย ความรู้ ความก้าวหน้าของมนุษยชาติก็จะถอยหลังเข้าคลอง แต่สัจจะนั้น ข้อมไม่ใช้สิ่งที่จะมาจกคนซึ่งทำงานในกระทรวงกลาโหมโดยตรง เพราะคนในกระทรวงกลาโหมนั้นเลี้ยงชีพของเขาอยู่ได้ด้วยการทำงานตามนโยบายเท่านั้น ยิ่งเงินในการวิจัยเกี่ยวกับเมืองไทยเวลานี้ ส่วนมากอยู่ในมือของนักวิชาการสหรัฐ ฯ หรือไม่กี่องค์การต่าง ๆ ของสหรัฐ ฯ นักวิชาการในมหาวิทยาลัยบ้านเรา ยิ่งควรระวังให้มากขึ้น เพราะตนอาจกลายเป็นสื่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศชาติได้โดยไม่รู้ตัว ในฐานะที่เรเป็นประเทศยากจน การยอมรับงานวิจัยบางอย่างของนักวิชาการจอมปลอม จึงควรที่จะระวังให้มาก เพราะอาจจะเป็นผลเสียก่อนนโยบายในระยะยาวของประเทศชาติได้

ในแง่นโยบายของประเทศชาติ เมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งลงไป เสถียรภาพของรัฐบาลและความเป็นเอกราชของชาติในอนาคต ข้อมขึ้นอยู่กับวิธีการที่จะแก้ไขปัญหาค่างๆ ภายในประเทศ ให้มีประสิทธิภาพก่อนอื่น ดังนั้น ถ้าหากเรายังมีผลประโยชน์ร่วมกับสหรัฐ ฯ อยู่ เราก็ควรเลิกที่จะคิดถึงตัวเองโดยดำเนินนโยบายค่างประเทศแบบคนในครอบครัวที่กันเสียที่ เราเชื่อเพราะความเป็นน้องก็จริง แต่พี่ของเราก็ต้องมีเหตุผลและน้องก็ต้องไม่คอยแต่แสวงหาผลประโยชน์จากพี่ฝ่ายเดียวด้วย

สิ่งที่จะเสนอเรื่องการวิจัยในเมืองไทยต่อไปนี้ เราตระหนักว่ามีข้อที่น่าคิดอยู่บ้าง กล่าวคือ

๑) การวิจัยใด ๆ ก็ตาม ถ้าหากมิได้เป็นไปเพื่อวิชาการโดยตรง ข้อมอาจมีผลร้ายต่อเสถียรภาพของรัฐบาลได้ เพราะถ้าการวิจัยนั้นถูกต้องสามารถนำมาใช้กับการต่อต้านฝ่ายตรงข้ามได้ ก็ข้อมจะนำมาใช้กับรัฐบาลไทยเองได้ ในกรณีที่รัฐบาลจะเปลี่ยนท่าทีเรื่องนโยบายใหม่ ดังนั้นการรู้ความลับภายในประเทศบางอย่างจึงอาจทำให้เราเสียอำนาจในการต่อรอง เมื่อเราจะเปลี่ยนนโยบายค่างประเทศ

๒) เพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจในการต่อรอง รัฐบาลไทยควรจะได้มีส่วนร่วมรับรู้กับการวิจัยดังกล่าวด้วย ซึ่งในเรื่องนี้ ตามกฎหมายแล้ว สภาวิจัยแห่งชาติจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ ศูนย์การเก็บเอกสารการวิจัยของหน่วยงานวิจัยค่างๆ จะต้องมีจุดประสงค์ในการเก็บเอกสารอย่างไม่คลุมเครือ และไม่มีเลศนัยแฝงอยู่ ผลงานการวิจัยค่างๆ ที่ทำไปแล้ว ไม่ว่าจะทำขึ้นโดยนักวิจัยฝ้างไทยหรือฝ้างค่างประเทศ ควรจะต้องเสนอผลงานการวิจัยออกมา ให้เป็นที่เปิดเผยทางวิชาการอย่างแท้จริง ไม่ใช่ปกปิดเป็นความลับ ทั้งนี้ก็เป็นเรื่องลำบาก เพราะศูนย์รวมเอกสารทางทหารระหว่างไทย - อเมริกัน ก็จะถือเป็นส่วนหนึ่งของ องค์การสายลับระหว่างประเทศมากกว่าที่จะเป็นศูนย์บริการงานวิจัยโดยเปิดเผย

๓) ในการวิจัยใด ๆ ก็ดี ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยลับหรือเปิดเผย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการผิดพลาด และเพื่อการร่วมมือในทางที่เป็นประโยชน์ ความรับผิดชอบต่อมาตรการใด ๆ ก็ตาม ควรตกอยู่กับรัฐบาลไทย งานวิจัยบางเรื่องนั้น ถ้ารัฐบาลไทยไม่มีส่วนรับผิดชอบรู้เห็นอยู่ด้วยแล้ว ข้อมถือว่างานวิจัยนั้นเป็นงานจารกรรมแน่นอน ซึ่งทั้งนี้ ข้อมแล้วแต่ว่าสหรัฐ ฯ มีความจริงใจกับเราแค่ไหน หรือสหรัฐ ฯ หวังจะใช้ผลงานวิจัยลับควบคุมนโยบายค่างประเทศของเราต่อไปในอนาคต ก็ต้องระวังให้รอบคอบต่อไป ©

ประเมินผล ๒๒ ปี
ของความช่วยเหลือทางวิชาการของสหรัฐอเมริกา
ต่อประเทศไทย (พ.ศ. ๒๔๙๒ – ๒๕๑๓)

เกริกศักดิ์ กองศิลป์

ความช่วยเหลือทางวิชาการที่ประเทศไทยได้รับจากต่างประเทศ อาจจำแนกตามแหล่งที่มาของความช่วยเหลือได้เป็น ๔ แหล่งสำคัญ คือ

- (๑) ความช่วยเหลือจากประเทศสหรัฐอเมริกา
- (๒) ความช่วยเหลือจากองค์การสหประชาชาติ
- (๓) ความช่วยเหลือจากแผนการโคลัมโบ
- (๔) ความช่วยเหลือจากประเทศอื่น ๆ

ในจำนวนปริมาณความช่วยเหลือทั้งหมดนับได้ว่าความช่วยเหลือจากแหล่งแรก คือ ประเทศสหรัฐอเมริกามีปริมาณสูงสุด ดังจะเห็นได้จากจำนวนโครงการช่วยเหลือที่สิ้นสุดอายุโครงการลงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๒ มีจำนวนต่างกัันดังนี้

- (๑) เป็นจำนวนโครงการของสหรัฐอเมริกา ๑๐ โครงการ
- (๒) ขององค์การสหประชาชาติ ๓ โครงการ
- (๓) ของแผนการโคลัมโบ ๒ โครงการ (เป็นของประเทศญี่ปุ่น ๑ โครงการและของประเทศญี่ปุ่นร่วมกับสหราชอาณาจักรอีก ๑ โครงการ)
- (๔) ประเทศอื่น ๆ ๑ โครงการ (โครงการน้ำขึ้นของประเทศออสเตรเลีย)

บทความเรื่องนี้จะได้วิเคราะห์เฉพาะเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางวิชาการที่ประเทศไทยได้รับจากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยจะแบ่งข้อเขียนนี้ออกเป็น ๔ ตอน คือ

- (๑) ความมุ่งหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

ในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการต่อประเทศไทย

- (๒) งบประมาณและการจัดสรรเงินช่วยเหลือ
- (๓) ลักษณะของโครงการช่วยเหลือ
- (๔) สรุปการประเมินผลและข้อเสนอแนะ

๑) ความมุ่งหมายของการช่วยเหลือทางวิชาการของประเทศไทยเพื่อศึกษา (Mission to Thailand) หรือเป็นที่รู้จักกันในชื่อ “ยูเอสดี” (USAID./Thailand) ในประเทศไทย

ในการช่วยเหลือประเทศด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนาในทวีปต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย ในทวีปเอเชีย รัฐบาลอเมริกันได้ตั้งหน่วยงานขึ้นหน่วยหนึ่งมีชื่อว่า “องค์การเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ” (Agency for International Development หรือที่เรียกว่า AID) ตั้งอยู่ที่กระทรวงการต่างประเทศ (Department of State) ที่วอชิงตัน ดี.ซี. สำนักงานแห่งนี้ได้ แดลงถึงวัตถุประสงค์ของประเทศสหรัฐอเมริกาในการให้ความช่วยเหลือต่อประเทศไทยว่า

“ในการพิจารณาด้านภูมิรัฐศาสตร์ ประเทศสหรัฐอเมริกาเห็นว่าประเทศไทยมีที่ตั้งสำคัญเป็น กุญแจของการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจและการ เมืองในภูมิภาคแถบนี้ และโดยที่ความมั่นคง ของชาติไทยได้รับความกระทบกระเทือนจากการ ชูเชิด แทรกซึม บ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์ ดังนั้นประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีความมุ่งหมายใน หลักการพื้นฐานช่วยเหลือประเทศไทยให้มีความ สามารถและประสิทธิภาพแข็งแกร่งเพียงพอที่จะ เผชิญกับภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศได้”

องค์การเพื่อการพัฒนาการระหว่างประเทศ นี้มีสำนักงานอยู่ในประเทศไทย ตั้งอยู่ที่ถนน เพชรบุรี ในกรุงเทพฯ ซึ่งรู้จักกันในนามของ “ยูซอม” (USOM: United States Operation

นั้นเอง สำนักงานยูซอมได้แถลงเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๙ เกี่ยวกับการดำเนินงาน ดังนี้

“นโยบายในการปฏิบัติและดำเนินงานของ ยูซอมก็เพื่อสนับสนุนโครงการ (programs) ต่าง ๆ ของรัฐบาลไทย ยูซอมไม่ใช้หน่วยงานที่ ปฏิบัติโดยตรง หากแต่คอยให้ความช่วยเหลือ อยู่วงนอกเพื่อให้โครงการต่าง ๆ ที่ริเริ่มโดยรัฐ บาลไทยดำเนินไปด้วยดี

จะเห็นได้ว่า สหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือต่อประเทศไทยทางวิชาการด้วยความมุ่ง หมายประการเดียวคือต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ แต่ โดยที่สัญญาตกลงระหว่างประเทศเป็นสัญญาสอง ฝ่าย รัฐบาลสหรัฐและรัฐบาลไทยจึงตกลงใน หลักการที่ว่า การดำเนินนโยบายและความรับ ผิดชอบเป็นภาระและหน้าที่ของรัฐบาลไทยโดย ตรง รัฐบาลอเมริกันจะเพียงแต่ช่วยเหลือจัดหา ในสิ่งที่รัฐบาลไทยอาจใช้ประโยชน์ในการดำเนิน งานเท่านั้น

๒) งบประมาณและการจัดสรรเงินในการช่วยเหลือ

สำนักงานยูซอมได้สรุปผลเมื่อเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๙ ถึงการช่วยเหลือที่สหรัฐให้ แก่ประเทศไทยว่า

“ประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจในรูปต่าง ๆ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๒ (อันเป็นปีแรกที่ประเทศไทยรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากสหรัฐอเมริกา)

ถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๙ รวม ๔๑๐ ล้านดอลลาร์ ซึ่งได้ยังให้เกิดผลดีต่อสหรัฐอเมริกาและโลกเสรีในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ เศรษฐกิจของประเทศไทยก็มีอัตราเร่งเพิ่มขึ้นอย่างมากอีกด้วย”

งบประมาณการช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทยอาจสรุปได้ ดังนี้

ปีงบประมาณ (พ.ศ.)	เงินช่วยเหลือ (ล้านเหรียญสหรัฐ ฯ)	เงินให้กู้ (ล้านเหรียญสหรัฐ ฯ)	ยอดรวม (ล้านเหรียญสหรัฐ ฯ)
๒๔๙๒-๒๔๙๖	๑๖.๑	—	๑๖.๑
๒๔๙๗-๒๕๐๐	๑๐๙.๑	๒๐.๐	๑๒๙.๑
๒๕๐๑	๒๔.๐	๑.๘	๒๕.๘
๒๕๐๒	๒๔.๑	๒๐.๘	๔๔.๙
๒๕๐๓	๒๓.๘	—	๒๓.๘
๒๕๐๔	๒๔.๒	—	๒๔.๒
๒๕๐๕	๒๔.๗	๑๑.๑	๓๕.๘
๒๕๐๖	๑๕.๕	—	๑๕.๕
๒๕๐๗	๑๒.๗	—	๑๒.๗
๒๕๐๘	๑๙.๐	—	๑๙.๐
๒๕๐๙	๔๓.๓	—	๔๓.๓
๒๕๑๐	๔๙.๘	๓.๕	๕๓.๓
๒๕๑๑	๔๖.๗	—	๔๖.๗
๒๕๑๒	๓๕.๕	—	๓๕.๕
รวมยอด	๔๖๘.๕	๕๗.๒	๕๒๕.๗

(ที่มา : องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา)

จะเห็นได้ว่ายอดรวมของเงินช่วยเหลือและเงินกู้ระยะยาวที่สหรัฐอเมริกาได้ให้ต่อประเทศไทยในระยะ ๒๐ ปีที่แล้วมา (พ.ศ. ๒๔๙๒-๒๕๑๒) มีมูลค่ารวมถึง ๕๒๕.๗ ล้านดอลลาร์ (ประมาณ ๑๐,๕๑๔ ล้านบาท) โดยเป็นงบให้เปล่ามีมูลค่า ๔๖๘.๕ ล้านดอลลาร์ (ประมาณ ๑,๑๔๔ ล้านบาท)

เป็นที่น่าสังเกตว่าในโครงการให้ความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทยแต่ละโครงการนั้น ประเทศไทยจะต้องจัดสรรเงินจากงบประมาณแผ่นดินสมทบในจำนวนที่เท่าเทียมกัน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่การปฏิบัติงานของหน่วยราชการไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ตัวเลขและเอกสารเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณสมทบในโครงการต่าง ๆ จึงกระจัดกระจายและเท่าที่ทราบยังไม่มียุทธศาสตร์รวมหรือประเมินผลเอาไว้

จากการศึกษาในส่วนปลีกย่อยแต่ละโครงการพบว่า รัฐบาลได้จัดสรรเงินสมทบทุกโครงการ ตัวอย่างเช่นโครงการสำรวจการสร้างทางหลวงสายสระบุรี-หล่มสัก รัฐบาลอเมริกันจัดสรรเงินช่วยเหลือให้ ๙๓,๕๐๐ เหรียญ รัฐบาลไทยจัดสรรงบประมาณสมทบ ๓,๗๐๐,๐๐๐ บาท (ประมาณ ๘๕,๐๐๐ เหรียญ) และในจำนวนเงินงบประมาณของรัฐบาลอเมริกันนั้น เมื่อพิจารณารายละเอียดต่อไปจะพบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นเงินเดือนของที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสมบ้าง ไม่เหมาะสมบ้าง มาทำงานบ้าง มาเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจบ้าง

ตัวอย่างอันเป็น *ตัวเลขสมมุติ* ต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นถึงการจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือของรัฐบาลอเมริกันในรายละเอียดเพิ่มขึ้น

ตัวเลขสมมุติ (จากประสบการณ์) / โครงการสมมุติ ๑ โครงการ

งบประมาณช่วยเหลือ	ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ (เหรียญสหรัฐฯ)	ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ (เหรียญสหรัฐฯ)	ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ (เหรียญสหรัฐฯ)
ที่ปรึกษา ๕ คนในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ๑๒ คนในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ และ พ.ศ. ๒๕๑๑	๕๖,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐
วัสดุและเครื่องมือเครื่องใช้			
กรมการข้าว	๘๔,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐
กรมกสิกรรม	๑๐๘,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
ศูนย์เกษตรฯ	๒๔๐,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐	๑๗๐,๐๐๐
ทุนข้าราชการไปศึกษาที่สหรัฐฯ (ปี ๒๕๑๐ และ ๒๕๑๑ ปีละ ๖ คน)	-	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
ยกกรวม*	๔๒๕,๐๐๐	๔๔๐,๐๐๐	๔๘๐,๐๐๐

* (ไม่รวมถึงรัฐบาลไทยจัดสรรงบประมาณเงินบาทในจำนวนเท่า ๆ กันสมทบทุกโครงการ)

จะเห็นได้ว่า ในจำนวนยอดเงินช่วยเหลือ นั้น ได้จ่ายเป็นค่าเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลอเมริกันประมาณ ๒๐% ซึ่งเงินเดือนของที่ปรึกษาอเมริกันแพงกว่าผู้ทรงคุณวุฒิคนไทยประมาณ ๓-๔ เท่าตัว

ส่วน ๘๐% ของยอดเงินได้จ่ายเป็นค่าอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่ไม่สู้จะเหมาะสมกับการนำมาใช้ในประเทศไทย ทำให้ประสิทธิภาพของการพัฒนาเสียไปเปล่ากว่าครึ่งหนึ่งของผลงานที่ควรจะปรากฏออกมา

จึงกล่าวได้ว่า ในงบประมาณแต่ละ ๑ เหรียญสหรัฐ ๆ นั้น ๒๐% จ่ายเป็นเงินเดือนของเจ้าหน้าที่อเมริกัน และเจ้าหน้าที่อเมริกันไม่ได้อาศัยเงินเหล่านี้ หากแต่เก็บไว้เป็นเงินสะสม ส่วนค่าเช่าบ้านซึ่งแพงมากและค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดนั้น รัฐบาลไทยเป็นผู้ออกเกือบทั้งสิ้น อีก ๘๐% ที่เหลือก็เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่ขาดประสิทธิภาพและไม่เหมาะสมต่อการใช้งานในประเทศไทย ทำให้คุณค่างาลดลงไปครึ่งหนึ่ง ดังนั้น คุณค่าของการช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทยใน ๑ เหรียญสหรัฐ ๆ จากการพิจารณาขั้นต้นจึงมีคุณค่าสูงสุดไม่เกิน ๔๐ เซนต์ และเมื่อพิจารณาถึงการแทรกแซงการปฏิบัติงาน ของกรมกองและกระทรวงต่างๆ เพื่อให้งานเกิดผลต่อนโยบายของรัฐบาลอเมริกันโดยตรงก็จะพบว่า การช่วยเหลือของรัฐบาลอเมริกันต่อประเทศไทยเป็นการติดลูกติดรางแกว้อย่างที่ประเทศไทยคิดไม่ถึงทีเดียว

๓) ลักษณะของโครงการช่วยเหลือ

โครงการช่วยเหลือทางวิชาการของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทยนั้น ๑๐% ของโครงการเป็นโครงการต่อต้านคอมมิวนิสต์ และ ๗๐% ของโครงการทุ่มเทปฏิบัติการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในจำนวนโครงการมากหลายนั้นอาจแบ่งประเภทสำคัญ ๆ ได้ ๔ ประเภท คือ

(ก) โครงการเกี่ยวกับการป้องกัน (ภัยจากคอมมิวนิสต์) ได้แก่โครงการ civil police โครงการวิทยุสื่อสารระหว่างหมู่บ้าน โครงการสนับสนุนการพัฒนาการตำรวจในเขตทุรกันดาร และโครงการหน่วยรักษาความสงบประจำหมู่บ้าน

(ข) โครงการเกี่ยวกับการผลิต ได้แก่โครงการเร่งรัดพัฒนาชนบท (ร.พ.ช.) โครงการหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ โครงการสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้านระดับอำเภอ โครงการส่งเสริมการเกษตร โครงการวิจัยการเกษตรและวิจัยเศรษฐกิจ โครงการพัฒนาดินและน้ำ และโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม

(ค) โครงการเกี่ยวกับการพัฒนากำลังคน ได้แก่ โครงการการศึกษาในชนบท (เช่น หน่วยสอนวิชาอาชีพเคลื่อนที่ โครงการส่งเสริมอาชีวศึกษา โครงการอบรมเจ้าหน้าที่เร่งรัด

พัฒนาชนบท โครงการอบรมงานพัฒนาชุมชน และพัฒนาหมู่บ้าน โครงการอบรมข้าราชการเคลื่อนที่ โครงการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารงาน โครงการอนามัยชนบทและหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ โครงการอบรม ณ วิทยาลัยแพทย์เชียงใหม่ โครงการขจัดมาลาเรีย และโครงการประปาชนบท

(ง) โครงการอื่น ๆ เช่น โครงการศึกษาด้านวิศวกรรมในลุ่มแม่น้ำมูลและแม่น้ำชีเป็นต้น

๔) สรุปการประเมินผลและข้อเสนอแนะ

จากการสังเกตของผู้เขียนพบว่า ทักษะของประชาชนอเมริกันต่อการช่วยเหลือประเทศไทยนั้นต่างกัน

(ก) ทักษะของประชาชนอเมริกัน (ในความคาดคะเนของผู้เขียน) ประชาชนอเมริกันเสียภาษีในอัตราที่สูงมาก และต้องเสียภาษีหลายประเภทรวมทั้งระดับท้องถิ่น ภาษีรัฐและภาษีของรัฐบาลกลาง ตลอดจนจำนวนทหาร จี. ไอ. ที่เสียชีวิตในภูมิภาคด้อยพัฒนาต่าง ๆ มีจำนวนมากเพิ่มขึ้น คนอเมริกันจึงไม่พอใจต่อการช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา เพราะว่าชาวที่ประชาชนอเมริกันได้รับมักจะเป็นไป ในรูปที่รัฐบาลอเมริกันเอาเงินภาษีของเขามาคิดสินบลรัฐบาลของประเทศด้อยพัฒนาและทำธุรกิจกับรัฐบาลเผด็จการของประเทศด้อยพัฒนา เพื่อให้ประเทศด้อยพัฒนา รวมทั้งประเทศไทย

ประกาศเป็นฝ่ายต่อต้านคอมมิวนิสต์และสนับสนุนสหรัฐอเมริกาเท่านั้น การช่วยเหลือจึงไม่ได้มีงผลต่อการพัฒนาจริงจัง

(ข) ทักษะของรัฐบาลอเมริกัน (ในความคาดคะเนของผู้เขียน) โดยที่ประเทศสหรัฐอเมริกาต้องทำสงครามเย็นต่อต้านคอมมิวนิสต์ผืนแผ่นดินใหญ่จีนและรัสเซียตลอดมา ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง การทำสงครามเย็นและการแผ่อำนาจทางการเมืองในรูปแบบการช่วยเหลือทางวิชาการต่อประเทศไทยจึงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและมีราคาถูกลงมาก กล่าวคือในทุก ๆ โครงการรัฐบาลไทยจะต้องจัดสรรงบประมาณเงินบาทสมทบในจำนวนใกล้เคียงกัน หรือมากกว่างบประมาณเงินเหรียญประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง เงินช่วยเหลือตามเงินงบประมาณเงินเหรียญเป็นการให้เฉพาะตัวเลข กล่าวคือให้ในรูปที่ปรึกษา และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งในทางปฏิบัติปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ที่รัฐบาลอเมริกันส่งมามากจะเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ท่องเที่ยว และเก็บข้อมูลบางอย่างที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลไทย หากแต่เป็นสิ่งที่รัฐบาลอเมริกันต้องการมากกว่า

ในทักษะของผู้เขียนซึ่งได้จากประสบการณ์ ๔ ปีครึ่งในการทำงานกับยูซอมระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๘ ถึง ๒๕๑๓ ขอเปรียบเทียบการช่วยเหลือของรัฐบาลอเมริกันต่อประเทศไทยว่าเสมือนกับเพื่อนบ้านสองคน นาย ก. กับนาย ข.

นาย ก. มีสวนกุหลาบงามสพรั่ง และปลูกเพื่อขายด้วย นาย ข. เป็นคนธรรมดาธรรมดาแต่ไม่มีกุหลาบจะบูชาพระและปลูกกุหลาบไม้เป็นด้วย นาย ก. ก็ให้ความช่วยเหลือนาย ข. โดยเอากุหลาบเหลือ ๆ ที่จะโยนทิ้งแล้วให้นาย ข. นำไปบูชาพระทุกวัน จะให้ต้นกุหลาบให้นาย ข. นำมาตัดชำ หักปลูก ก็ไม่ให้ อุทาหรณ์นี้ก็เปรียบเทียบว่า สหรัฐอเมริกาเป็นนาย ก. ประเทศไทยเป็นนาย ข. ส่วนที่ปรึกษาต่าง ๆ และวัสดุเหลือใช้หลังสงครามโลกจำหน่ายบัญชีแล้วอย่างหนึ่ง ก็กับการซื้อจัดหาวัสดุโดยการประมูลราคาช่วยเศรษฐกิจบางประเภทของสหรัฐ ฯ เองอีกอย่างหนึ่ง ก็คือการให้กุหลาบเหลือ ๆ นั้นเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทยนั้นเป็นการลงทุนน้อยแต่ได้กำไรมาก กลับไปพิจารณาจากอุทาหรณ์ก็ต้องสรุปว่า การช่วยเหลือเพื่อนบ้านของนาย ก. ยังผลให้นาย ก. ไม่ต้องเดินเอากุหลาบเหลือเดินไปทั้งดงขายด้วยตนเองและยังอาจทวงบุญคุณจากนาย ข. ให้นาย ข. ทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการตอบแทนในโอกาสต่อไปอีกด้วย

นาย ดับเบิลยู. ดับเบิลยู. รอสโต ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับการช่วยเหลือต่างประเทศในทัศนะของเขาไว้เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ไว้หลายประการดังนี้

(๑) บทเรียนที่ได้รับจากการทุ่มเทความช่วยเหลือต่างประเทศอย่างมากมาย พบว่าเป็นการทุ่มเทเงินจำนวนมหาศาลลงไปในประเทศด้อยพัฒนาของโลก แต่ก่อให้เกิดผลในการพัฒนาเศรษฐกิจน้อยมาก กล่าวได้ว่าการให้ความช่วยเหลือที่ให้แก่ประเทศด้อยพัฒนาจะไม่มีวันคุ้มค่าหากประเทศเหล่านั้นไม่ได้ใช้ให้เกิดผลผลิตบัดนี้เรา (สหรัฐ ฯ) ได้ประจักษ์อย่างแน่นอนว่าประเด็นสำคัญของการช่วยเหลือต่างประเทศก็คือเจตจำนงและความสามารถในการบริหารจัดการที่รับความช่วยเหลือให้รู้จักรวบรวมทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรทางวัตถุของตน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าสหรัฐ ฯ จะไม่ให้ความช่วยเหลือต่อประเทศด้อยพัฒนาที่ไม่พร้อมที่จะพัฒนา (ill-prepared for development) ถ้าหากว่าความจำเป็นของวิกฤติการณ์ หรือความมุ่งผลทางการทหารก็ควรจะช่วยเหลือ

(๒) เรา (สหรัฐ ฯ) ได้บทเรียนว่า ในประเทศกลุ่มด้อยพัฒนาก็มีความแตกต่างกันมากมายบางประเทศ ตัวอย่างเช่น ไฮติ (Haiti) เยเมน (Yemen) และบางชาติในอาฟริกาอยู่ในลักษณะที่เรียกว่าเป็น Traditional Society ซึ่งยังห่างไกลกับความหวังที่จะกล่าวถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพราะยังไม่มีพื้นฐานเพื่อการเศรษฐกิจเลย ทั้งนี้ต่างไปจากกรณีของประเทศอินโดนีเซีย พม่า และประเทศไทยซึ่งมีปัจจัย

หลายอย่างเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่แล้ว เพียงแต่โครงการอันเหมาะสมยังไม่ได้ทำให้เกิดผลจริงจิ่ง ซึ่งอาจเป็นเพราะรัฐบาลปัจจุบันของประเทศเหล่านี้ยังไม่ถือว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายหลักในนโยบายของตน ส่วนกรณีของประเทศอินเดียและฟิลิปปินส์ ซึ่งกำลังพัฒนาอย่างแข็งขันอยู่ในภาวะกำลังเปลี่ยนเข้าสู่ economic modernization อยู่ในภาวะ take-off (ก็เปรียบเหมือนเครื่องบินติดเครื่องแล้วและกำลังจะขึ้นจากสนามบิน) อีกกลุ่มหนึ่งสุดท้ายได้แก่ประเทศเช่น เตอร์กี และ อาเจนตินา เป็นประเทศที่เปรียบเหมือนเครื่องบินที่ขึ้นจากลานบินได้สำเร็จแล้วและกำลังปรับระดับบิน (Post-take-off readjustment) เพื่อให้พร้อมก่อนที่จะเริ่มไต่ขึ้นสู่ระดับ economic maturity ต่อไป

ในแต่ละประเทศของประเทศด้อยพัฒนาต่างก็มีปัญหาในแบบฉบับที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือต่อประเทศ (ของสหรัฐอเมริกา) จึงจะต้องให้เหมาะสมต่อปัญหาและภาวการณ์ของแต่ละชาติ

(๓) เรา (สหรัฐฯ) ได้รับบทเรียนว่า การช่วยเหลือในการพัฒนาเศรษฐกิจถ้าจะให้ได้ผลดี จำเป็นต้องช่วยในระยะยาว การช่วยเหลือแบบปีต่อปีนั้นไม่ได้ผล (เป็นการช่วยแบบขอไปทีซึ่งไม่บังเกิดผลดีพอ)

(๔) เรา (สหรัฐฯ) ได้พบว่าถ้าหากวัตถุประสงค์ของการช่วยเหลือเพื่อให้ประเทศด้อยพัฒนาสามารถเจริญก้าวหน้าในอัตราเร่งที่เหนือกว่าอัตราการเพิ่มของประชากรแล้ว นับได้ว่าปริมาณการช่วยเหลือยังขาดแคลนมาก การช่วยเหลือในการพัฒนาจากโลกเสรี จากทุกแห่งรวมทั้งจากเอกชน อยู่ในระดับประมาณสามพันล้านเหรียญ (ปี พ.ศ. ๒๕๐๔) การให้ความช่วยเหลือต่ำกว่าความต้องการช่วยเหลือถึงปีละสองพันล้านเหรียญ (เฉพาะในอาณาเขตโลกเสรี)

(๕) เรา (สหรัฐฯ) ทราบดีว่าในฝ่ายโลกเสรีนี้ ภาระการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศด้อยพัฒนาไม่ได้แบ่งสรรปันส่วนกันตามความสามารถของประเทศอุตสาหกรรมต่าง ๆ

รอสโต ได้เสนอต่อประธานาธิบดีสหรัฐฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ให้ทำการปรับปรุงองค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศเสียใหม่ และให้เพิกถอนการทำกรแยกปฏิบัติการทางทหารจากโครงการช่วยเหลือต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจโดยเด็ดขาด เพราะทำให้เกิดความสับสนในวัตถุประสงค์ของโครงการได้

ส่วนจำนวนเงินช่วยเหลือที่ยังขาดอีกสองพันล้านเหรียญ รอสโตก็เสนอให้สหรัฐอเมริกาจัดสรรงบประมาณการช่วยเหลือเพิ่มขึ้นหนึ่งพันล้าน

เหรียญ และให้ประเทศสหรัฐอเมริกาหาวิธีการ
จูงใจให้ประเทศแคนาดาและประเทศออสเตรีย
กรรมในยุโรปตะวันตก ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส
และเยอรมัน รับภาระบริจาคความช่วยเหลือ
แก่ประเทศด้อยพัฒนาในโลกเสรีรวมทั้งพันธมิตร
เหรียญ โดยรอสโตได้เสนอแนะว่า การช่วย
เหลือดังกล่าวไม่ควรจะผ่านองค์การสหประชาชาติ
เพราะว่าถ้ารัสเซียและยุโรปตะวันออกมีส่วนใน
การให้ความช่วยเหลือแล้ว ประเทศด้อยพัฒนา
ในโลกเสรีซึ่งกำลังดิ้นรนเพื่อความก้าวหน้าของ
ชาติ ก็อาจจะเปลี่ยนแปลงนโยบายไปเข้ากับ
คอมมิวนิสต์อันเป็นผลของสงครามเย็นได้

รอสโตได้สรุปว่า ในทัศนะส่วนตัวของเขา
มีความเห็นว่า สหรัฐฯ ควรจะลงมือสร้างประวัติ
ศาสตร์โดยให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่แก่ประ
เทศด้อยพัฒนาทั่วไป ไม่ใช่เพียงแต่ช่วยเฉพาะ
ประเทศที่อยู่ในภาวะวิกฤติการณ์ อันเป็นการช่วย
เหลือแบบสนองตอบต่อเหตุการณ์ทางการเมือง
(แบบขอไปที) เท่านั้น

เมื่อพิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะของ
รอสโตเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ดังกล่าว และกลับมา
พิจารณาถึงพฤติกรรมการช่วยเหลือทางวิชาการ
ของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทยในระยะ ๕ ปีที่
แล้วซึ่งผู้เขียนได้ติดตามศึกษาตลอดมา ข้อเสนอ
แนะของรอสโตไม่ได้รับการนำมาปฏิบัติและอาจ
สรุปได้ว่า

(๑) การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชา
การของสหรัฐอเมริกาเป็นการช่วยเหลือใน
ลักษณะสนองตอบต่อเหตุการณ์ทางการเมืองระ
หว่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง (ให้
ประเทศไทยไม่หันนโยบายไปจากโลกเสรี) ทาง
เศรษฐกิจ (เพื่อระบายวัสดุเหลือใช้หลังสงคราม
และสินค้าหย่อนคุณภาพตลอดจนจัดหางานให้
คนอเมริกันทำเพิ่มขึ้น) และทางทหาร (กล่าว
คือโครงการต่างๆ เป็นการปูพื้นฐานการยุทธศาสตร์
ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ในกรณีที่มีสงคราม
สู้รบกันเกิดขึ้น)

(๒) การช่วยเหลือโดยไม่ได้มุ่งผลทางการ
พัฒนาโดยตรง (แต่มุ่งต่อต้านคอมมิวนิสต์ ดัง
นั้นนโยบายการช่วยเหลือของสหรัฐต่อประเทศ
ด้อยพัฒนาจึงผันแปรไปตามนโยบายอันแข็งเกร่ง
หรืออ่อนแอของสหรัฐในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก
เมื่อใดสหรัฐประนีประนอมกับคอมมิวนิสต์เมื่อ
นั้นการช่วยเหลือทางวิชาการของสหรัฐฯ ก็จะสั้น
สุดลงโดยอัตโนมัติ) จึงทำให้รัฐบาลอเมริกันไม่
ได้มุ่งที่จะช่วยให้ประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือได้
มีการพัฒนาการปกครองประเทศไปสู่วิถีทางของ
การปกครองแบบประชาธิปไตย ตรงกันข้าม
สหรัฐอเมริกายินดีที่จะให้ความช่วยเหลือต่อรัฐ
บาลเผด็จการของประเทศด้อยพัฒนาต่าง ๆ ให้มี
กลวิธีและประสิทธิภาพในการรวมอำนาจยิ่งขึ้น
ตราบเห่าที่ผู้กุมอำนาจของประเทศยังประกาศ
นโยบายของตนเดินตามหลังสหรัฐอเมริกา

(๓) เจ้าหน้าที่ของสหรัฐอเมริกาที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับโครงการช่วยเหลือรวมทั้งที่ปรึกษาต่าง ๆ ไม่ได้ปฏิบัติงานเต็มความสามารถ เพราะเหตุว่าเป็นที่ทราบกันดีว่านโยบายหลักก็คือคอยสอดส่องพฤติกรรมและท่าทีผันแปรของรัฐบาลประเทศด้อยพัฒนามากกว่าหวังผลทางการพัฒนาโดยตรง

(๔) เจ้าหน้าที่ของประเทศรับความช่วยเหลือ รวมทั้งข้าราชการของรัฐบาลไทยที่เกี่ยวข้องมักจะตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาของสหรัฐอเมริกา ทำให้หลงผิดเป็นไปว่า วัสดุและเครื่องมือเครื่องใช้ที่ได้มาแต่ละโครงการนั้นเป็นการได้มาเปล่า ๆ จึงไม่ได้ดูแลรักษาทำนุบำรุง และไม่มีความรู้สึกเสียดายเมื่อเกิดความชำรุดเสียหายทั้งไม่ตระหนักในค่าใช้จ่ายจำนวนมากที่รัฐบาลไทยต้องจัดสรรงบประมาณแผ่นดินสมทบทุกโครงการทุก ๆ ปี

(๕) การช่วยเหลือติดต่อกันเป็นระยะเวลานานและช่วยในรายละเอียด (และการช่วยเหลือเป็นประเภทให้ดอกกุหลาบแต่ไม่ให้ต้นกุหลาบและไม่สอนวิธีปลูกกุหลาบ ดังได้ยกอุทาหรณ์มาแล้ว) ดังเช่นสหรัฐฯ ได้ช่วยรัฐบาลไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ รวมเวลา ๒๒ ปี ทำให้ประเทศไทยเกิดความเคยชินต่อการรับความช่วยเหลือจึงไม่ตื่นระแวง ขาดความริเริ่มที่จะช่วยตนเอง ดังจะเห็นได้จากเมื่อวุฒิสมาชิกฟูลไบรท์ของสหรัฐฯ ได้เสนอให้รัฐบาลของเขาลดความช่วยเหลือต่อ

ประเทศไทยลง รัฐบาลไทยและข้าราชการไทยบางส่วนซึ่งเคยได้รับความสะดวกสบายเพราะผลทางอ้อมของการช่วยเหลือจึงรู้สึกเดือดร้อนใจ เพราะต้องเสียประโยชน์ส่วนตนอย่างมากด้วย

ข้อเสนอแนะ

แม้ว่ายอดรวมของการช่วยเหลือในรอบ ๒๒ ปีที่ผ่านมาจะมีมูลค่ากว่าหนึ่งหมื่นล้านบาท แต่เมื่อคำนวณประเมินในรายละเอียดแล้วผลประโยชน์ที่ตกถึงประชาชนคนไทยจริง ๆ สูงสุดไม่เกิน ๓๐-๓๕% เท่านั้น

ข้อเสนอของผู้เขียนต่อรัฐบาลไทย

(๑) การรับความช่วยเหลือจากประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์โดยตรงต่อชาติไทยเป็นประการแรก และผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกาเป็นประการที่สอง

(๒) ปริมาณเจ้าหน้าที่ชาวอเมริกันในโครงการต่าง ๆ ควรจะลดลง เพราะจำนวนกว่าห้าร้อยคนในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๑๓) มากเกินความจำเป็น อีกประการหนึ่งในปัจจุบันประเทศไทยก็มีผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคนไทยมีจำนวนมากเพียงพอที่จะบริหารโครงการต่าง ๆ ได้เองแล้ว ความรู้สึกที่ว่าคนผิวขาวจะต้องเก่งกว่าคนผิวเหลืองผิวสีอื่น ๆ นั้นไม่ควรจะมีอยู่ในสำนึกของผู้กุมบังเหียนทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ของไทยอีกต่อไป

(๓) ในเรื่องของวัสดุและอุปกรณ์ที่ประเทศไทยได้รับจากสหรัฐอเมริกาในโครงการต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขตัวอย่างเช่นโครงการปราบศัตรูพืชของกระทรวงเกษตร แทนที่รัฐบาลไทยจะขอให้สหรัฐอเมริกาจัดซื้อเครื่องบินฉีดพ่นยาฆ่าแมลงเป็นจำนวนมากทุกปีดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน รัฐบาลไทยควรจะได้ขอให้รัฐบาลอเมริกันช่วยเหลือในการตั้งโรงงานขนาดเล็กในการผลิตอุปกรณ์เพื่อการเกษตรขึ้นในประเทศไทย และฝึกฝนให้คนไทยสามารถดำเนินการอุตสาหกรรมเกษตรได้เอง ซึ่งถ้าทำโดยวิธีนี้ประเทศไทยต้องการความช่วยเหลือเพียง ๑๐ - ๑๕ ปีเท่านั้นก็อาจ

ผลิตอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมของชาติได้เอง ไม่ต้องตกอยู่ในภาวะกระปลกกระเป๋ยดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (ซึ่งได้รับความช่วยเหลือมาแล้ว ๒๒ ปี) แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเด็นเงื่อนไขพื้นฐาน ๒ ประการ คือ

(๑) รัฐบาลไทยจะต้องมีความบริสุทธิ์ใจในการบริหารประเทศเพื่อความก้าวหน้าของชาติ กล่าวคือ ยึดถือผลประโยชน์ของชาติมากกว่าส่วนตนและพวกพ้อง

(๒) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการในระดับต่าง ๆ ต้องไม่คอร์รัปชัน ๐

สังคมศาสตร์ ปริทัศน์

แห่งสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ขอเสนอหนังสือที่น่าสนใจ ลำดับแรก

Aspect of Siamese Kingship in the Seventeenth Century

by

Jeremy Kemp

หนังสือเล่มนี้ กล่าวถึงสังคมสยามในสมัยพุทธศตวรรษที่ ๒๒
สถานะของกษัตริย์ไทยโบราณ บทบาทและลักษณะของสมบูรณาญา
สิทธิราช ฯลฯ อ่านวิจารณ์ได้จาก สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับที่ ๒ ปีที่ ๘

ออกจำหน่ายแล้ว

ราคา ๔๕ บาท

สำนักพิมพ์ สมาคมตั้งคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
มาศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท พระนคร ๔ โทร. ๕๑๖๒๒

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย ที่รวมตำราทางวิชาการ ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ในแขนงสังคม-
ศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การศึกษา วัฒนธรรม การเมือง ศาสนา ปรัชญา ฯลฯ

หนังสือออกใหม่

สองฝั่งโขง เล่ม ๑ - เล่ม ๒	
เติม วิชาภัยพจนกิจ	๑๐-๔๕ บาท
Essay on Thai Folklore	
by Phya Anuman Rajadhon	๑๒๐ บาท
โครงการอนุชาอาเซีย	
พุทธศาสนาหรือลัทธิคอมมิวนิสต์	
จำนงค์ ทองประเสริฐ แปล	๓๐/๔๕ บาท
ประวัติศาสตร์อเมริกา ฌองค้ เกดท์ตี แปล	๒๐ บาท
ประวัติศาสตร์ของไทย ของ พุทธทาสภิกขุ	๔๕ บาท
ประวัติศาสตร์จีน ส. ศิวรักษ์ แปล	๓๕ บาท
ดินแดนสมัยแรก ของ นิธิ เอียวศรีวงศ์	๓๕ บาท
ประวัติศาสตร์ลาโอเซียอาคเนย์	
ม.ร.ว. จีระวัฒน์ จักรพันธ์ แปล	๒๗ บาท

ประเภทหนังสือคดี

ชุดพระแผ่นดินไทย ของพระยาอนุนามราชชน	๑๕๐ บาท
บันทึกเรื่องความรู้ต่าง ๆ ๕ เล่ม ของ	
สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์	๒๕๐ บาท
ถึงหญิงใหญ่ ของ สมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพ	
	๒๕ บาท
ชุมนุมนิพนธ์ ของ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร	
	๓๐ บาท
การเดินพิธีศพนอกอาณาเขต	
ของ ทรงศรี อาจรณ	๓๐ บาท
ภควทีตา แสง มนวิฑูร และ จำนงค์ ทองประเสริฐ	
แปล	๒๐ บาท
หนังสือต้นกล ส. ศิวรักษ์ รวบรวม	๓๐ บาท

ประเภทหนังสือแปล

โสกราตีส ส. ศิวรักษ์ แปล	๓๐ บาท
อุลารธรรมคเววันตอด (๔ เล่ม)	
เขียน ฮีร์วิทซ์ อำนวยการแปล	๑๐๐ บาท
ประวัติศาสตร์เยอรมัน	
นิธิ เอียวศรีวงศ์ แปล	๓๐ บาท
ยอดเตงเลอ	
วิทยา ชุพันธ์ และรัตนา บุญรักเวช แปล	๒๐ บาท
หมอลทอนคลีซี อากรณ์ ชาติบุรุษ แปล	๑๕ บาท
การศึกษาแล้วขัดมันหนังสือ	
เทพกมล เทวกล และวิทยา เวชราชวิชัย แปล	๒๕ บาท

ประเภทวรรณกรรม

คนนอก ของ อัดแบร์ กามู	
อำพรณ โอลทรองกล แปล	๑๕ บาท
โหมศอญโลก ของ ฌอง ฟูร์นิเย่	
วรรณิ์จีนทราทิพย์ แปล	๒๐ บาท
เฮนริค สดกนัณสืบ ของ แอริค เคลคเมอร์	
บันลือ ถิ่นพังกา แปล	๑๕ บาท

ประเภทภาษาอังกฤษ

Wisdom Gone Beyond Preface	
by H.H. Prince Dhani	๖๐ บาท
From Ancient Thai to Modern Dialects	
by J.M. Brown	๑๐๐ บาท
Fatimokkha	
Translated by Nanamoli Thera	๑๐๐ บาท
Notes on the Customs of Combodia	
by Chou Ta-Kuan	๔๕ บาท
Teaching Dhamma by Pictures	
by Bhikkhu Buddhadasa	๑๐๐ บาท
Opening of the Wisdom Eye	
by The Dalai Lama	๖๐ บาท

งานวิจัยไม่ว่าจะเป็นงานวิจัย ทางสังคมศาสตร์ หรือทางวิทยาศาสตร์ ย่อมมีลักษณะสำคัญที่เด่นชัดประการหนึ่ง คืองานวิจัยไม่สามารถเลี้ยงตนเองได้ งานวิจัยที่ผลิตออกมาบางอย่างก็ไม่มีมูลค่าทางตลาด (*marketable value*) เอาเสียเลย หรือถ้ามีก็เป็นมูลค่าที่ไม่แน่นอน จนไม่สามารถฝากความเจริญของงานวิจัยไว้กับการทำวิจัยได้ เนื่องจากความไม่สามารถเลี้ยงตนเองของงานวิจัย จึงเป็นเหตุให้รัฐมีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องกับงานวิจัยอย่างมาก ความจำเป็นของรัฐที่ต้องรับผิดชอบต่องานวิจัยนั้น คงมีพอ ๆ กับความรับผิดชอบของรัฐที่ต้องให้การศึกษากับประชาชนทั่วไป ทั้งนี้เพราะความเป็นตนเอง หรือการมีเอกลักษณ์ (*identity*) ของสังคมนั้น ขึ้นอยู่กับงานวิจัยไม่น้อยทีเดียว นอกจากนี้พลังการดำรงอยู่ของสังคม ผลิตภาพ (*productivity*) ของสังคม และการจัดองค์การ (*Social organization*) ก็ขึ้นอยู่กับงานวิจัยเป็นใหญ่

ปัญหาสำคัญของงานวิจัยในเมืองไทย

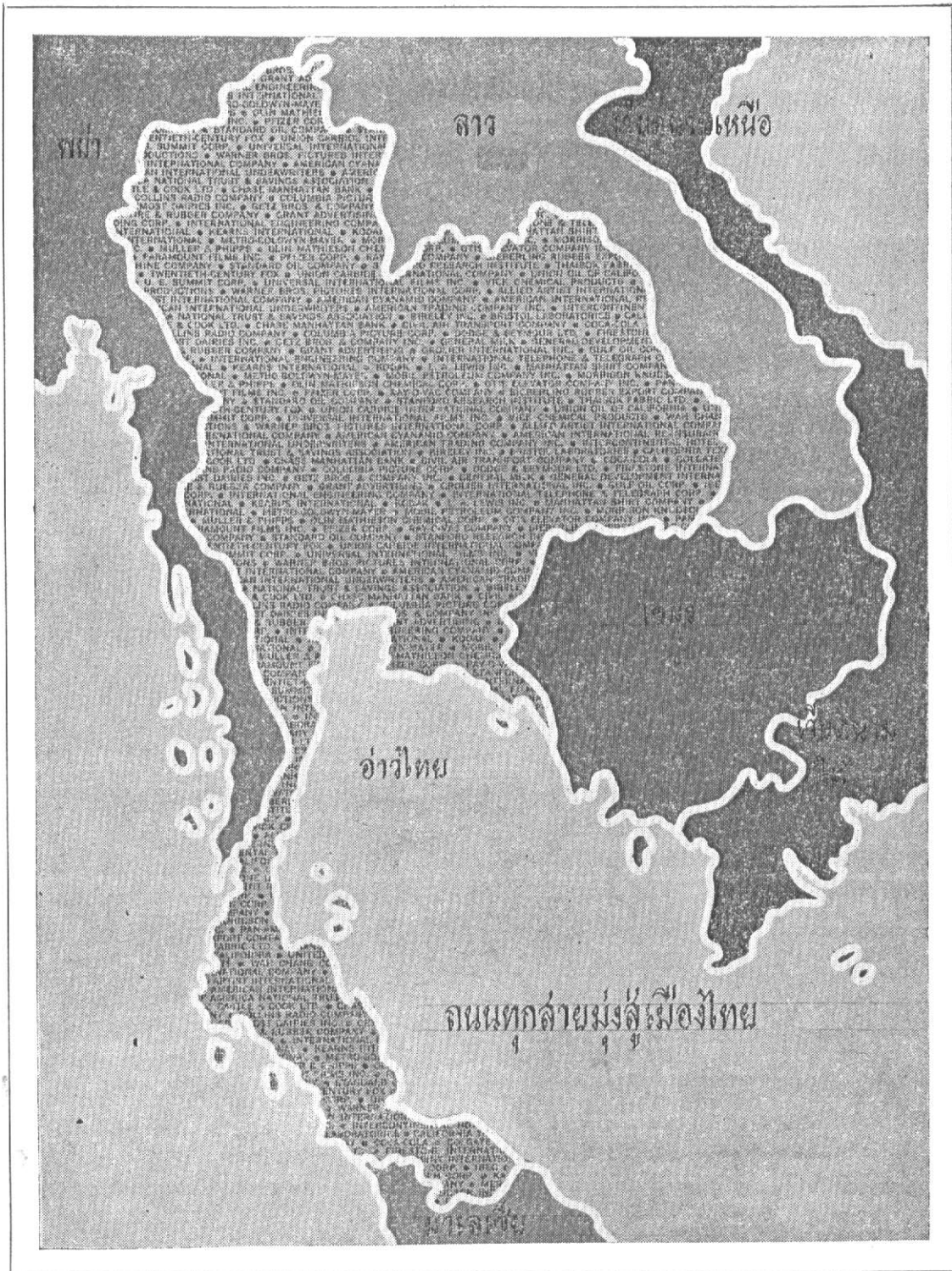
วารินทร์ วงศ์หาญเขาว์

แต่เนื่องจากงานวิจัยไม่อาจให้ผลตอบแทนที่แน่นอนได้ คือบางครั้งก็เหมือนตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ ประเทศที่ยากจนจึงไม่ให้ความสำคัญแก่งานวิจัยมากเท่าที่ควร ประเทศเหล่านี้มักจะดำเนินนโยบายเกี่ยวกับงานวิจัย ในลักษณะที่ว่า ถ้าตนได้ทรัพยากรสำหรับงานวิจัยมาจากที่อื่นโดยไม่เบียดเบียนทรัพยากรที่มีอยู่ของตนแล้ว ตนก็จะสนับสนุน

ผู้เขียนขอขอบคุณ Lou Setti ที่ให้ความช่วยเหลือในการเขียนบทความนี้ แต่ขอผิดพลาดใดๆ ในบทความนี้เป็นของผู้เขียนแต่ผู้เดียว

พม่า

ลาว

อินโดจีน

อาณาจักรไทย

ถนนการค้าข้ามมั่งคั่งเพื่อไทย

๑ ๑ ๑

สำหรับเมืองไทย จะเห็นได้ว่า เงินสำหรับ
ทำวิจัยนั้น ส่วนมากไม่ได้มาจากงบประมาณ
แผ่นดิน แต่ได้มาจากสหรัฐฯ ๑ เป็นส่วนใหญ่
คนไทยที่ทำงานวิจัยนั้น ส่วนมากก็ได้เงินจาก
แหล่งใดแหล่งหนึ่งที่กล่าวไว้ข้างล่างนี้ คือ

๑. องค์การของรัฐบาลสหรัฐฯ โดยตรงเช่น
*USOM, USIS, Advanced Research
Agency (ARPA)* ๑ ล ๑

๒. มูลนิธิของสหรัฐฯ ๑ เช่น *Ford
Foundation, Rockefeller Foundation, Asia
Foundation* ๑ ล ๑

๓. หน่วยงานวิจัยของเอกชนสหรัฐฯ ๑ แต่
ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลสหรัฐฯ ๑ เช่น
Standford Research Institute ซึ่งได้รับเงิน
จาก *ARPA* และหน่วยงานของรัฐบาลสหรัฐฯ ๑
อื่น ๆ

๔. นักวิชาการอเมริกัน ทั้งที่เป็นอาจารย์
มหาวิทยาลัย และที่ยังเป็นนักศึกษาอยู่ พวกนี้
อาจจะได้รับเงินวิจัยจากสหรัฐฯ ๑ หรือจากเอกชน
ในสหรัฐฯ ๑ หรือจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่กล่าว
ไว้ในที่นี้

๕. หน่วยงานของรัฐบาลไทย แต่หน่วย
งานนั้นได้รับเงินสนับสนุนจากสหรัฐฯ ๑

๖. บริษัทหรือหน่วยงานธุรกิจอเมริกันใน
เมืองไทย เช่น บริษัทน้ำมัน ๑ ล ๑ บริษัท
เหล่านี้แม้จะอ้างตนว่าเป็นบริษัทนานาชาติ แต่
ถ้าศึกษากันจริงๆ แล้วจะเห็นว่า อิทธิพลของ
สหรัฐฯ ๑ นั้นมีอยู่ไม่น้อยทีเดียว คือมาทั้งในรูป
ผู้บริหารบริษัท และผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัท

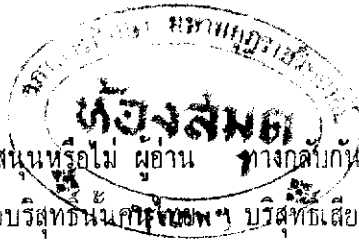
ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงมีอยู่ว่า เงินจากสหรัฐฯ ๑
นั้นทำให้เกิดอคติในการทำวิจัยหรือไม่ อคตินี้
เท่าที่ประมวลได้ อาจเกิดขึ้นหลายทางด้วยกันคือ

๑) อคติในการเลือกประเภทงานวิจัย

งานวิจัยอาจแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้
สองประเภทคือ งานวิจัยประยุกต์ (*applied
research*) กับงานวิจัยบริสุทธิ์ (*pure
research*)^๑ เนื่องจากความสนใจในงานวิจัย
ของสหรัฐฯ ๑ ในเมืองไทยนั้น ส่วนมากเน้นหนัก
เกี่ยวกับการดำเนินนโยบาย ของสหรัฐฯ ๑ ในเมือง
ไทย งานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุน จึงเป็นงาน
วิจัยประเภทประยุกต์^๒ ปัญหาจึงเกิดขึ้นได้ว่า ถ้า
มีนักวิชาการที่สนใจงานวิจัย ที่เกี่ยวกับวิชาการ

๑ บางท่านก็แปลกันว่า “งานวิจัยพื้นฐาน” ดูโสภณ ทลวงปน *วิธีการวิจัย* (พระนคร คณะเศรษฐศาสตร์
และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๓) (โรเนียว) หน้า ๒-๓

๒ กล่าวโดยทั่วไปไปแล้ว สหรัฐฯ ๑ เพิ่มความสนใจในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อเป็นเครื่องมือในการวาง
นโยบายของตนมากยิ่งขึ้น ในระยะสิบกว่าปีที่แล้วมา ทั้งนี้อาจเริ่มจากความสนใจพิเศษของ ดร. John Foster
ผู้อำนวยการของ *Defense Research and Engineering* และ นายพล Dick หัวหน้า *Research and Development*
ของกองทัพสหรัฐฯ ๑ ดู Moss Roberts, “*Report on an Investigation of the American Asian Studies
Establishment: Part One the Presumptive Evidence*” (Produced by the Research Committee of the
Columbia University Chapter of the Committee of Concerned Asian Scholars) (Undated) p.1

จริง ๆ เขาจะได้รับการสนับสนุนหรือไม่ ผู้อ่าน
บางท่านอาจเห็นว่า งานวิจัยบริษัทนั้น
จะไปทำได้หรือ ความมีปมด้อยของคนไทยนี้
เป็นเรื่องที่น่าคิด เป็นไปได้หรือไม่ว่าความรู้สึก
นี้เกิดจากแนวคิดที่ว่า “นักศึกษาของประเทศ
ด้อยพัฒนาไม่ควรเรียนสูงเกินไป เพราะประเทศ
ด้อยพัฒนาไม่มีความต้องการในวิทยาการสูง ๆ ถ้า
เรียนสูงปัญหาสมองไหล (brain drain) ” จะ
เกิดขึ้น” แนวคิดนี้เคยเป็นแนวคิดของ *Institute
of International Education (IIE)* ของ
สหรัฐฯ^๑ ซึ่งเป็นสถาบันที่เคยให้ทุนการศึกษา
แก่ผู้เขียน แนวคิดนี้มีความถูกต้องอย่างมาก แต่
เป็นไปได้หรือไม่ว่าความถูกต้องที่ว่านี้ อาจไม่
ถูกต้องหมดก็ได้ เพราะถ้าไม่มีคนไทยทำงานวิจัย
บริษัทเลย ประเทศไทยคงต้องเป็นผู้วิ่งตามหลัง
วิชาการต่างประเทศตลอดไป ปรกติแล้ว งาน
วิจัยแต่ละชิ้น กว่ากลงพิมพ์ในวารสารวิชาการ
หรือทำเป็นรูปเล่มออกเผยแพร่ ก็ต้องใช้เวลา
ประมาณ ๒ ปี คือใช้เวลาปีหนึ่งหมุนเวียนใน
หมู่นักวิชาการทั้งหลาย แล้วใช้เวลาอีกปีหนึ่งในการ
ปรับปรุงและตีพิมพ์เผยแพร่ เพราะฉะนั้น
นักวิชาการไทยที่ไม่ได้ทำงานวิจัยบริษัท แต่มี
ความสามารถอย่างมาก คือสามารถติดตามผลงาน
ใครต่อใครได้ นักวิชาการนั้นคงต้องล่าหลัง
นักวิชาการในสหรัฐฯ^๑ ประมาณ ๒ ปี แต่ถ้าใน

ทางกลับกัน นักวิชาการในเมืองไทย ทำงานวิจัย
บริษัทเสียบ้าง โอกาสที่ตนจะมีชื่อเสียงเป็นที่รู้
จักของนักวิชาการประเทศอื่น ๆ ก็จะมีมากขึ้น การ
ปรึกษาทางวิชาการระหว่างประเทศไทย กับประเทศ
อื่น ๆ ก็จะมีขึ้นได้ ทำให้ตนทันเหตุการณ์อยู่
ตลอดเวลา ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่า
คนไทยจะไม่สามารถทำงานวิจัยบริษัทได้ ที่ทำ
ไม่ได้ ผู้เขียนอยากจะมองในแง่ที่ว่า บุคคลประ
เภทนี้ไม่ได้รับการสนับสนุนให้เกิดขึ้นมามากกว่า

๒) อคติการเลือกเรื่องวิจัย

นักวิจัยไทยอาจไม่มีเสรีภาพพอที่จะเลือก
เรื่องวิจัย เพราะเจ้าของเงินวิจัยบอกมาเลยว่า
ตนจะให้วิจัยเรื่องอะไร หรือไม่ก็นักวิจัยไทยอาจ
มีทางเสนอเรื่องวิจัยของตนเองได้ แต่เรื่องที่ตน
เสนอนั้น ถ้าไม่อยู่ในความต้องการของเจ้าของ
เงิน ตนก็ไม่มีโอกาสทำงานวิจัยนั้น ๆ เนื่อง
จากงานวิจัยที่สหรัฐฯ^๑ ทำในเมืองไทยนั้น เป็น
งานประยุกต์ และเกี่ยวข้องกับกาหนดำเนินนโยบาย
ของสหรัฐฯ^๑ ในเมืองไทย ปัญหาจึงเกิดขึ้นมาว่า
นโยบายไม่ว่าในเรื่องใดของสหรัฐฯ^๑ จะมีทาง
ขัดกับของเมืองไทยหรือไม่ ในสมัยปัจจุบันการ
ขัดแย้งนี้อาจมีน้อยมาก เพราะผู้ใหญ่ของไทยใน
ระดับรัฐมนตรีก็เคยแสดงความเห็นว่า นโยบาย
ต่างประเทศของไทยที่เอียงไปทางสหรัฐฯ^๑ มาก ๆ
นั่นดีกว่านโยบายแบบเป็นกลาง หรือเอียงน้อยลง

^๑ ศัพท์นี้ใช้ตาม สมศักดิ์ ผุฒ่อง “ปัญหาสมองไหล” *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* (ฉบับนิสิตนักศึกษา) ฉบับที่ ๑๐
กันยายน ๒๕๑๓ หน้า ๒๐-๓๐

ดู ๆ ไปแล้วนโยบายต่างประเทศของเราเป็นนโยบายที่ใช้กันในครอบครัว มากกว่าใช้กันระหว่างประเทศ คือยอมให้สหรัฐ ฯ เป็นพี่แล้วเราก็เป็นน้องที่ดี ปรกติแล้วในเรื่องการเมืองระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์อันที่พี่น้องแบบสายเลือดนั้นไม่อาจเกิดขึ้นได้ เพราะทุกประเทศย่อมคำนึงนโยบายที่จะให้ประชาชนของตนได้ประโยชน์มากที่สุด ความเมตตาและความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่จะเกิดขึ้นได้ยากมาก เหตุที่ความรู้สึกแบบนี้เกิดขึ้นได้ในเมืองไทย ก็เพราะว่าการปกครองของเมืองไทยยังไม่ใช้ระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง การดำเนินนโยบายระหว่างประเทศของไทย อาจจะเป็นไปตามอำเภอใจของบุคคลคนเดียวได้^๔ นโยบายต่างประเทศจึงมีลักษณะแบบครอบครัว แบบน้องกับพี่ แบบมีความสัมพันธ์ทางสายเลือดได้ เพราะผู้กำหนดนโยบายอาจถือว่าเขาคิดอย่างไร คนไทยทั้งชาติก็ควรมีอารมณ์อย่างนั้น แต่อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐ ฯ นั้น เป็นแบบกึ่งครอบครัวมากกว่า คือนโยบายของเราเป็นแบบครอบครัวแต่ันนโยบายของสหรัฐ ฯ เป็นแบบสากล ถ้าหากว่าสหรัฐ ฯ เกิดไม่มีความจำเป็นที่จะต้อง

เป็นพี่น้องกับไทย งานวิจัย ที่ทำ แล้วในเมืองไทย โดยต้องอาศัยเงินวิจัยจากสหรัฐ ฯ นั้น จะมีอันตรายต่อความมั่นคงของเมืองไทยหรือไม่ นี่ เป็นเรื่องที่น่าคิด

ในสมัยหนึ่งงานวิจัยของไทยส่วนมากทำกันที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ งานวิจัยส่วนมากก็ทำไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการปราบผู้ก่อการร้าย ตอนหนึ่งงานวิจัยส่วนมากไปทำการที่ภาคเหนือ ไม่ทราบว่ามีส่วนทำให้เกิดแนวโน้มนั้นขึ้นหรือไม่ เป็นที่ทราบกันว่ากระทรวงต่างประเทศและกระทรวงกลาโหมของสหรัฐ ฯ ถือว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาการก่อการร้าย^๕ เพราะฉะนั้น ความช่วยเหลือและงานวิจัยที่มากับความช่วยเหลือต่าง ๆ จึงต้องทำภายใต้เหตุผลที่ว่า จะสามารถกำจัดปัญหาการก่อการร้ายได้เท่านั้น ส่วนเหตุผลอื่น ๆ เช่นการพัฒนาเศรษฐกิจจริง ๆ ก็มักจะไม่ได้ได้รับความเห็นชอบมากเท่าที่ควร ปัญหาที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยก่อการร้ายก็คือ เรื่องเหล่านี้ โดยธรรมชาติแล้วเป็นเรื่องลับ ซึ่งมีผลต่อความมั่นคงของประเทศไทย ความลับเหล่านี้ ถ้าตกไปอยู่ในมือของผู้ที่บางครั้งจำเป็นต้องดำเนินนโยบายขัดกับของประเทศไทย ก็คงจะเป็นอันตรายไม่น้อย ประเทศไทยอาจจะ

^๔ เรื่องนี้มีผู้ให้ข้อสังเกตไว้มาก ดู “นโยบายต่างประเทศของไทย” จากสารสัมพันธ์ ดร. กมล สมวิเชียร ในหนังสือ *วิจารณ์ญาณ พระนคร คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มกิจกรรมเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๓* หน้า ๑๗-๒๗

^๕ รายละเอียดเรื่องนี้ และนโยบายของสหรัฐ ฯ ที่มีต่อประเทศไทย หาอ่านได้จาก *United States Senate Hearings before the Subcommittee on United States Security Agreements and commitments Abroad of the Committee on Foreign Relations, Ninety-First Congress, First Session, Washington D.C. 1970*

ถูกบังคับข่มขู่และต้องยอมรับภาวะจำยอมบางอย่างที่จะนำผลเสียมาให้แก่ประเทศชาติได้

๓) อคติเกิดจากผู้ควบคุมงานวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยนั้นได้เงินมาจากอเมริกา สิ่งที่มาด้วยกับเงินวิจัยนั้นคือที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญอเมริกัน เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ยากจนทางวิชาการ จะเรียกว่า “ไซบีเรียทางวิชาการ” ก็ยังได้ นักวิชาการอเมริกันที่มาอยู่ในเมืองไทยมีอยู่ไม่น้อยทีเดียว ที่มีสภาพคุณเนรเทศเหมือนมาอยู่ในไซบีเรีย นักวิชาการดีๆ ของสหรัฐฯ สามารถหางานวิจัยที่ดีๆ ได้ ทั้งยังไม่ต้องมีความลำบากในการติดต่อกับนักวิชาการอื่น ๆ ความยุ่งยากในการย้ายครอบครัวมาอยู่ในภูมิภาคที่มีอากาศไม่น่าอภิรมย์นี้ ก็ไม่เกิดขึ้น นักวิชาการอเมริกันที่มาในเมืองไทย ส่วนมากก็เป็นนักวิชาการประเภทแสงสวอซิค และมักเป็นนักวิชาการชั้นสองหรือเลขว่ำนั้น^๖ แต่เนื่องจากนักวิชาการเหล่านี้มาในนามที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัยไทยที่ต้องทำงานวิจัยเพราะไปรับเงินจากเขา บางทีก็ต้องประนีประนอมทางวิชาการกับเขา ความเป็นเลิศทางวิชาการจึงถูกบั่น

ทอนไปบ้าง นี่จึงคือนักวิชาการมือดี ๆ ของไทย ยังไม่ค่อยมี ความยุ่งยากในการประนีประนอม ยังไม่เกิดขึ้นมากนัก ในอนาคตความวุ่นวายทางด้านนี้คงจะสลายมากขึ้นเมื่อประเทศไทยมีนักวิชาการมือดี ๆ มากขึ้น

อคติที่อาจเกิดได้อีกทางหนึ่งคือ นักวิชาการอเมริกันบางคนจะด้วยพื้นฐานทางวัฒนธรรมหรืออะไรก็ไม่ทราบ บางคนถึงกับว่าคนตะวันออกนั้นไม่สามารถทำวิจัยแบบถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์วันตกได้^๗ ถ้าผู้ที่สามารถกำหนดว่าใครควรได้เงินวิจัยไปทำวิจัยมีความรู้สึกแบบนี้ นักวิชาการไทยจะมีทางเลือกหรือ

นอกจากนี้ อคติที่อาจเกิดขึ้นคือคนอเมริกันที่คุมเงินสำหรับทำวิจัย เวลาจะให้เงินแก่ใคร ก็มักจะสืบตามเสี้ยก่อนว่าคนคนนั้นเก่งหรือรับผิดชอบแค่ไหน ผู้ที่พวกเขาจะสอบตามประวัติ นักวิชาการนั้นก็มักจะเป็นผู้ที่เขารู้จักดี เป็นที่ทราบกันว่า ในเมืองไทยคนที่ได้รับความไว้วางใจจากคนอเมริกันนั้นมีเพียงไม่กี่คนบางคนในจำพวกนี้ก็จะเป็นบุคคลที่มีฐานะการงานมาก ไม่มีโอกาสรู้จักตัวนักวิชาการไทยที่จะได้เงินวิจัยดี ก็

๖ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่านักวิชาการมือดี ๆ จะไม่สนใจเมืองไทยที่เดียวก็หาไม่ อย่างไรก็ตามก็เท่าที่มีผู้สังเกตไว้ นักวิชาการเหล่านั้นมีมากกว่านักวิชาการดี ๆ Gelia Tagumpay-Custillo “A View From Southeast Asia” ใน S.E.A.D.A.G. *American Research on Southeast Asia Development; Asian and American Views*. New York; Asia Society, 1968. pp. 20-49 นักวิชาการประเภทต่างๆ ที่กล่าวถึงในบทความนี้ มีการคัดแปลงบ้างเล็กน้อย และสรุปไว้ให้ ชิวเวทย์ ประมวลรัฐการ “ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับสถานการณ์งานวิจัยในเมืองไทย” *วารสารสังคมศาสตร์* ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม ๒๕๑๓) หน้า ๑๑-๒๕

๗ อ่านความรู้สึกแบบนี้ได้จาก William L. Bradley, “A View From the United States” ใน S.E.A.D.A.G., *American Research*, op. cit. pp. 8-11

มักจะคิดเอาเองว่าคนนี้เก่งหรือไม่เก่ง ไม่มีกาววัดกันอย่างจริงจัง ว่าตามความจริงนั้นเขาเก่งจริงหรือไม่ อีกประการหนึ่ง บางครั้งผู้ที่ชาวอเมริกันไว้วางใจอาจจะได้รับการศึกษาแบบเก่า อาจจะไม่มีโอกาสติดตามการพัฒนาใหม่ๆ ของวิชาการ ทำให้ตนไม่สามารถวัดความเก่งของนักวิชาการไทยได้ ยกตัวอย่างเช่น ในวิชาเศรษฐศาสตร์นั้นเป็นที่ทราบกันว่า ระยะเวลาหลังหันมาใช้คณิตศาสตร์เข้ามาช่วยอย่างมาก แต่ผู้ใหญ่บางท่านอาจจะเห็นว่า การใช้คณิตศาสตร์ในเศรษฐศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพราะปรากฏการณ์ของสังคมในทางเศรษฐกิจนั้น จะเอาคณิตศาสตร์ง่ายๆ มาวัดไม่ได้ ผู้ใหญ่ที่กล่าวถึงนี้ย่อมจะไม่เห็นความสำคัญของนักเศรษฐศาสตร์ที่วิเคราะห์ปัญหาโดยใช้เครื่องมือทางคณิตศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ที่ชอบใช้คณิตศาสตร์นั้น ก็จะมีโอกาสได้เงินมาทำวิจัยได้ยากมาก

๔) อคติการเสนอผลงานวิจัย

เนื่องจากผู้ที่ให้เงินวิจัยเป็นคนอเมริกัน พูดภาษาอังกฤษ นักวิจัยที่สามารถเขียนและพูดภาษาอังกฤษได้ดี จึงมักจะได้เงินวิจัย ส่วนนักวิจัยที่มีความรู้แต่ภาษาอังกฤษไม่ดี จะไม่ค่อยได้รับการสนับสนุน เช่น ผู้เชี่ยวชาญในการอ่านศิลาจารึก และผู้เชี่ยวชาญทางวรรณคดีไทยบางคนต้องเพียวแห้งตายไป โดยไม่มีผลงานปรากฏออกมามากเท่าที่ควร เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้เขียน

เคยติดต่อกับมูลนิธิอเมริกันแห่งหนึ่ง เพื่อขอให้จัดชาวอเมริกันมาเป็นบรรณาธิการงานวิจัย คือช่วยตรวจแก้ภาษาอังกฤษของนักวิจัยไทย ที่ไม่เข้าใจในเรื่องภาษา ทางมูลนิธิบอกว่ายากกว่าที่คิดไว้ ควรมีการให้อาจารย์ชาวอเมริกันมาเป็นที่ปรึกษาแนะนำการวิจัยให้ แดมผู้แทนมูลนิธินั้นยังบอกว่า งานวิจัยนั้นไม่จำเป็นต้องเสนอเป็นภาษาอังกฤษ เล่นเอาผู้เขียนหัวเราะไม่ออก เพราะตามความเป็นจริงนั้น ถ้าให้นักวิชาการไทยที่ไม่สันทัดภาษาอังกฤษไปขอเงินวิจัยจากมูลนิธินั้นเขาคงไม่ให้ ถ้าให้ ก็ให้น้อยเต็มที

ชาวอเมริกันที่มาเป็นที่ปรึกษามหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานต่างๆ นั้น เท่าที่สังเกตดูแต่ละคนก็มีงานวิจัยของตนเองเป็นส่วนมาก เมื่องานวิจัยตีพิมพ์ออกมาแล้ว ก็เป็นที่ตื่นตัวกัน ผู้เขียนอยากจะถามจริงๆ ว่า ในสิ่งตีพิมพ์ของเขานั้นมีความคิดของไทยที่เขาอ้างว่า ตนเป็นที่ปรึกษาเท่าไร นักวิจัยชาวอเมริกันบางคน อาจจะทำให้เกียรติความคิดของคนไทย โดยมีกรอ้างถึงชื่อบุคคลที่ให้ความคิดแก่ตนบ้าง แต่นักวิจัยอเมริกันที่ทำงานนี้ไม่น้อย ส่วนมากที่ทำกัน ก็มักจะทำเพียงกล่าวขอบคุณคนไทยหลาย ๆ คนรวม ๆ กัน โดยกล่าวไว้ในบทนำของสิ่งตีพิมพ์ของเขา อย่างไรก็ตาม นักวิจัยอเมริกันที่นับถือความคิดของคนไทยที่ช่วยเหลือเขา เช่น เขียนบทความชนิดยอมให้คนไทยเป็นผู้ประพันธ์ร่วม (Co-author) นั้นก็มีเหมือนกัน แต่ก็ไม่มากนัก

๕) อคติในการเลือกเรื่องวิจัยที่จะต้องใช้เวลายาวนาน

เนื่องจากหลักง่าย ๆ ที่ว่า คนอเมริกันไม่ใช่คนไทย ความผูกพันต่าง ๆ เกี่ยวกับเมืองไทย ย่อมแตกต่างกับคนไทย ความผูกพันที่ชาวอเมริกันมีต่อเมืองไทยนั้น ย่อมแตกต่างกับของคนไทย ความผูกพันที่ชาวอเมริกันมีต่อเมืองไทยนั้น ผู้เขียนไม่แน่ใจว่าจะเป็นการผูกพันที่ถาวรเสมอไป ที่เห็นได้ง่าย ๆ คือ เมื่ออ่านงานเขียนของชาวอเมริกันส่วนมากจะพบว่าเมืองไทยนั้นเปลี่ยนใจง่าย^๘ เช่นในสงครามโลกครั้งที่สองไทยสนับสนุนญี่ปุ่น พอเลิกสงครามก็สนับสนุนประเทศที่เป็นศัตรูของญี่ปุ่นทันที ใครจะไปรู้ว่าชาวอเมริกันจะคิดบ้างหรือไม่ว่า ถ้าสหรัฐฯ ถอนตัวออกจากเมืองไทย และเมื่อเวียตนามเหนือและจีนแดงมีอิทธิพล ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว เมืองไทยจะไม่หันไปสนใจฝ่ายที่เป็นปรปักษ์กับสหรัฐฯ งานวิจัยที่อเมริกันสนับสนุนให้ทำในเมืองไทยจึงน่าจะเป็นงานชนิดที่ไ้ระยะเวลายันสั้น

อีกเรื่องหนึ่งที่เกิดขึ้นคือ ถ้าไปรับเงินจากสหรัฐฯ งานวิจัยในเมืองไทยจำต้องไปผูกมัด

กับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของสหรัฐฯ งานวิจัยที่ต้องอาศัยระยะเวลายาวนาน จึงไม่สามารถทำได้ ยกตัวอย่าง เช่น งานวิจัยในต่างประเทศที่สนับสนุนโดยมูลนิธิ Carnegie ต้องหยุดซังกหหมดเมื่อมูลนิธินี้เปลี่ยนนโยบายไปสนใจเฉพาะปัญหาภายในของสหรัฐฯ เท่านั้น มูลนิธิอื่น ๆ ก็ดูจะหันไปสนใจปัญหาภายในของสหรัฐฯ มากขึ้น ซึ่งก็ควรจะเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว ที่จริงแล้วแนวโน้มนี้ไม่ได้เกิดจากพวกมูลนิธิ หากเกิดจากความกดดันภายในของสหรัฐฯเอง เช่น มีการเสนอให้ออกกฎหมายเก็บภาษีมูลนิธิที่มีโครงการอยู่ในต่างประเทศ เป็นต้น^๙ เมื่อเป็นเช่นนี้ถ้าแม้ว่าสถาบันของสหรัฐฯ จะไม่มีการบังคับโดยตรงหรือโดยอ้อม ให้ทำการค้นคว้าวิจัยเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ นักวิจัยไทยก็ไม่อาจฝากความหวังไว้กับมูลนิธิเหล่านั้น เพื่อทำงานวิจัยที่ต้องอาศัยเวลายาวนานเพราะเงินวิจัยที่จะหลั่งไหลมานั้นมักมาเป็นระยะ ๆ ไม่แน่นอน ยิ่งเงินวิจัยที่ต้องอาศัยงบประมาณแผ่นดินของสหรัฐฯ ยิ่งแน่ใหญ่เลย

อคติหัวประการที่กล่าวมาข้างต้นนั้น บางทีก็ไม่ใช่เป็นภัยต่อประเทศชาติเท่าใดนัก แต่บางทีก็อาจเป็นภัยมากที่สุดเท่าที่ ท่านผู้อ่านที่เคยอ่านบท

๘ ดูรายละเอียดเกี่ยวกับความเปลี่ยนใจง่ายของคนไทยได้จาก John F. Embree "Thailand: A Loosely Structured Social System" *American Anthropologist*, No. 52 (April-June, 1950), pp. 188-193 และข้อเขียนของ Eliezer B. Ayal ในหนังสือ *Underdevelopment and Economic Nationalism in Southeast Asia* (Ithaca: Cornell University Press, 1969) ซึ่ง Ayal ร่วมแต่งกับ Frank H. Golay, Ralph Anspach และ M. Ruth Pfanner หน้า ๒๖๗-๓๔๐ ที่จริงเรื่องนี้มีเขียนไว้ในข้อเขียนของนักวิชาการอเมริกันทั่วไปหาอ่านได้ง่ายมาก

๙ ดูจดหมายของมูลนิธิ Rockefeller ที่มีถึงผู้รับทุนของ Rockefeller ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒

ความของ David Horowitz^{๑๐} จะรู้สึกเสียใจไม่น้อยทีเดียวว่าสิ่งที่ Horowitz พูดนั้นเป็นจริง Horowitz พยายามชี้ให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยอเมริกันที่มีโครงการเกี่ยวกับประเทศอื่น ๆ โดยทำเป็นแบบศูนย์ศึกษานิติภาค (Centers for Area Studies) เช่นในมหาวิทยาลัย Columbia, Chicago, Berkeley, UCLA, Cornell, Harvard, Indiana, MIT, Michigan State, Stanford และ Wisconsin ศูนย์ต่างๆ ดังกล่าวนับแล้วมีประมาณ ๔๕ ศูนย์ ศูนย์ต่างๆ เหล่านี้ Ford Foundation สนับสนุนอยู่ราว ๔๓ ศูนย์ นอกนั้นก็สนับสนุนโดยมูลนิธิอื่น ๆ หรือหน่วยงานของรัฐบาลสหรัฐ ฯ เช่น AID เป็นต้น Horowitz ชี้ให้เห็นว่า มูลนิธิต่างๆ นั้นถูกควบคุมโดยพ่อค้าใหญ่ๆ ไม่กี่คนของสหรัฐ ฯ พ่อค้าเหล่านี้ ไม่ได้ทำการค้าเฉพาะในสหรัฐ ฯ แห่งเดียว หากยังมีธุรกิจแผ่ขยายไปยังประเทศอื่น ๆ ด้วย พ่อค้าพวกนี้นอกจากจะควบคุมมูลนิธิต่างๆ แล้ว ยังสามารถควบคุมนักการเมืองของสหรัฐ ฯ ได้ในบางครั้ง พ่อค้าพวกนี้มีความสนใจอย่างมากในนโยบายต่างประเทศของสหรัฐ ฯ ที่มีต่อประเทศที่ตนได้ลงทุนไว้ พ่อค้าเหล่านี้จะพยายามสร้างอิทธิพลในประเทศที่ตนลงทุน โดยผ่านทางมูลนิธิที่อยู่ในกำมือของตน และผ่านทางกระทรวงต่างประเทศของสหรัฐ ฯ รวมทั้ง

กระทรวงกลาโหมด้วย แนวคิดของ Horowitz ในเรื่องอิทธิพลของพ่อค้านี้ ช่างไปเหมือนกับทฤษฎี ของ Prof. D.G.E. Hall ที่เกี่ยวกับการที่พม่าต้องตกไปเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษคือ Prof. Hall กล่าวไว้ว่า เดิมทีนั้นรัฐบาลอังกฤษไม่มีความสนใจที่จะเข้ายึดครองพม่าเลย แต่เนื่องจากการขัดแย้งระหว่างรัฐบาลพม่า และพ่อค้าอังกฤษในเรื่องการค้าไม้และอื่น ๆ ทำให้พ่อค้าอังกฤษพยายามชักชวนให้รัฐบาลอังกฤษส่งกองทัพเข้ายึดพม่า และพม่าก็ตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษในที่สุด^{๑๑} ที่จริงแล้วเรื่องพ่อค้าเป็นเหตุของการสงครามและการล่าเป็นเมืองขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่สามารถหาตัวอย่างได้ง่ายเหลือเกินในประวัติศาสตร์ บางท่านอาจจะกล่าวว่ายุคล่าเมืองขึ้นนั้นหมดสมัยแล้ว แต่อย่างไรก็ดี สิ่งที่ Horowitz กล่าวไว้เกี่ยวกับความสนใจของพ่อค้าในเรื่องนโยบายต่างประเทศของสหรัฐ ฯ นั้น คงมีความจริงอยู่ไม่น้อย

ตัวอย่างความสัมพันธ์พ่อค้าอเมริกัน-ทหารอเมริกัน-นโยบายทางทหารของอเมริกา-พ่อค้าอเมริกัน-นักการเมืองอเมริกัน-นโยบายการเมืองของอเมริกา-และพ่อค้าอเมริกัน-มูลนิธิอเมริกัน-มหาวิทยาลัยอเมริกัน-นักวิชาการอเมริกัน นโยบายการวิจัยในประเทศด้อยพัฒนา เป็นสิ่งที่ทำอ่านได้ไม่ยากนัก ยิ่งความ

๑๐ David Horowitz, "Sinews of Empire," *Ramparts* November, 1969

๑๑ ดู D.G.E. Hall, *Burma* (London: 1950)

สัมพันธ์ระหว่างพ่อค้ากับทหารนั้น ยังเป็นสิ่ง
ที่ธรรมดาจนทำให้เกิดคำว่า “*industrial-
military complex*” ที่เราได้ยินเสมอ ๆ
ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้ากับนักการเมืองนั้น
ก็เป็นสิ่งที่เราได้ยินอยู่เสมอ ยิ่งใกล้เลือกตั้ง
เมื่อไรยิ่งได้ยินมากขึ้นเท่านั้น ส่วนความ
สัมพันธ์ระหว่างพ่อค้ากับมุลินินั้น ไม่ต้อง
พูดถึงเลย เพราะมุลินินิเกิดขึ้นได้ก็เพราะการ
หลีกเลี่ยงภาษีของพ่อค้าบางคน^{๑๒} ความสัม
พันธ์ระหว่างมุลินินิกับนักวิชาการมหาวิทยาลัย
นั้นก็เห็นข้อเท็จจริงที่เกือบจะไม่มีควมจำเป็น
ต้องเอ่ยถึงอีกเลย

ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ทำให้เกิด
ความวุ่นวายขึ้นในหลายประเทศด้วยกัน ตัวอย่าง
เช่น ความอื้อฉาวของนักวิชาการสหรัฐ ๆ ที่ร่วม
กับ CIA ไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองภายในของเวียดนาม
ซึ่งหาอ่านได้จากบทความของ Warren
Hinkle^{๑๓} เรื่องในทำนองเดียวกันนี้เกี่ยวกับ
ประเทศอินโดนีเซีย หาอ่านได้จากบทความของ
David Ransom^{๑๔} สำหรับเมืองไทยนั้นแม้ความ

ยุ่งยากจะยังไม่เกิดขึ้นเหมือนต่างประเทศอื่น แต่ก็
ไม่ใช่ว่าจะไม่มีอันตรายเลย ท่านผู้อ่านที่สนใจหา
อ่านเรื่องเกี่ยวกับอันตรายนี้ได้จากบทความของ
Banning Garrett ใน *Ramparts*^{๑๕} หรืออ่าน
ฉบับแปลเป็นไทยใน *วิทยาสารปริทัศน์*^{๑๖} กิจ
กรรมของนักวิชาการสหรัฐ ๆ ในเมืองไทยซึ่ง
อาจจะทำความเสียหายให้แก่เมืองไทยนั้น มีการ
เปิดโปงอย่างจริงจังเป็นครั้งแรกในหนังสือพิมพ์
Student Mobilizer^{๑๗} เดิมทีผู้เขียนตั้งใจจะ
เขียนบทบาทของนักวิจัยสหรัฐ ๆ ในเมืองไทยให้
ละเอียดแต่เมื่ออ่านบทความของ Garrett ซึ่งมี
แปลเป็นภาษาไทยแล้วรู้สึกว่สิ่งที่ตน จะเขียนมี
ไปซ้ำกับของ Garrett มาก จึงขอล่าวเพียงเท่า
นี้ก่อน^{๑๘}

ตอนนี้หันกลับมาพูดถึงนักวิชาการไทยกับเงิน
วิจัยที่ตนสามารถหาได้ซึ่งส่วนมากก็มาจากสหรัฐ ๆ
ถ้าตนเกิดความสงสัยในเจตนารมณ์ของสหรัฐ ๆ
ทางออกที่ง่ายที่สุดคืออย่าทำงานวิจัยใด ๆ ที่
ต้องอาศัยเงินวิจัยจากสหรัฐ ๆ ด้านนักวิชาการ
ไทยปฏิบัติตามนี้ทุกคน มีหวังเป็นการดอยหลัง

๑๒ ผู้เขียนเคยจำได้ว่า ครั้งหนึ่งมหาวิทยาลัย Wisconsin เคยปฏิเสธรับเงินวิจัยจาก Rockefeller Foundation เพื่อทำการวิจัยเกี่ยวกับชีววิทยา โดยให้เหตุผลว่าเงินของ Rockefeller นั้น ได้มาโดยมิชอบจากการขายเหล็ก
เถื่อนของพวกพ่อค้า

๑๓ ศุ Warren Hinkle, “Michigan State: The University on the Make,” *Ramparts*, April 1966

๑๔ ศุ David Ransom, “The Berkeley Mafia and the Indonesian Massacre,” *Ramparts*, October 1970

๑๕ ศุ Banning Garrett, “The Dominoization of Thailand,” *Ramparts*, November 1970

๑๖ ศุ วิทยาสารปริทัศน์ ฉบับที่ ๒๑ และ ๒๒ พ.ศ. ๒๕๑๓

๑๗ ศุ *Student Mobilizer*, April 2, 1970

๑๘ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับข้อเท็จจริงบางประการที่เสนอใน *Student Mobilizer* และ *Ramparts*
ฉบับต่าง ๆ แต่ผู้เขียนก็เห็นด้วยกับความคิดที่เสนอในบทความต่าง ๆ ที่กล่าวมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับ
อันตรายอันอาจเกิดขึ้นได้จากการวิจัย

เข้าคลองแน่ คือจะไม่มีการทำงานวิจัยในหมู่ นักวิชาการไทยมากเท่าที่ควรความเจริญทางวิชาการ ก็มีหวังหยุดชงกั ทางแก้ที่เห็นได้ชัด ๆ คือให้รัฐบาลตั้งบววิจัยมากขึ้นรัฐบาลจน ๆ อย่างของเมืองไทยนี้หวังพึ่งได้ยากมาก เพราะรัฐบาลนั้นยังมีภารกิจที่จะต้องทำอีกมาก เอาแค่แก้ปัญหาเฉพาะหน้ารัฐบาลก็ชักหน้าไม่ถึงหลังเสียแล้ว ถ้าจะหวังเอาเงินวิจัยจากรัฐบาล ก็คงไม่ผิดอะไรกับรีดเลือดจากปุลม^{๑๕} ทางออกอีกทางหนึ่งคือโฆษณาให้เศรษฐีรวมทั้งนักการเมืองไทยร่ำรวยทั้งหลายตั้งมูลนิธิเพื่อการวิจัยขึ้น ถ้าทำได้ก็คงไม่แน่ใจว่า นักวิชาการจะเป็นเครื่องมือของเศรษฐีหรือนักการเมืองไปหรือไม่ อคติบางประการที่เกี่ยวกับงานวิจัย ซึ่งกล่าวไว้ข้างต้นก็อาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากไปรับเงินจากมูลนิธิเหล่านี้ ว่ากันไปแล้วนักวิจัยหรือนักวิชาการส่วนมากเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่เสนอไว้ในบทความนี้ และส่วนมากก็หาทางออกโดยยอมรับเงินวิจัยจากสหรัฐ ฯ แต่พยายามให้งานวิจัยของตนมีอิสระที่สุด และเปิดเผยมากที่สุด นักวิจัยเหล่านี้ก็ทำตนเหมือนตั้งบรรดาบรรณาธิการหนังสือวิชาการทั้งหลายที่ต้อง

ไปรับเงินจาก Asia Foundation ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าสมัยหนึ่ง Asia Foundaton ก็เคยรับเงินจาก CIA^{๒๐} บรรดาบรรณาธิการเหล่านั้นก็ถือว่า ถ้าตนยังมีอิสระทางความคิดในการทำหนังสือเต็มที ตนก็จะทำหนังสือนั้น ๆ ต่อไป แม้จะต้องรับเงินจากมูลนิธิที่มีประวัติที่ต่างพร้อยมาก่อนแล้วก็ตาม ที่จริงแล้วด้านกวิจัยไทยทราบถึงอคติต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ตนก็ควรแก้ไขโดยแบ่งปันทุนทรัพย์ส่วนตัวและเวลาของตนไปทำวิจัยที่หาเงินสนับสนุนจากอเมริกันไม่ได้ เช่นเดียวกันถ้ารัฐบาลมีความสนใจในงานวิจัยอย่างจริงจัง - สิ่งที่รัฐบาลควรเอาใจใส่อย่างยิ่ง ก็คืองานวิจัยที่อเมริกันไม่สนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานวิจัยที่จะต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการทำวิจัย

งานวิจัยนั้นเป็นสิ่งที่ต้องใช้ความพยายามมาก แต่หวังผลตอบแทนไม่ค่อยได้ มีหน้าที่การทำงานวิจัยในเมืองไทย ยังต้องเสี่ยงต่อการเป็นเครื่องมือของต่างชาติที่หวังผลประโยชน์ส่วนตัวและอาจนำอันตรายมาสู่ประเทศชาติได้ เป็นไปได้หรือไม่ว่า นี่แหละคือคำตอบที่ว่าทำไม นักวิจัยไทยจึงมีน้อยเหลือเกิน ๑

๑๕ ในที่นี้ไม่ได้กล่าวถึงบทบาทของสภาวิจัยแห่งชาติเลย ที่จริงแล้วรัฐบาลก็ให้ความสนใจในเรื่องวิจัยไม่น้อย โดยผ่านทางสภาวิจัยแห่งชาติ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว สภาวิจัยแห่งชาติมีงานวิจัยเป็นชนเป็นอันน้อยมาก

๒๐ เพื่อเป็นการกันความเข้าใจผิด ผู้เขียนมิได้หมายถึงฐานะของ Asia Foundation ในปัจจุบัน เพราะไม่มีหลักฐานยืนยันว่ามูลนิธินี้ยังรับเงินจาก CIA อยู่หรือเปล่า

แพรวพิทยา

ทางชีวิต โดย โบตัน

..... “ เรื่องทางชีวิตนี้จะนับว่าเป็นเรื่องยาวเรื่องแรกของผู้เขียนก็เห็นจะได้ (ถ้าเราไม่นับเรื่องสืบทอดจนจบเป็นเรื่องยาว) ความประณีตในการเขียนและความคิด ความอ่านต่าง ๆ ในเรื่องยังอ่อนอยู่มาก (ตามวัยของผู้เขียนขณะนั้น) ผู้เขียนหวังเพียงแต่จะเขียนเรื่องสนุก ๆ อ่านเพลินและได้ค่าขนมนมดน้อย มาบัดนี้วัยที่เพิ่มขึ้นความคิดที่เปลี่ยนไป ทำให้ผู้เขียนเปลี่ยนแนวการเขียนเรื่องไปบ้าง แต่เมื่อหยิบเรื่องเก่า ๆ มาอ่านก็ยังได้ความบันเทิงเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่จะช่วยให้เรามองโลกนี้ด้วยความรื่นรมย์กว่าสถานที่เป็นอยู่จริง ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่านจะได้รับความเพลิดเพลินในการอ่านเรื่องทางชีวิตนี้บ้างตามสมควร ” ..... คำนำจากผู้เขียน
ขนาด ๕" x ๗" ๕๒๘ หน้า พิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์ ราคา ๓๕ บาท

เจ้าฟ้าจุฬามณี โดย โสมทิต

เนื่องจากยังมีผู้เข้าใจผิด หรือไม่ทราบพระบรมราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวอย่างละเอียดอยู่เป็นอันมาก ความจริงนั้นพระบรมราชประวัติพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ เป็นเรื่องที่น่าสนใจมากผู้เขียนได้ศึกษารวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าอยู่หลายปี ได้ทราบเรื่องราวที่ไม่เคยนึกถึงมาก่อนมากมาย ผู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนพระราชพงศาวดารรัชกาลที่ ๔ ถ้าไม่รู้เรื่องราวของพระองค์ก็เหมือนกับว่าอ่านพระราชพงศาวดารไม่ตลอดเล่ม

ขนาด ๖" x ๘" ๓๗๘ หน้า มีภาพประกอบ พิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์อย่างดี ราคา ๓๕ บาท

ตำราอาหารบุตพิเศษสุดของกลุ่มนักข่าวหญิง

พิมพ์ครั้งที่ ๔ จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อหารายได้ทุกเล่มถวายโดยเสด็จพระราชกุศล บัดนี้ได้ออกวางจำหน่ายแล้ว ราคา ๑๕ บาท

แพรวพิทยา

๗๑๖-๗๑๘ วังบูรพา พระนคร ตู้ ปณ. ๕๑๔ โทร. ๒-๑๕๘๖, ๒๒-๑๒๕๖

ผู้จัดจำหน่าย

งานวิจัยของนักวิชาการอเมริกัน กับความมั่นคงของประเทศไทย*

ธีรเวทย์ ประมวลรัฐการ

คงจะเป็นที่จำกันได้ว่า เมื่อราวเดือนมิถุนายน ๒๕๑๓ ได้มีข่าวเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ท่าอากาศยานนครราชสีมาให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ว่า ได้มีหน่วยงานวิจัยของต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของอเมริกาได้เข้ามาทำงานวิจัยเพื่อสืบความลับ และมีคนไทยได้ร่วมงานอยู่ด้วยในฐานะผู้ช่วย องค์การหรือหน่วยงานวิจัยเหล่านี้ ได้รับเงินทุนจากมูลนิธิต่าง ๆ และนี่เองที่ท่าอากาศยานนี้ได้รับความเห็นว่าควรที่จะมีการควบคุมมูลนิธิเหล่านี้ โดยมีเจ้าหน้าที่ของไทยเข้าร่วมงานในฐานะกรรมการ และพิจารณาการดำเนินงานของมูลนิธิเหล่านั้น ในครั้งนั้นได้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอยู่พักหนึ่ง แล้วก็ค่อย ๆ เงียบหายไปโดยหาได้มีผู้เสนอข้อเท็จจริงต่อไปว่า ที่ว่างานวิจัยเพื่อสืบความลับของหน่วยงานวิจัยอเมริกันที่ว่าถึงนั้น หมายถึงอะไรกัน งานวิจัยอะไรที่เขากำลังมาสนใจทำในเมืองไทย เพื่อวัตถุประสงค์อะไร และที่ว่ามูลนิธิต่าง ๆ ที่ได้รับทุนวิจัยนั้นมีความเป็นมาอย่างไร หน่วยงานของใคร ผลงานวิจัยมีอะไรบ้าง และกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติจริงเท็จเพียงไร และข่าวดังกล่าวควรที่จะมีขอบข่ายในการพิจารณาแค่ไหน มิใช่ที่จะปล่อยให้พลอยตระหนกตกใจอย่างจับต้นชนปลายอะไรไม่ถูก และท้ายที่สุดเราควรที่จะให้หาประโยชน์จากหน่วยงานวิจัยของสหรัฐฯ นั้นได้อย่างไรบ้าง แทนที่จะใช้ทัศนคติขัดขวางเข้าแก้ไขสถานการณ์การวิจัยดังกล่าววนันแต่ฝ่ายเดียว

---

* ผู้เขียนขอขอบคุณบทความเรื่อง *Anthropology on the Warpath in Thailand* ของ Eric R. Wolf และ Joseph G. Jorgensen ใน *The New York of Book Review, Special Supplement* ฉบับวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๑๕๖๐ ที่ช่วยให้ผู้เขียนพบความเห็นของกลุ่มนักวิชาการอเมริกันบางกลุ่ม ต่อสถานการณ์การวิจัยในเมืองไทย ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นความเห็นที่ถูกต้องเสมอไป

ก่อนอื่นควรที่จะได้ทราบต้นตอของข่าวดังกล่าวที่เกิดขึ้นในเมืองไทย เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๑๓ นั้น เรื่องมีอยู่ว่าเมื่อเดือนมีนาคมก่อนหน้านั้น ได้มีกลุ่มนักศึกษาในสหรัฐฯ กลุ่มหนึ่ง เรียกตัวเองว่า “ขบวนการนักศึกษาต่อสู้เพื่อยุติสงครามในเวียดนาม” (The Student Mobilization Committee to End the War in Vietnam) ได้นำเอาเอกสารที่แสดงว่า นักวิชาการชาวอเมริกันกลุ่มหนึ่ง กำลังทำงานประเภทจารกรรมในเมืองไทย เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อจริยธรรมของสมาคมนักมานุษยวิทยาอเมริกัน (The Ethics Committee of the American Anthropological Association) เอกสารดังกล่าวได้ระบุข้อความสำคัญดังต่อไปนี้

- ๑) รายงานการศึกษาของ Jason Summer Study, Institute for Defense Analysis--IDA, Falmouth Intermediate School, Falmouth, Massachusetts ระหว่างวันที่ ๒๐ มิถุนายน — ๖ กรกฎาคม ๒๕๑๐
- ๒) หัวข้อศึกษาของสถาบันอเมริกันเพื่อการวิจัย (American Institutes for Research--AIR) ที่เสนอต่อหน่วยงานโครงการวิจัยระดับสูง (The Advanced Research Project Agency--ARPA) เรื่อง “การ

ต่อต้านงานจารกรรมในประเทศไทย: ผลการปฏิบัติการโครงการทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ” เสนอเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๑๐

- ๓) รายงานการเดินทางเยี่ยมอำเภอหนองหาร จังหวัดอุดรธานี ระหว่างวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ถึง ๖ มิถุนายน ๒๕๑๒
- ๔) วาระการประชุมของกลุ่มที่ปรึกษาสถาบันอเมริกาเพื่อการวิจัย (American Institutes for Research--AIR) ระหว่างวันที่ ๓๐ มิถุนายน ถึงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๑๒
- ๕) การแก้ไขสัญญาระหว่างรัฐบาลอเมริกันโดยมีองค์การพัฒนาระหว่างประเทศ (AID) เป็นตัวแทนกับมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เพื่อให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในด้านวิชาการแก่สภาที่ปรึกษาทางวิชาการสำหรับประเทศไทย (The Academic Advisory Council for Thailand--AACT) เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๑๑
- ๖) รายงานของ AACT ระหว่างวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๑๑ ถึงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๑๒

หากจะถือว่าเอกสารเหล่านี้เป็นกุญแจสำคัญที่จะวางแผนการทำงานวิจัยประเภทการกรรมเราก็น่าจะทราบถึงความสำคัญขงมูลเหตุเบื้องต้นเหล่านี้ว่ามีเนื้อหา ความเป็นมา และการจัดการบริหารขององค์การมันสมองเหล่านี้เพื่อนำมาพิจารณาอย่างรอบคอบต่อไป

เอกสารฉบับแรก เป็นเรื่องของการพิจารณาความสำคัญระหว่างนักวิชาการ กับรัฐบาล ฝ่ายใดควรที่จะมีอำนาจควบคุมนโยบายมากกว่ากัน สรุปได้ว่านักวิชาการอเมริกันไม่ชอบที่จะทำงานเป็นเครื่องมือของรัฐบาล ต้องการที่จะเป็นอิสระ จงรักภักดีต่อวิชาชีพมากกว่าประเทศ หลายคนประณามสงครามเวียดนามและไม่เห็นด้วยกับโครงการสืบราชการลับโดยใช้นักวิชาการ ตั้งที่รัฐบาลอเมริกันเคยทำที่ลาตินอเมริกา และชี้ให้เห็นถึงความลำบากที่จะทำงานวิจัยลับในมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม นักวิชาการต่าง ๆ เหล่านี้ก็จนด้วยอำนาจเงินที่รัฐบาลเสนอให้เพื่อทำงานวิจัยดังกล่าว และงานดังกล่าวที่เสนอให้ทำในเมืองไทยก็คือการศึกษาเรื่องการบ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์ในเมืองไทย

เอกสารฉบับที่สอง แสดงให้เห็นว่าโครงการวิจัยดังกล่าว ได้รับเงินอุดหนุนมากกว่า ๑ ล้านเหรียญสหรัฐฯ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนที่ถูกบ่อนทำลายโดยคอมมิวนิสต์ และมีโครงการปฏิบัติการต่อต้านอยู่กับชุมชนที่ถูกบ่อนทำลาย แต่ปราศจากโครงการต่อต้าน

เอกสารฉบับที่สาม เป็นคล้ายผลของการวิจัยของเอกสารฉบับที่สอง มีข้อสรุปผลบางข้อที่น่าสนใจ เช่น

“การให้เครื่องบริโภคนเพื่อแลกเปลี่ยนกับเครื่องอุปโภคแก่ชาวชนบทไทยนั้น ถ้าในอดีตสร้างความพอใจอย่างมากมายนมาก่อน ความพอใจดังกล่าวนั้นอาจลดน้อยลงได้ ถ้าเกิดมีการส่งเสริมการเกษตรกรรมในท้องถิ่นนั้น ถ้าหากปรากฏจริงว่า ความพอใจเช่นนั้นลดลงหรือไม่เกิดความพอใจขึ้นเลย ก็อาจสร้างความพอใจให้สูงขึ้นได้ โดยการจัดการเผาผลาญผลทางเกษตรกรรมนั้นเสีย”

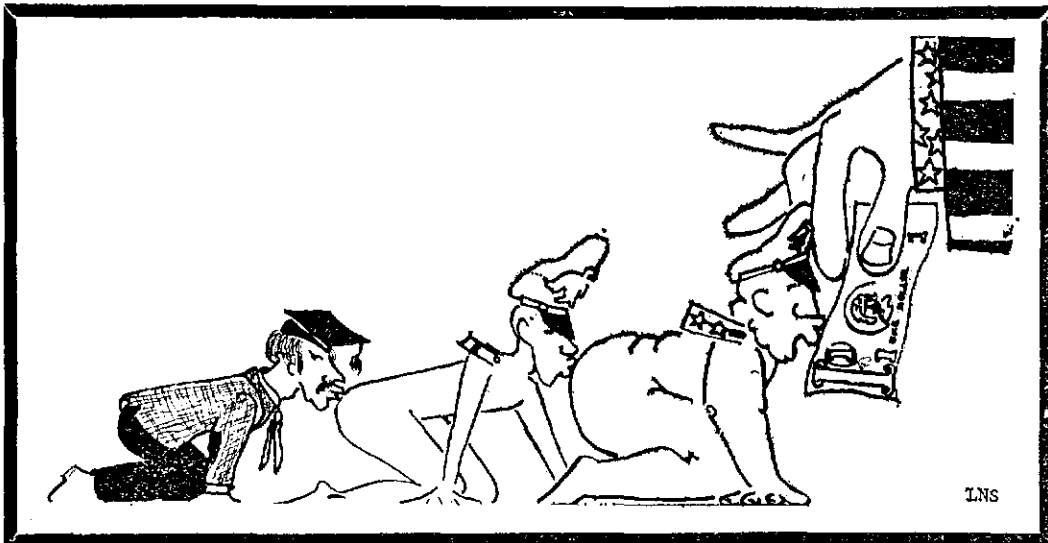
และยังมีข้อสรุปผลสมมุติฐานที่น่าสนใจอีกหลายประการ ที่แสดงเงื่อนไขแปลก ๆ เหล่านี้ ยกตัวอย่างเช่น

“ผลของการให้ความพอใจแก่บุคคลในขณะใดขณะหนึ่งจะถูกจำกัดโดยประสพการณ์ของบุคคลนั้น ที่จะสนองความพอใจที่เคยมีต่ออดีต” ฉะนั้น “เงื่อนไขที่จะเปลี่ยนความพอใจก็โดยเปลี่ยนอดีตของบุคคลนั้นหรือเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้นเคยมีความพอใจในอดีตนั้นเสีย” เป็นต้น

หัวข้องานวิจัยต่าง ๆ นี้ ได้รับการตรวจตราจากองค์การบริหารชั้นสูงของสหรัฐฯ มาก่อนที่จะนำมาศึกษาในประเทศไทย ความจริงแล้วงานวิจัยประยุกต์เพื่อผลทางยุทธศาสตร์นี้ มีความ

จำเป็นมาก ทั้งนโยบายสงบและนโยบายสงครามที่
ต้องใช้นักวิชาการชั้นสูง ซึ่งอเมริกาได้ทำมาเป็น
เวลานานแล้ว และรัฐบาลอเมริกันไม่ถือว่า
การทำงานวิจัยเช่นนี้เป็นของแปลก กลับตระหนัก
ในความสัมพันธ์ของนักวิชาการ ที่จะมามีบทบาท
ในเรื่องนี้อย่างขาดเสียไม่ได้ ผู้เขียนใคร่จะขอ
แบ่งระยะต่างๆ ของการทำงานวิจัยทางยุทธศาสตร์
ของอเมริกาอย่างคร่าว ๆ ออกเป็น ๓ ระยะดังนี้

สหรัฐฯ ให้ทุนการศึกษา การบริหารของรัฐบาล
อเมริกันในหมู่เกาะไมโครนีเซีย ทันที้ที่สหรัฐฯ
ได้รับมอบจากคณะมนตรีภาวะทรัสตีให้คุ้มครอง
ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ มหาวิทยาลัย
เยลเสนอคู่มือสำหรับรัฐบาลที่จะใช้ ในราชการ
ทหารและหน่วยสืบราชการลับภายใต้ Office of
Inter-American Affairs เพื่อที่จะใช้กับประ
เทศในลาตินอเมริกา

งานวิจัยในระยะแรกเป็นผลงานในระหว่าง
ปี ค.ศ. ๑๙๓๐ - ๑๙๔๕ ของ Foreign Morale
Analysis Division, Office of War Infor-
mation ที่ศึกษาการวิเคราะห์วัฒนธรรมของชน
ชาติต่าง ๆ เช่นมีการสัมภาษณ์คนอเมริกันที่มีสัญ
ชาติญี่ปุ่นประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ คน ที่อาศัยอยู่ใน
อเมริกา The Smithsonian Institute ก็มีส่วน
ในการศึกษาลักษณะประเทศไทย อย่างเช่นเรื่อง
“Siam-Land of Free Men” กองทัพเรือ

สำหรับในระยะที่สอง ภายหลังสงครามโลก
ครั้งที่ ๒ จนถึงราวปี ค.ศ. ๑๙๖๐ เป็นการ
ศึกษาจากข้อมูลเอกสารหรือการสัมภาษณ์คนต่าง
ชาติที่อยู่ในอเมริกาเอง เริ่มด้วย Ruth Benedict
นักมานุษยวิทยาศึกษาวัฒนธรรมญี่ปุ่นและไทย
มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ศึกษาวัฒนธรรมยุโรป
โดยตั้งโครงการขึ้นชื่อว่า *Research in Contem-
porary Cultures* ภายใต้ Human Resources
Division, Office of Naval Research มหา

วิทยาลัยฮาร์วาร์ด ตั้ง *Harvard Project on the Soviet System* โดยรับการสนับสนุนจาก กองทัพเรือสหรัฐฯ และ Carnegie Corporation นอกจากนี้ Carnegie Corporation ยังมอบให้ มหาวิทยาลัยเยลจัดทำ *Human Relation Area Files* เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ซึ่งปรากฏว่ากองทัพบก เรือ อากาศ และองค์การสืบราชการลับสหรัฐฯ (CIA) ได้รับความช่วยเหลือมากถึงกับให้ทุนสนับสนุนการวิจัยฝ่ายละ ๕๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ ต่อปี รวมเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ เพื่อสร้างสถานเก็บข้อมูลโดยเปิดเผย ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ รัฐบาลสหรัฐฯ ตัดงบประมาณช่วยเหลือ ๒๐๐,๐๐๐ เหรียญนั้นเสีย แต่อย่างไรก็ตาม กองเหลือกองทัพบกฝ่ายเดียวที่ยังคงสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด จัดทำ *Human Relation Area Files* อยู่ โดยมีข้อแม้ว่าคู่มือสำหรับดินแดนบางแห่งในต่างประเทศ จำนวน ๖๓ แห่ง ต้องเก็บไว้เป็นความลับ โดยให้เงินทุนอุดหนุนถึง ๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จัดตั้งสาขา HRAE นี้อยู่ที่ American University

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ สถานเก็บข้อมูลของ HRAF ถูกปิด จึงได้จัดตั้ง The Special Operations Research Office—SORO ขึ้นที่ American University ในปีนั้น มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้กลับไปดำเนินงาน HRAF เอง

ระยะที่สาม การศึกษาเปลี่ยนมาเป็น “*Study on the Ground*” เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๐ เมื่อรัฐบาลอเมริกันพุ่งนโยบายมายังสถานการณ์ที่ เอเชียอาคเนย์ และจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิธีการรบนอกแบบประเภทกองโจร (*Guerrilla Warfare*) นักวิชาการทางสังคมศาสตร์ เริ่มมีบทบาทมากขึ้น SORO เปลี่ยนมาเป็น Center for Research in the Social Sciences—CRESS ซึ่งยังคงมีสำนักงานอยู่ที่ American University จนกระทั่งมาถึงปี ค.ศ. ๑๙๖๗ จึงเปลี่ยนมาเป็น American Institutes for Research—AIR และเป็นผู้เสนอโครงการต่อ Advanced Research Project Agency—ARPA ให้มาทำโครงการวิจัย ดังปรากฏอยู่ในเอกสารชุดที่ ๒ ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น นอกจากนั้นโครงการดังกล่าวยังได้รับความสนับสนุนจากสภาที่ปรึกษาอเมริกัน สำหรับประเทศไทย (American Advisory Council for Thailand—AACT) โดยมี AID สนับสนุนอยู่เบื้องหลังอย่างเปิดเผย ในกรณีนี้ USOM เป็นผู้ทำหน้าที่เป็นคล้ายหน่วยประสานงานในการดำเนินการต่าง ๆ

ในขณะเดียวกัน Stanford Research Institute—SRI ก็รับงานจาก ARPA ผ่านทางกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ทำการวิจัยประมาณอย่างน้อย ๕ โครงการใหญ่ โดยเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ.

๑๙๖๒ จนถึงกลางปี ค.ศ. ๑๙๖๙ SRI ผลิต รายงานเกี่ยวกับการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์มากกว่า ๑๐๐ ชิ้น รายงานต่าง ๆ นี้สามารถขุดได้ มีอีกวันประมาณ ๙ ชิ้นที่ทาง SRI ถือเป็นรายงานลับเปิดเผยไม่ได้

เป็นที่น่าสังเกตว่า งานวิจัยทางยุทธศาสตร์ ทั้งสามช่วงระยะเวลาที่กล่าวมาแล้วนั้น ส่วนหนึ่ง ดูเหมือนเป็นการค้นคว้าทางวิชาการที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้ได้รับ อันเนื่องมาจากการสนับสนุนของทางฝ่ายรัฐบาลแน่นอน ผลงานหลักที่ได้จากการวิจัยเหล่านี้ ผู้ที่จะนำไปใช้ก็คือผู้เชี่ยวชาญทางยุทธวิธีทหาร ซึ่งเป็นผู้ออกทุนการวิจัยให้ ลักษณะของความร่วมมือดังกล่าวใน ๒ ระยะ แรกก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน คือเกิดขึ้นจากการประสานและรับมอบงานระหว่างมหาวิทยาลัยและองค์การรัฐบาลกลาง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ กองทัพบก เรือ อากาศของสหรัฐ ฯ มีอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเป็นที่ปรึกษาทางทหารฝ่ายเสนาธิการ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมีความเห็นว่ารัฐบาลสหรัฐ ฯ อาจเล็งเห็นว่า การที่จะพึ่งมหาวิทยาลัยโดยไม่มียุทธศาสตร์ของตนเอง อาจทำให้ไม่ได้รับผลงานวิจัยเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ทางทหารได้เต็มที่ เพราะมหาวิทยาลัยก็คงรักษาผลประโยชน์ทำงานเพื่อทางวิชาการและการวิจัยพื้นฐานของตน มิใช่แต่จะสร้างงานวิจัยประยุกต์ให้แก่รัฐบาลอย่างเดียว ดังนั้นรัฐบาลอเมริกันจึง

พยายามจนประสบความสำเร็จสามารถมืองค์การวิจัยของตนโดยเฉพาะ มีงบประมาณพิเศษเพื่อการวิจัยโดยตรง แต่ก็ยังคงอาศัยสถานที่ในมหาวิทยาลัยอำนวยความสะดวก ในการดำเนินการวิจัยต่อ โดยมีเจ้าหน้าที่วิจัยของตนเองเป็นคนของรัฐบาลโดยตรง บางคนอาจถูกดึงตัวออกมาจากมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างงานวิจัยทางทหารโดยตรงต่อไป ลักษณะอันนี้จึงเป็นโฉมหน้าในการวิจัยระยะที่สามของสหรัฐ ฯ ที่สามารถมืองค์การอิสระทำการศึกษา และวางแผนการทำสงคราม อันเป็นระยะพอดีกับการระเบิดของสงครามเวียดนาม และเป็นระยะที่ตลาดการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์เป็นที่ต้องการของนักทหารมาก เมื่อจุดประสงค์ของการศึกษาวิจัย เปลี่ยนมาเป็นไปในรูปทำลายอย่างชัดเจนเช่นนี้แล้ว บรรดามูลนิธิที่เคยสนับสนุนในความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับมหาวิทยาลัยเมื่อสองระยะแรก ก็พากันถอนตัวไม่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อการสงครามของรัฐบาลสหรัฐ ฯ อีกต่อไป การวิจัยในระยะที่สามนี้ จึงมีรัฐบาลสหรัฐ ฯ ผู้เดียวที่วิ่งเต้นงานวิจัยดังกล่าว โดยขาดมหาวิทยาลัย (หมายถึงอาจารย์ในมหาวิทยาลัย) และมูลนิธิเอกชนเข้ามาให้ความเห็นหรือช่วยเหลือสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการหรือทางการเงินใด ๆ ทั้งสิ้น แต่นั่นก็มีใช่อุปสรรค ซึ่งจะทำให้รัฐบาลสหรัฐ ฯ ทำงานวิจัยสงครามนี้ไม่ได้ ทั้งนี้เพราะฐานะทางเศรษฐกิจ

ของรัฐบาลคือพอที่จะจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้ โดยเฉพาะได้ทั้งโดยเปิดเผยและโดยทางราชการลับ นักวิชาการของสหรัฐ ฯ มีมากพอที่อาจไม่ต้องพึ่งอาจารย์จากมหาวิทยาลัยได้ ยิ่งไปกว่านั้น รัฐบาลสหรัฐ ฯ ยังกลับตั้งทุนการศึกษาในระดับปริญญาชั้นสูง เพื่อดึงนักวิชาการที่ได้รับการฝึกฝนจากมหาวิทยาลัยเข้ามาร่วมในวงงานวิจัยของรัฐบาลอีกด้วย ส่วนมากทุนประเภทนี้ก็มักจะมาจากระทรวงกลาโหมของสหรัฐ ฯ นั่นเอง การจัดงานวิจัยของสหรัฐ ฯ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๐ เป็นต้นมา จึงเป็นไปในลักษณะเอกเทศที่รัฐบาลดำเนินการเอง โดยขาดความสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยและกลุ่มเอกชน (ผู้เขียนหมายถึงกลุ่มมูลนิธิเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่าง ๆ)

เมื่อมหาวิทยาลัยและมูลนิธิเริ่มปลีกตัวออกห่างจากระบบการวิจัยทางทหารของสหรัฐ ฯ ไปโดยปริยายเช่นนี้ มหาวิทยาลัยสหรัฐ ฯ จึงมีความคล่องตัวขึ้น เพราะได้มูลนิธิต่าง ๆ มาให้ความสนับสนุนทางวิชาการโดยตรง ความช่วยเหลือจากมูลนิธิดังกล่าว ก็สามารถขยายมากขึ้นจากที่เคยให้ความช่วยเหลืออยู่แล้ว ประเทศไทยก็ได้รับความสนใจเป็นพิเศษ จากมูลนิธิของสหรัฐอเมริกานเอง ในฐานะที่ถูกอิทธิพลของระบบงานวิจัยทหารที่เข้ามาตั้งอยู่ ซึ่งพลอยเป็นการบ่อนักไปในตัว ส่วนหนึ่งที่มีให้นักวิชาการในเมืองไทยขาดมโนธรรมทางวิชาการและ

ต้องตกไปอยู่ภายใต้วงงานของหน่วยงานวิจัยทางทหารของสหรัฐ ฯ งานวิจัยในเมืองไทยในระยะนี้ จึงต้องศึกษาประเด็นสำคัญด้วยความจริงที่ว่า ขณะนี้เกิดมีฝรั่งสองประเภทที่เข้ามาทำงานเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยในเมืองไทย บทบาทของฝรั่งทั้งสองประเภทนี้ แตกต่างกันอย่างแฉะและควรที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ฝรั่งที่มีเจตนาบริสุทธิ์ เพื่อรักษาคณะค่าทางวิชาการก็ทำได้แน่นอนในเมืองไทย ฝรั่งประเภทนี้ได้เจตนาทำงานวิจัยทางยุทธศาสตร์ทางทหารซึ่งก็ได้แก่ประเภทที่ทำงานกับมูลนิธิที่เขาต้องการให้ความสนับสนุนด้วยความใจบุญของมหาเศรษฐีอเมริกัน โดยเขาเชื่อว่าไม่มีแหล่งใดที่มีประโยชน์กว่าการสนับสนุนผ่านทางมหาวิทยาลัย จุดประสงค์เขาก็เพื่อต่อต้านฝรั่งบ้านเดียวกับเขาเองซึ่งเคยมีเรื่องราวฉาวกันมาก่อน อันเนื่องมาจากการขัดกัน ในจุดประสงค์ของการวิจัยที่มูลนิธิต่างๆ เหล่านี้เคยหลวมตัวช่วยเหลือมาแต่รัฐบาลของตนเอาไปใช้เพื่อการสงครามเสีย ฝรั่งอีกประเภทหนึ่ง ก็เป็นผลพลอยได้มาจากสงครามในเวียดนามที่เชื่อว่า อีกไม่ช้าเมืองไทยก็ไม่พ้นจากสภาพที่เวียดนามกำลังประสบอยู่ และคิดว่ารัฐบาลสหรัฐ ฯ ก็คงต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้ากักใหญ่ เพื่อปกป้องประเทศต่อไป ฉะนั้นจึงตั้งองค์การวิจัยและเร่งค้นคว้าหาสมุฐานของระบบเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม

คมของประเทศไทยเป็นการใหญ่เพื่อทราบผลนำมาประยุกต์เข้ากับยุทธวิธีทางการทหารอันมิใช่เจตนาบริสุทธิ์ในการทำงานเพื่อค้นคว้าทางวิชาการแต่อย่างใด

เมื่อยุทธศาสตร์ทางวิชาการระดับสูงของเมืองไทยเป็นไปในรูปนี้แล้ว ผู้เกี่ยวข้องกับวงการควรที่จะพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยไม่ตระหนกตกประหม่าต่อสถานการณ์ที่ปรากฏเช่นนั้น อันแรกทีเดียวที่จะต้องตระหนักก็คือ ฝ่ายต่างๆ ที่มีส่วนในการสร้างระบบงานวิจัย ประเภทที่ผู้เขียนอยากจะเรียกว่า “ใหม่ดอดด้าม” นี้ ประกอบด้วยอะไรบ้าง

ฝ่ายแรก คือรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเอง ซึ่งเป็นผู้มอบนโยบายการวิจัยทางทหารนี้ให้

ฝ่ายที่สอง คือองค์การวิจัยยุทธวิธีสงครามที่รับนโยบายและเข้ามาตั้งอยู่ในเมืองไทยโดยที่--

ฝ่ายที่สาม คือรัฐบาลไทย ซึ่งนี่คงยังไม่มีการเข้าใจนโยบายภายนอกของรัฐบาลไทยได้ว่าก่อนรับนักวิจัยทางทหารพวกนี้เข้ามาโดยวิธีใด ซึ่งอาจจะเป็นเพราะ--

ฝ่ายที่สี่ คือสภาวิจัยแห่งชาติ (ไทย) ก็คงจะทราบหรือไม่ทราบก็ได้ อันเป็นไปได้ทั้งสองประการ คือทราบต่อเมื่อภายหลังกลุ่มนักวิจัยเหล่านี้ได้ฟอร์มตัวกันแล้ว และที่ไม่ทราบก็อาจเป็นเหตุผลในตัวคือในตอนแรกที่เข้ามา แต่ละคนก็ไม่มีใครระบุแน่ชัดว่า ฉะนั้นจะเข้ามาทำงาน

วิจัยทางยุทธศาสตร์ และเมื่อเข้ามาแล้วก็คงได้รับสิทธิพิเศษบางอย่างสามารถจัดตั้งองค์การวิจัยเหล่านี้ขึ้นมาได้

ฝ่ายที่ห้า คือมหาวิทยาลัยในเมืองไทยที่กำลังเป็นที่สนใจจากกลุ่มนักวิจัยยุทธศาสตร์สหรัฐฯ เพื่อจะใช้คนในมหาวิทยาลัยมาทำงานอย่างที่เป็นนโยบายสหรัฐฯ เคยใช้ในประเทศของตนอย่างจริงจังระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๓๐-๑๙๖๐ มาแล้ว และการที่เราจะสามารถป้องกันจุดยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของเราได้ก็โดยอาศัยคนในมหาวิทยาลัยของเราเองที่จะต้องตระหนักในหน้าที่การทำงาน เพื่อประโยชน์ทางวิชาการอย่างแท้จริง เพราะมีฉะนั้นก็อาจถูกประมุขตัวไปร่วมงานกับเขาได้ และการที่จะเข้าใจสถานการณ์นี้ได้ก็ต้องรู้จัก....

ฝ่ายที่หก คือฝรั่งที่ทำงานกับมูลนิธิต่างๆ และกำลังให้ความสนับสนุนกับมหาวิทยาลัย อันแยกกันต่างหากจากคนของฝ่ายที่หนึ่ง และที่สองข้างต้น มีฉะนั้นแล้วหากเราที่กักเอามาว่ากำลังเป็นฝรั่งทำงานวิจัยเมืองไทยแล้ว เป็นต้องเป็นพวกวิจัยทางทหารไปเสียหมด อันอาจทำให้เราวางนโยบายแก้ไขไม่ถูกต้องเท่าที่ควร และอาจเสียประโยชน์ได้ หรืออาจสร้างความขุ่นข้องในระหว่างผู้ร่วมงานเจตนาดีของเรา ไปอย่างน่าเสียดาย ดังเช่นมีกรณีตัวอย่างเกิดขึ้นที่อินเดีย ที่รัฐบาลขับไล่่นักวิชาการอย่างไม่ปรานี เมื่อสองปีที่

แล้ว ในทันทีที่รัฐสภาของอินเดียตราว่าโครงการศึกษาชายแดนอินเดีย ได้รับส่วนสนับสนุนจากรัฐบาลอเมริกัน

สำหรับเรื่องมูลนิธิให้เงินอุดหนุนนี้ มีข้อสำคัญที่ควรตระหนักคือ

- ก) มูลนิธิใดบ้างที่ช่วยเหลือสนับสนุนมหาวิทยาลัยในเมืองไทยอยู่
- ข) เงินอุดหนุนทางวิชาการบางอย่างก็มาจากรัฐบาลสหรัฐ ฯ โดยตรง และผ่านหลายหน่วยงาน และบางครั้งก็มี ใ้จะเป็นไปเพื่อประยุกต์เข้ากับยุทธวิธีทางทหารเสียหมด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเราจะใช้เงินอุดหนุนนั้น เพื่อประโยชน์ทางวิชาการโดยวิธีใด หรือแม้แต่....
- ค) เงินทุนบางอย่างมาจากเงินทุนระหว่างประเทศที่จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญจากหลายประเทศเข้ามาทำงานให้กับรัฐบาลไทยโดยตรงในฐานะที่ปรึกษา อันอาจใช้ไปในการวิจัยเพื่อวางแผนการพัฒนาของรัฐบาลเองได้ หรือเราอาจจะรับเงินจากแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือหลายแห่งรวมกัน แล้ว....
- ง) นำมาตั้งหน่วยงานวิจัยของเราเองได้ และควรอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยมีผู้ดำเนินการที่สามารถและเป็นที่ยึดถือในวงการทุนมูลนิธิต่างประเทศได้ เพื่อ

ความอยู่รอดและสร้างสรรค์งานวิจัยในเมืองไทยให้เป็นไปเพื่อวิชาการโดยตรง โดยวิธีนี้ฝรั่งก็อาจช่วยเราได้มากเช่นกันโดยผ่านทางมูลนิธิ

ฝ่ายที่เจ็ด คือหลักนโยบายภายในประเทศที่หากรัฐบาลเห็นความจำเป็นของงานวิจัยทางยุทธศาสตร์ต่อความมั่นคงของชาติแล้ว จะมีวิธีการที่จะใช้นักวิชาการของเราได้อย่างไร ทั้งนี้เพื่อผล

“ในการทำการวิเคราะห์ผลงานที่ต่างชาติได้เข้ามาทำแล้วในประเทศ อันเป็นวิธีลัดที่จะใช้ประโยชน์จากผลงานของคนอื่น เพื่อมาพิจารณาอีกครั้ง ในชั้นการวางนโยบายหลักทางการเมืองของประเทศ”

ข้อนี้เป็นการเสนอแนะเพื่อเปิดทางนโยบายของรัฐบาลเองในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งถ้าหากรัฐบาลไทยจะใช้นักวิชาการทำงานอย่างนี้ ให้มีประสิทธิภาพแล้ว จะมีวิธีวางหลักเกณฑ์และงานเพื่อที่จะทำให้ตรงเป้าหมายอย่างไรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางยุทธศาสตร์ ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรจะได้รับพิจารณาโดยรีบด่วน และคงไม่สายเกินไป ก่อนที่นักวิชาการไทยจะถูกซื้อด้วยราคาแพงให้ไปทำงานกับฝ่ายเขา ซึ่งจะเป็นการเสียประโยชน์อย่างมาก ผู้เขียนตระหนักดีว่าหน่วยงานที่จะทำงานประเภทนี้ของไทยก็มี เช่นที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กรมประมวล

ข่าวกลาง กองนโยบายภายในประเทศ และยังมี การสอนสงครามจิตวิทยา และการประชาสัมพันธ์ ด้วย แต่ประเด็นที่ผู้เขียนหมายถึง อยู่ที่ว่าเรา ยังอาจขาดการค้นคว้าในรูปวิเคราะห์ พื้นฐาน สังคมของประเทศเราเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับความ มั่นคงของชาติ แล้วเมื่อเราโชคดีมีคนมาทำงาน นี้ให้เราแล้วจากองค์การวิจัยต่างประเทศ เราจะ สามารถใช้ประโยชน์จากเขาได้เพียงไร โดยใช้ นักวิชาการของเราเอง ไปศึกษาผลงานที่เขาทำ นั้น สำหรับวิธีการก็ขึ้นอยู่กับว่า เราจะใช้หน่วยงาน ของเขาอย่างเปิดเผยได้หรือไม่ หรือจะมีวิธี การรวมหน่วยงานวิจัยเหล่านี้ให้ขึ้นอยู่กับ

- ก) มหาวิทยาลัย และใช้คนในมหาวิทยาลัย เข้าไปประกบงาน ดังเช่นสหรัฐ ฯเอง ได้ทำที่ประเทศของเขา อย่างเช่นใน ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๓๐—๑๙๖๐
- ข) องค์การวิจัยทางยุทธศาสตร์ของรัฐบาล เอง โดยให้มีวัตถุประสงค์และการประ สานงานอย่างแน่นอนและรัดกุม ระ หว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาล ดังกล่าว และอาจมีศูนย์อบรมอยู่ที่โรง เรียนสงครามจิตวิทยานั้น ทางที่จะทำ ได้ก็โดยให้หน่วยวิจัยทางยุทธศาสตร์ ของอเมริกาที่ตั้งอยู่ในเมืองไทยนี้ บอ นข้อมูลหรือส่งผลวิจัยให้เราเพื่อวางนโยบาย ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

เป็นเฉพาะกรณี ในขั้นต่อไปเราก็อาจ ต้องเน้นศึกษาประเทศเพื่อนบ้านใน อาเซียอาคเนย์ให้มากขึ้นด้วย เพราะ นโยบายภายนอกประเทศ ในอนาคต เป็นเรื่องของความร่วมมือในภูมิภาค (Regional Cooperation) หากเรา ชาติพื้นฐานความรู้ ประเทศบ้านใกล้ เรือนเคียงแล้ว ย่อมจะกระทบกระ เทือนต่อความสัมพันธ์ตลอดจนผลประ โยชน์ทางการเมืองระหว่างประเทศได้ สถาบันอาเซียที่มีอยู่แล้ว ในคณะรัฐ ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ อาจรับผิดชอบได้เมื่อถึงเวลานั้น

ผู้เขียนขอสรุปแต่เพียงว่า งานวิจัยในเมือง ไทยควรที่จะได้มีการวางแผนโดยรีบด่วน ว่า ฝ่ายไหนควรที่จะรับผิดชอบ ในเรื่องของงานวิจัย ต่างกันอย่างไร ในกรณีนี้ควรที่จะได้คำนึงถึงบทบาทของรัฐบาลที่มีต่องานวิจัย ที่ทำโดยชาวต่าง ประเทศ มหาวิทยาลัยควรที่จะเน้นในเรื่องงาน วิจัยพื้นฐานเป็นอันดับแรก เงินอุดหนุนระหว่าง ประเทศเพื่อการวิจัย จะต้องมีการแยกประเภท ออกมาว่าใครเป็นผู้ให้ ความร่วมมือระหว่าง นักวิจัยฝ่ายไทยกับฝ่ายต่างประเทศ ควรจะมีขอบ ข่ายเฉพาะกลุ่มที่ทำหน้าที่ช่วยงานด้านวิชาการ เพื่อนักวิชาการด้วยกันจริงๆ ในกรณีนี้จะ ต้องพิจารณาให้รอบคอบว่า นักวิจัยต่างประเทศ

มีบทบาทแตกต่างกันอย่างไร ความเป็นมาของ การวิจัยเพื่อยุทธศาสตร์ทางทหารที่รัฐบาลสหรัฐฯ จัดตั้งขึ้นและปฏิบัติงานอยู่ในประเทศ ควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษ ในส่วนที่เกี่ยวกับมูลเหตุของการเข้ามาทำงานประเภทนี้ ในประเทศไทย ผลของการวิจัยดังกล่าวมิใช่จะมีผลไป ในทางเลวร้ายเสมอไป หากรัฐบาลหาวิถีทางที่จะประสาน ประโยชน์อันนั้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของงานการ วางนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม หรือศึกษาวิธีการทำงานของฝ่ายสหรัฐฯ ที่เรารู้จัก การจัดองค์การวิจัยทางยุทธศาสตร์การทหารนั้น มาทำอย่างกว้างขวางบ้างโดยอาศัยนักวิชาการของ เราเอง หรือแม้แต่ชาวต่างประเทศที่เข้าใจและ อุทิศตัวเพื่องานวิจัยทางวิชาการอย่างแท้จริง เท่า ที่เป็นมา งานวิจัยยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ที่ทำ ในเมืองไทยส่วนมากก็ไม่แน่ว่าเป็นความลับเสีย ทั้งหมด หากเราสามารถใช้ประโยชน์ใดโดย พิจารณาอย่างวิเคราะห์ ผู้เขียนมีความเห็นใน

แง่วิชาการว่า ยังมีข้อบกพร่องในการวิจัยอยู่มาก เราสามารถใช้นักวิชาการของไทยที่มีความรอบรู้ พิจารณาคุณค่าของงานวิจัยแต่ละชั้นได้ว่า มีความหมายต่อวิชาการ และความมั่นคงของชาติ หรือไม่เพียงใด และไม่ควรถ้วนตระหนกต่อสถาน การที่เกิดขึ้นโดยเพียงแต่คิดว่า เรากำลังถูกทำ จารกรรม แต่ควรที่จะใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ประเภทนี้ด้วยวิธีการอันละมุนละม่อม โดยช่วย กันแบ่งแยกหน้าที่ในส่วนที่สมควร และรวบรวม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางอย่างที่จำเป็นเข้าด้วยกัน ผู้ที่อยู่ในวงการชั้นผู้ใหญ่เท่านั้นที่จะสร้างนโยบาย ความเป็นอันหนึ่งอันเดียว ของการวิจัยในเมือง ไทยนี้ได้ นักวิชาการเป็นแต่เพียงผู้รับใช้ที่มี ความเป็นอิสระและเสรีภาพ เฉพาะตัวที่จะรับผิดชอบ ในผลงานของตนเอง ส่วนการใช้ขึ้นอยู่กับ จุดหมายและวิธีการอันแยกคาย ที่จะประยุกต์ผล งานนั้นเพื่อบรรลุถึงจุดหมายดังกล่าวเป็นประการ สุดท้าย ©

สมาชิกท่านใดที่ประสงค์จะติดต่อทางจดหมายกับนักเขียน หรือตัวแทนของเราคนใด จะมีจดหมายผ่านมาทางบรรณาธิการย่อมทำได้ โดยบอกชื่อให้ชัดเจนว่าจะให้ส่งต่อไปยังผู้ใด เรา ยินดีจะบริการให้ท่านเสมอ

ส่วนสมาชิกที่ย้ายที่อยู่ หรือยังมิได้รับหนังสือภายใน ๘ วัน หลังจากที่หนังสือออกวางจำหน่าย โปรดกรุณาแจ้งให้บรรณาธิการหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายการจำหน่ายทราบโดยด่วน

ลมแล้ง

๑๑ ลมแล้งเริ่มเยือน

คุณทั้งใบอาลัยฤดูกาล

ผลิข้อสุดท้าย เหลืองอร่ามโดดเด่น

น้ำแห่งปอริมทางเริ่มขอด

ทุ่งกลิ่นตรลบ เหมือนสาปแห่งประชากรยากไร้

เขาเขื่อนหน้า แต่ร่ำรวยอยู่บนเจ้าของกลิ่นแห่งนี้

๑๒ พ้ายยังอยู่สูง

แต่เหมือนดวงไฟใหญ่ลอยต่ำเกือบจรดหัว

เกรียวกราดแผ่นดินและผู้คน

จนแตกรอยระแหง แต่คนผงาดยืนหยัด

นมนานจนด้ามไถคอดกั่ว

บูยาจารึกเรื่องราวจาริต

พระประธานบนไม้งาม แต่คู่สวยข้อสงบ

๑๓ ลมหนาวจะอำลา

ทางนกยูงก็อาลัยฤดูกาล ผลิตอกแดงสด

กวีแต่งกลอนลำในไร่หม่อน

ชายให้หนุ่มสาวไปร้องส่งในเมือง

แม้จะให้ลูกคูไฝ่นทางล้อลงลานบิน แล้วปลอบว่าพ่อจะกลับมา

แม่เฒ่ากลับจากงานศพทหารหาญ ลูกชายของนาง

ลมแล้งพัดหวลสู่ท้องทุ่งป่าเขา

เสียงก็ก้องของระเบิดเหลือใช้เขย่าขวัญ

คุณโรยกลับเหลืองสันติ

ทางนกยูงสับค้อนสีเลือด ๗๑๑๑๑๑

ศรีสุโร วิโรจน์

ภาคเหนือของประเทศไทยอันเข้มบริเวณพื้นราบระหว่างภูเขา มีลำน้ำ
ปิง วัง ยม น่าน ไหลลงมาสู่แม่น้ำเจ้าพระยาทางตอนใต้ บริเวณ
พื้นราบต่างๆ ดังกล่าวตั้งอยู่ในระดับความสูงแตกต่างกันตั้งแต่ ๖๐๐-
๑,๐๐๐ ฟุต เทือกเขาระดับน้ำทะเลและมีเทือกเขาต่างๆ ที่มีระดับความสูง
ตั้งแต่ ๕,๐๐๐ - ๘,๐๐๐ ฟุตล้อมรอบ *

สถานการณ์เกี่ยวกับการวิจัย ทางสังคมศาสตร์ในภาคเหนือของประเทศไทย

สุเทพ สุนทรภณส์

ในบริเวณที่ราบระหว่างภูเขาและบริเวณภูเขา
มีประชากรเชื้อชาติต่างกันทั้งที่เป็นชาวไทยและ
มิใช่ไทยอาศัยอยู่ ชาวไทยเหนือ หรือ “ไทยยวน”
หรือเรียกกันทั่วไปว่า “คนเมือง” ที่อาศัยอยู่ใน
ภูมิภาคเหนือของประเทศไทย อันมีจังหวัดเชียง
ใหม่เป็นศูนย์กลาง มีผู้ประมาณว่ามีจำนวน ๒
ล้านคน^๒ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันชาวไทยยวนหรือ
ไทยภาคเหนือจะได้มีการผสมผสานทางสังคมและ
วัฒนธรรมกับแบบแผนที่แพร่กระจายออกมาจาก
นครหลวงของประเทศไทย จนเกือบจะเป็นรูป
แบบอันเดียวกันแล้วก็ตาม แต่ในทางประวัติ
ศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมแล้วมีเหตุผลอย่าง
เพียงพอที่จะถือว่า ชาวไทยในภาคเหนือมีลักษณะ

เฉพาะของคนแตกต่างจากชาวไทยในภาคอื่น ๆ
ของประเทศ ประวัติศาสตร์ทางสังคมการเมือง
ของชาวไทยในภูมิภาคตอนกลางที่ราบลุ่มแม่น้ำ
โขง ตลอดจนภาษาเขียนของชาวไทยเหนือ
(ภาษาที่ใช้อยู่ในวัด) ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับ
ของชนเชื้อชาติลาวในประเทศลาว ชาวไทยใน
ภาคเหนือจึงมีความใกล้ชิดทางสังคม วัฒนธรรม
และการเมือง กับชนชาวไทยที่อยู่ในบริเวณที่
ราบลุ่มแม่น้ำโขง ยิ่งกว่าชนชาวไทยที่อยู่ใน
บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ในทางวัฒน
ธรรมชนชาวไทยในภาคเหนือ ก็อาจถือได้ว่าเป็น
คนละพวกกับไทยอีสานในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ จากข้อเท็จจริงที่ว่าชาวไทยยวนเป็นพวก

ที่รู้จักกันในประวัติศาสตร์ว่า “ลาวพุงดำ” เพราะเป็นพวกที่นิยมสักตามบริเวณหน้าท้อง ในขณะที่พวกไทยอีสาน หรือที่เรียกกันว่า “ลาวพุงขาว” ไม่นิยมสักตามบริเวณดังกล่าว^๓ นอกจากนี้แล้วนักภาษาศาสตร์ยังได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของภาษาพูดระหว่างชนชาวไทยที่อยู่ในบริเวณภาคเหนือและภาคอีสาน^๔

นอกจากชนชาวไทยแล้วตามบริเวณชายเขาและภูเขาในภาคเหนือของประเทศอันมีเขตแดนติดต่อกับประเทศพม่าและลาว ยังมีชนที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “ชาวเขา” ซึ่งจากการสำรวจครั้งล่าสุดของทางการ ประมาณว่ามีจำนวนทั้งสิ้น ๒๗๕,๒๔๙ คน ในจำนวนนี้อาจแยกออกได้เป็นชาวเขาเผ่าสำคัญ ๆ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ดังต่อไปนี้ แม้ว ๑๙.๓% เย้า ๕.๙% มูเซอร์ ๕.๘% ลีซอ ๓.๔% และกะเหรี่ยง ๔๔.๘% นอกจากนี้ยังมีเผ่าย่อยอื่น ๆ อีก เช่นทิน หรือจีนฮ่อ บริเวณที่เป็นที่อยู่ของชนชาวเขาดังแต่ ๖๐๐ เมตรขึ้นไป มีเนื้อที่ประมาณ ๑๑๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรเฉลี่ยแล้วมีประชากรหนาแน่นโดยเฉลี่ย ๒.๕ ต่อตารางกิโลเมตร^๕

ถึงแม้ว่าจะเป็นความจริงในอดีตที่จะกล่าวว่าชาวไทยส่วนใหญ่คือ ๘๕% ของประชากรทั้งหมดในภาคเหนือจะมีส่วนที่อาศัยอยู่ตามบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ทำการเพาะปลูกข้าวโดยอาศัยการชลประทานเป็นอาชีพหลัก ส่วนชาวเขาอยู่ใน

บริเวณภูเขาทำการเพาะปลูกข้าวและพืชไร่โดยอาศัยเทคนิคการเพาะปลูกที่เรียกกันว่า “ไร่เลื่อนลอย” เป็นสำคัญ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันได้มีชาวไทยจำนวนไม่น้อย ได้อพยพขึ้นไปตั้งบ้านเรือนและทำการเพาะปลูกข้าวและพืชไร่อื่น ๆ อยู่ในบริเวณภูเขา อันเป็นผลเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรและการขาดแคลนที่ดินในการเพาะปลูกในบริเวณพื้นราบ รวมทั้งการอพยพของชาวไทยจากภาคอีสานเข้ามาในภูมิภาคเหนือเพื่อหาที่ทำกิน

ประชากรทั้งสองจำพวกคือทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวเขาจึงเริ่มเกิดปัญหาขัดแย้งที่ทำกิน ความเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคจากตะวันตกและเมืองหลวงได้แพร่กระจายเข้าไปยังบริเวณต่าง ๆ ทำให้มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านชาวเขาต่าง ๆ ความเจริญทางด้านคมนาคมสื่อสารติดต่อ ทำให้การติดต่อกับประชากรตามบริเวณพื้นราบและภูเขาที่ห่างไกลเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความกดดันทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประชากรดังกล่าวอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน การแทรกแซงทางการเมืองและปฏิบัติการต่อรัฐบาลที่ดำเนินอยู่ในหมู่ชนชาวเขาดังแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นต้นมา ได้เพิ่มความไม่พอใจ ความรังเกียจเคียดจัญท์และความเกลียดชังในหมู่ประชากรในภาคเหนือมากยิ่งขึ้น ภูมิภาคเหนือของประเทศไทยได้กลายเป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญ และมีผล

กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศโดยตรง รัฐบาลได้เริ่มมีโครงการที่จะสร้างความมั่นคงทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประชากรในภูมิภาคนี้ สถานการณ์อันไม่สงบในประเทศใกล้เคียง เช่น อินโดนีเซีย เวียดนาม เขมร ลาว และพม่า ก่อให้เกิดสถานการณ์อันไม่เหมาะสม หรือไม่สามารจะทำการศึกษาวิจัยได้ตามปกติ ความเปลี่ยนแปลงอันเกิดขึ้นภายในประเทศด้านหนึ่ง และสถานการณ์ตลอดจนความกดดันทางการเมืองภายนอกประเทศอีกด้านหนึ่ง มีส่วนสนับสนุนให้ภาคเหนือของประเทศไทยได้กลายเป็นภูมิภาคที่สำคัญและได้รับความสนใจจากนักวิจัยทางสังคมศาสตร์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างไม่เคยมีมาก่อนในอดีต^๖

ในบทความนี้ผู้เขียนจะได้สำรวจและวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับกาวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ที่กำลังดำเนินอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยในขณะนี้โดยสาระสำคัญ ตลอดจนเสนอแนะปัญหาทางด้านกาวิจัยที่ควรจะได้กระทำต่อไปในอนาคตในภูมิภาคนี้

สำหรับรายงานสำรวจเชิงวิเคราะห์โดยละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์การวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทยในระยะตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๓ (ค.ศ. ๑๙๒๐) จนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ และสมัย

หลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๕ (ค.ศ. ๑๙๖๒) อาจารย์พทยา สายหู ได้รายงานไว้อย่างละเอียด^๗ สำหรับสถานการณ์การวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๓ จนถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ นั้น อาจารย์พทยาได้สรุปไว้ว่า

“ในส่วนรวมแล้วไม่มีการวิจัยอย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าใด ๆ อันเป็นที่รู้จักในประเทศนี้ ที่สำคัญได้กระทำในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยกเว้นการศึกษาเกี่ยวกับชาวเขาเผ่ามั่ว อีโก้ และผีตองเหลือง (และที่กล่าวพาดพิงถึงมูเซอร์) ซึ่งเขียนขึ้นจากการไปเยี่ยมเยียนแต่ละเผ่าเพียงกลุ่มหรือสองกลุ่มในระยะสั้นๆ แล้ว รายงานต่างๆ ที่เหลือก็เป็นการสังเกตการณ์อย่างฉาบฉวยของบุคคลต่าง ๆ ซึ่งมีใช้นักมานุษยวิทยาอาชีพ แม้ว่าชนชาวเขาบางเผ่าจะมีผู้เขียนถึงเป็นจำนวนมาก โดยเปรียบเทียบกับชนเผ่าอื่น ๆ อย่างเช่นพวกกะเหรี่ยง ละว้าและผีตองเหลือง แต่จะถือว่าเป็นการศึกษาอย่างถูกต้องเกือบไม่ได้ เมื่อเป็นดังนั้นความรู้เกี่ยวกับชาวเขาของประเทศไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่สองจึงยังคงมีช่องว่างอยู่มาก”^๘

การศึกษาอย่างมีระเบียบแบบแผนที่ได้กระทำในระยะต่อมา คือตั้งแต่ระยะ พ.ศ. ๒๔๙๐ กว่า ๆ (ค.ศ. ๑๙๕๐) เป็นต้นมาจนถึง พ.ศ. ๒๕๐๕ (ค.ศ. ๑๙๖๒) ซึ่งเป็นปีที่อาจารย์พทยาพิมพ์รายงานอย่างเช่น J.F. Brohm ศึกษาเกี่ยว

กับการผสมกลมกลืนของชาติพันธุ์กลุ่มน้อย ใน จังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ. ๒๕๐๑-๒) และ J.W. Hamilton ศึกษาเกี่ยวกับกะเหรี่ยง (พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๔) ก็อยู่ในระหว่างศึกษาและยังไม่ปรากฏรายงานการศึกษาออกมา นอกจากการสำรวจทางด้านสังคม-เศรษฐกิจของชาวเขา ที่ อาจารย์พิทยาได้มีส่วนร่วมกับกองชาวเขา กรม ประชาสงเคราะห์ ซึ่งรายงานการสำรวจได้ พิมพ์ออกมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๙ แล้ว^๕ ขณะนั้น ก็มีแต่หนังสือของ Gordon Young^{๑๐} เท่านั้นที่ ถือเป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับชาวเขาใน ภาคเหนือของประเทศไทยที่สมบูรณ์และทันสมัย ที่สุด จนกระทั่งภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นต้น มา เมื่อรายงานการศึกษาอย่างใกล้ชิดระยะยาว ของนักมานุษยวิทยาที่ได้เข้าไปทำการศึกษาชาว เขาเผ่าต่าง ๆ เริ่มทยอยพิมพ์ออกมา โดยเฉพาะ ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ เมื่อมีการสัมมนา เกี่ยวกับชาวเขา ที่ศูนย์วิจัยชาวเขาได้จัดให้มีขึ้น เป็นครั้งแรกที่จังหวัดเชียงใหม่ รายงานการ ศึกษาเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ก็ได้นำมาเสนอ แก่มหาชนเป็นครั้งแรก หนังสือของ Gordon Young ก็เริ่มหมดความสำคัญ และได้มีผู้ตั้งคำถามเกี่ยวกับความถูกต้องทางด้านรายละเอียดด้าน ชาติพันธุ์วรรณาและข้อมูลทางสถิติใหม่

หลังจากรายงานของอาจารย์พิทยาพิมพ์ออก มาแล้ว รายงานของ ดร. จ้าค แอมโยต์และผู้

เขียน ซึ่งเป็นกรรวบรวมและวิเคราะห์รายงาน การศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงแบบโครงสร้าง สังคมไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๙๔ - ๒๕๐๘ ซึ่งมุ่ง จะแสดงจากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ เกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างสังคมไทยในส่วน รวม การศึกษาเกี่ยวกับชนชาวเขาและชาวไทย ในพื้นราบก็ได้รับการพิจารณารวมอยู่ด้วย รายงานฉบับนี้ได้สำรวจรายงานการศึกษาต่าง ๆ ที่มี อยู่ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๙๔ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่ง หมายความว่าขอบเขตของการสำรวจย้อนหลังไป ก่อนสมัยรายงานของอาจารย์พิทยา ๖๙ ปี และ ครอบคลุมมาถึงระยะหลังอาจารย์พิทยา ๓ ปี รายงานของ ดร. จ้าค แอมโยต์ จึงสามารถทำการ วิเคราะห์รายงานการศึกษาต่าง ๆ ที่ตีพิมพ์ออกมา ภายหลังเกี่ยวกับชนชาวไทยในพื้นที่ราบ และชาว เขาของภาคเหนือ อย่างเช่นรายงานการสำรวจ ชาวเขาในลุ่มแม่น้ำกก จังหวัดเชียงรายของคณะ ดำรวจเบนนิ่งตัน-คอร์เนล เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗^{๑๑} รายงานการสำรวจของ Laurence C. Judd เกี่ยวกับการปลูกข้าวไร่ในภาคเหนือของประเทศไทย^{๑๒} รายงานการศึกษาชาวเขาเผ่าเข้าของ Peter K. Kandre^{๑๓} รายงานการศึกษาหมู่บ้าน ชาวไทยเหนือในจังหวัดเชียงใหม่ของ Konrad Kingshill^{๑๔} ตลอดจนหนังสือสำคัญอย่างยิ่งเล่ม หนึ่งเกี่ยวกับชนชาติต่าง ๆ ในภาคเหนือของ ประเทศไทยและส่วนอื่น ๆ ของเอเชียอาคเนย์คือ

หนังสือของ Frank M. LeBar, Gerald C. Hickey และ John K. Musgrave^{๑๕} รวมทั้งรายงานของ Michael Moerman ที่ทะยอยพิมพ์ออกมาเรื่อยๆ ในระยะนี้ก่อนหนังสือของเขาเกี่ยวกับหมู่บ้านไทยลื้อในจังหวัดเชียงรายจะพิมพ์ออกมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๑^{๑๖} Peter Kunstadter ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับพวกลัวะที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนก็เริ่มมีรายงานเบื้องต้นออกมาในระยะนี้

เกี่ยวกับสถานการณ์การวิจัยในภาคเหนือของประเทศไทยในระยะจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๘ นี้ ดร. แจ็ค แอมโยค ได้สรุปไว้ว่า

“ความขาดแคลนข้อมูลเกี่ยวกับชนชาวเขากำลังอยู่ในระหว่างได้รับการแก้ไข นักวิจัยที่อยู่ในสนามจำนวนมากกำลังทำการศึกษาอยู่หรือไม่ก็เพิ่งจะศึกษาสำเร็จลง เช่น การศึกษาเกี่ยวกับแม้ว (Geddes, Lyman) เย้า (Kandre) กะเหรี่ยง (Hamilton, Sjima, Stern) และลัวะ (Kunstadter, Obayashi) สำหรับการศึกษาต่างๆ ดังกล่าวได้เริ่มทะยอยพิมพ์ออกมาในรูปแบบของรายงานเบื้องต้นหรือบทความต่าง ๆ เป็นที่หวังกันว่าโครงการวิจัยในอนาคตคงจะไม่จำกัดขอบเขตการศึกษาชนชาวเขาแต่ละเผ่าตามลำพังเหมือนหนึ่งเป็นชนที่แยกตัวอยู่โดดเดี่ยว แต่คงจะศึกษาไปในแง่ของความสัมพันธ์ที่ชาวเขาแต่ละเผ่ามีอยู่ต่อกันและกัน ตลอดจนความสัมพันธ์ที่

มีอยู่ต่อประชากรชาวไทย ที่อยู่บนพื้นราบด้วย นอกจากนี้เราก็คงอยากจะทราบถึงเรื่องอื่น ๆ นอกจากที่รู้ๆ ที่มีอยู่แล้ว ทางด้านประวัติศาสตร์ของชนชาวเขาในประเทศไทย แม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับแล้วจากรายงานการศึกษา ว่าเป็นเรื่องที่จะออกจะทำได้ยาก ชาวเขาบางเผ่ามีหลักฐานบันทึกไว้ว่าอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานาน และมีกล่าวถึงอยู่ในรายงานสมัยต้น ๆ อย่างในหนังสือของปาลเลอกัว (ค.ศ. ๑๘๕๔) และ บาวริง (ค.ศ. ๑๘๕๗) แต่ก็มีเผ่าอื่น ๆ ที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเพียงเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ นี้ และยังคงดำรงชีวิตแบบกึ่งเร่ร่อนอยู่ต่อไป”^{๑๗}

เกี่ยวกับชนชาวไทยบนพื้นราบในภาคเหนือของประเทศไทย ดร. แอมโยค ได้สรุปวิจารณ์ไว้ว่า

“ตั้งแต่สงคราม (โลกครั้งที่สอง) เป็นต้นมา ได้มีนักวิชาการจำนวนมากได้ทำการวิจัยในภูมิภาคเหนือของประเทศไทย หนังสือ *Village Life in Modern Thailand* ของ De Young ที่ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการศึกษาหมู่บ้านอย่างแท้จริง แต่เป็นภาพรวมของชีวิตในหมู่บ้าน โดยอาศัยข้อมูลที่รวบรวมมาจากภาคเหนือของประเทศไทยเมื่อประมาณ ๑๐ ปีก่อนหน้านั้น หนังสือ *KuDaeng - the Red Tomb: A Village Study in Northern Thailand* (ค.ศ. ๑๙๖๐) ของ Konrad

Kingshill เป็นรายงานการศึกษาที่อาจถือได้ว่าเป็นมาตรฐานได้ หนังสือ *Day Rice Agriculture in Northern Thailand* (ค.ศ. ๑๙๖๔) เป็นการศึกษาของ Laurence C. Judd ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาชนบท ผู้ซึ่งก่อนหน้านั้นได้เคยเขียนรายงานซึ่งยังไม่ได้ตีพิมพ์ชื่อ *A Study of the Cultural Organization of Tong Taa Village in Thailand* (ค.ศ. ๑๙๕๔) พวกคือ ซึ่งเป็นชนชาติไทยสาขาย่อยกลุ่มหนึ่งของภาคเหนือของประเทศไทย ก็มี Michael Moerman นักศึกษาปริญญาเอกทางมานุษยวิทยาของมหาวิทยาลัยเยลทำการศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาที่สำคัญได้เสนออยู่ในวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกชื่อ *Farming in Ban Phaed: Technological Decisions and their Consequences for the External Relations of a Thai-Lue Village* (ค.ศ. ๑๙๖๔) นอกจากนี้เขายังได้เขียนบทความอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากเกี่ยวกับงานวิจัยของเขา William Dessaint ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับตลาดในเมืองของจังหวัดน่าน ในภาคเหนือของประเทศไทย แต่ก็ยังคงไม่มีรายงานพิมพ์ออกมา”^{๑๘}

ความหวังของ ดร. แอมโยต์ ที่จะให้เห็นการวิจัยชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทย กระทบไปในลักษณะที่ไม่ได้ถือได้ว่าชาวเขาเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่แยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยว หากแต่มีความ

สัมพันธ์ต่อชาวเขาด้วยกันเองกลุ่มอื่น ๆ ตลอดจนเกี่ยวพันกับชนชาวไทยที่อยู่ในบริเวณภูเขาและพื้นราบได้เป็นความจริงขึ้นในระยะต่อมา บทความที่เสนอในสัปดาห์เกี่ยวกับชนชาวเขาครั้งแรกและต่อมาภายหลังรวบรวมจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มชื่อ *Tribesmen and Peasants in North Thailand* (ค.ศ. ๑๙๖๒) โดยศูนย์วิจัยชาวเขา โดยเฉพาะบทความของ Peter Kunstadter, Gertrude and David Malove, Douglas J. Miles และ Peter Hinton เป็นต้น ได้เน้นถึงแนวการศึกษาดังกล่าว ตลอดจนได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญเกี่ยวข้อจากข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตการณ์ในสนามโดยตรง Charles Keyes ผู้ซึ่งได้รับความสำเร็จจากการศึกษาชนชาติไทยลาวในภาคอีสานมาแล้ว ได้ร่วมมือกับ Peter Kunstadter ศึกษาความเกี่ยวพันระหว่างชนชาวลัวะ กะเหรี่ยงเผ่าสกอ ตลอดจนชนชาวไทยบนพื้นราบในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แม้ว่ารายงานการศึกษาของ Keyes เพิ่งจะพิมพ์ออกมาในรูปรายงานเบื้องต้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑^{๑๙} และรายงานฉบับสมบูรณ์ของ Kunstadter ยังมิได้ตีพิมพ์ออกมา แต่ก็เป็นที่หวังได้ว่า รายงานการศึกษาของนักมานุษยวิทยาทั้งสองคงจะให้ข้อมูลและความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างชนชาวเขา และชาวพื้นราบในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ดียิ่งขึ้น และที่สำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือจะเป็นการ
เพิ่มความรู้ทางด้านทฤษฎีทางสังคมวิทยา และ
มานุษยวิทยาของประเทศไทยให้กว้างขวางมาก
ยิ่งขึ้น

ยังมีนักมานุษยวิทยาอีกกลุ่มหนึ่งให้ความสนใจแก่ปัญหาด้านหนึ่งด้านใดโดยเฉพาะที่มีความ
เกี่ยวข้องกับ เศรษฐกิจ สังคม หรือความมั่ง
คั่งของประเทศส่วนรวม อย่างเช่น ปัญหาการทำ
ไร่เลื่อนลอยของชนชาวเขา ปัญหาเกี่ยวกับการ
ปลูกฝิ่น หรือปัญหาเกี่ยวกับความจงรักภักดีของ
ชาวเขาต่อประเทศไทย อันเป็นเหตุให้มีความ
จำเป็นต้องมีข้อมูลเพื่อหาทางแก้ไข หรือวางเป็น
แนวทางในการปฏิบัติต่อไป การศึกษาในปัญหา
เฉพาะดังกล่าวก็ได้แก่ การศึกษาของ Douglas
J. Miles, Peter Hinton, Anthony R. Walker
เกี่ยวกับการทำไร่เลื่อนลอยของชาวเขา เผ่าเย้า
กะเหรี่ยง และมูเซอร์ ตามลำดับ Robert W.
Kickert ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างสังคมของชน
ชาวเขาเผ่าอีโก้ William R. Geddes ศึกษา
ชาวเขาเผ่าแม้ว เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายอันมี
ความสัมพันธ์เกี่ยวกับระบบการเพาะปลูกแบบไร่
เลื่อนลอย นอกจากนี้ก็มีนักภาษาศาสตร์อย่าง
เช่น Delaguel H. Roop, P. Dellinger, Peter
Wyss และ Herbert Purnell ทำการศึกษา
ภาษาของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เพื่อเขียนตำราไว
กรณ์และพจนานุกรม อันจะเป็นประโยชน์แก่

การให้การศึกษาแก่ชาวเขาตลอดจนการติดต่อกับ
ชาวเขาทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษาและการนำ
โครงการช่วยเหลือต่าง ๆ ไปให้

จะเห็นได้ว่าการศึกษารัฐส่วนใหญ่ที่กล่าวข้าง
ต้นเป็นการศึกษาเกี่ยวกับชนชาวเขาในภาคเหนือ
ของประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ จะเกี่ยวข้องกับ
ชาวไทยในพื้นที่ก็มีบ้างเฉพาะที่มีความสัมพันธ์
เกี่ยวข้องกับชาวเขาเท่านั้น รายงานการศึกษา
ชนชาวไทยบนพื้นที่ราบในภาคเหนือ นอกจากที่
ออกมาในรูปรายงานเบื้องต้นอย่างของ Gehan
Wijeyewardene เกี่ยวกับการชลประทานและ
การเกษตรในหมู่บ้านภาคเหนือของประเท
ศไทย^{๒๐} ที่แสดงให้เห็นถึงกลุ่มความร่วมมือของ
ชาวบ้านในระบบชลประทานตามประเพณีดั้งเดิม
ของหมู่บ้านภาคเหนือ แล้วก็มีรายงานการศึกษา
ชุมชนชาวไทยที่อพยพขึ้นไปอยู่บนภูเขาเพื่อทำ
เหมืองของ Edward Van Roy^{๒๑} เป็นตัวอย่างการ
ศึกษาที่ติดเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ และชุมชนชาว
ไทยที่อพยพขึ้นไปอยู่บนภูเขา ตลอดจนความ
สัมพันธ์ทางสังคมและเศรษฐกิจของหมู่บ้านชาว
ไทยด้วยกันเองบนภูเขา บนพื้นที่ราบ และความ
สัมพันธ์ระหว่างชาวไทยบนภูเขากับชาวเขาที่อยู่
ในบริเวณใกล้เคียง ผู้เขียนได้วิเคราะห์ระบบ
เศรษฐกิจของชุมชนท่าเหมืองตามแนวความคิดทาง
มานุษยวิทยาที่นำไปใช้กับระบบเศรษฐกิจของ
ชาวเขา ถ้ามองระบบความสัมพันธ์ระหว่างชาว

บ้านชาวไทยด้วยกันเอง และระหว่างชาวเขากับชาวไทย ในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้อุปถัมภ์ – ผู้อยู่ใต้การอุปถัมภ์ (Patron - client relationships) ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ทางสังคมและเศรษฐกิจของประชากรทั้งสองพวกได้อย่างแจ่มชัด เป็นที่น่าเสียดายที่รายงานการศึกษาระบบเศรษฐกิจของตลาดในเมือง ของจังหวัดน่านของ William Dessaint ยังมิได้พิมพ์ออกมา แม้ว่าการศึกษาจะได้กระทำเสร็จไปแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ก็ตาม

การศึกษาหมู่บ้านชาวไทยที่กระทำสำเร็จไปแล้วและมีรายงานพิมพ์ออกมาเมื่อต้นปีนี้อีกชิ้นหนึ่ง ที่มีความสำคัญและน่าสนใจก็คือ รายงานเกี่ยวกับปัญหาทางด้านสุขภาพและการปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ ในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ที่มหาวิทยาลัยฮิลลินอยส์ และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกันทำการวิจัย^{๒๒} เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับความเชื่อและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพ และการเจ็บป่วยของชาวบ้านโดยสัมพันธ์กับความรู้และการรักษาพยาบาลทางการแพทย์สมัยใหม่ นับเป็นความสำเร็จของความร่วมมือระหว่างวิชามานุษยวิทยากับวิชาการแพทย์ ในการร่วมมือกันแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการวางนโยบายการให้บริการ และความช่วยเหลือทางด้านการศึกษาแพทย์และสาธารณสุข นอกจากนี้ยังเป็นตัวอย่าง

ของปัญหาการศึกษาและวิธีการศึกษาในสมัยปัจจุบันที่ดำเนินอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย

รายงานการศึกษาด้านหนึ่งที่มีความสำคัญเกี่ยวกับชนชาวไทยบนพื้นราบในภาคเหนือก็คือ การศึกษาเกี่ยวกับระบบการเมืองของชาวบ้านในอำเภอแม่แตง สันกำแพง และสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ของ Clark D. Neher^{๒๓} ผู้เขียนรายงานได้ชี้ให้เห็นว่าแม้ว่าอำเภอทั้ง ๓ จะอยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่อย่างเช่นอำเภอสะเมิง หรืออยู่ใกล้จังหวัดอย่างเช่นแม่แตงและสันกำแพง แต่การสื่อสารติดต่อกับจังหวัดหรือตัวอำเภอภายนอกหมู่บ้านมีน้อยมาก ชาวบ้านส่วนมากมักถือว่าชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมของตน มีความเกี่ยวข้องกับรัฐบาลน้อยที่สุด ชาวบ้านยังผลิตเพื่อการบริโภคและมีการติดต่อกับตลาดภายนอกเพื่อซื้อสินค้ามาบริโภคหรือขายผลิตผลของตนน้อยที่สุด ช่องว่างอีกประการหนึ่งระหว่างผู้แทนของรัฐบาลกับชาวบ้านก็คือความเคารพนบอบที่ชาวบ้านมีต่อข้าราชการ อันเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่ชาวบ้านได้รับสืบทอดกันมาจากกระบวนการเรียนรู้ระเบียบทางสังคม ว่าผู้มีอำนาจเป็นผู้มีสิทธิในการปกครอง ส่วนผู้อื่นจะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม เมื่อเป็นดังนั้นการบริหารงานในระดับต่าง ๆ ของรัฐบาลไทย จึงจำเป็นต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ริเริ่มความต้องการ และเป็นผู้เปลี่ยนความต้องการของชาวบ้านพร้อม ๆ กันไป ใน

สถานการณ์ปัจจุบันซึ่งการวิจัยทางการเมืองในระดับหมู่บ้านของประเทศไทยในภาคต่าง ๆ มีน้อยหรือแทบจะกล่าวได้ว่าไม่มี การศึกษาของ Clark D. Neber จึงเป็นรายงานที่น่าสนใจอย่างยิ่ง และควรจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบในภาคอื่น ๆ

เท่าที่กล่าวมาข้างต้นก็เป็นสถานการณ์วิจัยทางสังคมศาสตร์ที่สำคัญ ๆ ที่ได้ดำเนินการมาแล้วจนถึงระยะเวลาของการวิเคราะห์นี้ เราจะเห็นได้ว่าเนื่องจากแนวโน้มอันเกิดจากธรรมเนียมนิยมของนักมานุษยวิทยาเกี่ยวกับการศึกษาสังคมที่มีวัฒนธรรมแตกต่างและอยู่โดดเดี่ยวตามลำพังประการหนึ่ง ตลอดจนการขาดแคลนข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับชาวเขาอีกประการหนึ่งได้มีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้นักมานุษยวิทยา ที่ทำการวิจัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยจำนวน ๒ ใน ๓ ได้เลือกทำการวิจัยชาวเขามากกว่าชาวพื้นราบ แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันได้มีแนวโน้มไปในทางที่จะมีความสนใจชุมชนชาวไทยในพื้นที่ราบมากยิ่งขึ้นในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ นี้ สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติและองค์การสหประชาชาติ ได้เริ่มโครงการวางแผน และการพัฒนาเศรษฐกิจของภาคเหนือโดยมี Dr. H. G. Weizmann เป็นหัวหน้าโครงการ ในการรวบรวมข้อมูลจากหมู่บ้านชาวไทยพื้นราบ เพื่อการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมในดินแดนภูมิภาคเหนือของประเทศ

ไทย โครงการนี้มีเจ้าหน้าที่ของสถาบันพัฒนาระหว่างประเทศของอิสราเอล เจ้าหน้าที่ของสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ และอาจารย์คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมดำเนินการ มีสำนักงานอยู่ ณ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ทางด้านโครงการวิจัยของนักวิจัย ที่มีโครงการของตนตามลำพังก็มี Jacob Bilmes นักศึกษาปริญญาเอกแห่งมหาวิทยาลัยลแตนฟอร์ด เข้ามาทำการวิจัยเกี่ยวกับการจูงใจและการตัดสินใจของชาวบ้านชนบทในภาคเหนือของประเทศไทย เป็นการศึกษาทางจิตวิทยาสังคม และมานุษยวิทยา ที่จะช่วยเพิ่มความรู้ทางด้านจิตวิทยาของชาวบ้านภาคเหนือที่ยังขาดอยู่ให้สมบูรณ์ขึ้น การศึกษาที่น่าสนใจอีกโครงการหนึ่งของ Diana Lancaster นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยลอนดอน ก็คือการศึกษาเกี่ยวกับการละเล่น (Drama) และการร้องรำต่าง ๆ ของชาวบ้านในอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาของ Lancaster เป็นการศึกษาทางด้านมานุษยวิทยาสังคมและวรรณกรรมพื้นบ้าน ซึ่งคงจะเป็นการศึกษาอีกด้านหนึ่งของสังคมวัฒนธรรมภาคเหนือของประเทศไทยที่น่าสนใจ

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับชาวเขาที่กำลังดำเนินอยู่ขณะนี้ก็มีโครงการศึกษาเส้นทางเดินในบริเวณพื้นราบ และบนภูเขาในภาคเหนือของ

ประเทศไทย อันเป็นโครงการที่ดำเนินการโดย
ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ลัยเชียงใหม่ โดยความช่วยเหลือขององค์การวิจัย
โครงการชั้นสูงของสหรัฐอเมริกา โครงการวิจัย
นี้มี พ.อ. พูลผล อาสนจินดา เป็นหัวหน้าโครง
การ โครงการเริ่มเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ขณะนี้กำลัง
ดำเนินการศึกษาอยู่คงจะแล้วเสร็จในปี ๑๙๗๑
รายงานการศึกษา จะแสดงถึงเส้นทางเดินติดต่อ
ระหว่างชุมชนต่าง ๆ ทั้งในบริเวณพื้นราบและ
บนภูเขาในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือของ
ประเทศไทย ตลอดจนลักษณะภูมิประเทศและสิ่ง
แวดล้อมอื่น ๆ ที่สำคัญเกี่ยวข้อง

โครงการเกี่ยวกับชุมชนชาวเขาที่น่าสนใจอีก
โครงการหนึ่งซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้คือโครง
การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชาวเขา เป็นโครงการที่
ดำเนินการโดยศูนย์วิจัยชาวเขา โดยความช่วยเหลือ
จากองค์การวิจัยโครงการชั้นสูง ของสหรัฐ
อเมริกา เป็นโครงการที่มุ่งศึกษารวบรวมข้อมูล
ต่าง ๆ เกี่ยวกับชุมชนชาวเขาในภาคเหนือของ
ประเทศไทย โดยเน้นถึงความสำคัญ ทางด้าน
สถิติประชากร ที่ตั้งของหมู่บ้าน ลักษณะทางชาติ
พันธุ์ และข้อมูลที่สำคัญอื่น ๆ ทางสังคม เศรษฐ
กิจ และการเมือง ในราวเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.
๒๕๑๔ จะมีรายงานการศึกษาฉบับแรกของโครง
การออกมาในรูปของ *Directory of Tribal
Villages in Northern Administrative*

Division ซึ่งเล่มแรกจะเป็นของจังหวัดเชียงใหม่
ก่อน แล้วต่อไปก็จะเป็นของจังหวัดต่างๆ ในภาค
เหนือจนครบทุกจังหวัด *Directory* ที่ออกมาจะ
มีตัวเลขสถิติและข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับชาวเขาทุก
เผ่าที่มีอยู่ในภาคเหนืออย่างละเอียดและทันสมัย
ที่สุด นับว่าเป็นการศึกษาที่จะให้ประโยชน์มาก
สำหรับนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่ทำงาน
เกี่ยวกับชาวเขา ตลอดจนประชาชนผู้สนใจโดย
ทั่วไป

การศึกษาเกี่ยวกับชนชาวเขาที่เพิ่งจะทำเสร็จ
ไปและขณะนี้กำลังรวบรวมตัวเลข และเขียนราย
งานอยู่ก็คือการสำรวจเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการ
เกษตรของ G.A. Oughton นักการเกษตร
ออสเตรเลียซึ่งได้มาดำเนินโครงการ โดยได้รับความ
ร่วมมือจากศูนย์วิจัยชาวเขา รายงานการ
ศึกษานี้คงจะให้ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางสถิติและ
เศรษฐกิจสังคม เกี่ยวกับสถานการณ์ทางด้านการ
ยึดครองที่ดิน การผลิตและผลผลิต ตลอดจนข้อมูล
ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่สำคัญ

เมื่อได้สำรวจและวิเคราะห์สถานการณ์การ
วิจัยทางสังคมศาสตร์ที่ได้ทำมาแล้ว และกำลัง
ทำอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย โดยสาระ
สำคัญมาพอสมควร เพื่อให้ผู้อ่านมีความคิด
และภาพกว้างๆ แล้ว ในตอนสุดท้ายนี้ ผู้เขียน
ก็จะได้วิเคราะห์ถึงปัญหาที่นักวิจัยเผชิญอยู่ใน
การดำเนินการวิจัย ตลอดจนแนวโน้มที่จะมีใน
อนาคตเกี่ยวกับการวิจัยดังกล่าว

ปัญหาที่สำคัญที่เผชิญหน้ากับวิจัยที่ทำการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในภาคเหนือของประเทศไทย รวมตลอดทั้งประเทศใกล้เคียงในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ เช่น พม่า ลาว เขมร เวียดนาม เป็นต้น ก็คือในการแยกประเภทกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นักวิจัยจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลของผู้ที่มีได้เป็นนักวิทยาศาสตร์ทางสังคม อย่างเช่น เจ้าหน้าที่ของทางราชการ นักท่องเที่ยว หรือ หมอสอนศาสนาอย่างที่อาจารย์พทยา ดร. แอมโยต์ ตลอดจน LeBar ในหนังสือและรายงานของท่านที่อ้างมาแล้วข้างต้นได้ประสบปัญหาอย่างเดียวกันเกี่ยวกับประเทศไทย และประเทศในเอเชียอาคเนย์ เนื่องจากผู้ทำการศึกษาสังเกตการณ์กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ใช้หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกประเภทต่างกัน กลุ่มชาติพันธุ์ที่แบ่งแยกก็มีลักษณะแตกต่างกันไปตามหลักเกณฑ์ ที่ใช้กำหนด สำหรับนักวิจัยที่ได้ทำการวิจัยอย่างใกล้ชิดระยะยาวในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนน้อย แทนที่จะศึกษาพิจารณาในกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากในอาณาบริเวณกว้างขวาง ได้ชี้ให้เห็นว่า สถานการณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อนมากกว่าที่การศึกษาอย่างกว้างขวางเพียงผิวเผินจะช่วยให้คิด การศึกษาในแนวตั้งกล่าวที่ดีเป็นแบบฉบับ และมีอิทธิพลต่อนักวิจัยในสมัยต่อมา ไม่ได้ศึกษาในประเทศไทย แต่เป็นการศึกษาสถานการณ์เกี่ยว

กับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศพม่า รายงานการศึกษาดังกล่าวนี้ได้แก่ *Political Systems of Highland Burma* (ค.ศ. ๑๙๕๔) ของ E.R. Leach และ *The Structure of Chin Society* (ค.ศ. ๑๙๖๓) ของ F.K. Lehman หนังสือ ๒ เล่มนี้มีอิทธิพลต่อแนวทางการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในภาคเหนือของประเทศไทยอย่างเช่น การศึกษาของ Kunstadter, Keyes, Marlories และคนอื่น ๆ ^{๒๔}

Leach ศึกษาพวกคะฉิ่นและไทยใหญ่ ไทยใหญ่เป็นพวกที่อยู่บนพื้นราบ ทำการเพาะปลูกข้าวโดยอาศัยการทดน้ำ หรือชลประทาน ส่วนพวกคะฉิ่นอาศัยอยู่ในบริเวณภูเขาที่ล้อมรอบปลูกข้าวไร่เลื่อนลอย เนื่องจากเป็นพวกที่อยู่บนพื้นราบ พวกไทยใหญ่จึงสามารถรวมกันเป็นชุมชนขนาดใหญ่ และเนื่องจากการสื่อสารคมนาคมติดต่อกันทำได้สะดวก ชุมชนของไทยใหญ่จึงมีลักษณะกลมกลืนกันมากกว่า สำหรับพวกคะฉิ่นนั้นรวมกันเป็นชุมชนขนาดเล็ก และกระจัดกระจายกันอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลและทุรกันดารเป็นการยากที่แต่ละชุมชนจะสื่อสารติดต่อไปมาหากัน ชุมชนของพวกคะฉิ่นจึงขาดลักษณะกลมกลืนอย่างมาก

ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในภูมิภาคนี้ก็คือเจ้าไทยใหญ่ต่าง ๆ ซึ่งมีการแก่งแย่งอำนาจกันอยู่ตลอดเวลา เมื่อเจ้าคนใดมีอำนาจก็สามารถมีอิทธิพล

เหนือบริเวณพื้นราบอันกว้างขวางรวมตลอดไปถึง บริเวณภูเขาอันเป็นที่อยู่ของพวกคะชินด้วย เจ้า ไทยใหญ่อาจจะหมดอำนาจลง โดยเจ้าคนอื่นขึ้นมาแทน สถานการณ์เกี่ยวกับอำนาจจึงมีลักษณะ ยืดหยุ่นอยู่ตลอดเวลา ชุมชนของไทยใหญ่และ คะชินจึงต้องมีการกำหนดกันใหม่ทุกครั้งที่มีการ เปลี่ยนแปลงอำนาจของเจ้าไทยใหญ่ จากการ ศึกษาของ Leach ได้ค้นพบว่า ในสถานการณ์ เมื่อชุมชนของคะชินต้องถูกบังคับให้เป็นชุมชนที่ อยู่ภายใต้อิทธิพลของไทยใหญ่ พวกคะชินจะยึด มั่นในประเพณีของตนและเน้นถึงความแตกต่าง ของพวกตน เมื่อเผชิญหน้ากับผู้ทรงอำนาจ หรือ อิทธิพลทางวัฒนธรรมของไทยใหญ่ ส่วนพวกที่ ไม่แข็งข้อต่อพวกไทยใหญ่ ยอมรับอำนาจของ พวกไทยใหญ่ ก็กลายเป็นไทยใหญ่โดยการ แต่ง งานกับครอบครัวของไทยใหญ่ รวมทั้งยอมรับ ภาษาและวัฒนธรรมของไทยใหญ่เป็นของตน

พวกคะชินนั้นมีความแตกต่างกันมากระหว่าง ชุมชนทั้งในด้านภาษาและวัฒนธรรม Leach พบว่าบางครั้งในชุมชนเดียวที่มี ๑๓๐ ครัวเรือน แต่มีภาษาพูดที่ใช้อยู่ถึง ๖ ภาษา ในทัศนะของ Leach การมีหรือขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียว กันทางภาษาเป็นเครื่องบ่งถึงความมากน้อยของ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางการเมือง “การ พูดภาษาเดียวกันกับเพื่อนบ้านแสดงถึงความเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันกับเพื่อนบ้าน การพูดภาษา

ต่างกันกับเพื่อนบ้าน แสดงถึงความห่างไกลทาง สังคมหรือแม้แต่ถือเป็นความมั่งร้าย”^{๒๕} เมื่อชาว คะชินที่เป็นหัวหน้าชุมชนมีฐานะว่ารวย และมี อิทธิพล ก็พยายามขยายอำนาจไปตามชุมชน คะชินต่าง ๆ โดยเลียนแบบอุดมคติทางการเมือง ของพวกไทยใหญ่ ในสถานการณ์เช่นนี้ชุมชน คะชินที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของหัวหน้าคะชินก็จะมี ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางภาษาและวัฒน ธรรม แต่เมื่อหัวหน้าคะชินหมดอำนาจลง ชุมชน คะชินที่มารวมกันก็จะแตกสลายออกเป็นชุมชน เล็ก ๆ แก่งแย่งอำนาจกันเอง โดยปราศจาก ลักษณะกลมกลืนทางวัฒนธรรมอย่างเดิมอีก

ในสถานการณ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการ เคลื่อนย้ายของบุคคลแต่ละคนไม่จำกัดอยู่เฉพาะ ในระหว่างชุมชนต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังมี การเคลื่อนย้ายจากวัฒนธรรมหนึ่งไปสู่อีกรวม หนึ่งอีกด้วย ทั้ง ๆ ที่ภายในสังคมเองก็มีความ แตกต่างภายในอย่างมาก เมื่อเป็นดังนั้นจะเห็น ได้ว่า การวิเคราะห์กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวโดยใช้ หลักกำหนดทางมานุษยวิทยา หรือภาษาศาสตร์ อย่างที่เคยใช้อยู่แต่เดิมนั้นไม่สามารถจะนำมาใช้ ได้ Leach สรุปการศึกษาของเขาด้วยหลักทั่วไป ว่า เราไม่สามารถจะถือว่าพวกคะชินมีความกลม กลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางภาษาวัฒนธรรม และลักษณะทางชาติพันธุ์ได้

งานวิจัยของ Leach ที่กล่าวมาข้างต้นมีอิทธิพลต่อนักวิจัยทางมานุษยวิทยา ที่ได้เข้ามาศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในเมืองไทย โดยนักวิจัยต่างมุ่งที่จะวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมอันมีลักษณะซับซ้อนและเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดยั้ง ซึ่ง เป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือความแตกต่างทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น ยิ่งกว่าที่จะพยายามศึกษาลักษณะเด่นของกลุ่มวัฒนธรรมเสมือนหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่สามารถจะแยกตัวอยู่ได้ตามลำพังจากกลุ่มวัฒนธรรมที่อยู่ใกล้เคียง^{๒๖} เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มที่ Leach และ Lehman กล่าวถึงมีอยู่ในประเทศไทยด้วย และลักษณะทางนิเวศวิทยาระหว่างประเทศพม่าและไทยก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จึงเป็นที่คาดว่าผลของการศึกษาเปรียบเทียบสถานการณ์ในประเทศทั้งสองคงจะเป็นสิ่งที่น่าสนใจ

แม้ว่าสถานการณ์ที่ Kunststadter^{๒๗} ศึกษาในหมู่พวกลัวะและกะเหรี่ยงสะกอ ในอำเภอแม่สะเรียง Sijima^{๒๘} ศึกษาชนชาติกะเหรี่ยงในบริเวณใกล้เคียงอำเภอแม่สะเรียงและ Lehman^{๒๙} จะชี้ให้เห็นแนวโน้มในทำนองเดียวกับสถานการณ์ในพม่า แต่ลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทยก็ได้มีลักษณะยึดหยุ่นหรือคลุมเคลือไม่ชัดเจนมากเท่าที่เป็นอยู่ในประเทศพม่า ในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางอำนาจการเมืองอย่างรวดเร็ว และบ่อย

ครั้งอย่างในหมู่ไทยใหญ่ กะชิน และชิน ในพม่า อย่างที่ Leach และ Lehman ได้แสดงให้เห็น ก็จำเป็นอยู่เองที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จำเป็นต้องยึดเอากลุ่มที่ขึ้นมาสู่อำนาจเป็นหลัก แต่สำหรับสถานการณ์ในประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลกลางมีอำนาจและความมั่นคงมากกว่า ก็เป็นธรรมดาที่การยอมรับและปรับตัวทางการเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จึงมีแนวโน้มมาในทางที่จะยึดถือเอารัฐบาลกลางเป็นหลักแต่ทางเดียว เมื่อเป็นดังนั้น ความสัมพันธ์ และสถานการณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์กับรัฐบาลกลางจึงมีลักษณะแน่ชัดและมั่นคง ไม่คลุมเคลือหรือยึดหยุ่นเหมือนสถานการณ์ในพม่า และเส้นแบ่งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีใช่เป็นชนชาติไทยกับชนชาติไทย ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประเทศไทย ก็มีลักษณะชัดเจนกว่าที่เป็นอยู่ในประเทศพม่า เมื่อเป็นดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ตามแนวของ Leach และ Lehman ทำให้เรามีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชนกลุ่มน้อยและชนกลุ่มใหญ่ของประเทศได้เป็นอย่างดี

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาและแนวโน้มของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในภาคเหนือของประเทศไทยมาถึงตอนนี้ ผู้อ่านคงจะมีความเข้าใจสถานการณ์วิจัยที่กำลังเป็นอยู่ขณะนี้ ได้บ้างพอสมควร ผู้อ่านอาจจะสังเกตเห็นได้ว่า

การวิเคราะห์ส่วนใหญ่ กล่าวหาตึงถึงกลุ่มชาติพันธุ์อื่นได้แก่ชาวเขาเป็นส่วนใหญ่ กล่าวถึงชนชาติไทยบนพื้นราบแต่เป็นส่วนน้อย ทั้งนี้คงได้กล่าวแล้วแต่ต้นว่า ๒ ใน ๓ ของนักวิจัยได้ทุ่มเทความสนใจให้กับชาวเขา รายงานการวิจัยก็มีจำนวนมากว่า ส่วนนักวิจัยชนชาวไทยพื้นราบในภาคเหนือนอกจากจะมีน้อยหรือเพิ่งจะเริ่มต้นแล้ว ผู้ที่ได้ศึกษาก็มีน้อยคนที่ได้พิมพ์ผลงานการศึกษาดูออกมา Wijeyewardene นักวิจัยทางมานุษยวิทยา จากมหาวิทยาลัยออสเตรเลียแห่งชาติ ซึ่งมาวิจัยองค์การทางสังคมกับระบบการยึดครองที่ดินของชาวไทย ในหมู่บ้านในอำเภอแม่แตง ก็ยังมีได้พิมพ์รายงานที่สมบูรณ์ออกมา รายงานของ William Dessaint เกี่ยวกับระบบตลาดในเมืองของจังหวัดน่าน ก็ยังมีได้ตีพิมพ์ออกมา การขาดข้อมูลเกี่ยวกับชาวไทยในพื้นที่ราบของภาคเหนือ ในตัวของมันเองอาจใช้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าปัญหาและแนวโน้มของการวิจัยในภาคเหนือของประเทศไทยควรจะทำให้ความสนใจแก่ชุมชนของชาวไทยในพื้นที่ราบมากขึ้นในอนาคต

การวิจัยที่ควรจะได้กระทำ และสนับสนุนอย่างยิ่งก็คือ ประวัติศาสตร์ในระยะต้นของภาคเหนือ จารึกทั้งที่อยู่ในโบราณสถาน ศิลปจารึก และงานศิลปต่าง ๆ มีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ก็อยู่ใน

ลักษณะกระจัดกระจาย ควรจะได้รับการรวบรวมแปลออกมาเป็นภาษาไทยกลาง อย่างเช่น *กฎหมายเมงราย* หรือ *ตำนานเมืองเชียงใหม่* เป็นต้น ซึ่งมีได้มีค่าเฉพาะนักประวัติศาสตร์เท่านั้น นักสังคมศาสตร์แขนงอื่นๆ ที่สนใจสังคมและวัฒนธรรมของภาคเหนือของประเทศไทยก็จะได้ประโยชน์ด้วย ขณะนี้ทราบว่า Dr. Hans Pentz นักวิจัยชาวเยอรมันกำลังรวบรวมจารึกที่เป็นภาษาพื้นเมืองอยู่เพื่อจัดแปลเป็นภาษาไทยกลาง จึงเป็นที่คาดว่าในอนาคตเราคงจะมีเอกสารอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ภาคเหนือสมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีก

การศึกษาที่ควรจะได้ให้ความสนใจและเอาใจใส่อีกด้านหนึ่งคือโบราณคดี โดยเฉพาะสมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีผู้พบขวานหิน หม้อดินเผาตามบริเวณหมู่บ้านเชิงเขาในเขตอำเภอสันกำแพง เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และเชียงราย การสำรวจและศึกษาอย่างมีระเบียบแบบแผน โดยผู้เชี่ยวชาญทางโบราณคดีและมานุษยวิทยา ควรจะได้ลงมือกระทำ รวมทั้งการศึกษาทางด้านศิลปและวรรณกรรมพื้นบ้านต่างๆ ซึ่งมีอยู่มาก และนับวันก็จะสูญหายในขณะที่ยุทธธรรมของเมืองกำลังแพร่ขยายเข้ามาอย่างรวดเร็ว

เชิงอรรถ :

1. Pendleton, Robert L.: *Thailand, Aspects of Landscape and Life*, New York, 1962, p. 40-42.
2. LeBar, Frank M. et. al. : *Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia*, New Haven: HRAF, 1964, p. 214
3. LeBar, ที่อ้างมาแล้วข้างต้น
4. Brown, James Marvin : *From Ancient Thai to Modern Dialects*, Bangkok: Social Science Association Press, 1965.
5. *Report of the United Nations Survey Team on the Economic and Social Needs of the Opium-Producing Areas in Thailand*, ECAFE, Bangkok, 1967, p. 8.
6. รายละเอียดในเรื่องนี้โปรดดู:
Cunningham, Clark E. : "Urgent Research in Northern Thailand," *Bulletin of the International Committee for Urgent Anthropological and Ethnological Research*, vol. 8, 1967, Vienna.
Social Scientific Research in Northern Thailand, Bulletin No. 1 of the Tribal Research Centre, Chiangmai, Thailand, 1967.
7. Saihoo, Patya : *The Hill Tribes of Northern Thailand*, SEATO, Bangkok, 1962.
8. Saihoo ที่อ้างมาแล้วข้างต้น หน้า 34
9. *Report on the Socio-Economic Survey of Hill Tribes in Northern Thailand*, Department of Public Welfare, Bangkok, 1966.
10. Young, Gordon : *The Hill Tribes of Northern Thailand*, Bangkok, 1962.
11. *A Report on Tribal Peoples in Chiengrai Province, North of the Mae Kok River*, Data Paper No. 1., Bangkok: The Siam Society, 1964.
12. Judd, Laurence C. : *Dry Rice Agriculture in Northern Thailand*, Cornell University, Ithaca, New York, 1964
13. Kandre, Peter K. : "Aspects of Wealth Accumulation, Ancestors Worship and Household Stability among the Iu Mien-Yao" *Felicitation Volumes of Southeast-Asian Studies*, Bangkok: Siam Society, 1965.
The Yao People in Thailand; Note on Patterns in Social Integrations: Leadership, Decision-Making in Village Communities, Action Orientation, Chiengrai, Thailand (typescript.), 1964.
14. Kingshill, Konrad : *Ku Daeng - the Red Tomb; a Village Study in Northern Thailand* Chiangmai, Thailand, 1960.
15. LeBar, Frank M. et. al. : *Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia*, New Haven: HRAF, 1964

16. Moerman, Michael: *Agricultural Change and Peasant Choice in a Thai Village*, University of California Press, Berkley and Los Angeles, 1968.
17. Amyot, Jaques, with Suthep Soonthornpasuch: *Changing Patterns of Social Structure in Thailand, 1851 - 1965*, UNESCO Research Centre, Delhi 7, India, 1965.
18. ที่อ้างมาแล้วข้างต้น หน้า 159
19. Keyes, Charles F.: *Tai-Tribal Relations in a Frontier District of Thailand*, A Preliminary Report, University of Washington, 1968.
20. Wijeyewardene, Gehan: "A Note on Irrigation and Agriculture in a North Thai Village," *Felicitations Volumes of Southeast-Asian Studies*, Bangkok: The Siam Society, 1965.
21. Van Roy, Edward: *Economic Frontiers: A Study of Economies in the Hills of North Thailand*, University of Texas, 1965
22. Cunningham, Clark E. et. al. eds: *Studies of Health Problems and Health Behavior in Saraphi District, North Thailand*, University of Illinois-Chiengmai Project, Chiengmai Thailand, 1970.
23. Neher, Clark D.: *The Political System of Rural Thailand*, unpublished Ph. D. Thesis, University of California, Los Angeles, 1969
24. Hinton, Peter: "Introduction," in *Tribesmen and Peasants in North Thailand* ที่อ้างมาแล้วหน้า 2 Keyes, Charles F.: *Tai-Tribal Relations in a Frontier District of Thailand* ที่อ้างมาแล้วหน้า 1
25. Leach, E. R. : *Politcial Systems of Highland Burma*, A Study of Kachin Social Structure, L. S. E., London, 1954. p 49.
26. Hinton, Peter ที่อ้างแล้วใน 24 หน้า 3
27. Kunstadter, Peter ed. *Southeast Asian Tribes, Minorities and Nations*, Princeton University, 1967, pp. 639-74.
28. Sijima, Shigeru : Cultural Change among the Hill Karens in Northern Thailand, *Asian Survey*, vol. v., pp. 417 - 23. *
29. Lehman, F. K. : *Report on a Preliminary Survey of the Position of the Red Karen or Kayah in Mae Hong Son Province*, A Report to the National Research Council, Thailand, 1965. ©

NEGLECTED ENTREPRENEURS IN THAILAND*

Lauriston Sharp

It is not a new dictum that social science is not "science". It is a new claim, however, which says that the social sciences are so unscientific, so subject to cultural bias and constraints (including their own "scientific" dogmas enmeshed in Western ideologies) that they must be ethnicized, genderized, and nationalized. Blacks must study Blacks; Women, Women; and Thai, Thai. Only in this way will the observer and student of his own kind obtain an "inside" view of human events, a view which is somehow not simply different, but "more true" than an outsider's view.

This argument perhaps threatens the cultural anthropologist most, for he has tried for a century to specialize in the study of people (including children) who are foreign to him. A futile task, some of his colleagues now say, as they urge him to go back where he came from, and work only there. (Who should study the children is not yet clear.)

As a vague counter to these and other keen arguments now being put forward by the modern social chauvinists, we present here the tentative findings of some western anthropologists who have blithely worked in Thailand. Our chief interest has been the never-ending process of modernization, a process to which all known human groups are now responding in some manner positive, negative, or mixed. Thai social scientists may now react in similar modes to this farang analysis of past and present aspects of Thai society. We are sure they will not reject these findings simply because of their foreign, outside source. Rather, we believe that local social scientists, whether long range planners in the universities or shorter range implementing officials in government ministries, will reject whatever they disagree with and use whatever they may find useful according to their modern lights, and they will build on whatever they accept in their own Thai cultural way. And this, we believe, is as it must be and should be.

---

* This essay has been much influenced by the research and thinking of Professors A. Thomas Kirsch and G. William Skinner.

The people of the Kingdom of Thailand transformed their society during the past century through a process of self-conscious modernization-acceptance, rejection alteration development the magnitude of which is hardly appreciated even by foreign Thai specialists. This cultural revolution was carried out by a more or less politically independent nation which was able to maintain control of its own development without benefit of the kind of advice and material assistance now being provided formally to Thailand by foreign governments and consulting firms. In short, the modernization of Thailand was achieved by a largely successful "do-it-yourself" operation with a major input of only one new human variable, the importation of a large number of Chinese males. A result of this accomplishment was a modern state politically and economically less powerful than Japan in international affairs, but one able to maintain its own physical and psychological health in spite of its small size and the limited character and quantity of its natural resources. The main features of Thailand's history of modernization may be stated in the following theses, which are admittedly dogmatic and over-simplified.

The form of Thailand's transition to a modern state was conditioned and shaped by the availability of overseas Chinese for the performance of crucial functions in the modernization process.

The Thai are now more Thai than they would have been without the presence of the Chinese; indeed, they can afford to be Thai in the modern world because of the symbiotic relation which was developed between them and the Chinese.

Thai society is more integrated today than it was formerly precisely because of the presence and prominence of the Chinese during the past century.

These unorthodox theses require some clarification. In the mid-nineteenth century Thailand's ruling class recognized that their state was entering a period of danger when the vulnerability of their nation's traditional cultural system to European colonial pressures became apparent. In the face of this situation the Thai elite established as essential goals the preservation of the nation's ethnic self esteem, its territorial integrity, and its political independence.

The achievement of these goals involved a number of specific strategies: the loosely attached muang, outer provinces and dependencies had to be bound more firmly to Bangkok; the economic appetite of the European powers had to be satisfied with trade; for self protection, those institutions which were visible or in contact with westerners had to be modernized to meet European standards.

The implementation of these strategies required an increase in the total productivity of the population to create a larger economic surplus, not only for the public welfare but also to provide export crops and the products of the extractive industries to help meet both the economic needs of industrial nations and the revenue needs of Thailand. This had to be accomplished without major technological changes. Improved communications were also required in order to move the cash crops and export products of outlying regions which could thus be brought into a national economic network

and linked to the capital. With an increase in government revenues, government expenditures would mount and more efficient means of collecting internal revenues would have to be devised. Such revenue would be crucial because the European trading powers had forced the government to limit customs duties. Finally, the corvée system and slavery had to be abolished to meet international standards.

In many ways the traditional Thai of the nineteenth century were quite unsuited to accomplish these tasks effectively by themselves. It has been argued that their advance into a modern world was inhibited by their intense and universal adherence to Theravada Buddhism. This tolerant religion supported individualistic and activist values, but the value of other-worldliness was also esteemed highly. Attachment to particular material things and to particular persons was considered ideally, to be a weakness. Thus loyalty for its own sake to an individual or to a group was not highly valued. Wealth could be accumulated by the individual but it should be spent ritually to obtain religious "merit" and should not be saved and invested simply to obtain more wealth. "Merit mobility", or movement of an individual along a scale of increasing merit, was an important investment for rebirth into the next life in a higher position. A person with much merit also had political power or influence over those with less merit. An important way for men to accumulate merit was to enter a monastery for at least three months or longer if possible. While observing a monk's vows, a man was no longer a person (*khon*), but belonged to another category (*ong*) of which the

Thai King was always a member, eh obviously having been born with more merit than any other Thai. This way of obtaining merit was not open to Thai women, who could not become *ong* although they could accumulate some merit in other ways. With such limitations on their merit mobility, women were less concerned about becoming attached to material things, and indeed they gained some merit if they could produce wealth which would help keep a husband or son or any man in the village or neighborhood monastery.

Traditionally this system was clearly of great social importance, for even in the more secular present some quarter million men seek upward merit mobility in the more than twenty thousand monasteries of Thailand, while their mothers, sisters or wives are earning means to achieve some merit in the rice field or at the loom or in the market. In short, Thai Buddhism cut women off from religion and directed their interests toward economic activities while it attracted men, made economic activities less congenial to them, and persuaded some that their merit could be validated through political power.

Convinced that modernization with its accompanying economic activity and concern for material things was a necessity, the Thai people and their rulers were confronted with the alternatives of turning the task over to women of de-spiritualizing the men by letting them do it, or of finding foreigners who could be recruited in sufficient numbers to do the job but who could be controlled politically. Having had experience with the overseas Chinese in the past, knowing

that males who married Thai women produced families that were assimilated rapidly into Thai society, and realizing that the immigrant Chinese had never accumulated either excessive economic or political power (if Chinese entrepreneurs became too successful, they were simply ennobled or given some other preferred status or reward which incorporated them into the Thai heirarchical system), the Thai government established conditions which attracted controlled numbers of Chinese to the country and permitted them to carry on activities which were essential to the modernization process.

The Chinese brought with them a business sub-culture and a willingness to work for savings and investment opportunities which were largely lacking among the Thai. It was the Chinese who literally created the up-country networks of cash markets and banks with their credit and financing facilities. With Thai guidance and some technological and financial help from westerners, the Chinese created the extractive industries which are highly important to the modern Thai economy. They created a demand for Chinese and western imported goods. They provided labor for necessary tasks rejected by the Thai, manning rice mills built by their countrymen, building railroads, handling river steamers, farming commercially, and doing a myriad other jobs which brought Thailand into the first half of the twentieth century. Before an efficient Thai bureaucracy could be developed, Chinese tax farmers effectively collected revenue for the state. Opium, gambling, spirits, and lottery "farms" organized by the Chinese provided funds for the state from Chinese consumers. The

network of Chinese commercial activities, the infrastructure of their industries helped define and unify a Thai nation by building up the outer and provincial economies to support a more orderly and productive countryside, turning the communication flow inward away from Rangoon or Haiphong to link it with a rapidly growing Bangkok, a capital which is still half Chinese. The three million ethnic Chinese, large numbers of whom still carry out their essential tasks while in the process of becoming Thai, have proved, whether in enterprises which are essentially Chinese, or Sino-Thai, or Thai, to be reliable collaborators in the larger national enterprise of helping to establish an integrated and dynamic Thai society and polity.

The Chinese contributions to Thailand's modern development left the Thai male relatively undisturbed in his monasteries, on the farms (often owned and effectively managed by women), and in the government bureau which have been vastly expanded in part as a response to increasing demands for upward secular political mobility for men but which in their clique and patronclientel organization have not changed greatly in character. Certainly the Thai male would be less Thai today if his Kings and his forefathers had wholly excluded the overseas Chinese.

Thai women have continued their interests in the economic field, expanding the scope of their activities as the Chinese stimulated economy expanded. The ideal feminine image is of the "nourishing mother" (*mae liang*), the mature woman concerned for the material welfare of her family, who will advance in this world if her male kin advance, and whose merit

towards reincarnation as a male will be advanced as she nourishes the religious activities of the men with whom kinship links her.

Support for theses regarding important components of Thai social structure and individual motivation will be found if we look with a fresh and not too western eye at the patterning of occupational roles as found in any recent census of Thailand. In a roughly established "economic" category women outnumber men three to one, while men outnumber women five to one in a contrasting "political" category. While men predominate in all statuses which can be labelled "political", women are more numerous in all important "economic" positions, the sub-categories running from large enterprise operators to petty market sellers. As women own and manage farms, so too they own large areas of urban real estate, and manage these quite independently of masculine advice.

It seems clear that in Thailand we must deal with socio-economic behaviors which differ radically from those with which we are familiar in western societies. Yet this orientation of men's interests toward "political" and "religious" roles and of women's towards "economic" roles in both rural and urban Thailand has been wholly neglected as far as we are aware in all Thai national development planning to date. Likewise the current roles of the Chinese in urban and rural Thailand have been neglected and are apparently undervalued by foreign social scientists concerned with finding entrepreneurial elements in the Thai economy. In an elaborate future development program for Thailand outlined by a task force of the International Bank for

Reconstruction and Development as recently as 1959 the Chinese are scarcely mentioned, no doubt in part for diplomatic reasons. Although Thai and western men have held over-all political and economic control of the major public and private enterprises of Thailand it should be clear that their cultural roles have been and are today determined significantly by the all-important roles played by Thai women and by the Chinese in the economic development of Thailand. Regardless of Thai masculine sensibilities, these Chinese and feminine Thai roles must be taken into account in any research seeking to deal with cultural realities in Thailand's entrepreneurial experience.

It should be clear from the foregoing impressionistic analysis that to pursue a research program designed to identify entrepreneurial potential in the Thai population or any part of it requires a very considerable knowledge of Thai society and culture and as much of an "inside" or realistic rather than conventional or western view of Thailand as can be developed on the basis of currently or potentially available information. One major research project on Thai entrepreneurial would in turn through its ramifications open up a whole series of further investigations any one or all of which might well be accorded high priority by researchers as they seek for elements involved in cultural change and development within the context of modern Thailand. A few such concomitant projects, all centering around the entrepreneurial function, may be recommended here for serious consideration. Their elaboration as separate projects and their temporal or regional programming could not be done

independently, but would have to be carried out sequentially in the field as this program and other possibly related programs were developed.

Recommended Studies Relating to Research on Entrepreneurs in Thailand

Marketing structure: local, regional, and national transaction networks, lines of communication, interlocks, and blockage points. (This project should include peasant fisheries; it could make use of technological impact studies through air photo analysis; ethnic, sex, kin, and patron-client roles should be investigated.)

Rural migration, resettlement and settler satisfaction. (This project would deal with rural population movements and post-resettlement reactions, as well as rural-to-urban migration; regional resettlements associated with Mekong River Basin projects should be studied.)

Social organization of Bangkok. (Little is known about structural components of the primate city; neighborhoods as "village" clusters; supra-neighborhood relations; cultural class structure; rural relations.)

Informal aspects of local administration. (Comparison with the parallel three level market structure; comparisons of informal problem solutions at district levels; the gap between village and district; cliques, patron-client and other informal relations in government, the uses of authority and coercion. Apparently little is known beyond the formal structure of the "bureaucratic polity".)

National integration, iconographies and sentiment systems. (Relations between outlanders, including ethnic or tribal minorities, and the center; attractions and repulsions, conflicts and accommodations; non-commercial, non-political transactions such as pilgrimages; role of communication media in different cultural contexts, including varieties of extension or "improvement teams".)

Structure of aspirations, expectations, and hopes. (Value judgements regarding past, present, and future conditions in a variety of cultural sectors and for variety of social groups and categories.)

Cross-national relations. (Actual or symbolic transactions across national or ethnic frontiers; role of foreign groups at home and in Thailand on Thai attitudes; structural bases for international conflict or cooperation, such as the international Mekong River Basin committee, Buddhist monkhood.)

Role of higher education in development and cultural change. (Content and effect of university education; use of staff and students in research; graduate training in Thailand; research on changing the format of university training; goals and methods; recruitment utilization of graduates.)

Elites, masses, and social mobility. (Gap between various types of educated elites and various lower occupational groups; methods and routes for moving outward or upward from peasantry; class structure and patron-client groups; an embryonic middle class?)

The Buddhist monkhood as a national structure. (The Sanggha as a mechanism for upward mobility; as a basis for extralocal associations and sentiments; as a base for local development initiative.) ©

WESTERN SOCIAL SCIENCE AND DEVELOPMENT: *A Research Dilemma in Thailand*

Ronald A. Witton

Karl Mannheim's *Ideology and Utopia*, which presents an analysis of the dynamics of competition between an "established" world view (an ideology) and a new, competing world view (a utopia) provides the frame-work to an understanding of the role of U.S. government agencies, theories and programs in the Third World, particularly in Thailand. The U.S. Government, by promoting development programs based exclusively on models of ideological continuity backed up by military force, permits governments of Third World nations to

become alienated from their peoples, for such assisted governments do not have to be so responsive to local demands as do unassisted governments. This paper first examines the dynamics by which such ideologically motivated aid leads to governmental alienation. It then examines how academics who aid the U.S. Government in the formulation and implementation of its Third World policies are led into a position where their academic freedom, and the academic freedom of their present and future students, are sorely compromised.

---

* The author would like to acknowledge the many helpful and critical comments of his colleagues and friends who kindly read earlier drafts of this paper.

The author would also like to thank Carol Anne Spadolini for typing the final version and the Department of Rural Sociology, Cornell University, for having earlier versions mimeographed and distributed.

In 1965 the uncovering of the department of Defense's Project Camelot¹ revealed the role of social science academics in counter-insurgency research in Latin America. Since then there has been increasing evidence of the role of social scientists in counter-insurgency research throughout the world,² but especially in Southeast Asia. In March 1967, the *New York Times* reported on the Thai-American Military Research and Development Center which employs

157 anthropologists, engineers, ordinance specialists and other researchers. They are part of Project Agile, the Pentagon's worldwide counter-insurgency research project..... A third of the research is concerned with Thailand's people and their environment. Here, as elsewhere in Southeast Asia, social scientists have bloomed under Project Agile. "The old formula for successful counter-insurgency used to be 10 troops for every guerrilla," one American specialist remarked, "Now the formula is 10 anthropologists for each guerrilla." (New York Times, March 20, 1967, page 7)

The Vietnam war, of course, has demanded, and still does demand, a great deal of social science knowledge. The August 1968 issue of *American Anthropologist*, for example, carries an advertisement from the Navy Overseas Employment Office for a

Research Anthropologist for Vietnam: Position is with the Psychological Operations Directorate H.Q., U.S. Military Assistance Command, Vietnam (Duties include)....analyzing the susceptibilities of target audiences to Psyop in the light

of current intelligence, research reports, environmental influences, and operational requirements. (Vol. 70:4, page 852)

However, more recent revelations have shown that leading academics currently employed in major universities throughout the United States are also linked to the evaluation of counter-insurgency research in Thailand through the United States Agency for International Development (AID).³ This has led to an increasing number of confrontations between social scientist professors linked to such research through governmental agencies, and their students.⁴ The issues raised by the students at these confrontations are of great moral and political significance. It is of value to examine these issues here but they should in the future also become a part of the regular academic courses dealing with development and development programs.

Research into Counter-Insurgency and Development

The main issues raised concerning work done by social science academic under the auspices of government agencies revolve around the areas of "development" and "development" and "counter-insurgency." One of the bodies at present under strong criticism by students and faculty is the Academic Advisory Committee for Thailand (AACT), and because of the relatively large amount of information now available on AACT,⁵ some attention will be directed to the implications of this particular group and to American activities in Thailand.

AACT, set up in 1966 under a contract between UCLA and AID, has an amended contract in which (Paragraph B-1) it is stated that the "contractor" (the University of California) will

identify research that is being, has been, or will be conducted in universities, foundations and other institutions that may relate to the developmental and counter-insurgency activities in Thailand; evaluate, index and make such research available to AID; suggest and solicit research proposals relevant to AID activity in Thailand for consideration by AID/W (Washington) and USOM (United States Operations Mission) /Thailand.

Paragraph B-6 commits the University to *organize, coordinate and conduct meetings, seminars or conferences, under AACT auspices, dealing with development and counter-insurgency problems, issues and activities, including research, relating to AID operations in Thailand.*⁶

Involved in AACT were the leading Thai area specialists of major U.S. universities, including representatives of such disciplines as anthropology, history, geography, education, economics, agricultural economics and political science.

The issue of "counter-insurgency" is perhaps the easiest to deal with, and is the subject of a growing body of literature. For example, Irving Horowitz, in his review of the Camelot counter-insurgency project, points out that

Senator J. William Fulbright, Chairman of the Foreign Relations Committee, registered his personal concern about such projects as Camelot because of their "reactionary, backward-looking policy opposed to change. Implicit in Camelot, as in the concept of 'counter-insurgency' is an assumption that revolutionary movements are dangerous

*to the interests of the United States and that the United States must be prepared to assist, if not actually to participate in, measures to repress them."*⁷

The issue of research and advice on problems of "development" is more complicated and it is on this that the paper will mainly focus. It can be argued that, far from being interested in development for development's sake, such bodies as the Agency for International Development are an integral adjunct of U.S. policies, military and otherwise. To make a somewhat extreme example, AID finances development programs in South Vietnam. However, we can be certain that it would not finance a village development program, no matter how well thought out and assured of success, if such a program were submitted to AID by the National Liberation Front. Indeed, some maintain that AID is merely the sugar coating to the more important—certainly in financial terms—military operations of the countries in which AID operates.⁸ Moreover, it is questionable how much AID money is actually used for development. Testifying before the Committee on Government Operations, Foreign Operations and Government Information Sub-Committee, on June 16, 1969, Robert H. Nooter, Acting Assistant AID Administrator for Far-East Asia, stated

Except for a modest amount of technical assistance projects, most of which we are gradually phasing out, our assistance in Thailand is concentrated on counter-insurgency activities; approximately 75% of our total effort is in this field. Also in line with the fact

that the insurgent problems are greatest in the Northeast and North we have concentrated approximately the same proportion of our total aid efforts in those two geographic areas of Thailand.

In addition, recent reports have indicated AID's role as a "cover" for CIA activities overseas.⁹

However, when development *is* actually carried out, it is development of a certain type. Using Karl Mannheim's terms, the development financed, supported and often actually implemented in the field by AID community development workers, Peace Corpsmen and other Americans, is "ideological" in character, in that it serves to uphold and strengthen the existing political order. In contrast, development proposed by opposition groups in Vietnam and elsewhere is "utopian" in character, for it does not accept (as does AID) that development must occur within the limits set by maintaining the present political arrangement.¹⁰ While the National Liberation Front in South Vietnam has carried out well documented programs of development at the village level,¹¹ their main program relies on a complete re-organization of the existing political, social and economic structure of South Vietnam. Thus, all development programs sponsored by AID and those development courses taught in U.S. social science departments that do not consider the possibility of re-organization of society on, say, socialist lines, are not politically neutral, as many of their proponents maintain. On the contrary, such programs have deep ideological implications that need to be examined closely both in the classroom and in the society at large. The American

development advisor, by the very nature of his program of development, chooses sides and takes it upon himself to alter in a certain direction the course of another nation's development. When, in a nation like Thailand, such a course has the added advantage or purpose of protecting the interests of American corporations based in Bangkok and American airbases built to prosecute the war in Vietnam and Laos, then political neutrality in development loses much of its credence.

It is the ability of the U.S. to launch such widespread interference in a nation's social economic and political activities that forms the basis of Senator Fulbright's charge of the "arrogance of power."¹² Steven Weissman,¹³ in a recent review of Richard Barnet's study of U.S. postwar policy abroad, *Intervention and Revolution*, notes that

According to Barnet's count, the U.S. managed to bat out these military or paramilitary interventions on the average of one every 18 months. AID, missionaries, university scholars and CIA agents put the intervention on a daily basis (page 50).

When the U.S. views the world as a Mannheimian situation where there are only "us" and "them" and the neutrality of nation such as Laos, Cambodia and Tanzania has been viewed by the U.S. Government as suspect if not threatening, then it is naive to imagine that any act by an American agency overseas could have a non-ideological function.

Development programs such as those run by AID have deep consequences for the society in which they operate. Rather than

having the intended ideological consequence of strengthening an existing government, they can paradoxically lead to a weakening of the relations and mutual loyalty between a government and its people. In Thailand, it can be argued that the programs carried out by AID in the field have led to a situation where many programs of development are virtually no longer the responsibility of the Thai Government. Thus, the Central Government officials in the provinces do not have to be responsive to the local people but rather feel that their main loyalties lie with the source of their salary, that is, with Bangkok. The Bangkok government, in turn, to the extent that it does not have to rely on the local populace for such support as taxation, will tend to be more responsive to Washington which is a major source of funds for the Thai national budget and economy, and which has taken over many of the Thai government's functions in directing development in Thailand. In summary, such a situation is actually conducive to the alienation of the Thai government from its peoples. Support for this argument is found in a recent article "*American Aid is Damaging Thai Society*," by Lucien Hanks.¹⁴ It is also worth noting that this is one of the few published articles critical of American activities in Thailand written by a member of the academic community specializing in Thai studies, and that Lucien Hanks was apparently not invited to join AID's Academic Advisory Committee for Thailand (AACT).

That this relationship between the alienation of the government from its people and the volume of American aid is not restricted merely to Thailand, is indicated by as yet unpublished work recently carried out at

Cornell and Northwestern Universities by Professor Carol Owen.¹⁵ With a sample of 77 nations, she has developed a measure of political rigidity based on a scale with items such as the police being politically significant, negligible interest articulation by associational groups and by the legislature, censorship and control of the press, and the lack of toleration of genuinely autonomous groups within national politics. She has found that there is a moderately positive correlation of .31 gamma between an increase in the amount of U.S. foreign aid between 1954-56 and 1958-60, and the degree of political rigidity in the early sixties. Further study is necessary to determine causal relationships, if any. For example, does the United States Government tend to give more aid to countries that become more repressive, such as appears to be the case with Greece and Brazil, or does an increase in U.S. aid lead to political rigidity in the manner I have tried to describe with respect to Thailand? Both processes may, of course, be occurring simultaneously and may be mutually reinforcing.

To the degree that U.S. aid leads to the alienation of a government from people, we might expect an increase in internal conflict as legal means of redressing wrongs are denied by artificially strengthened and propped up regimes which resort to the readily available military methods to maintain law and order. This interpretation is supported by Professor Owen's finding of a moderately strong positive correlation (.47 gamma) between an increase in U.S. aid between 1952-54 and 1958-60, and a measure of the presence of internal conflict in the period 1955-57. The measure of internal conflict

was a scale that included such items as riots and anti-government demonstrations, assassination of government officials and guerrilla warfare. In passing, it might also be noted that U.S. aid can be shown to have rewarded certain governments for having *reduced* the political options available to the population. Professor Owen found the fairly strong positive correlation of .62 gamma between increase in U.S. aid between the early and late fifties, and the proscription of the communist party in the period 1955-57.

To the extent that U.S. efforts at development at the local level are successful in promoting economic activity and production, one may have, ironically, an *increase* in insurgency and regional discontent. Communities and regions that begin to develop will undoubtedly demand some structural rearrangements of the economic and political systems in which they are enmeshed. The urban network of Thailand, like most underdeveloped nations, is dominated by the national capital¹⁶ and any such demands for the structural rearrangement of the nation will most likely result in a clash of local interests with those of an externally strengthened unresponsive Central Government in Bangkok.¹⁷ To the extent that clashes have resulted in such insensitive and repressive responses by the Central Government as the political assassination of regional leaders and the napalming of villages,¹⁸ we witness the effect of United States Government policy in distorting the development patterns of nations and in accentuating political divisions to the point of bloodshed and, eventually, civil war. This is a process that deserves serious attention. Because of the role of the U.S. military and the CIA in

most U.S. assistance programs in the Third World, normal patterns of politics and development will be distorted. Most political, social, and economic change (which is what "development" is all about) requires give and take by different sectors of society. However, because of increased and often large military influence on one side, the likelihood of any give and take is diminished. Any "take" is likely to be met with cries of "insurgency" and "communist infiltration" and dealt with by military force. This is especially the case where AID is continually justified to Congress in counter-insurgency terms. A good example of this process is the Northeast of Thailand. Coinciding with Bangkok's receipt of increasing U.S. aid, Northeastern political leaders found legal and constitutional channels of presenting regional demands increasingly blocked by Bangkok and since then there have been reports of the appearance of former Northeastern parliamentarians among the Thai guerrilla forces.¹⁹

The military role of AID in interfering in the internal affairs of nations is quite evident from the Congressional hearings on AID which are rife with "security deletions." Also evident is the role of AID in directing academic attention towards areas necessary for the U.S. Government's military and economic policies. For example, in the Hearings before the Committee on Foreign Affairs of the House of Representatives on the Supplemental Foreign Assistance Authorizations, Fiscal Year 1966, the following testimony was given by Rutherford Poats, Assistant Administrator for the Far East, AID:

Mr. Fraser: One of the things that is encouraging in Vietnam is the development of this political capability or at least training of these cadres which go into the hamlets and villages. Who in Washington can be said to be an operating agency in this field?

Mr. Poats: In Thailand?

Mr. Fraser: Yes.

Mr. Poats: AID.

Mr. Fraser: The problem I am trying to get at is one I have talked about before. In Washington here we have operating capabilities in the Pentagon and AID, I suppose CIA and State, but I don't see anybody in Washington who is involved in developing operating capabilities on the political side.

Mr. Poats: You are touching on a very good point. I think AID programs have been oriented toward economic development, the State Department's programs oriented toward national politics (security deletion).

Mr. Fraser: What group?

Mr. Poats: (security deletion) I have had seminars with professors, experts on Thailand, to get their judgment focusing largely on the sociology, the anthropology, and politics of northeast Thailand. We have in our technical staff a community development man who is a political scientist. We have an agriculture man whose primary orientation is to community development. . . . Obviously, you have to operate through local authority, through the province chiefs. What really counts, I think, ultimately, is the effectiveness, the sensitivity, the skill, the background of our provincial representative--of the several agencies if they have them, but in Thailand it is AID

essentially--the provincial representative to induce the province chief or the deputy governor to respond to the problem, the political problem (security deletion). . . . I want to mention a couple of other things we have done. . . We have organized a group called the Southeast Asia Development Advisory Group, composed of outstanding American scholars in this field, primarily university professors and foundation people who have worked in Southeast Asia. We have had long seminars and they have given us much advice which we are trying to convert into program operation. We are not unaware of the need for political emphasis. . . . I think we need to do more in the way of equipping AID people, finding, the right kinds of people, and equipping them for this delicate task (security deletion).²⁰

Many of the points raised earlier with regard to the ideological nature of U.S. governmental programs are evident in this excerpt: the great concern with security; the use made of academics and their expertise in formulating and executing policies that interfere in the internal political and economic relationships of an autonomous nation; and the concern that local government officials "respond" to their local political problems in a way that will benefit AID's goals. The concern of AID and the U.S. Government with "responding" rather than "solving" political problems has led to repression and bloodshed. Those who have an interest in the status quo are given the means to maintain existing political, social, and economic arrangements. In this way, the U.S. government tends to become increasingly tied to the interests of governments which,

precisely because of such ties, pursue policies that alienate them from the interests of certain sectors of their peoples. In Thailand, such sectors comprise the outer regions and minority groups. Thus through American military and ideological presence, the normal give and take of social change is escalated to insurgency, civil war and revolution against unrepresentative and artificially propped up governments.

The larger question that needs to be raised is that if, as is likely, widespread social, economic, and political structural change and autonomy will result in the nationalization of American corporations and a lessening of control by America over the Third World government, then is it not in the interest of the U.S. Government to *oppose* structural changes integral to sustained and autonomous economic development? It is in this light that AID models of development, based on stability and seeing conflict as detrimental to development, should be viewed. We might also note that AID's concern for stability appears to far outweigh concern for national inequities and injustices in the Third World. This concern for stability is reflected in the proportion of U.S. aid programs devoted to strengthening the military and police forces of the Third World nations. Moreover, when this generally results in the elimination of political opposition, then American aid programs can hardly be viewed as having been designed to promote democracy and to meet the legitimate social and economic demands of the non-elite sectors of society.

Many elements of the present situation are, of course, not new. For many years *within* the United States, more sensitive community

development agents, and organizers such as Saul Alinsky,²¹ have realized that their "help" has political consequences. If certain groups in a community are helped, there will undoubtedly be increasing demands by such groups for a structural rearrangement of the community. For example, any program of training and education directed at the "shack people" in the upstate New York small town of Springdale studied by Vidich and Bensman²² would, if successful, result in that social grouping demanding representation in the government of the community. That programs of development by the U.S. Department of Agriculture and other agencies have tended to ignore the shack people in Springdale²³ further indicates the ideological, rather than utopian nature of the American theory and practice of development.

The Involvement of Academics in Counter-Insurgency and Development

As has been shown above, some academics have played an important part in providing the expertise and research vital to the formulation and perpetuation of U.S. Government policies overseas.⁴² It is this complicity that is the basis of the criticism levelled at them by those who have become horrified and frightened by the U.S. Government's policies in Southeast Asia and in other developing areas. In addition, the roles of free academic and paid²⁵ advisor on military affairs appear at least to some students if not their professors, as incompatible. For example, discussing the involvement of two Cornell professors in AACT, one student wrote to the Cornell Thai Association Newsletter that

*only a militarist mentality would entertain the notion that "security" at the village level was a typical problem of concern to scholars of development. Naturally the U.S. and Thai governments are concerned about village security, which was the logic behind the institution of strategic hamlets in Vietnam, but is this the appropriate advisory field for history and anthropology?*²⁶

There is also a moral factor in participation by Americans in AID programs that are designed to channel a nation's development in a certain direction, particularly when this causes social, economic and political disruption. An official in, say, Thailand, knows he must live with the consequences of the policies he pursues, and must therefore be much more conscious of the future consequences of his actions than is an AID official who spends one, five or ten years in Thailand, after which he retires to the safety of American suburbia. With this in mind, a local official, particularly if he is elected, may permit much more give and take, particularly if he is not backed up with American military force, and will not be as threatened if the situation begins to develop in a manner that does not fit the AID's prescribed models of development.

The academic world has not had a particularly distinguished record in informing the American public of the long series of misguided policies and programs by which the United States has become the underwriter of many repressive and elitist regimes in Southeast Asia and elsewhere. Part of the reason for this lies in the fact that many of the area specialists are, or have been, tied to the formulation of these pro-

grams and know that the authors of articles critical of, say, the Thai and U.S. governments risk losing major sources of research funding for themselves and their students, and risk having their next request for a visa to Thailand refused. These are the implications of a Mannheimian situation. To the extent that the world is divided by the U.S. Government into two opposing world views, the American academic area specialist cannot remain "neutral" and retain his "academic freedom" for he is helping one side by collecting and making available data on certain topics, or helping the other side by deciding not to. Moreover, as U.S. involvement in the domestic affairs of Third World nations becomes more blatant and contributes to increasing political rigidity as outlined above, the trust necessary for cooperation between American and Third World academics becomes undermined and eventually impossible.

The reason for the failure of academics to inform the public of the U.S. Government's misguided policies abroad does not lie in any difficulty in understanding what is, and has been, going on in Southeast Asia. The alienating effect of U.S. foreign aid in Vietnam has long been commented upon by the more perceptive journalist and novelists. For example, in his excellent article "The Americanization of Vietnam"²⁷ David Halberstam, himself a correspondent, relies heavily on journalists and novelists in discussing Ngo Dinh Diem and the alienatory role of U.S. aid:

In America, both groups--the hard-core anti-Communist right and the traditional liberals--found in Ngo Dinh Diem a man they could agree upon, and they

invested and created his government. . . Indeed, Graham Greene would write of him in 1955. "Diem is separated from the people by cardinals and police cars with wailing sirens and foreign advisors droming of global strategy, when he should be walking in the rice fields unprotected, learning the hard way how to be loved and obeyed--the two cannot be separated."

"Monsieur Diem's position is quite difficult," the North Vietnamese prime minister Pham Van Dong told author Bernard Fall in 1962. "He is unpopular, and the more unpopular he is the more American aid he will require to stay in power. And the more American aid he receives, the more he will look like a puppet of the Americans and the less likely he is to win popular support."

"That sounds like a vicious circle," Fall interrupted.

"Not a vicious circle," said Dong, with a very small smile, "it is really more like a descending spiral."

The spiral went inevitably downward. The fine young Americans, brave, idealistic, went to Vietnam determined to help the Vietnamese. . . . The base for the Vietnamese government was the Americans; the more Americans gave, the less the government depended on its own population for support. Inevitably, the proxy war was over; the Viet Cong in 1964 had defeated the American proxies (p. 270, 271).

Earlier, it was mentioned that the political consequences of theories and programs of development deserve a prominent place in

the curriculum of college courses on development so that future academics who engage in such activities will realize the potential consequences of their actions. It must likewise be stressed that the position of professors who engage in such work for the government has implication not only for themselves, but also for their students. Those professors who study counter-insurgency under the guise of development mislead, compromise and exploit their colleagues.²⁸ In addition, they erode the ever more tenuous trust between professor and student. However, even those academics committed to ideological development, that is, helping to strengthen an existing government, may, through the political consequences of development as outlined above, actually promote the alienation of governments they wish to help and lead nations into chaos.

Some academics maintain they join such organizations as the AID-financed Southeast Asia Development Advisory Group (SEADAG),²⁹ which apparently do not involve the *explicit* evaluation of, and research into programs of counter-insurgency, in order to try to influence the government into more humane policies. However, there are certainly questions about who is using whom. First, it must be noted that the credibility of such academics is lessened to the extent that they are paid by the government for their activities in such bodies as SEADAG and AACT. Second, it has been maintained by academics who have had close contact with such bodies that they are set up by AID and the government to co-opt and neutralize many of the U.S. leading area specialists. Moreover, the discussions

and conferences set up by such bodies serve, in the words of Davis Marr, a noted Professor of Vietnamese History, to "direct attention of scholars towards certain subjects and away from certain others."³⁰ In this regard, AID has been charged with stimulating research into areas vital for counter-insurgency, and shifting academic focus away from topics and areas less "useful" to U.S. policies.³¹ Thus the first report by AACT to the United States Operations Mission/Thailand is a study titled *Local Authority and Administration in Thailand*,³² a topic that obviously has some relationships to AACT's counter-insurgency functions. In addition, this publication explicitly links AACT to SEADAG, for on the inside front cover of the study it is stated that "AACT was developed through the efforts of the Southeast Asia Development Advisory Group (SEADAG)."

We might also note in passing the stress on "applied" aspects in all areas of research, whether it be economic, social, or political, that is being promoted in Southeast Asian studies through AID research. While a study of village authority patterns in France would be unlikely to discuss ways that Paris might gain greater control over the village (or that the data collected would be used in this way), studies of Thai villages under AID auspices are often *designed* for the purpose of increasing Bangkok's control over such villages. In this way, research by American social scientists may become less and less welcomed by the Thai people in the same way that such research is probably not welcomed by the majority of Vietnamese villagers.

Professor Marr's contention that government agencies and conference are set up to direct the attention of academics towards certain topics useful to the government, is an important point. A professor whose interest is stimulated at an AID sponsored conference into the study of such "useful" areas and topics, and who then advises his students to study it, cannot easily escape the charge of being manipulated by the U.S. Government and its military advisors.³³ In addition, there is increasing concern among graduate students in area studies that money for research into such "useful" areas is now becoming much more readily available than for research into topics of more purely academic (or less "immediate" in terms of U.S. foreign policy) interest in geographical areas not presently "threatened."

While this situation is not new, it has particular immediacy in the context of the spreading war in Southeast Asia. Just as anyone in Semitic Studies in Berlin in 1940 would be suspect to any Jew, so the Professors of Asian Studies and their students in American universities in 1970 are suspect to many Asians. These Asians, and others, see the Asia policy of the United States Government, often drawing in the expertise of its academic Asia specialists, as physically destroying--with bombs, napalm, anti-personnel devices, crop herbicides, free fire zones, "harassment and interdiction" artillery fire, refugee camps and strategic hamlets³⁴--whole cultures and communities for the sake of unrepresentative and exploitative governments with which the United States Government's interests have become inextricably entwined. These are harsh words, but we must remember that

these are harsh times, particularly for the Southeast Asian villagers.

There is, of course, no easy solution to the dilemma in which this situation places those who do research on Asia and who teach courses that help train Americans to staff United States agencies and development teams abroad. However, these issues demand the closest scrutiny in the classrooms of the nation's universities and colleges for they concern not only the moral conscience of both student and professor, but also shed new light on the political consequences of social science curricula. And only when all alternative strategies for development are considered in the spirit of free enquiry

and in the spirit of open options are we likely to deal appropriately with these questions.

However, for the present we must realize that in the Mannheimian world that is Southeast Asia, there can be no ideologically neutral research on development. Therefore, the concerned scholar of Southeast Asian Studies might best concentrate his energies on informing his students, the American public and Congressmen what their government is doing in, and to, Southeast Asia.³⁵ It is unlikely that the American public will hear what is really going on from the U.S. Government and military, or from their academic advisors, until it is too late to avoid other Vietnams. ©

FOOTNOTES :

¹ See K. L. Horowitz (ed.), *The Rise and Fall of Project Camelot* (Cambridge: MIT Press, 1967).

² See the well-documented article by Carol Brightman and Michael Klare, "Social Research and Counter-Insurgency--The Science of Neo-colonialism," *North American Congress on Latin American Newsletter*, Vol. IV, No. 1 (March 1970), pp. 1-7; and Ralph L. Beals, *Politics of Social Research* (Chicago: Aldine, 1969).

³ Contained in the April 2, 1970 special issue of *The Student Mobilizer*, published by the Student Mobilization Committee to End the War in Vietnam, Washington, D.C., which cites previously unavailable documents and transcripts on the activities of academics in AID and governmental agencies.

⁴ See, for example, the exchange of letters involving the University of Chicago and the University of California at Berkeley reproduced in *The Student Mobilizer*, April 2, 1970; the heated exchange during the 1970 Asian Studies Conference in San Francisco; and the public meetings in April 1970 on the involvement of university professors in the AID sponsored Academic Advisory Committee for Thailand held at Cornell University (reported in the *Cornell Daily Sun*, April 15, 1970) and at the University of Michigan.

⁵ See the documents reproduced in *The Student Mobilizer*, April 2, 1970.

⁶ Contract between the United States Government as represented the Agency for International Development, and the Regents of the University of California, Amendment No 3, dated September 1, 1968 (*The Student Mobilizer*, April 2, 1970, p. 4).

7 I. L. Horowitz, "The Life and Death of Project Camelot," *Trans-Action*, Vol. 3/1 (Nov./Dec., 1966) p. 3.

8 For a discussion of the relationship between AID and United States policies, see Harry Magdorff, *The Age of Imperialism* (New York: Modern Reader, 1969) esp. Chapter 4.

9 See, for example, the *Los Angeles Times* March 10, 1978, p. 1; Peter Scott, "Laos: The Story Nixon Won't Tell," *NY Review of Books*, April 9, 1970, p. 37; and Banning Garrett, "The Vietnamization of Laos," *Ramparts* (June, 1970), p. 5. USAID's role as a CIA cover was officially admitted by Foreign Aid Chief John A. Hannah (see AP *Boston Globe*, June 8, 1970) and is discussed by Noam Chomsky. "A Visit to Laos," *NY Review of Books*, July 23, 1970, p. 23.

10 In the terms of this symposium, of course, "ideological" theories and programs are based on continuous models of societal change; the "utopian" theories and programs promote discontinuity of the existing order through their vision of what things might be.

11 See the captured documents cited in Douglas Pike, *Viet Cong* (Cambridge: MIT Press, 1968), p. 30 ff.

12 J. William Fulbright, *The Arrogance of Power* (New York: Random House, 1967).

13 Steven Weissman, "The New Empire: A Star-Spangled Bummer," *Ramparts*, April 1970, pp. 50-55.

14 Lucien M. Hanks, "American Aid is Damaging Thai Society," *Trans-Action*, October 1968, pp. 29-34.

15 I am indebted to Professor Owen for permitting me to use the results of her research.

16 For recent data indicating that Bangkok's position of dominance has increased in recent years, see Sidney Goldstein, "Urban Growth in Thailand, 1946-67," *The Journal of Social Sciences*, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, VI:2, April and July, 1969, pp. 100-18 and 136-54.

17 For an empirical study of such developments at the provincial level in Thailand from 1947 to 1966, see Joyce Nakahara and Ronald A. Witton, "Development and Conflict in Thailand," unpublished manuscripts, Cornell University, 1970.

18 On political assassination, see Charles F. Keyes, *Isan: Regionalism in Northeast Thailand* (Ithaca: Cornell Thailand Project, 1967), especially on the "Kilo 11" incident, p. 34 ff; on the use of napalm against villages in Thailand, see for example, *The New York Times*, April 14, 1969.

¹⁹ See, for example, *US Army Handbook for Thailand* (Washington, D.C: U.S. Government Printing Office, 1963), p. 384. Note that this handbook produced by the Foreign Areas Studies Division of The American University, is a concrete example of the contribution by academics and their institutions to the military involvement of the U.S. Government in the Third World.

²⁰ *Hearings before the Committee on Foreign Affairs on H.R. 12169* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1966), pp. 85-86. My emphasis.

²¹ Saul D. Alinsky, *Reveille for Radicals* (New York: Vintage, 1969) esp. p. 132 ff.

²² A. Vidich and J. Bensman, *Small Town in Mass Society* (New York: Doubleday, 1960).

²³ *Ibid.*, p. 69 ff and p. 286.

²⁴ The extent and nature of social science research on the Third World being supported by the U.S. Government is shown in the publication *Government-Supported Research: International Affairs* available free from the Office of External Research, U.S. Department of State, Washington, D.C. This annual volume lists by topic and geographical area, the title of the vast number of research projects financed by U.S. Government civil (e.g. AID, NSF, HEW, USDA, etc.) and military (e.g. Dept. of Defense) agencies, a brief description of the project, the name of the project director, his institutional affiliation, the name of the sponsoring agency and the size of the financial grant.

George Tanham, Special Assistant for Counter-insurgency to the U.S. ambassador to Thailand, has given some indication way the U.S. Government sponsors such a great volume of research on the countries of the Third World. In testimony on Thailand before the Senate Foreign Relations' Subcommittee on U.S. Security Agreements and Commitments Abroad, Tanham stated:

“Well, I think in my field, at least, counter-insurgency area, it is difficult to make a distinction of which subjects are of value to the military and which are of value to the civilians, because there is such an overlap and an intermingling of things, so I think some of the subjects they have done, for example, the Meo handbook is sort of anthropology and sociology, if you like, but it is of equal value to the military adviser and the Thai military to bring out a Thai version, and it is of much value to the civilians.”

There are a number of research projects I think will be put into that class [91st Congress, 1st Session (Nov. 1969), p. 790.]

²⁵ The “pay” is either in the tangible forms of cash, research funds and access to restricted data (see *The Student Mobilizer*, April 2, 1970, pp. 6, 8) or in the “prestige” that derives from considering oneself “advisor” to the Government. On this, see also I. L. Horowitz, “Social Science Yogis and Military Commissars,” *Trans-Action*, Vol. 5, No. 6 (May, 1969) pp. 29-39.

- 26 Letters to the Editor, *Kiangkhlung* (forthcoming).
- 27 *Playbody* January 1970, p. 105 ff.
- 28 Note the documented evidence of AACT arranging (for their own and AID's interests) to have a symposium on Northern Thailand put into the agenda of the 1970 Association of Asian Studies meetings (*The Student Mobilizer*, April 2, 1970, pp. 6-7).
- 29 For a discussion of SEADAG and a list of its participants, see *The Student Mobilizer*, April 2, 1970, p. 17 ff.
- 30 Quoted in the *Cornell Daily Sun*, April 15, 1970, p. 9.
- 31 *The Student Mobilizer*, April 2, 1970, p. 5. See also footnote 20 above.
- 32 Fred von der Mehden and David A. Wilson (eds.), University of California, Los Angeles: AACT, 1970.
- 33 Note the participation of AACT in the Department of Defense's Institute for Defense Analysis Jason Conference (June-July, 1967), attended by General Maxwell Taylor (*The Student Mobilizer*, April 2, 1970, p. 7 ff).
- 34 For a resume of the development and deployment of the U.S. Military's arsenal of weapons and tactics designed to counter guerrilla warfare, see Noam Chomsky, "After Pinkville," *New York Review of Books* January 1, 1970.
- 35 This same point is made for concerned scholars in China Studies by Jim Peck in his excellent "Reply to John K. Fairbank" *Bulletin of Concerned Asian Scholars*, Vol. 2, No. 3 (April-July 1970), p. 67. ©

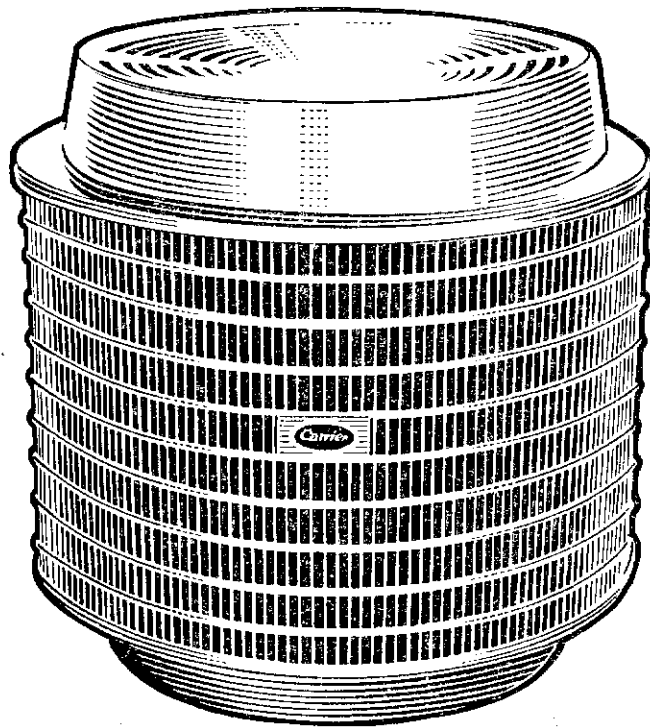

THE THAI SILK CO., LTD.

JAMES H.W. THOMPSON
Managing Director

Hand-woven Silks & Brocades
STOLE, BLOUSES, SPORT SHIRTS, NECKTIES
CUMMERBUNDS AND THE LARGEST SELECTION
OF SILKS BY THE YARD IN BANGKOK
THE COMPANY THAT MADE THAI SILK WORLD FAMOUS
NEW PREMISES 9 SURAWONGSE ROAD

CARRIER Carrier Round

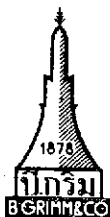

CENTRAL AIR-CONDITIONING UNIT CAPT. 2.5-5 TONS

This is the new kind of air conditioner from Carrier.
Round to take up less space. Round for greater strength.

Round to reduce manufacturing costs and
so the cost to you. The round one from Carrier
is ideal for shops, restaurants, apartment houses,
offices and homes. Its cost is the lowest in Carrier history.

It runs quietly and economically.
Come, see the new kind of air conditioner from Carrier.

B. GRIMM & CO., R.O.P.

1643/4 Petchburi Road (Ext) Telephone 54081

๑) วันนั้นทั้งวันเดินไม่หยุด
ทุกคนเตรียมพร้อมแล้ว
ทุกคนแข็งแรง
ทุกคนแต่งชุดทหาร
รวมกันหลายหลายคน
ก็เป็นกองทหาร
อย่าได้ช้า
เคลื่อนขบวน
ไปรบกับกาลเวลา
ไปช่วยอากาศให้พ้นภัย

ใครรู้บ้างช่วยฉันที

๑) กองทหารบุกเคลื่อนอย่างเข้มแข็ง
ฝ่าเท้าเดินเสมอกัน
พื้นดินวันนี้ยังเดินสบาย
เป็นวันที่ทหารมีใจเข้มแข็ง
ทางไกลแคไหนฉันก็เดินได้
ทหารทุกคนต้องเดินถึงสนามรบ
ไปรบกับกาลเวลา
เพื่อช่วยพื้นดินเอาไว้

๑ ทหารทั้งกองขบวนยาว
ทุกคนแข็งแรงสูงใหญ่
ทุกคนเป็นนักรบ
ทุกคนเชื่อฟังผู้นำ
ผู้นำให้รบฉันก็รบ
ไปรบกับกาลเวลา
ที่ฉันไม่เคยรู้จักเลย

๑ ทหารทุกคนยังเข้มแข็ง
ระวีงรอบคอบ
ฝ่าฝืนยังมั่นยังมั่น
พอม่ากาลเวลาให้ตายได้

๑ วันนั้นที่สนามรบ กาลเวลาหนีไปไหน
ไปแอบซ่อนที่ไหน

๑ ใครรู้บ้าง
ช่วยบอกฉันที
ฉันจะได้ไปฆ่ามัน ๗๑

จ่าง แซ่ตั้ง

งานวิจัยของอเมริกันในทัศนะฝรั่ง

จาก *The Student Mobilizer*

ฉบับวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๑๓

คำถาม

จาก วิลเลียม วิลเทินเบิร์ก (William Riltenberg) และนักศึกษาชั้นปริญญาโท และปริญญาเอก จากมหาวิทยาลัยชิคาโก ถึงเฮเบิร์ต ฟิลลิปส์ (Herbert Phillips) แผนกมานุษยวิทยา แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์กลีย์ ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๑๐ มีใจความว่า

ผมตัดบางตอนของหนังสือพิมพ์ นิวยอร์กไทมส์ (ฉบับวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๐) ส่งมาให้ หนังสือพิมพ์นี้รายงานว่า “นักมานุษยวิทยา” ร่วมทำงานในโครงการ AGILE (Project AGILE) ในประเทศไทย AGILE เป็นส่วนหนึ่งของโครงการการต่อต้านผู้ก่อการร้ายของเพนตากอน (กระทรวงกลาโหมของสหรัฐฯ) บทความนี้ได้ตั้งคำถามที่เกี่ยวกับ “ศีลธรรมทางวิทยาศาสตร์....” คำถามที่รวมอยู่ด้วยก็คือ นักมานุษยวิทยาพวกนี้ใช้เงินของรัฐบาล (อเมริกัน) ส่วนไหน (ถ้าใช่) และทำงานวิจัยภายใต้โครงการอะไร ผลของการวิจัยนี้จะเอาไปใช้ทำอะไร ผลงานวิจัยจะเป็นความลับหรือไม่ และผลงานวิจัยนี้จะเอาไปใช้ในการทหาร ซึ่งจะเป็นผลร้ายโดยตรงต่อประชาชนพวกที่ตนได้เข้าไปทำการวิจัยหรือเปล่า เราอยากทราบว่า “นักมานุษยวิทยา” คนไหนบ้างและมีทั้งหมดกี่คนที่รวมอยู่ในงานวิจัยนี้ นักวิจัยพวกนี้ศึกษามาทางมานุษยวิทยาหรือเปล่า นักวิจัยพวกนี้จะวิจัยเรื่องอะไร และนักวิจัยพวกนี้แสดงตัวเองว่าเป็นนักมานุษยวิทยาหรือว่าเป็นคนของรัฐบาล (อเมริกัน)

คำตอบ

จาก เฮอเบต ฟัลลิปส์ ถึง วิลเลียม วิลเทินเบิร์ก ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๐

ขอบคุณที่เขียนถึงเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน พร้อมกับจดหมายนี้ได้ส่งบันทึกข้อความซึ่งเขียนโดยศาสตราจารย์ ไมเคิล เฮช. มอร์แมน (Michael H. Moerman) จากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส และชาร์ลส เอฟ. คายส์ (Charles F. Keyes) จากมหาวิทยาลัยวอชิงตัน อธิบายถึงการประชุมของผู้ดำเนินงานในโครงการ AGILE ในวอชิงตันเมื่อ ๒-๓ เดือนก่อน ผมคิดว่าข้อความย่อ ๆ นั้นเป็นข้อที่ถูกต้อง และอยากเพิ่มเติมความเห็นส่วนตัวดังต่อไปนี้

(๑) ข้อคิดเห็นของดริทซ์แมน (Dietzman) ตรงกับสิ่งที่ผมได้สังเกตเห็นจากการเจรจาอย่างไม่เป็นทางการกับ ริชาร์ด โฮลบลูค (Richard Holbrook) และสมาชิกคนอื่น ๆ ของ ARPA (Advanced Research Project Agency)

(๒) ทั้งดริทซ์แมนและโฮลบลูคกำลังกังวลเรื่องงานค้นคว้าที่เป็นไปอย่างไม่ถูกต้องหลักวิชา ทั้งสองคนสนับสนุนงานค้นคว้านี้เพราะว่ามีคนที่เคยงานทางมานุษยวิทยาอยู่น้อยคนที่สนใจจะวิจัยเรื่องนี้ ดริทซ์แมนและโฮลบลูคตระหนักดีถึงผลร้ายของงานวิจัยที่อาจจะเกิดขึ้นกับงานวิจัยอื่น ๆ ในเมืองไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยอื่น ๆ ที่ทำกันอย่างถูกต้องหลักวิชาการ

....เท่าที่ผมทราบ มีผู้เชี่ยวชาญทางมานุษยวิทยาเพียง ๒ คนเท่านั้นที่ร่วมงานอยู่ในโครงการของ ARPA ....แต่คนอื่น ๆ เป็นพวกที่เรียกตนเองว่าเป็น “นักมานุษยวิทยา” เช่นเป็นพวกที่ได้รับปริญญาทางฟิสิกส์หรือทางด้านบริการประชาชน หรือพวกที่สำเร็จจากการอบรมทาง System analysis (ซึ่งผมยังไม่ทราบว่าทำไม ARPA จึงคิดว่าพวกนี้จะมีส่วนช่วยให้เข้าใจในเรื่องของชนบทเมืองไทยดีขึ้น) ผมคิดว่าพวกนี้เรียกตัวเองว่า “นักมานุษยวิทยา” เพื่อคนทั้งหลายจะได้ยอมรับผลงานของเขา... ผมเดาว่าคงจะมีนักมานุษยวิทยาจอมปลอมประมาณ ๔ คนที่ทำงานอยู่กับ ARPA แม้ว่าผมจะไม่แน่ใจ ผมก็คิดว่าคนพวกนี้คงแสดงตัวกับชาวบ้านและรัฐบาลไทยว่าเป็นตัวแทนของรัฐบาลอเมริกันมากกว่าเป็นนักมานุษยวิทยา อย่างไรก็ตามพวก

จะแสดงตัวแบบไหนคงจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เช่น ถ้าพวกมันพูดกับนักหนังสือพิมพ์อเมริกันก็คงจะบอกว่าเป็น “นักมานุษยวิทยา” ตามความเห็นส่วนตัวของผม ผมไม่ชอบที่จะให้พวกนักมานุษยวิทยาจอมปลอมเหล่านี้ รวมเข้ามาในพวกนักมานุษยวิทยาแท้ แต่ผมก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร

ผมเป็นคนหนึ่งที่คิดว่า มันเป็นเรื่องส่วนตัวที่ใครจะตัดสินใจทำงานวิจัยกับ ARPA และถึงแม้ว่าจะมีปัญหาทางศีลธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องกับ ARPA คนที่ทำงานกับ ARPA ก็ไม่ควรจะถูกกล่าวหาว่าเป็นคนไม่ดี... ผมทำงานกับ ARPA แต่ผมเต็มใจที่จะยอมรับว่า “ผู้รู้” บางคนจะไม่ยอมเอาเรื่องการเมืองเข้ามายุ่งเกี่ยวกับวิถีของงานวิจัยของตน ไม่มีสาเหตุอะไรที่แสดงให้เห็นว่า คนที่ทำงานวิจัยกับ ARPA จะไม่พิจารณาหรือจะเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่ได้รับ

ผมคิดว่า คำถามที่เกี่ยวกับงานพิมพ์หนังสือหรือความเป็นอิสระที่จะพิมพ์ผลงานเหล่านี้จะสำคัญแก่พวกนักมานุษยวิทยาจอมปลอม พวกมันเป็นลูกจ้างของรัฐบาลอเมริกันซึ่งไม่มีความรู้สึกอะไรเกี่ยวกับงานด้านมานุษยวิทยา ผมคิดว่าผลงานของพวกมันคงจะอยู่ในรูปของ “บันทึก” หรือรายงานมากกว่า ...งานของ ARPA ส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นความลับที่ทำให้โลกสั่นเสทือนเหมือนงานของหน่วยสืบราชการลับ CIA คนที่ทำงานกับ ARPA ส่วนมากเป็นคนฉลาด แต่ก็ยังทำงานผิดพลาดบางเวลา คนพวกนี้รัฐบาลอเมริกันให้มาเอาเรื่องราวเกี่ยวกับสังคมไทย ซึ่งทั้งหมดนี้อาจจะทำให้คนกังวลมากขึ้น (เพราะมันทำให้คริสทีชแมนและโฮลบลูรกังวล) แต่พวกเรา “ผู้รู้” ทำอะไรไม่ได้มาก ถ้าหากเราไม่ได้เข้าไปเป็นผู้แนะนำของ ARPA การที่จะทำงานกับ ARPA เป็นปัญหาใหญ่ทางด้านงานอาชีพและด้านศีลธรรม แต่การเข้าไปแนะนำการทำงานของ ARPA ทางด้านวิชาการและความรับผิดชอบของศีลธรรม ก็ยังดีกว่านั่งอยู่เฉยๆ คอยแต่จะติว่างานของ ARPA และสมรรถภาพของการทำงานใน ARPA

บันทึก

จาก ไมเคิล มอร์แมน และชาร์ลส คายส์ ถึงสมาชิกของ AACT
(Academic Advisory Committee for Thailand) และคณะกรรมการชั่วคราว
ของ ARPA ที่เกี่ยวกับโครงการทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเมืองไทย

เมื่อปีแล้ว “ผู้รู้” ทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มตระหนักว่าทีมงานค้นคว้าที่
ให้ทุนโดย ARPA ของกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ๗ เพื่อให้ทำงานค้นคว้าในภาคอีสาน
ของประเทศไทย...

เมื่อต้นเดือนมกราคม นาย S.J. Dietchman ผู้นำคนใหม่ของ ARPA ตก
ที่จะพบพวกคณะกรรมการที่ได้เคยทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม
โดยมีศาสตราจารย์ Lauriston Sharp, Herbert Phillips, Michael Moerman
และ Charles Keyes ได้เข้าพบกับ Dietchman และผู้ร่วมงานคนอื่น ๆ ของเขา

เขานอกเราว่า งานในภาคอีสานของประเทศไทยยังไม่ได้จัดเข้ารูป แต่ก็กำลัง
ทำกันอยู่... ยิ่งกว่านั้น Dietchman ยังบอกเราว่างานทางด้านสังคมสงเคราะห์ของ
โครงการนี้ไม่ได้ใหญ่โตอย่างที่เรเคยได้ยินมาก่อน

ทางด้านที่เกี่ยวกับสังคมวิทยา งานวิจัยส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการศึกษาเรื่อง
“ความมั่นคงของหมู่บ้าน” ในภาคอีสานของไทย ครั้งแรกจะพยายามทำโดยรวบรวม
จำนวนหมู่บ้านในอาณาเขตที่เป็นที่สนใจของงานวิจัยชิ้นนี้ รวมทั้งสถานที่และคุณ
ลักษณะของหมู่บ้านเหล่านั้น รายละเอียดพวกนี้จะเอาไปใช้เป็นหลักที่จะทำให้เข้าใจถึง
การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในเวลาต่อมา รวมทั้ง “เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความมั่นคง”
และผลของความสำคัญของงานของรัฐบาลไทยและอเมริกัน...ซึ่งเกิดขึ้นในอาณาเขต
ของหมู่บ้านนั้น ๆ

...เราตั้งใจที่ได้ทราบว่า ARPA ไม่ได้กะแผนการว่าจะส่งนักวิจัยปัญหาสังคม
จำนวนมากเข้าไปในหมู่บ้านเหล่านั้น แต่จะทำงานวิจัยในแบบที่ไม่ทำให้คนระแวงสงสัย
แม้ว่างานวิจัยชิ้นนี้จะมีเงินทุนสนับสนุนมากมาย และพยายามจะให้คนไทยเข้ามาร่วม
ในโครงการให้มากที่สุดก็ตาม

เราเองพอจะเข้าใจว่าทำไม ARPA และรัฐบาลไทยต้องการที่จะได้รายละเอียด
เกี่ยวกับหมู่บ้านและจำนวนงานของรัฐบาลไทยในหมู่บ้านนั้น ๆ รวมทั้งปฏิกริยา
ของราษฎรต่องานนั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม เรายังกลัวอยู่ว่า ผลงานวิจัยนี้จะถูกเอามาใช้ในทางทหาร
โดยตรง เนื่องจากหัวข้อที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวข้องกับทางทหารมากเกินไป และเนื่อง

จากการที่ ARPA ติดต่อกับองค์การบางแห่ง รวมทั้งการติดต่อกับคนไทยบางคน เพื่อที่จะป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นดังกล่าว พวกจากเราคิดว่าควรจะมีคนไทยให้เข้ามา ร่วมในงานวิจัยสังคมนี้ คนพวกนี้ต่อไปก็จะเป็นผู้ดำเนินการนี้ด้วยตนเอง วิธีนี้น้อยอย่าง น้อยก็คงจะทำให้คนไทยสนใจในงานวิจัยนี้มากขึ้นกว่าที่จะเอาพวกจอมปลอมเข้ามา ร่วมงานด้วยเฉย ๆ

ถึงแม้ว่านักวิจัยสังคมที่เคยทำงานชนิดนี้มาแล้ว มักจะไม่อยากมาร่วมทำงานชนิดนี้ พวกนี้ก็ต้องหันมาเริ่มสนใจเพราะงานนี้เป็นงานใหญ่และมีความสำคัญมาก นอกจากนี้ ยังมีเหตุผลอื่น ๆ อีก สิ่งเหล่านี้คือ ขนาดและความซับซ้อนของงานวิจัยในภาคอีสาน รวมทั้งการที่ ARPA ต้องการได้ความรู้อย่างถูกต้อง ดังนั้น ARPA จึงไม่ยอมที่จะ ตกลงล่วงหน้าว่าจะใช้วิธีใดวิธีหนึ่งโดยเฉพาะในงานวิจัยนี้ แต่จะใช้ทุกวิธีที่จะทำให้ เข้าใจและเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับสังคมของเมืองไทย รวมทั้งวัฒนธรรมไทยด้วย ©

สุธีรา หอมสนัน แปล

งานวิจัยของอเมริกันในที่คณะไทย

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ

การวิจัย การค้นคว้า การสร้างทฤษฎี เป็นวิธีการทำงานแบบหนึ่ง ซึ่งสะท้อนผลมาจาก หลักปรัชญาของศตวรรษที่ ๒๐ หลักปรัชญาที่ว่านี้วางมาตรฐานอยู่ที่การปฏิบัติ ทั้งนี้ หมายความว่าความคิดทฤษฎีอะไรก็ตาม จะวัดผลหรือจะพูดได้ว่ามีประโยชน์ก็ต่อเมื่อ สามารถนำเอามาแก้ปัญหาได้เท่านั้น จะว่าหลักความคิดแบบนี้หรือการทำงานแบบวิจัย เป็นแบบฉบับที่อเมริกาเป็นผู้นำก็ไม่ไกลความจริงนัก ซึ่งแตกต่างกับในศตวรรษก่อน ที่อังกฤษเป็นผู้นำ และถือความรู้ลึก ข้อสังเกต อุดมคติบางอย่างเป็นพื้นฐานของหลัก ปรัชญา หรืออีกนัยหนึ่งสิ่งที่เป็นแนวความคิดที่วางรากฐานวิธีการทำงานของมนุษย์ เปลี่ยนจากการใช้อุดมคติแบบอังกฤษมาเป็นการปฏิบัติบนพื้นฐานของวิทยาการ คือ ต้องมีการพิสูจน์แบบวิทยาศาสตร์ของอเมริกา

ในที่นี้อาจจะตั้งข้อสังเกตบางประการ อันอาจจะเป็นข้อเสียของนักวิชาการบางกลุ่มที่ร่วมสมัยกับเรา (ไม่ว่าจะใช้ศัพท์ว่า ปัญญาชนปราชญ์ หรือปรัชญาเมธี) คือประการแรก การที่บุคคลกลุ่มนี้ได้รับการฝึกฝน เล่าเรียน ใช้เวลาศึกษาและทำงานอย่างจริงจัง ในฐานะเป็นสาขาวิชาชีพพิเศษอันหนึ่ง มีการรับรองฐานะเป็นทางการ เช่นการได้ปริญญาระดับต่างๆ ส่วนมากจะเป็นชั้นโทและเอก ปริญญานี้ได้กลายเป็นเครื่องวัดอัตโนมัติ ทั้งยังมีการใช้งานเขียนงานวิจัยเข้ามาเป็นเครื่องวัดฐานะของนักวิชาการประกอบอีกด้วย สิ่งเหล่านี้ทำให้นักวิชาการบางคนมีส่วนที่จะเป็นคนเชื่อมั่นตนเองอย่างมาก ถึงกับในบางครั้งเย่อหยิ่ง จองหองและก้าวร้าว ยากที่จะยอมรับความผิดพลาดของตนเอง^๑ ในบางประเทศนักวิชาการเหล่านี้ รวมตัวกันหลวม ๆ กลายเป็นกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งต่างหาก มีผู้ขนานนามพวกนักวิชาการแบบนี้ว่าเป็น “ขุนนางใหม่”^๒ นักวิชาการขุนนางใหม่นี้ ได้เข้าไปมีบทบาทและอิทธิพลในวงการรัฐบาลการบริหารอย่างมาก จนบางครั้งแยกไม่ออกว่าเป็นนักวิชาการอิสระ หรือเป็นพนักงานประจำ ลักษณะ

ประการที่สองของนักวิชาการก็คือ ความต้องการที่จะพิสูจน์ทฤษฎีหรือความคิดที่ตนได้ร่ำเรียนมา หรือที่ตนได้ตั้งเป็นสมมุติฐานเอาไว้ ความต้องการอันนี้บางครั้งปรากฏตัวออกมาอย่างน่าใจหาย คือเน้นเฉพาะทางด้านวิชาการ การพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ จนอาจจะลืมส่วนประกอบต่างๆ ที่รวมกันอยู่ในตัวมนุษย์ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ ศาสตราจารย์ Samuel Huntington แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด กล่าวว่าเวียดนาม “เป็นกลุ่มอำนาจที่ไม่สามารถจะขจัดออกได้จากฐานที่สนับสนุนอยู่ トラบเท่าที่ฐานสนับสนุนนั้นยังคงมีอยู่ต่อไป”^๓ ฐานสนับสนุนของเวียดนามในความหมายของ Huntington ก็คือประชาชน คำกล่าวของ Huntington ก็ดูเป็นวิทยาการที่พิสูจน์ได้ คือถ้าจะกำจัดเวียดนามก็ต้องไปไกลถึงการกำจัดหรือกำจัดประชาชน ดูจะเป็นวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้อง แต่ปราศจากการคำนึงถึงมนุษยชาติ^๔

ในเรื่องที่เกี่ยวกับการวางนโยบาย ยุทธวิธี ในสงครามเวียดนาม ได้มีกลุ่มนักวิชาการเข้าไปร่วมด้วยอย่างมาก และผลของความเสียหายในสังคมเวียดนามดูจะประมาณมิได้ ถ้าจะเอาอนาคตของเวียดนามก็เห็นจะมีว่า ถ้าหากสังคมเวียดนาม

๑ วรินทร์ วงศ์หาญเซาว์ “ปัญญาชนอเมริกันกับสงครามเวียดนาม” วิทยาสารปริทัศน์, ๘, ๕ พฤษภาคม ๒๕๑๓, หน้า ๔๘

๒ Noam Chomsky, *American Power and the New Mandarin*, New York, 1969. โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทที่ ๑

๓ Noam Chomsky, *At War With Asia*, New York, (Vintage Books), 1969. หน้า ๕๕-๕๗

๔ โปรดดูประกอบ ทักษ์ เกลิมเคียร์น “ศีลธรรมของคนหนุ่มสาวและปัญหาสงครามเวียดนาม” *สังคมศาสตร์ปริทัศน์*, ฉบับที่ ๒ ปีที่ ๘ กันยายน - พฤศจิกายน ๒๕๑๓, หน้า ๔๔-๔๘

นามไม่สูญหายไปจากโลกเพราะการรบ ก็มีอีกทางเดียวคืออเมริกาถอนออก และเวียดนามทั้งหมดตกอยู่ใต้อิทธิพลฮานอย ฉะนั้น สิ่งที่ต้องพิจารณาอีกก็คือ ในส่วนความเกี่ยวข้องระหว่างไทยและอเมริกา กับภาวะที่มีการวางแผนนโยบายในรูปเดียวกับเวียดนาม ทั้งนี้ โดยการร่วมมือระหว่างรัฐบาลและนักวิชาการ ที่ว่าควรจะต้องพิจารณานี้ ก็เพราะมีการดำเนินงานการค้นคว้าและวิจัย โดยการสนับสนุนของรัฐบาลอเมริกา งานเหล่านี้ได้ปรากฏออกมาในรูปขององค์การและศูนย์วิจัยต่าง ๆ คูคล้ายจะเป็นการดำเนินนโยบายที่จะไม่ผิดแปลกไปจากระยะที่สงครามเวียดนามเริ่มขึ้น ถ้าหากศึกษาจากตัวอย่างของเวียดนามได้ลึกซึ้งแล้ว บางทีก็อาจช่วยมิให้เหตุการณ์ในประเทศไทย ดำเนินไปแบบสงครามเวียดนาม และก็น่าที่จะเป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม มิใช่เป็นการทำเพื่อนโยบายใดนโยบายหนึ่งเพียงชั่วระยะเวลาสั้น ๆ

ปัญหาที่นักวิชาการทั้งหลายน่าจะต้องการคำตอบก็คือ คนควรจะต้องเกี่ยวข้องในการวางนโยบายที่เกี่ยวกับความเป็นความตายของคนส่วนมากไหม ถ้าหากเกี่ยวข้องแล้วจะต้องมีขอบเขตเพียงไร และการเกี่ยวข้องนั้นจะทำให้ฐานะของคนในฐานะนักวิชาการ บัญญาชน หรือปราชญ์ จะต้องถูกกระทบกระเทือนอย่างไร เป็นไปได้ไหมที่นักวิชาการควรจะต้องดำรงตนเป็นนักคิดอิสระ อยู่นอกการควบคุมบังคับของผู้วางนโยบาย ทั้งนี้เพื่อที่คนจะได้มีอิสระและโอกาสมากพอที่จะเสนอความคิด การวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อประโยชน์ของสังคมทั้งหมด เป็นไปได้ไหมที่การเข้าไปผูกพันอยู่กับนโยบายอันใดอันหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจง จะมีส่วนทำให้คนขาดความคิดอิสระ ขาดความสามารถในการที่จะมองปัญหาจากทุก ๆ ด้าน โดยความรอบคอบ มีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องแบ่งแยกกันระหว่างนักคิดอิสระ กับพนักงานที่ดำเนินนโยบายประจำ ๐

รัฐศาสตร์นิเทศ

วารสารทางวิชาการรัฐศาสตร์ สังคม การเมือง และบทวิจารณ์ ที่น่าสนใจ ฉบับใหม่ด้วย
ฮาเซียอคณีย์ ออกในต้นเดือนกุมภาพันธ์ ศกนี้ ผู้สนใจจะคิดคือเป็นสมาชิกได้ที่ นายธนนิติ
เศรษฐบุตร บรรณาธิการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จำหน่ายปลีกเล่มละ ๖ บาท

รายการขรมหนังสือศึกษิตสยาม ๒๕๑๔

สมัครก่อนสนมกราคม ๒๕๑๔	เสี่ย ๑๑๐ บาท
สมัครก่อนสนกมภาพันธุ์ ๒๕๑๔	เสี่ย ๑๒๐ บาท
สมัครก่อนสนมนาคม ๒๕๑๔	เสี่ย ๑๓๐ บาท
สมัครก่อนสนเมษายน ๒๕๑๔	เสี่ย ๑๔๐ บาท
หลังจากนั้น	เสี่ย ๑๕๐ บาท

สมาชิกของขรมมีสิทธิ ใช้อหนังสือของสำนักพิมพ์ศึกษิตสยามทุกเล่ม ลด ๑๕-๒๐ % ใช้อหนังสือปกแข็งจากต่างประเทศลด ๕-๑๕ % และได้รับส่วนลดจากหนังสืออื่น ๆ ด้วยบ้าง กับมีหนังสือแถมตามคราวโดยไม่ได้ประกาศล่วงหน้า ตลอด พ.ศ. ๒๕๑๔ ก็จะได้รับหนังสือต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

- ๑) **พินควมหลัง** ของเสฐียรโกเศศ (เล่ม ๔) ราคาวางตลาด ๔๕ บาท เล่มนี้ไม่ต้องแสดงสรรพคุณ
- ๒) **สภาพอีสาน** สารคดีที่ตุลจันทร์ แปลมาจาก *The Far Province* ของฟรานซิส คริปส์ ราคาวางตลาด ๔๐-๕๐ บาท
- ๓) **ยามารดาสยามสนธยา** เอนก ทิพยอม แปลจาก *Twilight in Djarkarta* ของมอกตา ลูปีส ซึ่งเขียนลักลอบส่งออกมาจากในคุกเมืองอินโดนีเซีย จนได้รับรางวัลแมกชายชาย ราคาวางตลาดเล่มละ ๓๐-๔๐ บาท
- ๔) **สมุดข้างหมอน** ของ ส. ศิวรักษ์ เล่าเรื่องการเดินทางในญี่ปุ่น เกาหลี ฮองกง ไต้หวัน พร้อมทั่วยุโรปด้วยบ้าง ราคาวางตลาด ๒๐-๓๐ บาท

แถม **ชีวิตการเป็นบรรณาธิการ** ของ ส. ศิวรักษ์ (รวมเรื่องแรกที่แรกเขียนลงใน *ยุววิทยา* เรื่อยมาจน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* และ *วิทยาศาสตร์ปริทัศน์*) ราคาวางตลาด ไม่ต่ำกว่า ๔๐ บาท

โปรดรีบสมัครเสียเนิ่น ๆ จะได้เสียราคาแต่น้อยและได้สิทธิพิเศษนาน

ติดต่อ ผู้จัดการ บริษัท ศึกษิตสยาม จำกัด สามย่าน

๑๗๑๕ ถนนพระราม ๔ พระนคร ๕ โทร. ๕๑๑๖๓๐ เปิดทุกวัน ๙.๓๐-๑๙.๓๐ น.

เว้นวันอาทิตย์และวันหยุดราชการ

สมัครทางไปรษณีย์ ส่งจ่าย ป.ณ. รongเมือง

ชีวิตแห่งการกบฏของนักอุดมคติ*

นัยสิริ สมุทวนิช

เมืองนิมิตร มีด้อยความขื่นต้นในคำนำควรแก่การสนใจอยู่ไม่น้อย นิมิตรมงคล ได้กล่าวไว้สั้น ๆ “นักสังเกตความเป็นไปของโลกต้องเป็นผู้ที่ได้ผลออกมาห่าง แล้วจากโลก” ข้อความนี้โดยนัย มีลักษณะความจริง และมีตัวอย่างอยู่ไม่น้อย นักเขียน นักสังคมวิทยาและนักปราชญ์หลายคนในชีวิตจริงก็เป็นเช่นนี้ ตัวอย่างที่ดี คือองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงผลออกจากโลกมนุษย์ที่มีแต่ความวุ่นวาย เต็มไปด้วยการแสวงหาสาระในสิ่งที่ไม่มีความสาระ ทรงเป็นนักสังเกตที่มีอัจฉริยะและ มองปัญหาในโลกได้อย่างลึกซึ้ง บทสรุปของพระองค์ได้ชี้แนวทางอันถูกต้องให้ แก่มวลมนุษย

การผลออกมาห่างแล้วจากโลกของนิมิตร มงคลกับพระพุทธองค์นั้นเป็นคนละเรื่องและคน ละสาระ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ลักษณะที่นิมิตร มงคลต้องดึงตัวออกจากโลกนั้นนั้น มีเงื่อนไขเป็น ประเด็นอันควรคำนึงอยู่บางประการ สาเหตุที่ นิมิตรมงคลต้องผล (อย่างกระเด็น) จากโลกนี้ ได้เป็นไปตามความผันแปรและมายากลทางการ เมืองในยุคของเขา และสถานที่ที่ต้องไปอยู่ก็คือ

คุณ มิได้ไปอยู่ในสวนมฤคทายวัน เงื่อนไข่อีก ประการหนึ่งคือฐานะของการเป็นนักสังเกต นัก การเมืองอาชีพที่เรียกร้องขอความยุติธรรมทาง การเมืองนั้น ย่อมร้องเรียกสิทธิตามอุดมการณ์ ที่ตัวผู้ก่อกบฏ ผู้นำนักของการเรียกร้องชนิดนี้ เมื่อนำมาซึ่งตาชั่ง ย่อมมีแนวโน้มที่จะเอียงเข้า หาดตัวอยู่ไม่มากนักน้อย ครั้นเมื่อฝ่ายตรงข้ามยก ผู้นำนักมาซึ่งบนตาชั่งเดียวกันบ้าง ผลที่ได้ย่อม

* เมืองนิมิตร และ ชีวิตแห่งการกบฏ ๒ ครั้ง โดย ม.ร.ว. นิมิตรมงคล นวรัตน์ ม.ล. ชัยนิมิตร นวรัตน์ จัดพิมพ์ ๒๕๑๓, หน้า ๓๕ บาท

เป็นผลในทางตรงข้าม เกมการต่อรองชนิดนี้ โดยแท้จริงแล้วไม่มีหลักเกณฑ์ของความยุติธรรมที่แน่นอน ความยุติธรรมคือแรงดั่งจากพวกที่มีแรงและกำลัง เป็นอาวุธมากกว่าเท่านั้น นิมิตรมงคลมองสังคมสยาม ไม่ใช่สายต่านักการเมือง แต่โดยแท้จริง จากผู้มีศิลป์ในการประ

ส่วนของบุคคลทั้งสองก็ดูจะคล้ายกันอยู่ไม่น้อย ชีวิตจริงของนิมิตรมงคล ก็คือชีวิตจริงของอิบเซน เพียงแต่กลับหัวกลับหางกันเท่านั้น นิมิตรมงคลถูกเนรเทศออกจากสังคมสยาม สำเนียงของความไม่เป็นธรรมและความไม่เป็นธรรมนี้ได้ ผลักดันให้นิมิตรมงคลเกิดความขัดแย้ง ในที่สุด

พันธ์และใช้ทายะสมบัตินี้ วางคุณสมบัติตัวนำให้เป็นนักอุดมคติ นักเขียนบางคนที่เป็นนักอุดมคติ เช่น เฮนริก อิบเซน (Henrik Ibsen) ไม่สามารถต่อสู้กับความขัดแย้งระหว่างอุดมคติกับความ เป็นจริง เลยต้องเนรเทศตัวเองออกจากสังคมนั้นเสีย นอกจากนิมิตรมงคลจะมีลีลาในการเขียนเหมือนอิบเซนแล้ว ชีวิตจริงในบาง

จึงต้องสร้างรัฐ จิตเกษม ให้เป็นตัวแทนของเขา ตัวแทนในฐานะนักอุดมคติ

นิมิตรมงคลเป็นนักเขียนแห่งยุค เป็น Contemporary Writer ยุคที่โลกกำลังสร้างพลังใหม่ๆ ให้สืบต่อจากสมัยที่ อี เจ ฮอบส์บอว์น (E.J. Hobsbawm) ได้กล่าวไว้ว่าเป็นยุคแห่งการปฏิวัติ^๑ และที่สมักร บราวาว่าว่าเป็น “ยุค

๑ ด E.J. Hobsbawm ; *The Age of Revolution* ; Mentor Book, 1964

สมัยแห่งการคิดขบถหรือทักล้าง ไม่ว่าจะ เป็น
แนวปรัชญาหรือการปกครองของสังคมในขณะ
นั้น”^๒ และสยามในยุคนี้คือยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎร

ตามโครงเรื่อง นิมิตรมงคล แบ่งเรื่อง
เมืองนิมิตร ออกเป็นบท แต่ตามเนื้อหา
ของเรื่อง ผู้เขียนอยากแบ่งเรื่อง เมือง
นิมิตร ออกเป็นตอนๆ ดังนี้

ตอนที่ ๑ โลกในกรงขัง

(บทที่ ๑ ถึงบทที่ ๒)

อิสรภาพของรัฐ จิตเกษมเกิดขึ้นได้เมื่อรัฐ
บาลมั่นคงแล้ว “รัฐบาลมั่นคงมาก รัฐบาล
ปล่อยพวกคุณ ก็เพราะไม่กลัวว่าจะเกิดกบฏอีก”
(หน้า ๔) แต่ในขณะเดียวกันนั้น ผู้ถือเครื่อง
มือแห่งอำนาจ เช่นนายตำรวจอย่างคุณแสง
กลับแสดงทัศนคติตรงข้าม โดยพูดถึงรัฐว่า “แม้
แต่อยู่ในคุก มันก็พยายามเกลี้ยกล่อมหาพวกพ้อง
คิดโค่นล้มรัฐบาลอยู่เสมอ” สิ่งที่เป็นความเข้าใจ
ของนายตำรวจ ว่ารัฐบาลจะมั่นคงก็ต่อเมื่อ
“เราต้องช่วยกันป้องกันผู้นำของเรา ถ้าท่าน
ปลอดภัย ไทยทั้งชาติก็เป็นสุข” (หน้า ๗) ผู้
เขียนเยาะเย้ยสภาพการเมืองอย่างมีนัยที่น่าเศร้า
ที่สุด ความมั่นคงของชาติมีสมการง่าย ๆ เท่ากับ
ความมั่นคงของบุคคลเพียงคนเดียว การเล่นการเมือง
หาใช่กระทำไปโดยนโยบายของรัฐบาลไม่

แต่เป็นการเล่นการเมืองโดยตัวบุคคล ตัวบุคคล
เป็นสถาบันแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ทัศนคติของรัฐ
ก็เป็นทัศนคติที่เป็นกลาง เพราะแม้แต่พวกกบฏ
ด้วยกันเอง รัฐก็เห็นว่าพวกกบฏยังไม่ต้องการ
แยกชาติและผู้นำออกจากกัน พวกนี้ต้องการให้
รัฐกู้เกียรติ และพวกนี้ก็คิดว่า “การช่วยตัวเอง
ก็คือการช่วยชาติ คนเช่นนี้จะชี้ตัวเองแล้วกล่าว
ว่า ฉันทันทีแหละชาติ” (หน้า ๑๐) รัฐไม่นิยม
บุคคลเช่นนี้ พวกนี้เล่นการเมืองแบบรักตัวเอง
ไม่ผิดอะไรกับพวกเล่นการเมืองบ้าคลั่งแบบพวก
Jingoists ที่เกิดขึ้นอยู่ในยุโรปขณะนั้น รัฐได้
พิสูจน์ตัวเองให้เห็นว่าเขาเป็นกลางโดยอุทิศ
และ “เขาไม่ได้เป็นพวกเจ้า แต่ก็ไม่สามารถร่วมมือ
ตามนโยบายของคณะราษฎรได้” (หน้า ๑๓)

ความไม่พอใจในระเบียบเก่าๆ ของพวกเจ้า
กับความไม่พอใจในการชาตระเบียบและการแยก
ก๊กแยกเหล่าในหมู่คณะราษฎร สร้างความผิด
หวังแก่รัฐได้เท่าๆกัน การปฏิวัติในอุดมคติของ
รัฐ คือการเปลี่ยนแปลงระเบียบและธรรมเนียม
ปฏิบัติทางการเมืองให้ดีขึ้นกว่าเดิม ไม่ใช่ให้
เลวลงกว่าเดิม ผู้นำคณะราษฎรบางคนก็กระพือ
ความลึกลับว่าการเปลี่ยนแปลง ๒๔๗๕ เป็น
การปฏิวัติที่ไม่นองเลือด หรือเป็นการปฏิวัติอัน
ประเสริฐ (Glorious Revolution) ในทัศนะ
ของรัฐ มันกลับกลายเป็นการปฏิวัติที่น่าขยะ
แขยง (Disgusting Revolution) ไปแล้ว

^๒ ดู สมักร บวรवास คำบรรยายวิชาปรัชญา ตอนที่ ๑๕ สภาการศึกษา มหามกุฏวิทยาลัย ๒๔๘๒

อย่างไรก็ดี สิ่งเหล่านี้เป็นไปตามเหตุการณ์และ
 สิ่งแวดล้อม ซึ่งรู้จักว่ามันเป็นเรื่องที่ไม่ช่วยไม่ได้
 รู้จักว่าทะเลของรัสเซีย และอ้างสนับสนุนนักวิทยาศาสตร์ร่วมสมัย ว่ามนุษย์ย่อมมีชีวิตภายใต้อำนาจ
 สิ่งแวดล้อม และในสยามนั้น “สิ่งที่เรียกว่า
 รัฐบาลไม่ว่าจะเป็นแบบกษัตริราชหรือแบบ
 โจราชราช เป็นรัฐบาลรักษาติหรือล้างชาติ
 เป็นรัฐบาลเพื่อประชาชนหรือเพื่อตนเองก็ดี มิ
 ใช้ว่า คณะรัฐบาลตั้งตัวของเขาขึ้นเป็นรัฐบาล
 โดยปราศจากอิทธิพลอื่น... รัฐบาลย่อมเกิดขึ้น
 เอง และจะเป็นแบบใดนั้น ก็สุดแต่อำนาจและ
 สิ่งแวดล้อม” (หน้า ๑๙-๒๐) ทักษะของสิ่ง
 แวดล้อมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองนี้
 คล้ายกับทักษะของบากุนิน (Bakunin)^๓ ใน
 บทที่ ๒ แม้รัฐจะเชื่อในความสุขวิดิใจของนักการ
 เมืองฝ่ายพระองค์เจ้าบรมเทศ ในอันที่จะเร่งสถา
 ปนาระบอบประชาธิปไตย แต่รัฐก็ได้เห็น (ตาม
 สิ่งแวดล้อม) เสียแล้วว่า เป็นสิ่งพันวิสัยที่จะทำ
 ได้หากกบฏเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้กระทำสำเร็จ
 ความพยายามในการจัดระบอบประชาธิปไตย ก็
 จะต้องล้มเหลวไปภายใต้ความขัดข้องอันจะผุด
 ขึ้นเผชิญหน้านานาประการ

ตอนที่ ๒ กรุงชิงในโลก

(บทที่ ๓ ถึงบทที่ ๕)

แม้รัฐจะพ้นจากคุกและโลกในกรุงชิง แต่ก็
 กลับมาพบว่ากรุงชิงที่แฝงอยู่ในโลกมีความทารุณ

พอ ๆ กัน และดูเหมือนว่าจะโหดร้ายยิ่งกว่า
 โลกในกรุงชิงเสียด้วยซ้ำ กรุงชิงในโลกคือปัญหา
 และความวิตกกังวลนานัปการ โดยเฉพาะเกี่ยว
 กับการทำมาหาทรัพย์ ในขณะที่ผองหรือเพื่อน
 คนอื่น ๆ กำลังฉลองอิสรภาพด้วยความสนุก
 รุ่งกลับฉลองมันด้วยความทุกข์ วิชาชีววิทยาที่
 ได้ร่ำเรียนมา ก็หาเป็นที่พึ่งแก่รัฐได้ในยามนี้
 โดยหลักการทั้งในอุดมคติและในชีวิตจริง รัฐ
 ไม่อยากกลับไปเข้ารับราชการหรือเข้าทำการค้า
 ส่วนตัว แต่รัฐก็เป็นมนุษย์ที่ต้องกิน ถ้าต้องกิน
 ก็ควรจะทำอะไรสักอย่าง ต้องหาหนทางที่จะรับ
 ทรัพย์ แต่ก็เป็นที่ทรัพย์ “ซึ่งเขาจะได้ใช้มันเพื่อ
 ประโยชน์สูงสุด ในการค้นคว้าเรื่องมันสมองต่อ
 ไปจนบรรลุความจริงอย่างใหม่ ซึ่งจะเป็นคุณา
 นุคุณแก่มนุษยชาติ” (หน้า ๒๖)

เหตุการณ์ต่อมาเป็นการฟื้นความหลัง เพื่อ
 ให้ท่านผู้อ่านทำความรู้จักกับสมส่วนสตรีผู้ซึ่งใน
 อดีตเคยมีสัมพันธ์สวาทกับรัฐอย่างลึกซึ้ง ในบทที่
 สามนี้ รัฐได้กล่าวถึงความรักในอดีต ความรัก
 ที่เริ่มด้วยความสวยงาม เบี่ยมไปด้วยสัจจะสุจริต
 และมีคำสาบานต่อพระแก้วมรกตเป็นประกัน
 แต่สมส่วนผิดคำสาบานและไม่ได้แต่งงานกับรัฐ
 ตามท้องเรื่อง

ในบทที่ ๔ รัฐก็ได้ทราบว่าสมส่วนเองนั้นก็
 หาได้แต่งงานมีความสุขไปไม่ ตรงกันข้าม สม

^๓ บากุนินกล่าวว่า “Revolutions are not made, either by individuals or by secret societies. They come automatically, in a measure; the power of thing, the current of events and facts, produce them...” George Woodcock: *Anarchism* Penguin edition, reprintud 1970 pg. 6

ส่วนกลับแต่งงานกับความโทรมนัส และกำลัง
รอนันตายจากวัณโรค รุ่งทราบความจริงนี้จาก
สมศักดิ์และสมทรงที่มาขอร้องให้รุ่งกลับไปหา
สมส่วน รุ่งโกรธ และได้พูดประโยคที่สำคัญที่
สุดประโยคหนึ่งออกมา “เรอคิดหรือว่าเป็นความ
ยุติธรรม... ในการที่มาเรียกร้องความช่วยเหลือ
อย่างใดๆ จากพี่ ในเมื่อพี่ได้ถูกเตะออกมานอก
ทางและถูกลืม” (หน้า ๔๑-๔๒) อย่างไรก็ตาม
รุ่งก็ให้อภัยสมส่วน และได้ไปเยี่ยมสมส่วน
แทนที่จะพบสมส่วนที่แย้มบาน รุ่งกลับพบ
สมส่วนที่เหี่ยวเฉา

เมื่อสิ้นบทที่ ๕ อยากให้ผู้อ่านได้หยุดสักครู่
และพยายามเห็นความสำคัญต่อความหมายใน
ประโยคที่รุ่งพูดกับสมศักดิ์และสมทรงในหน้า ๔๑
-๔๒ บทที่ ๑ และ ๒ มีโครงเรื่องที่เชื่อมกัน
(related plots) และได้เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว
เมื่อขึ้นบทที่ ๓ และต่อบทที่ ๔ กับบทที่ ๕ แต่
ถ้าพิจารณาดูอย่างลึกซึ้งแล้ว โครงเรื่องในบทที่
๑-๒ กับโครงเรื่องในบท ๓-๕ กลับมีเนื้อความ
สวาทที่เป็นเอกภาพ (Unity of Theme)
ได้กล่าวมาแล้วว่า ลีลาการเขียนหนังสือของ
นิมิตรมงคลคล้ายอิบเซน อิบเซนเป็นนักเขียน
หนังสือที่เขียนกระทบบังคม โดยวิธีการสร้าง
สัญลักษณ์ และใช้สัญลักษณ์แทนความหมาย

ที่ลึกซึ้งอันแท้จริง (Symbolism)^๔ นิมิตรมงคล
ก็สร้างสัญลักษณ์เช่นกัน และเราสามารถแทน
สัญลักษณ์ในคำพูดของรุ่งได้ดังนี้

(รัฐ-ผู้นำ) คิดหรือว่าเป็นความยุติธรรม ใน
การที่มาเรียกร้องขอความช่วยเหลืออย่างใดๆ
จาก (รุ่ง-พวกกบฏ) ในเมื่อ (รุ่ง-พวกกบฏ)
ได้ถูกเตะออกนอกทางและถูกลืม ความรัก
จากคำสาบานของสมส่วน โดยนัยก็คือความ
ซื่อสัตย์สุจริตต่ออุดมการณ์ระหว่างบุคคลใน
กลุ่มของคณะราษฎร ความสำเร็จของความ
รักในส่วนของสมส่วนก็คือการแต่งงาน แต่ใน
หมู่ผู้นำคณะราษฎร ก็คือประชาธิปไตยและ
ผลกัลปพฤกษ์ที่จะหลังไปสู่ประชาชนชาวไทย
ตั้งยุคพระศรีอริย รุ่งกับสมส่วนไปสาบานต่อ
หน้าพระแก้วมรกตว่าจะนำความรักไปสู่ความ
สำเร็จ ก็เหมือนกับที่ผู้ก่อการคณะราษฎร
ที่แห่กันไปดื่มน้ำสาบานต่อหน้าพระแก้วว่าจะ
นำความสำเร็จและผลกัลปพฤกษ์มาสู่ปวงประ
ชาชนนั่นเอง อุปสรรคของการแต่งงานระหว่าง
รุ่งกับสมส่วน คือวัณโรคและความตาย อุป
สรรคของคณะราษฎรและประชาธิปไตย คือ
ความทุจริตในสมัยของผู้นำที่กระหายอำนาจ
ผู้เผด็จการบางคน ที่นำความแตกแยก แบ่งก๊ก
แบ่งเหล่า จนถึงการฉกโอกาสขับไล่ผู้นำที่

^๔ ดูการสร้างสัญลักษณ์ของอิบเซนในเรื่อง *Ghosts* และ *Enemy of the People* สำหรับความจริงและสัจจะ
อิบเซนใช้สัญลักษณ์ของดวงอาทิตย์และความสว่างของแสงแดด ในเรื่องหลังอิบเซนใช้เชื้อโรคในน้ำ
(infusoria) แทนโรควัยในหม่อมราชวงศ์ ดูจาก Peter Watts: *Henrik Ibsen: Ghosts and other Plays*,
Radice & Baldick edition, reprinted 1969

สุจริตบางคนออกจากแผ่นดินสยามจนแทบจะ
ไม่มีแผ่นดินจะอยู่ โดยการให้ร้ายป้ายสีให้เป็น
พระรับบาปต่อเหตุการณ์บางกรณีไปก็มี

ตอนที่ ๓ ทางไปสู่ความจริง

(บทที่ ๖ ถึงบทที่ ๙)

เท่าที่แล้วมา บทบาทของรุ่งตกอยู่ในภาวะ
แห่งความขัดแย้ง อันสืบเนื่องมาจากสมุหฐาน
ดังนี้

ก) ความขัดแย้งในหน้าที่ อันพึงมีต่อ
โลกหรือต่อรัฐ

ข) ความขัดแย้งในหน้าที่ อันพึงมีต่อชีวิต
ของรุ่งเองตามเนื้อเรื่อง ความขัดแย้งในข้อ ก.
หมายถึงอุดมคติส่วนตัวที่ทำให้รุ่งไม่ยอมรับราช
การ และสภาพของระบบราชการที่ทำให้รุ่งไม่
อาจยอมรับได้ ความขัดแย้งในข้อ ข. คือความ
ผิดหวังในการแต่งงานกับสมส่วน และสภาพของ
สมส่วนที่ไม่สามารถจะแต่งงานกับรุ่งได้ ทั้งสอง
กรณีทำให้รุ่งครุ่นคิดที่จะหาทางออกไปสู่โลกแห่ง
ความจริง ระหว่างรุ่งกับรัฐในกรณีหลัง นิมิตร
มงคลฝากการรอกอขอต่อแพทย์ปัจจุบัน

ในบทที่ ๖ หน้า ๕๔ รุ่งเห็นว่าสมุหฐาน
ของวัดโรค มิใช่อยู่ที่การผิดคำสาบานแต่ขึ้นอยู่กับ
กับร่างกายของสมส่วนที่ขาดธาตุบางอย่าง และ

สมส่วนอาจจะหายถ้าหากได้พบรุ่ง ตั้งแต่เริ่มรู้
ตัวว่าเป็นวัดโรค เพราะเขาคงมอบการรักษา
ให้แก่แพทย์ผู้ชำนาญเฉพาะโรคปอด และ
อาจจะเป็นแนวโยงให้คิดได้ว่า สมุหฐานของ
ความโศกในการเมืองสยามมิใช่อยู่ที่ว่าผู้ก่อการ
ผิดคำสาบานกับพระแก้วรกต แต่ที่จริงขึ้นอยู่กับ
การกระหายอำนาจจากท่านผู้นำบางท่านที่
ขาดธาตุแท้ของความเป็นประชาธิปไตย^๕ ถ้า
สยามจะพบกับนักการเมืองที่ไม่ทุจริตในสัจย์และ
พบนักการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยโดยแท้จริง
สยามอาจจะพ้นจากสภาพเสื่อมโทรมทางการเมือง
นี้ได้เช่นกัน แต่ต่อมาสมส่วนก็ตาย สยามก็ไม่
พบนักการเมืองดังที่ว่า ประชาธิปไตยจึงหายไป
พร้อม ๆ กับการเรืองอำนาจของพวกเผด็จการ

จากบทที่ ๖ ถึงบทที่ ๙ เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อ
เป็นการก้าวเข้าสู่ประตูของโลกแห่งความจริง รุ่ง
ได้พบกับโลกของน้ำสะอาด ซึ่งเป็นโลกที่รุ่งไม่รับ
น้ำสะอาดให้รุ่งไปพบบุคคลผู้ทรงอิทธิพลหลาย
ท่าน แต่รุ่งก็ต้องผิดหวัง และสรุปว่า “โลก
ในปัจจุบันนี้ ทุกคนถือคติตัวใครตัวมัน” (หน้า
๖๖) บุคคลที่รุ่งได้ไปพบนั้น เป็นพวกพาย
เรือตามน้ำ ปลาที่ลอยตามน้ำ หากไม่ใช่ปลา
ที่ตายแล้ว ก็เป็นปลาที่หมดแรง สยามเต็มไปด้วย
ด้วยพวก “พายเรือตามน้ำ” ยุคที่มหาชนกำลัง

^๕ คูใน แผนการปฏิวัติ เล่าโดย พล.ต. พระประศาสน์พิทยายุทธิ เขียนโดย นายจรัส สุขุมวัฒน์ พิมพ์ที่ ร.พ.
บริษัทรัฐภักดิ์ ๑๑ มกราคม ๒๕๓๑ เขียนไว้ในหน้า ๘ ว่า “แต่ที่ค้นไม่ก็กลับพฤษณ์แห่งประชาธิปไตยไม่ค่อย
จะผลิดดอกออกผลนั้น มิใช่เป็นความผิดของลัทธิประชาธิปไตย แต่เป็นความผิดของการที่ไม่เป็นนักประ
ชาธิปไตย (ประพฤติกวี) โดยแท้”

ตาม “ท่านผู้นำ” โดยเฉพาะผู้นำที่ “มีอิทธิพลสูงเด่นในหมู่ผู้นำอื่น ๆ คุจราชสีห์ในหมู่เสือ” (หน้า ๖๗) มหาชนเหล่านี้ถูกเหตุการณ์สอนให้เป็นคนฉลาด หดแวง ประจบสอพลอและหมดความเคารพในตัวเอง คลื่นสำนึก (Stream of Consciousness)^๖ ของรุ่งในตอนนี้เป็นไปในลักษณะที่คล้ายกับคลื่นสำนึก ที่ต็อกเตอร์สต็อกแมน ได้ประสพอยู่ในองก์ที่ ๔ ของบทละครเรื่อง *Enemy of the People*^๗ รุ่งประนามมหาชนสยามด้วยถ้อยความที่เผ่งนัย ไม่แพ้ต็อกเตอร์สต็อกแมนในเรื่องของอิบเซ่น อย่างไรก็ตาม ในตอนหัวเลี้ยวหัวต่อนี้ รุ่งต้องฝันอุคมคติและกระโจนเข้าสู่อาชีพการค้าในฐานะลูกจ้าง รุ่งเลือกเป็นลูกจ้างเอกชน เพราะความผิดหวังในท่าทีของนักการเมืองผู้นำ ที่เป็นทั้งราชสีห์และสุนัขจิ้งจอกตามแบบฉบับของแม็คคิอาเวลลี^๘ นอกจากนี้แล้ว รุ่งยังได้แต่งงานกับผ่องอีกด้วย แม้งานดั้งเดิมของรุ่งอาจจะทำให้รุ่งได้รับทรัพย์มากก็ตาม แต่รุ่งเป็นนักทำงานด้วยจิตใจ และในคำนำจิตใจรุ่งต้องการงานที่เขารัก มากกว่างานที่มั่งคั่งด้วยทรัพย์

ตอนที่ ๔ อุปสรรคและข้อขัดแย้ง (บทที่ ๑๐ ถึงบทที่ ๑๔)

รุ่งทำงานอยู่กับร้านเครื่องเขียนได้ไม่นาน ก็พบกับข้อขัดแย้งหลายประการ ได้เห็นความยุติธรรมระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ได้เห็นการค้าที่ฉกกำไรอย่างไร้มนุษยธรรม และพบการตีค่าของฐานะด้วยอัตราเงินเดือน กระนั้นก็ดี รุ่งคิดว่าเขาน่าจะพอใจในสิ่งเหล่านี้ เขาอาจจะต้องไปพบกับสิ่งที่ชั่วกว่านี้ในระบบราชการสยามก็ได้ คำพูดของสมทรงที่ว่า ทำไมรุ่งจึงไม่รับราชการ เป็นคำพูดที่ซ้ำเติม เป็นการจุดไฟให้กับความรู้สึกที่ปวศร้าว สมทรงคิดเหมือนกับความคิดของกลุ่มมหาชน ของคนกลุ่มใหญ่ที่เหนือผู้มีอำนาจแบบที่ นิทเช่ (Nietzsche) เรียกว่าสัญชาตญาณเกาะกลุ่ม (Herd Instinct)^๙

ตั้งแต่บทที่ ๑๔ เป็นต้นไป ชีวิตของรุ่งก็ได้เข้ามาพัวพันกับครอบครัวของวิรพันธุ์ รุ่งได้ใช้วิญญาณของนักชีววิทยาและนักจิตวิทยา มองถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในครอบครัวนี้ บิดาวิรพันธุ์มีความคิดเป็นปราชญ์ เป็นผู้มองการติตคุกของรุ่งในแง่ของการเสียเวลา และเป็นผู้มีทัศนคติต่อไปว่าความทุกข์หรือความสุขไม่ใช่

๖ “คลื่นสำนึก” เป็นคำของคุณสุชาติ สวัสดิ์ศรี คุใน “นักเขียนบ้านเรา” ใน คนเขียนหนังสือ - รวมบทความเชิงวิพากษ์วิจารณ์ : มิตรนวารการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๑๓

๗ คุ Peter Watts: *Henrik Ibsen* ที่กล่าวมาแล้ว

๘ หนังสือเล่มเดียวกัน หน้า ๑๘๖

๙ คุใน Machiavelli: *The Prince*

๑๐ คุใน W. Mc Dougall: *An Outline of Psychology*, Methuen & Co. Ltd, Revised edition 1949, pg. 154-155.

จะมีได้แต่ในครึ่งขั้ว เพราะบางคนก็หาได้มีสุข แม้แต่อยู่บนราชบัลลังก์ (หน้า ๑๓๐) บิดาของ วีรพันธุ์ยกคำเทศน์ของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์มายืนยันว่า มนุษย์เราสร้างทุกข์ขึ้นมาซึ่งตัวเอง คุณนี้ก็คือห้วงแห่งกิเลส สุขหรือทุกข์ถูกสร้างขึ้นมาจากเจตจำนง (Will) ของมนุษย์เอง โดยแท้ สุขหรือทุกข์โดยแท้จริงแล้วเป็นเพียงมโนสัมผัส ที่มนุษย์เราหยั่งจากมโนสำนึก (Idea) และมนุษย์มีเจตจำนงที่แตกต่างกันออกไป ทุกข์หรือสุขของมนุษย์ย่อมแตกต่างกันออกไป สุดแต่ว่าห้วงกิเลสของเราจะขึ้นอยู่กับปัจจัยอะไร และจึงไม่ใช่ของแปลกพิศดารอะไร ที่บุคคลที่ยากจนด้วยทรัพย์ หรือนักโทษ หรือผู้ที่อยู่บนบัลลังก์จะต้องพบทั้งสุขและทั้งทุกข์ ทศณะนี้ทำให้คิดถึง โชปเป็นฮาวเออร์ (Schopenhauer)^{๑๑} โชปเป็นฮาวเออร์เห็นว่าโลกนี้มีแต่ความทุกข์สาหัส เห็นว่ามนุษย์สร้างมหาทุกข์จากเจตจำนงและมีโนสำนึก เมื่อมนุษย์สามารถทำลายเจตจำนงต่างๆ ให้สงบได้ มนุษย์ก็จะไม่พบความสุขหรือความทุกข์ดังที่ใครๆ ได้สัมผัสอยู่โดยเจตนา เมื่อหลายพันกว่าปีมาแล้ว และก่อนหน้าโชปเป็นฮาวเออร์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ค้นพบวิธีสังหารเจตจำนงทั้งหมดในโลกนี้ให้สิ้นไป และยังทรงสั่งสอนเดียวัจจานสัตว์โลกอีก

ด้วย สอนให้รู้ว่า “สุขอื่นนอกจากความสงบเป็นไม่มี”^{๑๒} สำหรับวีรพันธุ์นั้น เป็นหนุ่มในรุ่นที่ชาติต่างๆ กำลังมีการปฏิวัติการปกครอง วีรพันธุ์เกิดมาก็พบปาฏิหาริย์อันน่าพิศวงของฮิตเลอร์ จึงรับเอาฮิตเลอร์มาเป็นวีระบุรุษ วีรพันธุ์เป็นหนึ่งในจำพวก “อยากตั้ง” (หน้า ๑๓๕) รุ่งยังไม่ทราบว่าจะอยู่ไรวรรณะจะมีนิสัยอย่างไร ด้วยเขาไม่ใช่บุตรีแห่งการปฏิวัติ อยู่ไรวรรณะเป็นนักศิลปะและชอบเขียนภาพ เป็นนักศิลปะ แต่ไม่ใช่นักอุดมคติแบบรุ่งและยังเป็นผู้ใช้ศิลปะที่ขัดแย้งกับนักอุดมคติอย่างรุ่ง นิमितรมงคลได้สร้างร่องรอยแห่งความขัดแย้งระหว่างบุคคลทั้งสองในบทที่ ๑๖ ตอนต้น ๆ ในกาลต่อมารุ่งก็ละตัวออกจากโลก การค้าที่เขารู้สึกผิดหวัง รุ่งยังได้กล่าวกระทบนายจ้างแขกที่อุดมด้วยวัตถุสมบัติตามแนวของแม็คดูกัล คือเห็นว่าสมุทธานที่ทำให้นายจ้างของเขาสะสมสมบัตินี้ ไม่ใช่เพราะความโลภแต่เพราะความกลัว (หน้า ๑๔๖)^{๑๓} และรุ่งยังได้กล่าวถึงลักษณะพ่อค้าในอุดมคติของเขาอีกว่า พ่อค้าที่ดีควรจะ “หมายถึงผู้สามารถดำเนินงานก้าวหน้า โดยอาศัยความรู้ศาสตร์ กับความสามารถในศิลปะและประกอบอาชีพด้วยความสุจริต” (หน้า ๑๕๓) ลักษณะเช่นนี้ นิमितรมงคลคงหมายถึงนายจ้างแบบโรเบิร์ต โอเวน

๑๑ ดู On the Suffering of the World---Schopenhauer – Essays & Aphorism, Radice & Baldick edition, Penguin Classics, 1970, pg. 41

๑๒ ดูใน ชุมชุมปาฐกถา ชุดพุทธธรรม ของพุทธทาสภิกขุ แพรวพิทยา ๒๕๑๒

๑๓ ดูในหนังสือของ Mc Dougall ที่ได้กล่าวมาแล้วในภาค Acquisitive Instinct

(Robert Owen) ซึ่งเป็นลักษณะของนายจ้างแบบสังคมนิยมที่ประสบความสำเร็จด้วยโรงงานตัวอย่างที่ นิว ลานาร์ค^{๑๔} การที่รัฐต้องผัดพวงในโลกการค้า และประสพการณ์ของรัฐในโลกการเมืองทำให้รัฐเริ่มสร้างโลกทัศน์ใหม่ทางอุดมคตินี้มิใช่แต่เป็นกบฏต่อโลกการเมืองเท่านั้น เขากลายเป็นกบฏต่อโลกทั้งมวลไปเลยทีเดียว

ตอนที่ ๕ ความฝันของนักอุดมคติ (บทที่ ๑๔ ถึงบทที่ ๒๗)

จากบทที่ ๑๔ ถึงบทที่ ๒๗ เป็นบทที่มีความสำคัญยิ่งบทหนึ่งใน *เมืองนิมิตร์* และตอนที่ ๕ นี้เป็นการสร้างเนื้อหาสาระซ้อน (Sub-theme) ของหนังสือเล่มนี้ก็ได้ เนื้อความในตอนนี้เป็น การบรรยายคลื่นสำนึกที่นิมิตร์มงคลได้ฝากไว้แก่รัฐ และที่รัฐจะได้ฝากไว้กับผู้อ่านคนอื่น ๆ อีกต่อไป อยากจะเรียกตอนนี้เป็น “ภาพพจน์ของนักอุดมคติในฐานะคนหนุ่ม” หรือเป็นตอนที่คล้าย ๆ กับเรื่อง *Portrait of the Artist as a Young Man* ของเจมส์ จ็อยซ

สาระซ้อนหรือ Sub-theme นี้ ไม่ใช่เกิดขึ้นอย่างโดด ๆ ไม่ใช่สาระในเนื้อหาของ *เมืองนิมิตร์* ที่ขาดตอน แต่กลับเชื่อมโยงกับการพัฒนา

โครงเรื่องและเนื้อหาของเรื่องใน *เมืองนิมิตร์* เข้าด้วยกัน เมื่อเชื่อมโยงกันแล้วทำให้กลายเป็นเอกภาพของเรื่องทั้งหมด ได้ทราบว่าคุณ *เมืองนิมิตร์* นี้เป็นชื่อที่ได้มาภายหลัง ชื่อเดิมของเมืองนิมิตร์ก็คือชื่อของตอนที่ได้กล่าวนี้ คิดว่าเมืองนิมิตร์ควรจะเปลี่ยนไปเป็น “ความฝันของนักอุดมคติ” ดังเดิม ก็ดูจะเหมาะกว่า เหมาะทั้งในแง่ของการพัฒนาเนื้อหาสาระของเรื่องและเหมาะในแง่ที่ว่า เมืองนิมิตร์นี้เป็นการบรรยายถึงภาพพจน์ของนักอุดมคติโดยแท้ ผู้อ่านคนอื่น ๆ จะเห็นอย่างไรต่อข้อเสนอนี้ก็ตาม ขอได้โปรดช่วยกันชี้แจงนำหนักให้ดี รัฐว่างงานหลังจากที่ได้ลาออกจากงานเสมียนแล้ว เขาก็ได้ครุ่นคิดถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับมาหลังจากที่ได้ออกจากคุก ปัญหาคนว่างงานนี้ รัฐเห็นว่าเป็นปัญหาที่รัฐควรจะเข้ามามีส่วนรับผิดชอบ รัฐควรจะรับผิดชอบในการบรรจุคนงานอีกด้วย และ “รัฐที่รับผิดชอบเช่นนี้ไม่ได้ ก็ต้องนับว่าเป็นรัฐที่ไม่สมบูรณ์” (หน้า ๑๖๓) โลกในความฝันของรัฐเป็นโรคที่กว้างมาก กว้างเกินกว่าที่คนอย่างรัฐซึ่งมีสภาพเป็นเพียงไอของน้ำหนึ่งหยดในทะเลจะสามารถทำให้มันเป็นความจริงขึ้นมาได้ เป็นที่น่าจะพอเชื่อได้ว่า นิมิตร์มงคลคงจะได้รับอิทธิพลจากนักเขียนและนัก

^{๑๔} ดูผลงานของโอเวน จากหนังสือ M.W. Flinn: *Economic and Social History of Britain*. Macmillan & Co. Ltd., 1963, pg. 228

ดูสังคมนิยมของโอเวนใน Alexander Gray: *The Socialist Tradition*, Longman's publication, Fourth edition, 1963

ปราชญ์ที่รุ่งเรืองอยู่ในยุคนั้นอย่างมาก เพราะลักษณะโลกแห่งความฝันที่รุ่ง จิตเกษมได้กล่าวนี้ เป็นลักษณะเดียวกับที่นักสังคมนิยมต่างๆในโลกก็กำลังแสวงหาอยู่เช่นกัน ในระยะของรุ่งนี้เอง ที่นักปราชญ์ในยุโรปหลายคนเกิดขึ้นตัวคือการเปลี่ยนแปลงของสังคม การค้นพบสรรพสาระใหม่ๆโดยนักวิทยาศาสตร์ในสมัยนั้นทำให้นักคิดนักเขียนเกิดแรงสำนึก ที่จะวาด ภาพสังคมในอนาคต เป็นที่ทราบกันอยู่ว่าสภาพสังคมในยุคนั้นกำลังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมาก โดยเฉพาะนักปรัชญาการเมืองและนักอนาธิปไตย (Anarchist) ขบวนการอนาธิปไตยหรือลัทธิเกี่ยวกับอนาธิปไตย (Anarchist Movement) ก็กำลังเฟื่องฟูอยู่ในยุคที่รุ่งไปรับการศึกษาอยู่ในยุโรป^{๑๕}

เพื่อที่จะเน้นถึงความฝันของรุ่งที่มีต่อโลก ใคร่อยากจะกล่าวถึงขบวนการดังกล่าวนี้ไว้อย่างย่อๆ ปราชญ์อนาธิปไตยที่เด่นๆ มีอาทิ ฟร็องซัวฟูรีเยร์ (Francois Fourier) พรูดองน์ (Proudhon) บาคูนิน (Bakunin) และโครโพตคิน (Kropotkin)

ฟร็องซัว ฟูรีเยร์ เห็นว่าโลกนี้ได้นำเอาสิ่งบงการมาอย่างผิดๆ วัฒนธรรมและอารยธรรมที่แล้วๆ มา ก็ผิดพลาดหมด พลโลกมีมนุษย์สัมพันธ์ที่จอมปลอม โลกอุดมไปด้วยการเล่นเล่ห์

เพทุบาย เต็มไปด้วยการสร้างมายากล อาชีพของมนุษย์ที่พึงปฏิบัติกัน ก็เป็นการสร้างสงครามระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ “นักการค้าทุก ๆ คนต่างกำลังทำสงครามกับมวลชน พยายามเอาตัวเอาเปรียบผู้อื่น คนตัดรองเท้าแม้แต่เร่งว่าทรัพย์เลยต้องผลิตรองเท้าจากหนังและการฟอกสีที่ฉาบฉวย” เกี่ยวกับเรื่องนี้รุ่งก็กล่าวไว้เช่นกัน คือกล่าวว่า “ถ้าโรจุนใจให้มนุษย์ทำงานเหล่านั้นด้วยความศดโกง แบ่งได้ถูกผสมลงในน้ำนมชั้นผักผสมลงในนม” (หน้า ๑๔๓) โลกในอุดมคติของฟูรีเยร์ คือโลกสังคมแบบสหสามัคคีที่มีสภาพเป็น Harmonious Society และหน้าที่ของมนุษย์ในโลกของฟร็องซัว ฟูรีเยร์ ก็เป็นไปเช่นเดียวกับที่รุ่งได้เขียนไว้ใน “ชีวิตน้อยๆ ในเนื้อเรา” (หน้า ๑๔๗) ปรัชญาทางสังคมวิทยาของรุ่งยังดำเนินไปในลักษณะที่คล้ายกับโลกของฟูรีเยร์ กล่าวคือโลกทั้งหมดควรจะเป็นโลกสากล ไม่มีการจำแนกฐานะและสภาพของมนุษย์ตามเชื้อชาติหรือตามภาษา มนุษย์จะแยกอยู่กันเป็นหมู่ๆ แต่ละหมู่มีทรัพย์สินร่วมกัน

ส่วนโลกของพรูดองน์ ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงให้โลกดำเนินไปสู่สหพันธ์สหกรณ์อันมีที่มา เป็นโลกที่มนุษย์ในสังคมสหกรณ์ย่อยๆ มีเครื่องมือในการผลิตตามความเหมาะสมและตามความต้องการของมวลสมาชิก ในสังคม

^{๑๕} ดูในหนังสือของ Alexander Gray ที่กล่าวมาแล้ว

ก็ควรจะมีมาตรการการแลกเปลี่ยนสินค้าอย่างยุติธรรม สินค้าที่รายบุคคลจะนำไปแลกเปลี่ยนนั้น ควรจะได้รับอย่างสมมูลย์ตามผลผลิตของแรงงานที่แต่ละบุคคลได้ให้แก่สังคมสหกรณ์ ถ้าสยามของรุ่งและของนายอาลาบัตได้เป็นไปตามนั้นแล้วไซ้ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลทั้งสองก็จะไม่เกิดและเมื่อไม่มีการขัดแย้ง การเอารัดเอาเปรียบก็ไม่น่าที่จะมีได้ กำไรก็ไม่มี นับประสาอะไรกับดอกเบ๊ย เมื่อกำไรไม่มี โลกก็ไม่ต้องวุ่นวาย ซึ่งผลประโยชน์และสงครามก็จะไม่เกิดขึ้นด้วย

ส่วนบาคุนินนั้น ไม่ศรัทธาในการรวมตัวของพวกไรท์ลัททวิทย์ในรูปที่คาร์ล มาร์กซนิยม บาคุนินเชื่อว่าพวกนี้ขาดแรงสำนึกที่แรงพอที่จะรวมตัวกันคิดได้ การปฏิรูปสังคมจะต้องอาศัย “สมอง” ของพวกปัญญาชนและต้องสมานกับกำลังจากพวกกรรมมาชีพ การพัฒนาสังคมสหกรณ์ของมาร์กซนั้น บาคุนินกล่าวว่าอาจจะก่อให้เกิดทวราชย์ในรูปของสังคมนิยมแบบรัฐราชการ (Bureaucratic State) รุ่งเองก็กล่าวว่า “การปกครองในรัสเซียตามลัทธิคอมมิวนิสต์ ก็คือการกดขี่คนทุกชั้นโดยหัวหน้ากรรมกร” (หน้า ๒๓๘)

สำหรับโครพอร์คินนั้น เขาต้องการการปฏิรูปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โครพอร์คินเชื่อว่าโลกนี้ช่างเต็มไปด้วยการ “ฉกประโยชน์” (Exploitations) ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วย

กัน โครพอร์คินคิดว่าโลกกำลังพัฒนาไปสู่ยุคแห่งชุมชนาธิบดี (Communalism) และจะเข้าสู่ยุคอนาธิบดีในที่สุด โครพอร์คินทำนายว่ารัฐจะเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในการควบคุมภาวะเศรษฐกิจโดยการจำหน่ายสวัสดิการแก่ประชาชน เมื่อสังคมได้กลายเป็นรัฐเศรษฐกิจไปตั้งนี้แล้ว และสังคมมีความฉับไวและมีสมรรถภาพประชาชนก็จะเริ่มไม่เห็นความสำคัญของรัฐการเมือง ในที่สุดประชาชนจะเป็นผู้ประหารรัฐ (รัฐประหาร) และโลกก็จะเข้าสู่ยุคแห่งอนาธิบดี

ทั้งฟูรเย่ พรุดองน์ บาคุนิน และโครพอร์คินต่างเสนอลोकในอุดมคติ และเป็นที่น่าสังเกตในปัจจุบันว่าในประเทศบางประเทศเช่นในกลุ่มสแกนดิเนเวียและในนิวซีแลนด์ รัฐบาลได้เข้ามาควบคุมและจำหน่ายสวัสดิการแก่ประชาชนอย่างมากมาย การประกันสังคม การให้ความยุติธรรมแก่ชนชั้นกรรมมาชีพได้เป็นไปดีกว่าในรัฐนายทุนก็จริง แต่รัฐยังไม่ถูกประหารและประชาชนดูจะพอใจในสภาพที่รัฐอำนวยความสะดวกอยู่มาก โลกของพวกอนาธิบดีจึงยังไม่เป็นโลกแห่งความจริงในปัจจุบัน

รุ่งได้รับอิทธิพลจากพวกอนาธิบดีโดยทางอ้อม โดยได้รับจากนักอุดมคติที่ก่อตั้งสมาคมเฟเบียนในประเทศอังกฤษ นักสังคมนิยมเฟเบียน (Fabian Socialism) เช่น เฮจ.จี.

เวลส์ (H.G. Wells) หรือยอจซ์ เบอ์นาร์ด ชอร์ (George Bernard Shaw) พยายามที่จะสร้างรัฐในความฝันให้เป็นรัฐแห่งความจริง แต่ขบวนการเฟเบียนก็ล้มเหลวและสลายตัวไปในที่สุด รุ่งเองก็ได้กล่าวถึงพวกเฟเบียนนี้อยู่บ่อย ๆ รัฐของรุ่งก็ยังเป็นรัฐในความฝัน หนังสือของรุ่งเรื่อง *The Sight of Future Siam* ได้พยายามที่จะประยุกต์หรือสมานความเจริญในศาสตร์แขนงชีววิทยา เคมี จิตวิทยาเพื่อสนับสนุนให้ผู้อ่านคิดว่ารัฐในความฝันอาจจะเป็นรัฐแห่งความจริงขึ้นสักวันหนึ่งก็ได้ นักเขียนรุ่นต่อมา เช่น Aldous Huxley ได้เขียนเรื่อง *Brave New World* เพื่อล้อเลียนความฝันของพวกนักอุดมคตินี้ โดยได้ให้คำเอกในเรื่องเป็นนักชีววิทยาเช่นเดียวกับที่นิมิตรมงคลให้รุ่งสวมวิญญาณของนักชีววิทยาใน *เมืองนิมิต* เช่นกัน

ตอนที่ ๖ กรงบังในใจ – กรงบังในโลก (บทที่ ๒๔ ถึงบทที่ ๓๔)

ตั้งแต่บทที่ ๒๔ ไปจนจบ ผู้อ่านจะพบว่า รุ่งต่อสู้กับโลกในใจของเขากับอุไรวรรณที่เต็มไปด้วยการกบฏปัญหาและทฤษฎีแห่งความรักอย่างน่าสนใจที่สุด ในด้านปรัชญาบทหลัง ๆ นี้เป็นการตั้งปัญหาของพวกจิตนิยมเข้ามาพูดได้อย่างชัดแจ้ง และในด้านทฤษฎีแห่งความรัก นิมิตรมงคลก็วาดเนื้อหาในด้านนี้ได้อย่างซาบซึ้งและเต็มไปด้วยความหมายอันควรแก่การสนใจอย่างมาก

เป็นที่ปรากฏว่าในบทหลัง ๆ นี้ รุ่งได้ตกหลุมรักอีกครั้งหนึ่ง เขาได้เข้าไปอยู่กรงบังในใจโดยเจตนาสมยอม ควรจะสังเกตด้วยว่ารักครั้งที่สองนี้ เป็นรักของรุ่งที่เกิดขึ้นหลังจากที่เขาได้กลายเป็นนักอุดมคติไปแล้วเต็มตัว และรุ่งได้กล่าวถึงอุไรวรรณผู้เร้าความรักครั้งใหม่นี้ ว่าเป็นนางในความฝันหรือ “นางโนเทพนิยาย” โลกแห่งความจริงที่รุ่งต้องสำนักต่อความรักที่มีกับอุไรวรรณนี้ เป็นโลกที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งอันใหญ่หลวง เป็นตอนที่รุ่งเกือบจะต้องผล่อออกจากโลกในอุดมคติของเขา เป็นตอนที่นิมิตรมงคลได้สร้างให้รุ่งตกอยู่ในความวุ่นเร

บทที่ ๓๑ เป็นบทที่เกิดแรงปะทุแห่งความขัดแย้ง เป็นบทแห่งการตอบโต้ในเชิงปรัชญาโลกที่อุไรวรรณนำมาหยั่งน้ำหนักกับโลกในอุดมคติของรุ่งเป็นโลกที่อุไรวรรณลำเอียงกว่ารุ่งเป็นพวกจิตนิยมธรรมดา ๆ อุไรวรรณเปรียบเสมือนนักจิตนิยมที่ยึดต่อสิ่งที่เห็นได้ อุไรวรรณเป็นเสมือนกับพวก Positivist อุไรวรรณได้โต้ตอบกับรุ่งว่า “คุณเป็นคนทงตัว และคุณเข้าใจผิดทั้งนั้น สิ่งต่างๆ ในโลกนั้นมันไม่เหมือนกับที่คุณว่ามา โลกของคุณเป็นโรคแห่งความฝัน ตัวคุณเองเป็นนักอุดมคติ คำสาธยายของคุณก็คือความฝันของนักอุดมคติคนหนึ่งเท่านั้น ... สมบัติที่สัมผัสไม่รู้ตัวไม่เห็นเป็นสิ่งที่เอามานับกันไม่ได้ ไครรอดอ้างทรัพย์สินสมบัติเช่นนี้ก็จะเป็นคนอวดลม ๆ

แล้งๆ” (หน้า ๒๖๕-๒๖๖) อุไรวรรณไม่เชิงเป็นพวกวัตถุนิยม ทั้งนี้เพราะในความรักเธอไม่ได้แสวงหามัน ความรักคือการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ อุไรวรรณต้องการสิ่งแลกเปลี่ยนมากกว่าที่ต้องการความรักที่อาจจะสลายไปได้เหมือนกับที่คนสร้างมา และไม่เห็นประโยชน์จากเหล่าอุไรวรรณเห็น รุ่งเป็นเพียงพวกจิตนิยมธรรมดาที่อ้างแต่เพียงเหตุผลอย่างลอย ๆ โดยไม่มีสาระอะไรที่เป็นแก่นสำคัญจริง ๆ (Irrational metaphysical reasoning) แต่สำหรับรุ่งจิตสำนึกของเขามีต่ออุไรวรรณ โดยเฉพาะต่อความรัก เป็นจิตสำนึกที่รุ่งตั้งเจตจำนง (Will) ที่เขาจะแต่งงานกับเธอ รุ่งเห็นแบบที่ไซปเป็นชาวเออร์เห็นว่า จิตสำนึก (Consciousness) ของมนุษย์นั้น โดยลักษณะส่วนตัวของมันเป็นเพียงเครื่องมือ (Instrument) ของเจตจำนงเท่านั้น และที่อุไรวรรณว่า “คุณจะได้เงินมาเพื่อคิดแต่งงาน” (หน้า ๒๕๕) อุไรวรรณมองรุ่ง กับรุ่งมองตัวของเขาเองนั้นเป็นคนละเรื่อง ในจิตสำนึกของรุ่งนั้นเงินเป็นเครื่องมือ ก่อนที่จะตั้งเจตจำนงที่จะแต่งงานเขาจำต้องอาศัยเครื่องมือเป็นหลักคำประกันไว้ก่อน และเครื่องมือนี้ก็คือเงิน แต่สำหรับรุ่ง รุ่งก็คิดว่าเครื่องมือกับเจตจำนงนั้นเป็นคนละเรื่องกับการแต่งงาน—เมื่อมองในแง่ของเจตจำนงที่จะสัมพันธ์กับความรัก การที่อุไรวรรณกล่าวเช่นนั้นจึงทำให้รุ่งถึงแก่ตกตะลึง เมื่อ

อุไรวรรณกล่าวต่อไปอีกว่า เธอต้องการให้รุ่งคงคุณสมบัติของความเป็นคนจน รุ่งจึงกล่าวว่า “เป็นการถ่ายนิตเดียว ที่จะทำให้ผมกลับจนตามเดิม ผมจะไม่รับเงินจำนวนนั้น” (หน้า ๒๕๕) นี่เป็นการเดินแต้มต่อของรุ่ง โดยรุ่งต้องการชี้ให้เห็นว่าเขาสามารถเลิกใช้เครื่องมือหรือเงินนี้ได้ง่ายที่สุด แต่อุไรวรรณกลับบอกต่อไปอีกว่า ความจนกับการทำให้จนนั้นแตกต่างกัน อุไรวรรณมีทัศนคติคล้ายนิตเช่ที่เห็นว่า Life is more than logic อุไรวรรณเห็นว่าทำให้จนนั้นเป็นเหตุผลที่รุ่งต้องเดินแต้มต่อจากความขัดแย้งระหว่างเจตจำนงเก่าของเขาเอง อุไรวรรณต้องการสภาพความจนของรุ่ง ต้องการสภาพที่ไม่ได้ถูกสร้างด้วยเจตจำนงทั้งใหม่หรือเก่า อันนี้เป็นความเข้าใจที่ผิด รุ่งเองก็มีเจตจำนงที่จะเป็นเอกภาพและไม่เปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้วด้วยซ้ำ เจตจำนงนี้คือเจตจำนงที่ได้สร้างความรัก ซึ่งรุ่งก็ได้อธิบาย แต่ทั้งสองก็ยังไม่สามารถทำความเข้าใจร่วมกันได้

ความขัดแย้งและการบอกปฏิเสธของอุไรวรรณนี้ทำให้รุ่งเริ่มรวนเร เขาไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าใครถูกหรือใครผิด อุไรวรรณเป็นหญิงธรรมดา และโลกของเธอเป็นโลกสามัญ รุ่งตัดสินใจออกจากความขัดแย้งด้วยความรู้สึกสับสนและขัดแย้ง ในที่สุดรุ่งก็ตัดสินใจไปต่างจังหวัด แม้ในตอนหลังอุไรวรรณจะคืนคำและคิดว่ารุ่ง

เป็นฝ่ายถูกก็ตาม รุ่งก็เป็นสุภาพบุรุษพอที่จะไม่ยอมให้อุรวรรณต้องกลายมาเป็นเข้าหมายของเจตจำนงของเขา

~~“ผมยอมทำตัวขี้ขี้/เพื่อมิให้ต้องทำตัวมากกว่านี้ ในการทำลายอนาคตของสุภาพสตรีผู้เป็นที่รักของตนปานดวงใจ – ปลอญให้ความรักเอามาผูกตา” (หน้า ๒๗๒)~~

แต่เหตุการณ์ที่ตามมา เป็นเหตุการณ์ที่น่าเศร้าสลด เพราะเมื่อความเป็นสุภาพบุรุษของรุ่งต้องทำให้เขาก้าวออกมาจากกรงขังในใจนี้แล้ว เขากลับตื่นขึ้นมาพบกับความเป็นจริงที่เขาไม่สามารถจะหนีได้... กรงขังในโลก... คุณ ได้อ้าแขนรับรุ่งกลับไปอีกวาระหนึ่ง รุ่งได้พูดด้วยความขมขื่นว่า

“ชาติไทยได้สร้างบุตรวันละหลายร้อยหลายพันคน บุตรของชาติไทยบางคนจะเป็นนักการเมืองที่เลื่อยฉลัด เป็นนักวิทยาศาสตร์หรือเป็นปราชญ์ เขาได้ศึกษา ได้เห็น ได้คิด แล้วเกิดความคิดในทางก้าวหน้า แต่ถ้าวการปกครองยังคงเป็นแบบลัทธิขาด ใช้อำนาจกดขี่ประทุษร้ายของรัฐบาล ความคิดในทางก้าวหน้า จะไม่ได้รับโอกาสปฏิบัติตามควร” (หน้า ๒๕๓)

บุคคลอย่างรุ่งเป็นนักอุดมคติหัวแข็ง ดื้อด้น แต่ก็เป็นนักอุดมคติที่น่ายกมิใช่หรือ รุ่งเป็นนักอุดมคติอีกผู้หนึ่ง ที่ยืนหยัดอยู่บนโลกนี้ได้อย่างลำพัง บุคคลเช่นนี้เป็นบุคคลที่ เฮนริก อิบเซน

ยกย่องสรรเสริญ และเป็นบุคคลที่แข็งแกร่งที่สุดในโลกอีกผู้หนึ่ง บุคคลที่เหมือนกับด็อกเตอร์สต็อคแมนของอิบเซน เมื่อผู้อ่านกลับมามองดูโลกในปัจจุบัน แม้วิชาและศาสตร์ต่างๆ จะได้พัฒนาและได้ก้าวหน้าไปอย่างมากมาย ความหวังของรุ่งก็ยังไม่เป็นความจริง รุ่งเชื่อว่า โลกแห่งความฝันของเขาไม่สามารถสร้างได้จากขอบข่ายในทางการเมือง รุ่งเชื่อในการปฏิวัติทางสมอง สมองที่จะทำให้มนุษย์คนใดคนหนึ่งหยุดอยู่สักครู่และแลเห็นวามมนุษย์ชาติจะอยู่รอดได้ด้วยแรงพลังของมนุษย์ผู้รักสันติ อยู่รอดได้ด้วยความร่วมมือของคนทุกชั้นทุกเผ่า นิมิตรมงคลได้นอนอย่างตาหลับ นิมิตรมงคลจะไม่ทราบเลยว่า องค์การยูเนสโก ที่เขาดีใจ ที่เขาเห็นว่าเป็นความจริงกำลังใกล้เข้ามานั้น หากได้สร้างแรงผลักดันร่วมกันระหว่างประชาชาติ โดยเจตนาอันเป็นคุณานุคุณไม่ นิมิตรมงคลกล่าวไว้ถูกต้องว่า ปัญหาของโลกต้องแก้ที่นิสัยของนักการเมือง และโลกในทุกวันนี้ เป็นคนละโลกที่นิมิตรมงคลอาจจะหลับตาเห็นก่อนที่วิญญาณของเขาจะล่องลอยไปสู่ปรโลก ไม่มีใครอยากจะทำอะไรให้เขาต้องตื่นขึ้นมาพบกับความผิดหวังที่ใหญ่หลวงและที่คนหนุ่มของชาติกำลังพบอยู่ในปัจจุบัน โลกที่นิสัยของนักการเมืองไม่สามารถแก้ไขให้ได้เดี๋ยวนี้กลายเป็นสัญญาณไปแล้ว นักการเมือง

เหล่านี้ควบคุมนักวิทยาศาสตร์ได้อยู่มือจริง ๆ นักจิตวิทยาถูกนำไปสร้างการคัดเลือกทหารโดยอาศัยวิธีของแอลฟ่า-บีต้า มนุษย์รบกับมนุษย์ จิตวิทยาแห่งวิทยาศาสตร์กลายเป็นจิตวิทยาแห่งสงครามจิตวิทยา (Psychological Warfare) นักชีววิทยาถูกนักการเมืองเอาไปใช้ให้ทำสงครามชีววิทยา (Biological Warfare) นักเคมีถูกนำไปใช้ในการทำสงครามเคมี (Chemical Warfare) นักเศรษฐศาสตร์ถูกนำไปใช้ในการทำสงครามเศรษฐกิจ (Economic Warfare) นักปรัชญาทางการเมืองถูกนำไปใช้ในการทำสงครามลัทธิ (Ideological Warfare) ไม่มีใครอยากปลุกนิมิตมงคลให้ตื่น เพื่อมาพบมนุษย์ผ่านมนุษย์ ไม่มีใครอยากปลุกให้เขามาอยู่ในยุค “แห่งการรอคอยความสุขสิ้นของมนุษยชาติ” ถ้านิมิตมงคลตื่นคงจะนั่งปลง ปลงที่เห็นว่าทุกอย่างมันผิดหมด สิ่งที่ชั่วกลายเป็นสิ่งที่ชั่วลงกว่าเดิม ชะตาของโลกไม่ได้ฝากไว้กับนักการเมือง แต่ฝากไว้กับป้อม อันเป็นวัตถุสีแดงสองสามป้อม ดำทำงานเมื่อไรก็หมายถึงความฉิบหายเมื่อไหร่

ยุคนี้เป็นยุคที่สิ่งมีชีวิตกลัววัตถุ กลัวปืน กลัวระเบิด กลัวรถถัง เมื่อก่อนเราเคยกลัวไต้ใน

เสาร์ กลัวกิ่งก้ายักษ์ กลัวผีทำพรายทะเล แต่เราได้สร้างวัตถุ และใช้วัตถุทำลายสัตว์เหล่านั้น จนสูญพันธุ์ เดียวนี้มนุษย์เรากลับกลัววัตถุ นักการเมือง และประเทศมหาอำนาจต่างเร่งสร้างวัตถุที่มีแสนยานุภาพ ยิ่งมีมากยิ่งดี เอาไว้ชู้ เอาไว้ทำลายมนุษยชาติ เรากลายเป็นทาสของวัตถุของผลิตภัณฑ์ ที่ครั้งหนึ่งเราเชื่อมั่นป้องกัน การสูญสิ้นของมนุษย์พันธุ์เดียวกัน

“Let us do something while we have the chance !

It is not everyday that we are needed.

Not indeed that we personally are needed.

Other would meet the case equally well, if not better.

To all mankind they were addressed, those cries for help still ringing in our ears !

But at this place, at this moment of mine, all mankind is us, whether we like it or not.

Let us make the most of it, before it is too late !

Let us represent worthily for once the foul brood to which a cruel fate consigned us.”

Vladimir: in “Waiting For Godot”

Samuel Beckett

หนังสือแปลของสภาวิจัยแห่งชาติ

สภาวิจัยแห่งชาติได้จัดแปลหนังสือประเภทสารคดีและวิชาการในสาขาวิชาการต่างๆ
หนังสือแปลเหล่านี้จำหน่ายในราคาถูก ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมสติปัญญาและความรู้ของประชาชน

หนังสือแปลที่จำหน่ายในขณะนี้

๑. มิสเตอร์ทอมป์กินส์เรียนลึกลับ แปลจาก Mr. Tompkins Learns the Facts of Life by George B. Gamow ๕ บาท ๒. การประยุกต์วิทยาศาสตร์ในการประมงน้ำจืด แปลจาก The Application of Science to Inland Fisheries by E.D. Le Gren ๕ บาท ๓. การเลี้ยงดูและอบรมเด็ก แปลจาก Child Care and Training by Marion L. Faegre & John E. Anderson ๘ บาท ๔. ตำแหน่งประธานาธิบดีอเมริกัน แปลจาก The American Presidency by Clinton Rossiter ประชาธิปไตยสมัยปัจจุบัน แปลจาก Modern Democracy by Carl L. Becker ๖ บาท ๕. ความเจริญทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น แปลจาก The Stages of Economic Growth by W.W. Rostow ๘ บาท ๖. อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ แปลจาก The Story of Albert Einstein by Miss Gillian Freeman ๕ บาท ๗. การประยุกต์วิทยาศาสตร์ปริมาณในการเกษตรและอาหาร แปลจาก Application of Atomic Science in Agriculture and Food by OEEC. The European Productivity Agency of OEEC. ๕ บาท ๘. การใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ แปลจาก Efficient Use of Fertilizers by Vladimir Ignatieff and Harold J. Page ๘ บาท ๙. ความรู้ทางนิติศาสตร์ เล่ม ๑ แปลและเรียบเรียงจาก 1. Common Sense in Law by Sir Paul Vinogradoff 2. Introduction to the Study of the Law of the Constitution by Albert Venn Dicey ๒ บาท	๑๐. คณิตศาสตร์ที่น่าสนใจ แปลจากเรื่อง Mathematician's Delight by W.W Sawyer ๘ บาท ๑๑. ปริมาณในการเกษตร แปลจากเรื่อง Atoms in Agriculture by Thomas S. Osborne ๒ บาท ๑๒. วิธีการเดินสายและการคำนวณสายไฟฟ้าสำหรับประชาชน แปลจากเรื่อง Electric Wiring by Arthur L. Cook ๑๐ บาท ๑๓. ประชาธิปไตยแอตแลนติก แปลจากเรื่อง Atlantic Democracy by Charles d' Olivier Farran ๘ บาท ๑๔. การใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ ภาค ๒: การใช้ปุ๋ยกับพืชต่างๆ แปลจาก Efficient Use of Fertilizers, Continued by Vladimir Ignatieff and Harold J. Page เป็นเรื่องนำและน่าสนใจเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยกับพืชต่างๆ ตลอดจนประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับจากการใช้ปุ๋ยเคมี ๑๕ บาท ๑๕. เอกภพ และ ดร. ไอน์สไตน์ แปลจาก The Universe and Dr. Einstein by Lincoln Barnett เป็นหนังสือที่กล่าวถึงเรื่องราวต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานอันน่าสนใจเกี่ยวกับเอกภพ ๗ บาท ๑๖. การประกันความมั่นคงทางสังคมในสหรัฐอเมริกา แปลจาก The Social Security Program in the United States by Charles I. Schottland เป็นหนังสือที่มีข้อคิดเห็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบำนาญความเคียดวุ่นของประชากรโดยทั่วไป ๑๒ บาท ๑๗. ขบวนรถดีเซลและไฟฟ้า แปลจาก Desel and Electric Train by B.K. Gooper หนังสือเรื่องนี้ได้รวบรวมหลักการขั้นมูลฐานต่างๆ เกี่ยวกับเครื่องยนต์ดีเซลและเครื่องยนต์เทอร์โบไฟฟ้า การพัฒนาที่สำคัญต่างๆ ในการเปลี่ยนมาใช้รถจักรดีเซล

ผู้ใดมีความประสงค์จะซื้อ โปรดส่งเช็คไปรษณีย์หรือธนาคาร สั่งจ่ายในนามของกองโรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี สังกัดราชบัณฑิตยสถาน หรือที่กองแปลและการต่างประเทศ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ ถนนพหลโยธิน บางเขน พระนคร สำหรับผู้ที่ซื้อครั้ง แต่ ๒๐ เล่มขึ้นไป จะได้รับส่วนลด ๒๐ %

ส่วนผู้ประสงค์จะซื้อหรือสั่งซื้อหนังสือรายครั้งที่ ๑๔-๑๗ โปรดติดต่อกับกองการค้าของคุรุสภา อาคาร ๘ ราชดำเนิน พระนคร หรือที่กองแปลและการต่างประเทศ สำหรับผู้ที่สั่งซื้อครั้งตั้งแต่ ๒๐๐-๒,๐๐๐ บาท จะได้รับส่วนลด ๑๕% ตั้งแต่ ๒,๐๐๐-๘,๐๐๐ บาท จะได้รับส่วนลด ๒๐% และตั้งแต่ ๘,๐๐๐ บาทขึ้นไป จะได้รับส่วนลด ๒๕% อนึ่ง อนึ่งผู้ที่สั่งซื้อตั้งแต่ ๓,๐๐๐ บาทขึ้นไป ทางองค์การการค้า จะออกค่าหีบห่อและค่าขนส่งให้สำหรับต่างจังหวัด

นักเขียนและกวีเมือง

อเล็กซานเดอร์ โซลสเฮนิตซ์ล

“ไม่มีผู้ใดสามารถสร้างเครื่องกีดขวางไว้บนมรรคาอันไปสู่ความจริงได้ และในการคืบก้าวเข้าหาความจริงนั้น ข้าพเจ้าพร้อมเสมอที่จะยอมรับแม้แต่ความตาย”

โซลสเฮนิตซ์ล

เสียงสะท้อนจากรัสเซีย

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๓ ซึ่งผ่านพ้นไปนี้จัดว่าเป็นปีที่ประวัติทางวรรณกรรมจะต้องจารึกไว้อีกครั้งหนึ่ง ด้วยเหตุที่ อเล็กซานเดอร์ อีซาเยวิช โซลสเฮนิตซ์ล (Alexander Solzhenitsyn) ประธานกรชาวมุสลิมซึ่งได้รับรางวัลโนเบลทางวรรณคดีประจำปี ไม่อาจเดินทางออกนอกรัสเซียเพื่อไปรับรางวัลด้วยตนเอง ที่ราชบัณฑิตสภาแห่งประเทศไทยสวีสเดนได้มอบให้ได้

โซลสเฮนิตซ์ลเกิดในปี ๒๔๖๒ หลังจากการปฏิวัติใหญ่ของพรรคบอลเชวิคเพิ่งแล้วไปเพียงสองปี ณ เมืองวอสตอฟ-ออม-คองสทาทโซเวียตรัสเซีย เมื่ออายุได้ ๒๒ ปี โซลสเฮนิตซ์ลสำเร็จการศึกษาแขนงวิทยาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยวอสตอฟ ในขณะที่ยังเป็นนักศึกษาอยู่ที่วอสตอฟนั้น โซลสเฮนิตซ์ลมีความสนใจในวิชาศิลปศาสตร์สาขาวรรณคดีเป็นพิเศษ และได้ศึกษาวิชานี้โดยทางไปรษณีย์จากมหาวิทยาลัยมอสโควา โซลสเฮนิตซ์ลเป็น

นักชาตินิยมอย่างแรงกล้า เขาสมัครเข้าเป็นทหาร และมีส่วนร่วมสงคราม โดยที่มีหน้าที่เป็นผู้บังคับกองร้อยทหารปืนใหญ่ประจำแนวรุกด้านตะวันตก มุ่งเข้าพิชิตปรัสเซียในระหว่างสงครามจะสิ้นสุดลง ขณะที่เขานั่งอยู่ที่ โชลสเฮนิทซ์ได้กล่าวคำหานโยบายบางประการของสตาลินอย่างเผด็จรอนไว้ในจดหมายถึงมิตรสหายของเขาคนหนึ่ง แต่เมื่อสงครามเพื่อมาตุภูมิสิ้นสุดลง ร.อ. อเล็กซานเดอร์ โชลสเฮนิทซ์ ซึ่งเคยมีเกียรติได้รับเหรียญกล้าหาญถึงสองครั้ง ก็ต้องพ่ายแพ้ต่อความอยุติธรรม โดยตำรวจลับรัสเซีย (NVD หรือปัจจุบันเรียกว่า KGB) ซึ่งกล่าวโทษโชลสเฮนิทซ์ว่าเป็นผู้ทรยศต่อชาติและเข้าฝักฝ่ายศัตรูในสงคราม ทั้งนี้ องค์การตำรวจลับได้นำเอาจดหมายที่มีข้อความคำหานิสตาดินนั้นเองมาเป็นมูล ถึงแม้ว่าจดหมายนั้นจะมีอยู่จริง แต่ข้อกล่าวหานั้นออกจะเกินความจริงไปมาก โชลสเฮนิทซ์ตกเป็นนักโทษในค่ายกักกันทำงานหนัก หรือค่ายกรรมกรทาส เพราะข้อหาเหล่านั้นถึง ๘ ปีเต็ม ความเหน็ดเหนื่อย ความทิวโหย และชีวิตที่สิ้นสุดสูญไปทุกวัน ๆ ของเพื่อนนักโทษรอบข้าง ทำให้โชลสเฮนิทซ์พร้อมทั้งผู้ประสพเคราะห์กรรมในค่ายกักกันของสตาลินล้มทุกอย่างทุกอย่าง เขารู้แต่ว่า เวลานั้นเป็นยามค่ำ เวลานั้นเป็นยามคีน นอกเสียจากนี้เขาจะไม่รู้ไม่เห็นอะไรเลย แต่เมื่ออำนาจของสตาลินถึงกาลที่ต้องดับไป ความผัน

ผวนทางการเมืองในเครมลิน ได้เปิดโอกาสให้นายนิคิตา ครุสเชฟ ขึ้นครองอำนาจต่อมา กติของโชลสเฮนิทซ์ จึงได้รับการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และได้รับการตัดสินว่าเป็นผู้ไว้มลทินในที่สุด ดังนั้นหลังจากการประชุมใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหภาพรัสเซีย เมื่อปี ๒๕๔๙ ล่วงไปแล้ว โชลสเฮนิทซ์จึงได้รับการปลดปล่อยออกมาใช้ชีวิต ดังเช่นประชาชนธรรมดาอีกครั้งหนึ่ง โดยมีตำแหน่งเป็นครูโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งที่เมืองรยาซาน ห่างจากมอสโกไปทางตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ ๑๑๕ ไมล์ และจากผลงานทางวรรณกรรม ที่โชลสเฮนิทซ์ได้เริ่มเขียนมาตั้งแต่ที่ยังอยู่ในที่คุมขัง เขาจึงมีโอกาสดำเนินสมาชิกร่วมกันนักเขียนแห่งโซเวียตรัสเซีย (Union of the Soviet Writers) อีกด้วย

กฎธรรมชาของโลกมีอยู่ว่า เมื่อผู้ทรงอำนาจต้องสิ้นอำนาจไป ผู้เคยถูกกดขี่ได้ฆ่าเท้าของผู้ทรงอำนาจคนเดิมนั้น กลับเป็นผู้ทรงอำนาจแทนที่ขึ้น นายใหม่ย่อมพยายามทำลายล้างชื่อเสียงของนายเดิม โดยขุดค้นเอาความเลวของเขาออกมาประจาน โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่ต้องการจะดำเนินตามรอยเดิม ซึ่งตนเองเคยเป็นคนหนึ่งในบรรดาผู้ถูกกดขี่จากผู้สิ้นอำนาจไปแล้ว ครุสเชฟเองก็เริ่มใช้นโยบายทำลายวีรกรรมของสตาลิน ดังในที่ประชุมสภากรรมการกลางแห่งพรรคคอมมิวนิสต์ โซเวียตรัสเซีย ครุสเชฟได้กล่าวประ

ณามสตาลินว่า เป็นผู้เผด็จการไม่แตกต่างจากฮิตเลอร์แห่งพรรคนาซีเยอรมันในสมัยสงครามที่เพิ่งจะผ่านมาเลยแม้แต่น้อย เพราะสตาลินใช้ค่ายกรรมกรทาสและองค์การตำรวจลับ ในประเทศเป็นเครื่องเสริมสร้างอำนาจให้แก่ตนเอง ครุสเชฟนำเอางานทางวรรณกรรมของโซลสเฮนิทซึลและนักเขียนที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายของสตาลิน ทั้งที่เป็นนวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร มาแสดงให้ชาวรัสเซียและชาวโลกได้เห็น สมัยหนุโหดที่ผ่านไปแล้ว โซลสเฮนิทซึลจัดเป็นนักเขียนที่เด่นที่สุด ในกลุ่มนักเขียนร่วมสมัยทุกคน ด้วยเหตุที่วรรณกรรมของเขาอุดมไปด้วยอรรถรสและสาระมากกว่าของคนอื่น ๆ ประการหนึ่งและอุปนิสัยของโซลสเฮนิทซึลแสดงให้เห็นเป็นอย่างดีว่า เขามีได้ถูกอคติครอบคลุมนมากเกินไปอีกประการหนึ่ง เมื่อมีผู้ใดถามถึงความรู้สึกของเขามที่มีต่อสตาลินเป็นการส่วนตัว เขาจะตอบว่าเขาไม่ต้องการทัณฑ์คนที่ตายไปแล้ว ถึงแม้ว่า งานของเขาจะเกี่ยวกับชีวิตชาวรัสเซียยุคสตาลินเผด็จการแทบทั้งสิ้นก็ตาม งานประพันธ์เกือบทุกชิ้นของโซลสเฮนิทซึล เท่าที่ได้รับการเปิดเผยออกมา ล้วนแต่เป็นวรรณกรรมอิงประวัติศาสตร์ ซึ่งผู้เขียนจะต้องมีแรงดลบันดาลใจจากอะไรสักสิ่งหนึ่ง อาจเป็นบุคคล เหตุผลหรือวีรกรรมของตัวเอกในเรื่อง มติอันนี้เราสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนจากงานของเขา

ชีวิตการเป็นนักเขียนของโซลสเฮนิทซึลเริ่มขึ้น ในระยะที่เขาต้องโทษอยู่ในค่ายกรรมกรทาสเมื่อ ๑๕ ปีมาแล้ว แต่ชื่อเสียงของเขาเพิ่งจะมีขึ้น เมื่อสมัยที่รัฐบาลของนายครุสเชฟพยายามล้มล้างชื่อเสียงของสตาลิน นายครุสเชฟได้นำเอาละครเรื่องสั้น และนวนิยายของโซลสเฮนิทซึลออกแสดง โดยหวังว่าประชาชนจะชิงชังสตาลินยิ่งขึ้น แต่เจตนารมย์อันนี้จะได้ผลมากน้อยเพียงใด ไม่มีผู้ใดสามารถวัดได้ เหตุที่สตาลินในฐานะผู้เผด็จการ ย่อมมีคนรักและชิงชังเท่ากัน ถึงแม้ว่าเขาจะเป็นผู้นำรัสเซียให้พ้นภัยสงครามกับเยอรมันมาก็ตาม ภายหลังจากที่นายครุสเชฟที่ถือกันว่าเป็นอุปถัมภ์ของโซลสเฮนิทซึลสิ้นอำนาจไปแล้ว วรรณกรรมชิ้นแรกและชิ้นเดียวที่โซลสเฮนิทซึลประพันธ์ขึ้น และได้ับอนุญาตให้ตีพิมพ์ในสหภาพโซเวียตได้ คือนวนิยายเรื่อง *One Day in the Life of Ivan Denisovich* ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในค่ายกรรมกรทาสแห่งหนึ่งในไซบีเรีย วรรณกรรมชิ้นนี้จัดเป็นนวนิยายสั้นที่สุด โครงเรื่องเรียบง่ายและเข้ารูปที่สุด ทั้งยังจัดเป็นนวนิยายที่เข้าใจง่ายที่สุดของโซลสเฮนิทซึลอีกด้วย

ระยะต้นปี ๒๕๑๔ ถึงกลางปี ๒๕๑๖ โชคชะตาของโซลสเฮนิทซึลขึ้นสู่จุดรุ่งโรจน์ที่สุด หากจะเปรียบเทียบกับนักเขียนร่วมชาติคนอื่น ๆ ของเขา ภายหลังจากที่สำนักพิมพ์ของรัฐบาลครุสเชฟ

ได้ตีพิมพ์ *One Day in the Life of Ivan Denisovich* แล้ว นิตยสารรายเดือน *NOVA MIR* ก็เริ่มตีพิมพ์นวนิยายเรื่องที่ ๒ ของเขา อันได้แก่เรื่อง *Cancer Ward* ออกมาเป็นตอนๆ แต่ด้วยความผวนกลับทางการเมืองตอนที่นาย

ครุสเชฟถูกปลดออกจากตำแหน่งในรัฐ การตีพิมพ์หนังสือเล่มนี้ก็ถูกสั่งให้ระงับลงกลางคัน โดยรัฐบาลซุคเบรสเนฟ — โคซิกิน พร้อมกันนี้งานวรรณกรรมเรื่องต่างๆ เท่าที่โซลสเหนิทซึลเขียนไว้หรือกำลังเขียนอยู่ก็ถูกยึดไปโดยรัฐบาลซุคใหม่ เพราะถือว่างานทั้งหลายอันข้องด้วยชีวิต

ของชาวค่ายารกรรมทาสยุคสตาลินนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ควรเปิดเผย เนื่องจากรัฐบาลซุคนี้มีมติว่าไม่ว่าพฤติกรรมทางการเมืองของสตาลินจะเป็นเช่นใดก็ตาม สตาลินยังเป็นวีรบุรุษของชาติและของพรรคคอมมิวนิสต์สืบต่อจากเลนิน ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วนี้ ชีวิตและงานของโซลสเหนิทซึลจึงถูก “กต” ลงอีกครั้งหนึ่ง แต่ผลการกระทำของรัฐได้ทำให้มีการลักลอบเอาเรื่อง *Cancer Ward*

ออกมาตีพิมพ์นอกประเทศ โดยสำนักพิมพ์ของชาวรัสเซีย ที่อพยพไปอยู่ในเยอรมันตะวันตก และยังแพร่ไปเป็นวรรณกรรมใต้ดินของรัสเซียที่เรียกว่า “ซามิซดาต” (*Samizdat*) ซึ่งแปลตรงๆ ตัวได้ว่า “นำไปคัดเอาเอง” กล่าวกันว่า

เมื่อผู้ใดมี *Cancer Ward* อยู่ในครอบครอง มักจะถูกยืมไปคัดลอกกันต่อๆ ไป โดยเจ้าของจะตั้งข้อแม้ว่าจะต้องเอามาส่งคืนภายใน ๔๘ ชั่วโมง หรือหากมีผู้ประสงค์จะซื้อหนังสือเล่มนี้ ก็พอหาซื้อได้ในตลาดมืด โดยมีราคาสูงถึงเล่มละ ๑,๐๐๐ บาท

โซลสเหนิทซึลแสดง

มโนคติของเขามีต่อยุคสตาลิน ไว้ใน *Cancer Ward* ว่าประชาชนของสหภาพโซเวียตรัสเซีย นั้น กล่าวกันได้ว่าตนรู้้อย่างเดียว คือกำลังอยู่ในความทุกข์ยากที่ตนไม่อาจหลีกเลี่ยงไปได้ และไม่รู้อย่างเดียวคือ ที่ไหน วันใด ที่เขาจะต้องตายไปในความทุกข์นั้น *Cancer Ward* เต็มไปด้วยสำนวนภาษาของชาวพื้นบ้านรัสเซีย พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างชนชั้น

(ซึ่งถือกันว่ามีแล้วในรัสเซีย) อย่างชัดเจนคุณค่าของวรรณกรรมชิ้นนี้ หาได้เป็นเพียงนวนิยายแบบของโซลสเซนนิทซึลแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นภาพฉายชีวิตตอนหนึ่งของผู้ประพันธ์เองด้วย ในปีหลัง ๆ ที่ถูกจองจำอยู่ในค่ายกรรมกรทาสนั้น เขาป่วยเป็นโรคมะเร็ง ดังนั้นเขาจึงต้องเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลอีก ๓ ปี หลังจากที่เขากลับมาแล้ว ๘ ปี ดังนั้น 'โลก' ที่บรรยายออกมาโดย ส.อ. โอเลก คิวเอกของเรื่อง *Cancer Ward* จึงน่าจะเป็นทัศนะของตัวผู้ประพันธ์เองด้วย ซึ่งก็ไม่พ้นความอดอยาก ความเดียดจันท์และความโหดร้ายทารุณของชีวิตดังที่ ส.อ. โอเลก หรืออีกนัยหนึ่ง โซลสเซนนิทซึล ได้พบอยู่เสมอ ไม่ว่าจะอยู่ในค่ายกรรมกรทาสหรือโรงพยาบาล ที่เขาผ่านพบมาหลายครั้งหลายปี

ยังมีนวนิยายอีกเรื่องหนึ่ง ที่ได้รับการต้อนรับและกล่าวขวัญถึงมากที่สุด ของโซลสเซนนิทซึลคือ *The First Circle* ซึ่งถือกันว่าเป็นงานชิ้นเอกของเขา มีนักวรรณคดีหลายคนถือว่าเป็นงานวรรณกรรมที่ดีที่สุด นับตั้งแต่เรื่อง *Doctor Zhivago* ของบอริส ปาสเตอร์เนก เป็นต้นมา โครงเรื่องของ *The First Circle* ค่อนข้างสลับซับซ้อนมาก เหตุที่ในโครงเรื่องใหญ่นั้น ยังมีโครงร่างของเรื่องประกอบกันขึ้นมาอีก *The First Circle* มีความหนาถึง ๕๕๐ หน้า ใช้ตัวละครในเรื่องถึง ๘๐ คน โดยมีทั้งที่สร้างขึ้นจากจินตนาการ และที่มีตัวตนจริงๆ ในยุคนั้น

(อาทิเช่น โจเซฟ สตาลิน เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียต นิโคไล มาร์ ศาสตราจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยทิปลิช และเซอร์ไก เยเซนิน กวีมีชื่อคนหนึ่ง เป็นต้น) โดยจากหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของ *The First Circle* นับช่วงเวลาที่ใช้เดินเรื่องเพียง ๗๒ ชั่วโมง หรือ ๓ วันเท่านั้น การที่ *The First Circle* เป็นงานชิ้นเอกของโซลสเซนนิทซึลมิได้เป็นเพราะความยากง่ายของเรื่อง หรือมูลคดีทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของเรื่อง แต่เป็นเพราะฝีมือการประสมประสารของเรื่องประเภทเชิงซ้อน ให้เข้ากันได้อย่างเยี่ยมเป็นสำคัญ ประกอบทั้งผู้ประพันธ์วางบรรยายไวยากรณ์ของเรื่องอย่างประณีต และภาษาได้ตอบระหว่างตัวแสดงก็เหมาะสมกับภูมิของแต่ละคนเพราะ *The First Circle* เป็นเรื่องของชีวิตที่อยู่ใน "ค่ายกักกันพิเศษ" ที่รัฐบาลสตาลินสร้างไว้สำหรับใช้เป็นแหล่งผลิตเครื่องเสริมสร้างอำนาจวาสนา ดังนั้นนักโทษในค่ายกักกันแบบนี้ มักจะเป็นผู้มีความรู้สูงเป็นพิเศษส่วนมาก แต่ก็ต้องพรางไว้ด้วยนักโทษที่มีอาชญาคดีติดตัวละไว้บ้าง เป็นการตบตาคนทั่วไป ว่าเป็นที่คุ้มขังธรรมดา ก่อนนายครุสเชฟจะสิ้นอำนาจเล็กน้อย *The First Circle* ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ออกมาเป็นรูปเล่ม แต่โครงการนั้นก็ต้องถูกยกเลิกไป โดยที่รัฐบาลห้ามด้วยเหตุผลเดียวกับการยุติการตีพิมพ์เรื่อง *Cancer Ward*

ถึงแม้ว่าไม่อนุญาตให้วรรณกรรมของเขาได้รับการเผยแพร่อีกต่อไป ภายหลังจากที่นายคริสเซฟสันอำนาจแล้ว งานของโซลสเฮนิตซ์ก็เป็นที่ต้องการของคนทั่วไป วรรณกรรมประเภท “ซามิซดาต” ของโซลสเฮนิตซ์ได้แพร่ไปอย่างรวดเร็วภายในประเทศ ทั้งยังถูกลักลอบนำออก มาตีพิมพ์และแปลเป็นภาษาต่าง ๆ นอกประเทศ อีกด้วย โดยส่วนตัวโซลสเฮนิตซ์ประสงค์จะให้ งานของเขาได้รับการตีพิมพ์ในโซเวียตรุสเซีย มากกว่า เขาพยายามเรียกร้องสิทธิลิขสิทธิ์ บทประพันธ์ของเขา แต่ก็ไร้ประโยชน์ ดังเช่น บอริส ปาสเตอร์เนก เคยทำมาเมื่อ ๑๐ ปีก่อน โซลสเฮนิตซ์ได้มีจดหมายเปิดผนึกไปถึงสหพันธ์ นักเขียนแห่งโซเวียตรุสเซีย ว่าเขาขอให้สหพันธ์ ช่วยคุ้มครองสิทธิของเขาเกี่ยวกับเรื่องลิขสิทธิ์ บทประพันธ์ของเขา แต่สหพันธ์กลับเพิกเฉยเสีย จนกระทั่งสิทธิของเขาต้องถูกละเมิด โดยสำนัก พิมพ์ต่างประเทศ โซลสเฮนิตซ์แสดงความเห็น เกี่ยวกับนักเขียนรุสเซีย และวรรณกรรมแบบ “ซามิซดาต” ไว้ว่า ตราบใดที่เสรีภาพในการ แสดงออกยังมีไม่สมบูรณ์ การเผยแพร่วรรณกรรม แบบนั้นก็จะต้องคงอยู่ เพราะเมื่องานของนักเขียน รุสเซีย ยังเป็นที่ต้องการของชาวโลก แต่รัฐไม่ ยอมให้มีการตีพิมพ์ออกจำหน่ายอย่างเสรี มาตรา การปราบปรามวรรณกรรมชนิดนี้จะมีขึ้นมิได้ และการห้ามมิให้มีการลักลอบนำเอาวรรณกรรม รุสเซียออกนอกประเทศ โดยมีได้รับอนุญาต ก็ จะมีขึ้นมิได้เช่นกัน เพราะที่ใด เมื่อใด และ

สิ่งใดมีผู้ต้องประสงค์ การสนองความประสงค์ ก็ย่อมมีความคิดเป็นธรรมชาติ

เมื่อต้นเดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๒ โซลสเฮนิตซ์ ถูกพิจารณาให้ปลดออกจากสหพันธ์นักเขียนแห่งโซเวียตรุสเซีย ด้วยข้อกล่าวหาว่า ยินยอมให้ตีพิมพ์ผลงานของเขา ในต่างประเทศ โดยมีนักเขียนหน้าม้า ชื่อ วาซีลี มาทูกินเป็นผู้เสนอเรื่องเข้าที่ประชุมสาขาของสหพันธ์ฯ แห่งเมืองรยาสาน โซลสเฮนิตซ์ตระหนักดีว่า หากมีชาวรุสเซียผู้ใดตกอยู่ในสถานะเช่นนี้ จำเป็นจักต้องเป็นจำเลยและทนายความในตนเองพร้อมกัน เขากล่าวฟอกตนเองให้ที่ประชุมฟังว่า “ข้าพเจ้าพร้อมเสมอที่จะยอมรับ แม้แต่ความตาย ดังนั้น ข้าพเจ้าจะต้องกังวลกับการถูกตัดขาดจากสหพันธ์ ท่านทั้งหลายมีสิทธิอย่างเต็มที่ ในการลงมติเกี่ยวกับตัวของข้าพเจ้า แต่โปรดอย่าลืมว่าประวัติ วรรณคดีของเราจะจารึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการประชุมของเราในวันนี้ อย่างแน่นอน” มาทูกินกล่าวว่า โลกฝ่ายตะวันตกใช้งานของโซลสเฮนิตซ์ เพื่อกล่าวร้ายป้ายสีสหภาพโซเวียตรุสเซีย แต่โซลสเฮนิตซ์ได้ไปอีกว่า “ท่านพอจะอธิบายให้ข้าพเจ้าทราบอย่างแจ่มแจ้งได้หรือไม่ว่า เหตุใดงานของข้าพเจ้าจึงมิได้รับอนุญาตให้ตีพิมพ์ในประเทศของเรา” ในกรณีนี้ โซลสเฮนิตซ์กล่าวว่าไว้ด้วยว่า เขามิได้มอบลิขสิทธิ์ให้ สำนักพิมพ์ต่างประเทศเลย เขายังไม่พอใจที่เขาต้องถูกละเมิดสิทธิเช่นนั้น และโซลสเฮนิตซ์ยังเสริมไปในที่ประชุมรยาสานด้วยว่า “ไม่มีผู้ใด

สามารถปกป้องความอยุติธรรมของสตาลินได้ตลอดไป เพราะสตาลินได้ทำความผิดต่อคนนับล้าน เหตุนี้ เติงร่าร้องหาความยุติธรรมของคนพวกนี้ จึงมีอยู่เสมอ หากเราเพิกเฉยเสีย โดยนึกเอาว่ารัฐบาลสตาลินไม่มีความผิดอันใด ก็หมายความว่าเราทรยศเพื่อนมนุษย์จำนวนล้าน ๆ” ถึงอย่างไรก็ตาม ที่ประชุมรยาซานก็ยังยืนยันมติให้เขาต้องออกจากสหพันธ์นักเขียนแห่งโซเวียตรัสเซีย อยู่ดี และสัปดาห์หนึ่งหลังจากนั้นทางมอสควาก็รับรองมติของนักเขียนทั้งหลาย ที่เข้าประชุมในรยาซาน ซึ่งหมายความว่าโซลสเฮนิทชิลต้องกลายเป็นนักเขียนเดือนในสหภาพโซเวียตรัสเซีย และมีเสียงลือกันในเมืองมอสควาว่า เขาคงจะต้องถูกจองจำไว้ในโรงพยาบาลโรจิต หากเขาพยายามที่จะแสดงงานอันใดออกมาต่อไป เขาจะไม่สามารถหาเลี้ยงชีพ โดยปัญญาของเขาก็คงได้เลย แต่เขาก็ทราบดีมาก่อนแล้วว่า เขาเปรียบเหมือนกับทราศฟที่ยังมีลมหายใจ ในแวดวงวรรณคดีร่วมสมัยของรัสเซีย โซลสเฮนิทชิลได้มีหนังสือไปถึงสหพันธ์นักเขียนว่า

“จงมัดผมลงที่เกาะกรังอยู่ในนาฬิกาของท่านเสียให้สิ้น เพราะเหตุที่ว่ามันเดินช้าไปเป็นศตวรรษเสียแล้ว เปิดบานเหล็กที่ท่านแสนจะหวงแหนออกมาให้สิ้นเถิด ท่านหาทราบไม่ว่า ชาวโลกภายนอกเขาแอบซ่อนอยู่ในแสงตะวันแล้ว ความเดียวจันท์ทั้งหลายเป็นความมืดที่กำลังครอบคลุมอยู่รอบตัวท่าน ในภาวะเช่นนี้ ปรากฏภาพในหมู่มนุษย์ กำลังสิ้นไปที่ละน้อย

หากยังลึกลงต่อไป ก็เท่ากับเร่งให้มันสูญไป จากความทรงจำ ถึงเวลาแล้วที่เราควรระลึกให้ดีกว่า เราก็คือหนึ่งอยู่ในหมู่เพื่อนร่วมโลก มนุษยชาติต่างจากสัตว์ทั่วไปตรงที่มนุษย์มีความคิด และมีคำพูดที่เป็นอิสระของแต่ละคน หากทัศนคติอันนี้ต้องสิ้นไป มนุษย์ก็จะกลายเป็นสัตว์อีกครั้ง สิทธิในการพูด การแสดงออก เป็นสิ่งจำเป็นอันแรก ที่สังคมทุกสังคมต้องการใช้เพิ่มพูนพลังของตนเอง ทั้งนี้รวมทั้งสังคมของเราด้วย ผู้ที่ไม่ต้องการให้มีสิทธิอันนี้ในประเทศเรา มิได้เป็นผู้สวามิภักดิ์ในความร้ายแรงในสังคมเลย แต่ตรงกันข้ามจะกลับเป็นผู้กดขี่ให้พุ่งลงไปใต้ดิน อันจะยังมาซึ่งความแตกสลายอย่างแก่คั้นไม่ได้”

เมื่อราชบัณฑิตสภาแห่งสวีเดน ประกาศให้โลกทราบว่า โซลสเฮนิทชิลเป็นเจ้าของรางวัลโนเบลปีที่แล้วนั้น โซลสเฮนิทชิลได้มีโทรเลขไปแสดงความจำนงค์ว่า จะไปรับด้วยตนเองที่กรุงสตอกโฮล์ม แต่ต่อมาเขาได้แจ้งว่าเขาไม่อาจไปร่วมรับรางวัลนั้นได้ ถึงอย่างไรก็ตาม ไม่ว่าเขาจะไปรับรางวัลได้หรือไม่ก็ตาม สถานการณ์บางอย่างได้ก่อให้เกิดข้อสงสัยว่า เหตุที่เกิดกับโซลสเฮนิทชิลนั้น ประวัติศาสตร์ได้ชำระเหมือนกรณีของบอริส ปาสเตอร์เนกอีกแล้ว แต่ยังไม่มีความใดให้คำตอบได้ เวลาเท่านั้นจะแสดงให้เห็นว่าเรื่องนี้เป็นโศกนาฏกรรม หรือสุขนานาฏกรรมของประวัติศาสตร์รัสเซีย

บัณฑิต กฤดากร

วารสารสังคมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE: CHULALONGKORN UNIVERSITY

วารสารวิชาการ ทางรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และ
สังคมวิทยา ออกวางสามเดือน ในเดือนมกราคม เมษายน
กรกฎาคม และตุลาคม

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๔

Vol. VIII No. I January 1971

- สภาพผู้แทนราษฎรในระบบการปกครองของไทย	กระมล ทองธรรมชาติ
- ปัญหาและแผนเร่งพัฒนาประเทศของประเทศไทย	เกริกศักดิ์ กองศิลป์
- ระบบส่วนตัวในวงราชการไทย	ไสว สุวีเมฆรัตน์
- ปัญหาตุลย์การค้าและ พ.ร.บ. เพิ่มภาษีอากร	สมศักดิ์ ศรีวรวิทย์
- หนังสือพิมพ์จีนในประเทศไทย: ความเป็นมา สภาพตลาด และเนื้อหา	ประพันธ์ เสวตนันท์
- ปัญหาชนกับการพัฒนาประเทศ	แสวง รัตนมงคลมาศ
- <i>Religious Fertility Differentials in Thailand, 1960</i>	สันนาทางวิชาการ
- <i>Labor Force Composition of Thailand.</i>	Sidney Goldstein
- อนุรักษ์นิยมแบบไทย: ข้อสังเกต	Nibhon Debarvalya
- ความหมายของการพัฒนาสังคม	กมล สมวิเชียร
	พัทธา สายหู

จำหน่ายปลีกเล่มละ ๘ บาท ที่แผนกตำรา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นิตินักศึกษาเล่มละ ๕ บาท จากอาจารย์ผู้แทนจำหน่ายในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
สมัครเป็นสมาชิกสำหรับปีที่ ๘ (๒๕๑๔) ค่าสมาชิก ๓๐ บาท โดยส่งเช็คไปรษณีย์
ได้ที่อาจารย์ กุลลดา เกษบุญชู ผู้จัดการวารสาร

ปฏิกริษา

เรื่อง “‘ชายใหม่’ ในทัศนะของคนหนุ่ม” โดยคุณอากร สุนทรกุล (*สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ฉบับคนหนุ่ม หน้า ๙-๑๑) แสดงว่าบางครั้งทัศนะของคนหนุ่มไม่ผิดแผกไปจากทัศนะของคนไม่หนุ่ม (ไม่ได้หมายถึงคนสาว) เท่าใดนัก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณอากรตกอยู่ใต้อิทธิพลของ “ ‘กระทรวงแห่งความจริง’ [ซึ่ง] มีหน้าที่แถลงข่าวเท็จ ”^๑ ในที่นี้อาจไม่ได้เป็นข่าวเท็จ แต่เป็นการปิดบังความจริงบางส่วน ทำให้ความเข้าใจของคุณอากร คล้ายกับความเข้าใจของ

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เกี่ยวกับ “ ‘ชายใหม่’ ” ตามที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ *สยามรัฐ* หลังจากผู้อาวุโสนี้เพิ่งกลับจากการเดินทางมายังโลกตะวันตก

คุณอากรได้กล่าวถึงกำเนิดของ “ ‘ชายใหม่’ ” ว่าเนื่องมาจากประชาธิปไตยในประเทศตะวันตก ประชาชนเชื่อในเสรีภาพที่จะคัดค้าน ประท้วง และเดินขบวน โดยที่การมีเสียงคัดค้านช่วยให้ระบอบประชาธิปไตยสนองความต้องการของประชาชน การลงท้ายบทความด้วย “ ‘ไม่ว่าใครจะ

๑ ขงขท ขทรวงศ์ : “ อนุรักษ์นิยมในทัศนะของคนหนุ่ม ” : *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ฉบับคนหนุ่ม หน้า ๕๐ ในหน้าเดียวกันนี้มีความตอนหนึ่งว่า

“ ประเทศในระบอบคอมมิวนิสต์ทั้งหลายอ้างว่าระบอบของตนเป็นประชาธิปไตยนั้น ก็มีทางเลือกตั้งเป็นครั้งคราวเช่นกัน แต่การเลือกตั้งเหล่านี้จะถือว่าเป็นเครื่องแสดงประชาธิปไตยไม่ได้ เพราะผู้สมัครทั้งหมดเป็นสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์ทั้งสิ้น ประชาชนมีสิทธิเลือกได้ว่าจะเอาเลนิน เลนิน หรือเลนินมาปกครองตัวเอง ”

นี่คือว่า ความไม่เป็นประชาธิปไตยของประเทศคอมมิวนิสต์ อาจไม่ได้อยู่ที่การมีพรรคการเมืองพรรคเดียว ทุกๆ ประเทศมีอำนาจศาลรัฐธรรมนูญคอยตรวจสอบเหนืออำนาจการเมือง ถ้าหากว่าการกระทำใดๆ ถือกันว่าเป็นผิดศีลธรรมแล้ว ก็ย่อมกีดกันความเห็นที่สนับสนุนการกระทำเหล่านั้น การเอาวัดเอาเปรียบผู้อื่นจึงเป็นข้ออ้างสำหรับห้ามไม่ให้มีพรรคการเมืองที่สนับสนุนการแบ่งแยกผิวในประเทศที่ยอมรับกันว่าเป็นประชาธิปไตยเช่นอังกฤษ ตามปรัชญาของคอมมิวนิสต์ พรรคการเมืองมิได้พรรคเดียว ก็พรรคที่เป็นปรปักษ์กับลัทธิมากทูน (เท่ากับบาป เพราะการเบนนำข้งหมายถึงการเอาแรงงานของคนอื่นมาใช้ เพื่อผลประโยชน์ของตน) ข้อนี้อ้างได้ไม่มีที่สิ้นสุด ที่น่าวิตกคือการที่ประเทศคอมมิวนิสต์ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกับตน แม้แต่ภายในขอบเขตแห่งการเป็นปรปักษ์กับลัทธิมากทูน

“ซ้ายใหม่” ในทัศนะคนหนุ่ม (อีกคนหนึ่ง)

ไมตรี อิงภากรณ์

เป็น ‘ซ้ายใหม่’ หรือ ‘ขวาเก่า’ ก็ตาม” แสดงว่าคุณอาจยังไม่เข้าใจความสำคัญของขบวนการนี้ คุณอาจให้น้ำหนักคำว่า “ซ้าย” กับ “ใหม่” เท่ากัน แต่แท้จริงคำที่สำคัญคือว่า “ใหม่” ซึ่งไม่ได้หมายถึงคนหนุ่ม (หรือคนสาว) แต่หมายถึงการที่ขบวนการนี้แยกตัวออกจาก “ซ้ายเก่า” คือขบวนการของกรรมกรและสหพันธ์แรงงานดั้งเดิม ซึ่งเป็นเสียงคัดค้านระบบการของสังคมนิยมและการเมืองจากฝ่ายซ้ายมานานแล้ว คำว่า “ซ้าย” เริ่มใช้ในรัฐสภาปฏิวัติของฝรั่งเศส เมื่อ ๒๐๐ ปีมาแล้ว หลังจากคลื่นการปฏิวัติ ค.ศ. ๑๘๔๘ ขบวนการของกรรมกรในประเทศต่างๆ ได้ใช้วิธีต่างๆ เช่น การเดินขบวนหรือนัดหยุดงาน เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมในด้านค่าจ้าง และสภาพการทำงาน ในบางประเทศมีผลให้มีการปฏิวัติ เช่น ในรัสเซีย ในบางประเทศขบวนการกรรมกรได้ก่อให้เกิด พรรคการเมืองสังคมนิยมประชาธิปไตย ด้วยเหตุนี้เองพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยของหลายประเทศจึงชื่อพรรคกรรมกร ต่อมา มีผู้

ไม่พอใจในวิธีการทำงานของขบวนการกรรมกรเหล่านี้จึงแยกตัวออกไป และเมื่อไม่นานมานี้ได้พยายามรวมตัวกันเป็นพรรคพวกต่างหากเรียกว่า “ซ้ายใหม่” (New Left) ชื่อนี้เริ่มปรากฏในอังกฤษเมื่อประมาณ ๑๕ ปีที่แล้ว ผู้เขียนไม่ทราบว่าจะเริ่มใช้ในอังกฤษ หรือนำมาจากประเทศอื่น และไม่ทราบว่า เป็นชื่อที่ “ซ้ายใหม่” ใช้เรียกตัวเองหรือคนอื่นเรียกเขา ความไม่พอใจพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยในอังกฤษได้เพิ่มขึ้นเมื่อพรรคกรรมกรเข้าเป็นพรรครัฐบาล ในปี ๑๙๖๗ มีปัญญาชนกลุ่มหนึ่งเกี่ยวข้องกับขบวนการ “ซ้ายใหม่” ได้ร่วมกันร่างบทความแถลงนโยบาย ซึ่งได้แก้ไขใน ค.ศ. ๑๙๖๘ ตีพิมพ์เป็น “May Day Manifesto 1968” โดยกล่าวว่า “ถึงแม้ว่าลัทธิสังคมนิยมยังคงอยู่ต่อไปในรูปอุดมการณ์และกิจกรรมสังคมนิยมยังมีปรากฏในแหล่งที่มีคนกลุ่มน้อยต่างๆ ระบบการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมปัจจุบันได้ยังผลสำคัญให้มีการมองข้าม หรือเบนออกจากแก่นสารของลัทธิ

หรือในกรณีรัฐบาลพรรคกรรมกรปัจจุบัน ได้มีการตีความใหม่จนลัทธิสิ้นความหมาย... เราเชื่อว่าสถาบันฝ่ายซ้ายต่าง ๆ เนื่องจากไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการ จึงเปิดโอกาสให้ไปสู่สภาพที่รังการขยายตัวหรือการพ่ายแพ้”^๒ “เราเห็นสิ่งที่เราคุ้นเคย คือการถืออำนาจและเงินสำคัญกว่าประชาชน แต่ขณะนี้มันสิ่งที่แตกต่างจากสมัยก่อน คือตัวการส่งเสริมสิ่งเหล่านี้ ในอังกฤษเป็นพรรคกรรมกร”^๓ คำกล่าวหาต่อรัฐบาลพรรคกรรมกรมีว่า ไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาคนจนแต่กลับส่งเสริมนายทุน บางพวกแยกออกจาก “ซ้ายเก่า” เพราะเห็นว่า “ซ้ายเก่า” สนใจยกฐานะของกรรมกรโดยไม่ต้องการทำลายระบบนายทุนนายจ้าง เหตุผลหนึ่งที่พรรคฝ่ายซ้ายต่าง ๆ เคลื่อนไปทางขวา เป็นผลมาจากการพยายามดึงดูดความสนับสนุนจากผู้เป็นกลาง โดยที่พรรคการเมืองใหญ่ ๆ ถือว่า ผู้ที่ตัดสินใจแล้วว่าจะเป็นซ้ายหรือขวา จะต้องเลือกพรรคฝ่ายซ้ายหรือขวาแน่นอน ฉะนั้นจะเพิ่มเสียงสนับสนุนได้ด้วยการล่อคนที่เป็กลาง ทำให้พรรคฝ่ายขวาและซ้ายเคลื่อนเข้าหากัน “ซ้ายใหม่” ในประเทศต่าง ๆ เช่นเยอรมันและสหรัฐ ฯ จึงแยกตัวออกเป็นฝ่าย

ค้านใหม่ ในกรณีเยอรมัน พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย กับพรรคคริสเตียนประชาธิปไตย (ขวา) ได้รวมพรรคกันตั้งรัฐบาลชั่วคราว ส่วนในสหรัฐ ฯ “ซ้ายใหม่” ทำหน้าที่ต่อต้านสงครามเวียดนาม ซึ่งทั้งประธานาธิบดี Democrat และ Republican สนับสนุน

เหตุผลอื่นที่มีการแยกตัวออกจากสถาบันฝ่ายซ้ายเก่ายังมีอีกมาก บางพวกขาดความเลื่อมใสในการปกครองแบบโซเวียตรัสเซียซึ่งได้ชื่อว่าเป็นลัทธิทุนนิยมของรัฐ (State Capitalism) คือรัฐทำงานเหมือนบริษัทใหญ่ บางคนนิยมการพยายามละทิ้งระบบเงินตราของคิวบา มีการตั้งชื่อลัทธิต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น Trotskyism, Marxism, Maoism เป็นต้น ภายในประเทศคอมมิวนิสต์เองก็มีการแตกแยกกัน ในปี ๑๙๖๘ นอกจากอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สหรัฐ ฯ และญี่ปุ่นแล้ว มีนักศึกษาเดินขบวนที่ยูโกสลาเวีย บุลกาเรีย และมีการเคลื่อนไหวครั้งใหญ่หลวงในเชโกสโลวาเกีย แต่ความเคลื่อนไหวเหล่านี้ยากที่จะเอามารวมกับ “ซ้ายใหม่” ของยุโรปตะวันตกกับสหรัฐ ฯ การปฏิเสธอำนาจของสถาบันทางสังคม (The Establishment) ได้

๒ ... though Socialism survives, as an idea, and socialist activity goes on, in different minority areas, it has been a main effect of the existing political, economic and cultural system that the substance of socialism is continually bypassed, deflected, or, as in the case of the present Labour government, reinterpreted until it has lost all meaning... We believe that Left institutions, in failing to change, have exposed themselves to containment or defeat.” Raymond Williams, ed.; *May Day Manifesto* 1968; Penguin Special; London 1968; p. 10

๓ “... we see the familiar priorities of power and money, set over against people. But now with one difference, that the agent of just these priorities, in Britain, is a Labour government...” *ibid.*, p. 13

ทำให้มีการสนับสนุนลัทธิอนาธิปไตย (anarchy) ซึ่งบางครั้งอาจไม่ถือว่าตัวเองอยู่ในจำพวก “ซ้ายใหม่” เนื่องจากความเชื่อในอำนาจของคนที่มีความเป็นบุคคลแตกต่างกัน (individual) โดยไม่ต้องมีการบังคับบัญชา หรือรวมพวกเป็นทางการ แต่ความเกี่ยวข้องของพวกเขา anarchist ในการเดินขบวนหรือประท้วงแต่ละครั้งทำให้บุคคลภายนอกที่ไม่พิจารณาให้ละเอียดย่อมรวมพวกเหล่านี้กับพวกอื่นไปด้วย การปฏิเสธสถาบันทางสังคมนี้ เกี่ยวข้องกับการปฏิเสธเทคโนโลยีตัวการที่นำ Pollution และโรคเส้นประสาทของชีวิตในเมืองกับระบบการเงิน ตัวการที่นำความเบียดเบียนความคิดเหล่านี้เกี่ยวข้องกับพวก “ฮิปปี” อีกทีหนึ่ง แต่บุคคลภายนอกอาจไม่รวม “ฮิปปี” จำนวนมากไว้ในขบวนการ “ซ้ายใหม่” เพราะความเกลียดชังการเมืองและสังคม ทำให้ “ฮิปปี” จำนวนมากไม่คิดจะเปลี่ยนสังคม แต่สร้างสังคมใหม่ของตนแทน อย่างไรก็ตามวัฒนธรรม “ฮิปปี” ได้ก่อให้เกิดวัฒนธรรม “ไต้ดิน”^๔ ซึ่งเอียงไปสู่การเมืองแบบปฏิวัติ แต่รวมถึงเสรีภาพทางวัฒนธรรมทั้งหมด เช่น เสรีภาพในการสุบยาต่าง ๆ เสรีภาพในเร่ร่อนเพศ และการปลดปล่อย

ระบบสื่อสารมวลชน ให้หลุดพ้นจากลัทธินายทุน เป็นต้น ผู้เลื่อมใสใน “ซ้ายใหม่” มักเชื่อถือหนังสือพิมพ์ “ไต้ดิน” หรือกึ่ง “ไต้ดิน” เพราะคำว่า “หนังสือพิมพ์ชนชั้นกลาง” (Bourgeois Press) เป็นของนายทุนทั้งนั้น รวมถึงหนังสือพิมพ์ที่แสดงบทบาทบรรณาธิการเป็น “ซ้ายเก่า” ซึ่งเสมือนกับเป็นสมุนของ “กระทรวงแห่งความจริง” ของจอร์จ ออร์เวล โดยมัลลัทธินายทุนเป็น “พี่เบิ้ม”

สิ่งที่ควรจะกล่าวถึงต่อไปคือวิธีการที่ “ซ้ายใหม่” ใช้ปฏิบัติการ ซึ่งคุณอาจได้กล่าวถึงเป็นเนื้อหาส่วนใหญ่ของบทความ สิ่งที่คุณอาจไม่ได้พูดถึงคือการเปลี่ยนทัศนคติของ “ซ้ายใหม่” สมัยแรกเริ่มถือว่าการประท้วงด้วยสันติวิธี เป็นวิธีที่สำคัญที่สุด ดังเช่นการเดินขบวนเรียกร้องให้เลิกใช้อาวุธปรมาณูในอังกฤษ (Campaign for Nuclear Disarmament--CND) ภายหลังมี “ซ้ายใหม่” จำนวนมากเชื่อกันว่าบางครั้งการใช้วิธีรุนแรงจำเป็น เนื่องจากการเดินขบวนแบบ CND ไม่ได้บรรลุผลสำเร็จ และเนื่องจากความเชื่อว่าตำรวจจะใช้มาตรการรุนแรงในการปราบปรามเสมอ ดังตัวอย่างในฝรั่งเศสเมื่อเดือน

^๔ คำว่า “ไต้ดิน” ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าผิดกฎหมาย การใช้ชื่อเริ่มต้นอย่างไรเป็นปัญหาที่เถียงกันอยู่มากทั้ง ๆ ที่ใช้กันมาไม่นานนัก ในที่นี้อาจถือได้ว่าหมายถึงวัฒนธรรมที่เอนประนีประนอมกับ Establishment นอกจากหนังสือพิมพ์ “ไต้ดิน” แล้ว ยังมีดนตรี “ไต้ดิน” (บางครั้งเรียกว่าดนตรีก้าวหน้า-Progressive) มีภาพยนตร์ละคร และศิลปะ “ไต้ดิน” อีกด้วย

มกราคมและพฤษภาคม ๑๙๖๘^๕ และในสหรัฐฯ ที่ Chicago และมหาวิทยาลัย Kent State, Oklahoma^๖ ตำรวจส่วนมากถือว่าเป็นเรื่องที่ต้องใช้อำนาจเด็ดขาดเสียก่อนที่จะเกิดเรื่องได้ ซึ่งกล่าวกันว่าบทที่จะช่วยให้เรื่องสงบกลับทำให้ร้ายแรงยิ่งขึ้น สมาชิก “ซ้ายใหม่” ถือว่าเหตุการณ์เหล่านี้แสดงถึงความกดขี่ของตำรวจ ซึ่งเป็นลูกน้องของทางราชการ คุณอาจอาจนึกถึงครั้งหนึ่งที่ว่า “...วิธีการก็แล้วแต่ลักษณะอุปนิสัยประจำชาติของตน” (หน้า ๑๑) แต่ไม่ควรจะลืมด้วยว่าวิธีการของ “ซ้ายใหม่” ขึ้นอยู่กับวิธีการของตำรวจด้วย ถ้าวิธีการของตำรวจขึ้นอยู่กัอุปนิสัยประจำชาติของตำรวจ ปฏิกริยาของ “ซ้ายใหม่” ก็จะเกี่ยวข้องกับลักษณะประจำชาติในทางอ้อมเท่านั้น ในขณะที่เดียวกันเห็นได้ชัดว่าวิธีการของ “ซ้ายใหม่” เกี่ยวข้องกับลักษณะปัญหาที่ตนประสบอยู่ ในฝรั่งเศสเมื่อเดือนพฤษภาคม ๑๙๖๘ การที่ตำรวจถือตะบองอย่างแข็งมา “ปราบ” นักศึกษาที่กำลัง

ยืนกันอย่างสงบภายในบริเวณมหาวิทยาลัย ซึ่งไม่เป็นที่สาธารณะถือว่าเป็นความผิดอย่างใหญ่หลวงในสหรัฐฯ ตำรวจ (และทหาร) ก็ได้ใช้วิธีรุนแรงเช่นกัน ส่วนในอังกฤษนั้นตำรวจไม่ยอมพกปืนหรือถือไม้ตะบอง นอกจากผู้ที่ตนจะไปปราบมีอาวุธ การพกปืนถือว่าเป็นการส่งเสริมให้ผู้ร้าย (หรือนักประท้วงซึ่งอาจไม่เป็นผู้ร้าย) พกปืนเตรียมเอาตัวรอด ในขณะที่เดียวกันปัญหาส่วนใหญ่ในอังกฤษไม่ร้ายแรงเหมือนที่อื่นหนุ่มอังกฤษไม่ต้องไปรบที่เวียดนาม และนักศึกษาอังกฤษส่วนใหญ่ขี้ใจในระบอบมหาวิทยาลัยน้อยกว่าในฝรั่งเศส มีข่าวว่านักศึกษาบางคนที่มาที่มหาวิทยาลัย Essex เกิดร้อนที่ฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัยตนยินยอมมากเกินไป (oppressive tolerance) เป็นเหตุให้นักศึกษาส่วนใหญ่เฉื่อยชาต่อปัญหาที่ยังมีเหลืออยู่ ในเยอรมันการประท้วงของนักศึกษารุนแรงกว่าที่อังกฤษ แต่เมื่อเร็ว ๆ นี้ นาย Rudi Dutschke ผู้นำนักศึกษาเยอรมันคนหนึ่ง

๕ ดู Patrick Searle & Maureen McConville; *French Revolution 1968*; Heinemann & Penguin Special; London 1968. หน้า ๓๔-๕ กล่าวถึงการเรียกตำรวจครั้งแรกที่มหาวิทยาลัย Nanterre วันที่ ๒๖ มกราคม ๑๙๖๘ สิ่งที่นักเรียน Nanterre และมหาวิทยาลัยอื่นในฝรั่งเศสประท้วง คือความล้มเหลวในระบบการสอนและการบริหารในมหาวิทยาลัย ในหน้า ๖๔ กล่าวถึงการทำคณบดีคณะอักษรศาสตร์ที่ Nanterre ห้ามไม่ให้มีการ boycott การสอบ และว่าจะเรียกตำรวจ อธิการบดีมหาวิทยาลัยปารีสรู้สึกตะลึงต่อการ boycott การสอบที่ Nanterre “เสมือนกับเป็นการกระทำที่ซัดพระคัมภีร์” (หน้า ๖๘) ซึ่ง Searle กับ McConville เขียนว่าแสดงถึงความสำคัญของการสอบ ในระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัยในฝรั่งเศส อธิการบดีมหาวิทยาลัยปารีสคงจะเกิดความหวงกลัว หรือโดนบังคับจากอำนาจการเมืองให้เรียกตำรวจมาจับกุม นักศึกษาที่ยืนนิ่งกันอยู่ในบริเวณ Sorbonne ในวันที่ ๓ พฤษภาคม ๑๙๖๘ พอนักศึกษาที่อยู่ข้างนอกเห็นเพื่อนฝูงของตนซึ่งไม่ได้ทำอะไรเลยนั่งอยู่ในรถ van ของตำรวจก็เกิดโมโหขึ้นมา และเริ่มขว้างก้อนอิฐ (หน้า ๖๖-๗๐)

๖ ใครจะหนอนจะไม่นี้กสงสารบิดาของนักศึกษาสาวที่โดนยิงตายที่ Kent ออกมาสะอึกสะอื้นในโทรทัศน์พร้อมกับถามว่า “เราอยู่ในประเทศอะไรกัน เด็กผู้หญิงคนหนึ่งจึงต้องถูกยิง เพราะความเชื่อที่ว่ารัฐบาลของตนกำลังทำ ความผิด”

ระหว่างพักฟื้นจากแผลบาดเจ็บเนื่องจากโดนยิง เมื่อ ๑๙๖๘ ได้กล่าวว่าไม่สามารถเห็นด้วยกับ ผู้นำนักศึกษาอังกฤษหลายคนได้ เพราะมีหลายคนที่เป็น Trotskyist เชื่อในการปฏิวัติ ส่วน Dutschke นั้นเชื่อในการวิวัฒนาการสังคม ในขณะเดียวกันมี “ซ้ายใหม่” บางพวกในอังกฤษ ร่วมกันหรือสนับสนุนกลุ่มน้อยของ “ซ้ายใหม่” ในประเทศอื่นที่จัดตัวเป็นกองทหารในเมือง (Urban Guerrillas)^๑ ดังเช่นพวก Weatherman และ Black Panthers ในสหรัฐ ฯ แนวปลดแอก Quebec ในแคนาดา Tupamaros ใน Uruguay และคณะอื่น ๆ ในประเทศต่าง ๆ ของอเมริกาใต้ โดยเฉพาะบราซิลและอาร์เจนตินา แม้แต่ในประเทศอังกฤษเอง “ซ้ายใหม่” มีส่วนร่วมในการประท้วงที่รุนแรงยิ่งกว่าในฝรั่งเศส คือในปัญหาไอร์แลนด์เหนือ (หรือคุณอาจคิดว่าชาวไอร์แลนด์ไม่ได้เป็นคนอังกฤษ ?)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า “ซ้ายใหม่” อาจใช้เรียกกลุ่มปัญญาชนที่มีความคิดแบบสังคมนิยม ซึ่งปฏิเสธขบวนการฝ่ายซ้ายใหญ่ ๆ ที่มีอยู่ในสมัยนี้ ผู้เขียนย่อมมองจากแง่อังกฤษเป็นส่วนใหญ่ เพราะผู้เขียนกำลังศึกษาอยู่ในอังกฤษ ผู้เขียนเชื่อว่าคำว่า “ซ้ายใหม่” คลุมเครือพอ ๆ กับ ทรราชทางการเมืองอื่น ๆ (เช่น อนุรักษ์นิยม เสรีนิยม ประชาธิปไตย หรือแม้แต่คำว่าขวาหรือ

ซ้าย) ซึ่งย่อมเถียงกันได้เสมอว่าใครอยู่หรือไม่อยู่ในกลุ่มนี้ ที่น่าสังเกตคือสมัยหนึ่งราว ๕-๑๐ ปีมาแล้ว มีปัญญาชนฝ่ายซ้ายเรียกตัวเองว่า “ซ้ายใหม่” เพื่อพยายามรวบรวมเสียงกลุ่มแตกแยกต่าง ๆ ที่มีความเห็นคล้ายตัว แต่ดูจะไม่ได้ผลเท่าใดนัก เพราะกลุ่มทางซ้ายก็ยังแตกแยกกันอยู่เช่นเดิม ในสมัยปัจจุบันในอังกฤษไม่พูดถึง “ซ้ายใหม่” กันมากนัก ในขณะเดียวกัน การถือว่าทุกคนที่เดินขบวนประท้วงเป็น “ซ้ายใหม่” เป็นการเข้าใจผิดมาก เพราะผู้ที่เป็น “ซ้ายใหม่” ไม่ว่าจะมีความเห็นแตกต่างกันอย่างไร ย่อมถือว่ากรรมาธิการหรือทำลายระบบนายทุนเป็นเป้าหมายแรกของตน ส่วนนักศึกษาและผู้อื่น ที่เดินขบวนกันจำนวนมากถือว่าสิ่งที่ตนกำลังประท้วง เป็นเป้าหมายสำคัญ เช่น CND หลายคนสนใจเพียงแต่กรรมาธิการใช้ระเบิดปรมาณู ผู้ประท้วงในสหรัฐ ฯ หลายคนถือว่าปัญหาเวียดนาม หรือปัญหาผิวเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด ผู้เดินขบวนประท้วงในฝรั่งเศสหลายคนเห็นว่าการปรับปรุงระบบมหาวิทยาลัยเป็นเป้าหมายแรก

ทัศนะต่อ “ซ้ายใหม่” เท่าที่ได้เขียนมาเป็นเพียงทัศนะเกี่ยวกับข้อเท็จจริง อีกส่วนหนึ่งของทัศนะคือความเห็นต่อกลุ่มนี้ ในแง่นี้คุณอาจได้แสดงความเป็นหนุ่มด้วยการเขียนว่า “ไม่นับว่า ‘ซ้ายใหม่’ เป็นที่น่าอันตรายอย่างใดเลย”

^๑ คนไทยมักแปลคำว่า Guerrillas ว่าทหารกองโจร ที่จริงคำนี้หมายความว่า “การรบเป็นกองทหารเล็ก” (ภาษาสเปนแปลว่า สงครามเล็ก ๆ) ไม่มีันกับการเมืองใด ๆ ย่อมเรียกตัวเองว่าโจร

(หน้า ๑๑) ส่วน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ มีความเห็นว่า “ซ้ายใหม่” มุ่งทำลายเท่านั้น ในทัศนะของผู้เขียน ความเห็นของทั้งสองคนผิด คุณอาจผิดเพราะไม่ได้อธิบายว่า “อันตราย” ที่ว่านั้นหมายถึงอันตรายต่อสังคมหรือต่ออะไร แน่แน่นอนผู้ที่เลื่อมใสในระบบนายทุนย่อมเห็นว่า ลัทธิสังคมนิยมเป็นสิ่งอันตราย แต่ในขณะเดียวกันความที่เป็นอันตรายไม่ได้เป็นเครื่องวัดว่า ลัทธินี้ดีหรือไม่ดี ผู้ที่เลื่อมใสในลัทธิสังคมนิยมย่อมถือว่าอะไรก็ตามที่เป็นอันตรายต่อระบบนายทุนย่อมเป็นสิ่งดี แต่ผู้นิยมสังคมนิยมปฏิเสธข้อกล่าวหาของผู้นิยมทุนว่า “ซ้ายใหม่” เป็นอันตรายแก่สังคม ส่วน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ผิดที่เข้าใจว่า “ซ้ายใหม่” เป็นลัทธิทำลายเท่านั้น “ซ้ายใหม่” มีความต้องการทำลายสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ตนเห็นว่าไม่ดี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ก็คงจะต้องการทำลายสิ่งที่ไม่ดีเหมือนกัน ใน *May Day Manifesto* มีการเสนอสิ่งที่ผู้ประกาศต้องการเห็นในสังคม ตอนหนึ่งกล่าวว่า “ความหวังโยของเราในฐานะสังคมนิยม อยู่ที่ความต้องการและความหวังของคนทำงาน...ความจำเป็นที่จะต้องยึดอำนาจควบคุมกลไกการผลิตและทรัพย์สินสมบัติ (real wealth) เป็นความจำเป็นอันเดียวกับความจำเป็นที่จะต้องขยายการดูแลผู้คนในการทำงาน การศึกษา การให้เหย้า

เรือน หรือในการชราภาพ ความเจ็บป่วย และความไม่สามารถหรือความพิการต่างๆ เป็นการยืนยันการเห็นความสำคัญของสิ่งต่างๆ ผิดกับการเห็นความสำคัญอันคับแคบของสิ่งที่อยู่เพียงภายในระบบนายทุน การแบ่งปันอย่างมนุษยธรรมจะสำเร็จอย่างสม่าเสมอก็ต่อเมื่อปวงประชาชนสามารถควบคุมกระบวนการผลิตและการลงทุนไว้ได้หมด” ๘

ในทัศนะของผู้เขียนอิทธิพลของความคิดของ “ซ้ายใหม่” ในประเทศไทยขึ้นอยู่กับการตัดสินคุณค่า (value judgement) ของคนไทย “ซ้ายใหม่” จะมีอิทธิพลได้ถ้าคนไทยเห็นด้วยกับการเชื่อว่าลัทธินายทุนเป็นลัทธิที่ผิด การใช้คำว่า “ซ้ายใหม่” ในเมืองไทยอย่างน้อยที่สุดจะแปลกหูแปลกตามาก เพราะ “ซ้ายเก่า” ในประเทศไทยถือได้ว่าไม่มีตัวตน ในกรณีที่เกิดเช่นนี้เราอาจเห็นด้วยกับคุณอาจร ที่เห็นสองฝ่ายเท่านั้นคือ “ขวาเก่า” กับ “ซ้ายใหม่” ส่วนการนิยมใช้วิธีการเดินขบวน “Sit-in” ฯลฯ ที่อาจมีในประเทศไทยนั้นย่อมถือได้ว่าเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย ที่ใช้เพื่อให้คนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มใหญ่ได้แสดงความหวังโยในปัญหาที่ตนไม่สามารถแสดงได้ด้วยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ๑

๘ “Our concern, as Socialists, is with the needs and aspirations of the working people... The need to gain control over the productive process and over real wealth is the same need as that for the extended care of people, in work education and housing, or in age, sickness and disability. It is the assertion of different priorities, against the internal and limited priorities of capitalism. Only when there is democratic control, over the whole process of production and investment, can a human distribution be steadily achieved.” Raymond Williams, ed; *op. cit.*; p. 133

BUDDHIST ANSWER TO YOUTH

Bhikkhu Kantipālo

Nowadays many young people want to throw off the shackles of the old ways and be free to do their own thing. But in what is old, besides a lot of useless things, there are many things of worth. One should not throw away the baby with the bathwater!

Take this business of being 'free' which is very popular just now. Now what does a person mean when he expresses a wish to be free? If he (or she) means to do whatever one likes whenever one wishes to do that—then this is not freedom in a Buddhist sense. Doing what one likes when one likes produces chaos, the sort of disintegration of the family and of society which we hear about in the USA. Why is this?. When everybody wishes only for their own advantage, when everyone is grabbing for themselves, there is conflict born out of the clash of desires. The more desires people have and the more strongly expressed they are, the greater will be the conflict in individuals and in society. This is true whether those desires aim at possessions and power the old materialism of the West, or whether they aim at pleasures for the individual the new 'freedom' advocated by some hippies. And conflict which grows to hatred,

suppressed and explosive, can be the only result of any state which is governed by 'the dictatorship of the proletariat' which in fact means a power group backed by the terror of a Secret Police.

So all the contemporary systems, those in use and those propounded, whether capitalist or communist, whether laissez-faire or dialectical lead to the conflict of desires. All kinds of materialism, unrefined by higher goals, must lead to this.

In the Dhamma, desires are analyzed: there are desires to do evil (= the deterioration of one's own mind and the harm of others). Examples of this are found in the breaking of the Five Precepts (Pañcasīla). Making evil kamma in this way only brings sufferings of mind and body to the doer as the fruits of his own actions, and sufferings to others as well.

Secondly, there are desires aimed at possession and attainment in the world. We call it ambition, and it is very necessary for ordinary worldly life. These desires are not necessarily evil, though they can be if they aim to do others down.

Thirdly, there are desires directed towards goodness. What is goodness? It is all those actions which purify and raise the level the mind in the doer, and also benefit other people. Such actions are included in 'tumboon' in Thai—generosity, helpfulness, reverence, loving-kindness and compassion. And the practice of meditation, and the development of wisdom are included here.

These desires are all in the way of Dhamma which brings happiness to the practiser and to others round about—and eventually if enough people practise, to the whole country.

Now, if we want happiness for ourselves and others, the expression of the first kind of desires will not bring it. But if our desires are governed by Dhamma we ensure for ourselves and others happiness now and in the future. So it depends, on what we want. More desires more selfishness *and more misery*? Or concord, less selfishness, the practise of Dhamma *and more happiness*?

The young intellectual is often praised these days without considering whether his ideas are practical and beneficial. What we need are young people who not only have ideas, but whose ideas will lead to peace and happiness when practised. But of course to have such ideas they must have a little peace and happiness in their own hearts to begin with. It is no use being mere 'angry young men'. Anger, with destructive criticism, brings only sufferings in its wake.

You can find out for yourselves whether these words are true. Experiment and see what brings happiness! Is it by satisfying

all one's desires—so-called "freedom"—and can one's desires be satisfied anyway? Find out! Look at yourselves, your own feelings. You will soon find the answer. And then try the discipline of practising Dhamma in your lives, generosity and the Five Precepts coming first. See if this brings you happiness. Our Dhamma is to be seen, known and understood for ourself and is explained with such great clarity that even the brightest of young intellectuals can get his questions clearly answered. Dhamma is not just to be believed.

And the restraint practised in Dhamma leads to real freedom. What is this restraint? Restraint of the mind from thinking evil; restraint of the mouth from speaking evil; and restraint of the body from doing evil. Happiness is born of this Dhamma-restraint, Vistas open up, understanding is born and wisdom becomes deeper. *Freedom is found to the extent one practises Dhamma.* Perfect Freedom (of the Arahants) is found by those who have perfected themselves in Dhamma.

The Heart of the Buddhasāsana is this:

“The not-doing of all evils,

(ศีล = moral conduct)

The increase of goodness,

(สมาธิ = meditation)

The purification of one's own heart,

(ปัญญา = wisdom)

This is the Buddhas' Sāsana.”

If you want to be free this indeed is the way par excellence. Do you want to be free?. ©

ปัญหาคนหนุ่มสาวกับการพัฒนามหาวิทยาลัย

ดนอม วงศ์จันทา

ผู้เขียนได้อ่านบทความเรื่อง “คนหนุ่มสาวกับมหาวิทยาลัยแบบไทย—ไทย” ของอาจารย์ อิศระ สุวรรณเบลใน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ฉบับคนหนุ่มปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ (กันยายน—พฤศจิกายน ๒๕๑๓) แล้ว อยากจะแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมบ้าง ทั้งในแง่ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

ปัญหาแรก อาจารย์อิสระกล่าวว่า “เท่าที่ผ่านมาและเท่าที่ทราบ รัฐบาลและฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย ยังไม่เคยมีความคิดริเริ่มวางแผนระยะยาว เพื่อแก้ไขปัญหามหาวิทยาลัยอย่างจริงจัง มีแต่แก้ปัญหาลเฉพาะหน้า—” เรื่องนี้ได้เป็นที่ถกเถียงกันมานานแล้ว แต่ไม่เห็นมีฝ่ายไหนทำอะไรอย่างจริงจังสักที ไม่ว่าจะสภาการศึกษาแห่งชาติหรือฝ่ายมหาวิทยาลัยเอง ผู้เขียนคิดว่าทางแก้ปัญหาก็กำลังเผชิญหน้ามหาวิทยาลัยอยู่นั้น น่าจะทำได้ ๒ วิธี คือ วิธีแรกทางฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย อาจารย์ และนักศึกษา ร่วมกันสังคายนาหาจุดบกพร่อง หรือปัญหาที่กำลังประสบอยู่ในสถานศึกษาของตน แล้วทำราย

งานเสนอรัฐบาลหรือสภาการศึกษา อย่างละเอียด เพราะคนมหาวิทยาลัยย่อมจะรู้ปัญหาภายในของตนดีกว่าคนนอก แต่ปัญหาก็เกิดขึ้นว่าปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสามฝ่ายนั้น หาได้เป็นไปอย่างราบรื่น โดยมุ่งความก้าวหน้าทางวิชาการซึ่งย่อมจะส่งผลแก่สังคมหรือชุมชนไม่ นั่นคือการคิดริเริ่มให้มีการปรับปรุงมหาวิทยาลัย มักจะเกิดจากบรรดาอาจารย์หนุ่ม ๆ แทนที่จะเกิดจากฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย ซึ่งพยายามที่จะรักษาสถานการณืเดิมของตนไว้ทุกวิถีทาง อย่างเช่นกรณีจุฬาฯ ซึ่งเคยจัดสัมมนาปัญหามหาวิทยาลัยมาหลายครั้ง แต่เมื่อเสนอให้ฝ่ายบริหารได้ทราบ เรื่องก็เงียบไปเสมอ นักศึกษาซึ่งเป็นลูกค่านั้นก็หามีส่วนร่วมไม่ ซึ่งจะกล่าวถึงในตอนหลัง ความขัดแย้งนี้เกิดสืบเนื่องมาจากความแตกต่างในด้านอุดมคติในการทำงาน วิสัย จุดประสงค์สูงสุดในการดำเนินชีวิต ความต้องการและปัจจัยอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะต่างฝ่ายต่างระแวงสงสัยกันและกันว่าจะมีความตั้งใจจริง ทำ

จริงสักแค่ไหน เพียงไร คือฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็น “คนแก่” เป็นส่วนมาก เห็นว่าคนทำงานมานาน มีประสบการณ์ในการบริหารมาก มีอาวุโสสูง ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง เพราะการเปลี่ยนแปลง อาจหมายถึงการสูญเสียอำนาจ ผลประโยชน์อะไรบางอย่าง เป็นต้น ฝ่ายอาจารย์หนุ่มก็มักจะกล่าวหาฝ่ายแรกว่าไม่มีหัวพัฒนา ไม่มีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ พฤติกรรมในการทำงานเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้วเป็นอยู่อย่างไร ก็เป็นอยู่อย่างนั้น ชำร่วยก็คือเป็นอุปสรรคในการพัฒนามหาวิทยาลัย ดังนั้นจึงหันหลังให้แก่กัน ทั้ง ๆ ที่อยู่ในสถาบันเดียวกัน

เมื่อเป็นเช่นนั้น ผู้เขียนก็คิดว่าจะไม่เป็นการดีหรือ ที่ทั้งสองฝ่ายจะหันมาใช้วิธีประนีประนอมหันหน้ามาจับมือกัน โดยมุ่งหวังความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญ ทั้งนี้ได้หมายความว่าฝ่ายอาจารย์หนุ่มหัวก้าวหน้าสยบหัวให้ฝ่ายบริหาร แต่ขึ้นอยู่กับความกล้าและอุดมการณ์ของแต่ละคนเป็นสำคัญ เราจะไปรังเกียจเด็ดกันทั้งกันทำไมว่า ฉันทคนแก่ฉันทคนหนุ่ม เพราะต่างฝ่ายต่างมีดีเลวมีโลก โกรธ หลง พอ ๆ กันนั้นแหละ เก้าควรได้ประสานกับใหม่ ซึ่งย่อมจะเกิดเป็นพลังพร้อมที่จะผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีกว่าต่างฝ่ายต่างทำ

ส่วนวิธีที่สองนั้น ผู้เขียนคิดว่าถ้าวิธีแรกใช้ไม่ได้ผลเนื่องมาจากคนแก่กับคนหนุ่มไม่สามารถ

ที่ประสานความคิดและทัศนะร่วมกันได้ ก็ควรจะตั้งคณะกรรมการสอบสวนมหาวิทยาลัยชั้น ทำนอง Enquiry Committes ของอังกฤษมีหน้าที่ศึกษาพิจารณาหาปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย แล้วทำรายงานปัญหาและทางแก้ไขโดยละเอียดเสนอต่อรัฐบาล คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วย ประธานซึ่งมีอำนาจที่จะเรียกฝ่ายบริหาร อาจารย์ และนักศึกษามาสอบถามได้ และกรรมการอื่น ๆ ที่เคยเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ทำงานเต็มเวลา โดยกำหนดระยะเวลาทำงาน ๓-๕ ปี เพื่อจะได้ทราบปัญหาอย่างละเอียด วิธีนี้น่าจะทำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้สอดคล้องและประสานกับโครงการปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งตามข่าวกล่าวว่าจะต้องใช้เวลาประมาณ ๕ ปี เป็นอย่างช้า เท่ากับเป็นการผ่าตัดครั้งใหญ่ เท่าที่เป็นมานั้น ผู้เขียนเห็นว่า การปรับปรุงมหาวิทยาลัยกระทำกันเป็นเพียงบางคณะเป็นส่วนใหญ่ มีการขยายคณะและเพิ่มวิชาใหม่ ๆ ขึ้น ทั้ง ๆ ที่บางคณะยังไม่สามารถแก้ปัญหาพื้นฐานของตนได้ ในต่างประเทศนั้นเขา มีการปรับปรุงกันบ่อย ๆ ไม่ว่าจะในระดับมัธยมหรือมหาวิทยาลัย จนมีข่าวเมื่อเร็ว ๆ นี้ว่า ในอเมริกากำลังคิดกันอยู่ว่า จะลดระยะเวลาในการเรียนปริญญาตรีลง คือแทนที่จะเป็น ๔ ปี ก็จะลดลงเหลือ ๒-๓ ปี เพราะในระดับมัธยมนั้น

ก็นำเอาวิชาหลายวิชาในระดับมหาวิทยาลัยมา
สอนกันแล้ว

ปัญหาที่สอง ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับอาจารย์
อิสระที่กล่าวว่า “คนภายนอกมักมองมหาวิท
าลัยในทางเป็นมิตร อาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นอา
ชีพที่ได้รับการยกย่องสูง และนิสิตนักศึกษาเป็น
ปัญญาชน ผู้ค้ำคองชาติของชาติ” ไม่ทราบว่า
อาจารย์อิสระกล่าวด้วยความจริงใจ หรือว่าไป
ตามที่เขาพูด ๆ กัน เฉพาะนักเรียนที่มุ่งจะเรียน
ต่อในมหาวิทยาลัยเท่านั้นคอกที่ผู้เขียนคิดว่ามอง
มหาวิทยาลัยในทางเป็นมิตร ชาวบ้านทั่ว ๆ ไป
หาได้มองเช่นนั้นไม่ เพราะ “ประคุมมหาวิท
าลัย...ปิดตายกันบุคคลภายนอก ที่แสวงหาความ
ช่วยเหลือทางวิชาการ” เสียแล้ว ปัจจุบันดูเหมือน
ว่าชุมชน ภายนอกจะต้องมาหามหาวิทยาลัยเอง
เมื่อต้องการความช่วยเหลือ แทนที่มหาวิทยาลัย
จะออกไปสู่ชุมชน จะมีอยู่บ้างก็เป็นเพียงขบวน
การงานค่ายอาสาพัฒนาของนิสิตนักศึกษา ซึ่งก็
เป็นเพียงการสนองความต้องการในปัจจุบัน ที่จะ
ส่งผลดาวในอนาคตนั้นหาไม่ ดังนั้น ในหลาย
กรณีมหาวิทยาลัยออกจะเป็นศัตรูต่อความก้าวหน้า
มากกว่าเป็นมิตรเสียด้วยซ้ำไป เช่นในกรณีที่จะออก
ไปแนะนำชาวบ้านให้ทำโน่นปลูกนี่ ทั้งๆที่สภาพ
แวดล้อมไม่อำนวยให้ เป็นต้น ที่ว่าอาจารย์
มหาวิทยาลัยเป็นอาชีพที่ได้รับการยกย่องสูงก็ไม่
จริงอีก เพราะข้อเท็จจริงมีอยู่ว่าอาจารย์หนุ่มที่

มีความรู้ดี ๆ นั้น ทั้งมหาวิทยาลัยออกไปหางาน
เอกชนทำมากต่อมากแล้ว เพราะถ้าได้รับการ
ยกย่องนับถือจริงแล้ว คงไม่ “มองมหาวิทยาลัย
ด้วยความสันทัด” เป็นแน่นอน ผู้เขียนสนับ
สนุนให้อาจารย์หนุ่มออกไปทำงานเอกชน เพราะ
เมื่อฝ่ายเอกชนเจริญแล้ว ก็อาจจะบังคับให้มีการ
ปรับปรุงฝ่ายรัฐบาลได้ตอกกระมัง ผู้ที่อยากเป็น
อาจารย์กันนั้น ส่วนใหญ่หาใช่เพราะอยากมี
เกียรติหรือการยกย่องไม่ แต่เพราะต้องการจะเอา
เวลาราชการไปทำประโยชน์ส่วนตัว ด้วยการอ้าง
ว่าเงินเดือนไม่พอใช้ เพราะส่วนมากแล้วอาจารย์
แต่ละท่านสอนกันวันละ ๒-๓ ชั่วโมงเท่านั้น
ดังนั้น ที่กล่าวว่าอาจารย์ทำงานให้มหาวิทยาลัย
เพียง “ร้อยละห้าสิบ” ของความสามารถที่มีอยู่จึง
ฟังไม่ขึ้นเช่นเดียวกัน และเมื่อสภาพข้อเท็จจริง
มีอยู่เช่นนี้ การรับอาจารย์ในลักษณะที่อาจารย์
อิสระกล่าวว่า “...ไม่เหมาะสม มีคุณสมบัติ
ไม่ครบถ้วน.... หลุดเข้ามาเพราะระบบพวกห้อง
เส้นสายหรืออิทธิพลทางการเมือง” จึงมีอยู่คาช
ดินในทุกมหาวิทยาลัย

ผู้เขียนเห็นว่า นอกจากการรับคนเข้ามา
เป็นอาจารย์ โดยไม่มีความเหมาะสมที่จะเป็น
อาจารย์ดังกล่าวมาแล้ว ในมหาวิทยาลัยหลาย
แห่งยังถือเอาปริญญาสูง ๆ เป็นเกณฑ์ ในการคัด
เลือกอาจารย์ โดยหาได้คำนึงถึงว่าเมื่อรับเข้ามา
แล้วจะสอนได้หรือไม่ การเรียนการสอนจึงมี

ตลอดเทอม นิสิตนักศึกษาที่หวังพึ่งอาจารย์ถ่ายเดียว ย่อมจะไม่ได้เรียนรู้อะไรเลย เพราะฉะนั้น ผู้เขียนคิดว่าในการเลือกอาจารย์นั้น ควรให้คณะที่มีอำนาจคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมที่สุด แล้วจึงเสนอชื่อให้อธิการบดีเสนอแต่งตั้งเป็นทางการต่อไป และการที่จะทำได้เช่นนี้ ตัวอธิการบดีจะต้องเข้มแข็ง ฐานะของตนดี การเลือกคณะศึกษาศาสตร์คนใหม่ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยให้อาจารย์ในคณะไหนของตัวเองนั้น นับว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดี เพราะย่อมแน่ใจได้ว่า จะต้องได้บุคคลที่เหมาะสม และการปฏิบัติงานคงจะดำเนินไปด้วยดี โดยได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ทุกคน

ปัญหาที่สาม ที่เกี่ยวกับหน้าที่ของมหาวิทยาลัยสามประการคือ การสอน การวิจัย และการให้บริการแก่ชุมชนนั้น ผู้เขียนไม่อยากจะกล่าวถึงด้วยมีผู้เขียนไว้มากแล้ว และการที่ได้มีมติว่า จะให้มหาวิทยาลัยมีอิสระในทางวิชาการ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวนั้น ก็ยังมองไม่เห็นว่าจะเป็นอย่างจริงได้อย่างไร ตราบโคที่มหาวิทยาลัยยังอยู่ใน “กำกับริฐบาล”

ปัญหาที่สี่ ที่ผู้เขียนคิดใจมากที่สุดก็คือที่อาจารย์อิสระกล่าวว่า “ทำอย่างไรในนิสิต (จึง) จะต้องรับรู้และยอมรับการพัฒนามหาวิทยาลัย” ซึ่งอาจารย์อิสระคงจะนึกหวังให้นิสิตนักศึกษาได้มีบทบาทในการพัฒนาวิทยาลัยมากขึ้น โดย

ลืมไปว่าแม้แต่อาจารย์เองก็หาสามารถทำให้ฝ่ายบริหารเริ่มปรับปรุงมหาวิทยาลัยได้สำเร็จไม่ ทั้ง ๆ ที่มีความฝัน “อันบรรเจิดจ้า” แล้วจะไปหวังอะไรจากนิสิตนักศึกษาเล่า แม้พวกเขาจะเป็นผู้รับบริการโดยตรงก็ตาม เพราะประการแรก พวกเขาถูกสอนให้ว่านอนสอนง่าย ไม่ชอบให้โต้แย้ง ประการที่สอง ถ้าพวกเขากระทำลงไป แม้จะด้วยเจตนาดีก็ตาม ก็จะต้องถูกกล่าวหาว่าไม่ใช่หน้าที่ หน้าที่มีเพียงแต่เรียนเท่านั้น ประการที่สาม การรวมกลุ่มของนิสิตนักศึกษาไม่มีลักษณะเหนียวแน่นพอที่จะเกิดพลังให้มีการเปลี่ยนแปลง เพราะโดยทั่วไปนั้น การรวมกลุ่มของนักศึกษาจะเหนียวแน่น ก็ต่อเมื่อพวกเขาได้รับกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเท่า ๆ กัน เช่นกรณีทุจริตที่จุฬาฯ นอกจากนั้น ถ้านักศึกษาทำอะไรรุนแรงไปเช่นลงมติขับไล่อาจารย์ หรือประท้วงไม่ยอมเข้าเรียนเป็นต้น ผู้ใหญ่ก็จะกล่าวหาพวกเขาว่า ประพฤติคนไม่เหมาะสม เอาแบบอย่างต่างประเทศ เขาให้มาเรียนมิใช่ให้มาบริหารมหาวิทยาลัย เมื่อทัศนคติต่อนักศึกษาของผู้ใหญ่มีอยู่เช่นนี้แล้ว วิธีที่จะทำให้เกิดการพัฒนาวิทยาลัย จึงอยู่ที่การร่วมพลังระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา แต่คงเป็นไปได้ยาก เพราะความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษานั้นไม่อยู่ในสภาพที่พอกกล่าวได้ว่าจะรวมกันได้ เพราะฝ่ายอาจารย์มี “กะแนน” ที่จะเล่นงานนักศึกษาได้ และนักศึกษาไทยนั้นส่วนใหญ่ก็เป็นทีที่ทราบ

กันอยู่แล้วว่าเรียนเพื่อให้อบได้ จึงกลัวคะแนน
มากดังนั้น ที่จะหวังให้นักศึกษาใช้บทบาทของ
เขาผลักดันให้มีการพัฒนามหาวิทยาลัย จึงไม่มี
ทางเป็นไปได้ ถ้าอาจารย์อิสระมิได้หมายถึงสิ่งที่
ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้ว คำว่า “ รั้ว ” และ
“ ยอมรับการพัฒนามหาวิทยาลัย ” คงจะหมายถึง
ถึงว่าอาจารย์อิสระอยากให้นักศึกษามีพฤติกรรม
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่นระบบซีเนียร์ ประ
เพณีบ้านต่าง ๆ ที่พวกเขาจัดขึ้น ซึ่งไม่มีลักษ
ณะที่เรียกว่ากระตุ้นเตือนให้เกิดปัญหาเลย เป็น
ต้น ซึ่งในทัศนะของอาจารย์เห็นว่าไม่เข้าท่าเลย
แต่อย่าลืมว่านักศึกษาเป็นผลมาจากระบบเก่า ค่า
นิยมทางสังคมเก่า ซึ่งอาจารย์ย่อมจะมีส่วนทำ
ให้เขาเป็นเช่นนั้นด้วย จะโทษแต่พวกเขาหา
ได้ไม่ ดังนั้น ผู้รับผิดชอบมหาวิทยาลัยคือฝ่าย
บริหารและอาจารย์ จะต้องแสดงบทบาทให้ปรา
กฏเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษา ด้วยการริเริ่มให้
มีการพัฒนามหาวิทยาลัย ผู้เขียนเชื่อว่านักศึกษา

พร้อมที่รั้วและยอมรับบทบาทของเขอย่างเต็มที่
ในปัจจุบันนี้ ก็มีนักศึกษาจำนวนหนึ่งที่พยายาม
จะเป็นตัวของตนเอง แม้จะมีจำนวนน้อยแต่ค่อย
ไปอาจเป็นแบบอย่างของนักศึกษาอื่นได้กระมัง

โดยสรุปแล้ว ผู้เขียนยังมองไม่เห็นว่าจะมี
การพัฒนามหาวิทยาลัยอย่างจริงจังในอนาคตอัน
ใกล้นี้ เพราะที่จะหวังให้ฝ่ายบริหารริเริ่มนั้น
เป็นอันหวังไม่ได้ หรือแม้แต่จะยอมรับฟังความ
คิดเห็นของอาจารย์หนุ่มสาวก็เต็มที่แล้ว ดังนั้น
ผู้เขียนจึงคิดว่าตามสภาพการณ์ปัจจุบัน ทั้งคน
แก่และคนหนุ่ม ควรจะได้ประสานกันทั้งในด้าน
ความคิดเห็นนโยบาย และหลักการในการ
พัฒนา ช่วยกันคิดช่วยกันทำ เพื่อแก้ไขปัญหาที่
กำลังเผชิญหน้าอยู่ เพื่อผลักดันให้มหาวิทยาลัย
สามารถทำหน้าที่ทั้งสามประการคือ การสอน
การวิจัย และการให้บริการแก่ชุมชนคนได้อย่าง
เต็มที่ หรือว่าจะปล่อยให้เป็นไปตามสภาพการณ์
ปัจจุบันนี้ตลอดไป ๑

อุดมการณ์กับความเป็นจริงในการเมืองไทย

โตโลนา มิลลาร์

ได้อ่าน “ อุดมการณ์กับความเป็นจริงใน
การเมืองไทย ” ของ คุณชโยนนัดจ์ สมุทวณิช ใน
สังคมศาสตร์ปริทัศน์ มิถุนายน - สิงหาคม
๒๕๑๓ แล้ว ก็อยากจะแสดงปฏิกริยามาบ้าง

คุณชโยนนัดจ์ชี้แจงว่า มีช่องว่างระหว่าง
อุดมการณ์และการปฏิบัติของประชาธิปไตยใน
ประเทศไทย และบอกว่า อยากเห็นประเทศไทย
มีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ก่อนที่จะพิจารณา

เรื่องประชาธิปไตย คุณช้อยอนันต์ควรให้นิยาม ความหมายของคำประชาธิปไตยตามความเข้าใจ ของตัวเองเสียก่อน เพราะเวลานี้รัฐบาลเกือบทุก ประเทศในโลกทั้งฝ่ายตะวันตก ฝ่ายคอมมิวนิสต์ และ “โลกที่สาม” ล้วนอ้างว่าประเทศของตน ปกครองตามระบอบประชาธิปไตย นี่แสดงว่า ประชาธิปไตยที่ใช้กันอยู่นั้นต้องมีความหมาย ต่างๆ กัน เช่น ประชาธิปไตยแบบสหรัฐ ฯ หมายถึงการปกครองที่พลเมืองมีสิทธิควบคุมรัฐบาลโดย ผ่านสถาบันการเมืองและอื่น ๆ เช่นนิติมหาชน และสื่อมวลชนที่ไม่ต้องผ่านการกลั่นกรองของรัฐ บาลเป็นต้นไป ประชาธิปไตยแบบคอมมิวนิสต์ หมายถึงการปกครองที่พลเมืองต้องเข้าร่วมและทำ ตามที่ผู้นำจะเห็นสมควร ประชาธิปไตยแบบไทย ตามความหมายของรัฐบาลในอดีตหมายถึงการ ปกครองโดยมีผู้นำดูแลสวัสดิการ ของประชาชน คุณช้อยอนันต์เขียนทำนองจะเลือกประชาธิปไตย แบบสหรัฐ ฯ แต่คำอธิบายที่ให้มาไม่ชัดเจน ทำให้ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าคุณช้อยอนันต์เข้าใจเรื่องนี้ ชัดเจนหรือเปล่า จึงไม่ทราบว่าประชาธิปไตยใน ความหมายของคุณช้อยอนันต์นั้นหมายถึงอะไรแน่

การที่ประเทศไทยจะเปลี่ยนแบบประชาธิปไตย ที่กำลังใช้อยู่มาเป็นประชาธิปไตยตามความ หมายของประเทศตะวันตกในอนาคตอันใกล้ นั้น จะเป็นไปได้หรือไม่ เพราะในการปกครองระ

บอบประชาธิปไตยแบบนี้ ประชาชนต้องเข้า ร่วมและมีบทบาทสำคัญในการเมือง คุณช้อย อนันต์เอง ก็ยอมรับว่าประชาชนจำนวนมากไม่ สนใจในเรื่องการเมืองและไม่ชอบฟังรัฐบาลให้ ช่วยแก้ไขปัญหาของตนเพราะมักจะคิดว่าเหตุ การณ์เกิดขึ้นจากกรรมเก่าของส่วนบุคคล แต่ใน ขณะเดียวกันคุณช้อยอนันต์ก็ยังอุทิศสำหวั่งว่า

“ความสำนึกทางการเมืองของประชาชนจำ นวนมากจะต้องเกิดขึ้นในท้ายที่สุด ความสำนึก ทางการเมืองนี้ย่อมเป็นพลังจูงใจให้ประชาชน จำนวนนั้นเข้ามามีส่วนร่วมในวงการเมืองโดยไม่ ปลดปล่อยให้คนกลุ่มเดียวมีอำนาจ หรือตัดสิ้นใจแทน พวกเขาได้ทุกกรณี และกระทำการเช่นนั้นติดต่อกันไปโดยปราศจากการทัดทาน การเข้ามามี ส่วนร่วมในวงการเมืองของประชาชนจะเกิดขึ้น และแพร่หลายไปทั่วทุกท้องถิ่นในเมื่อมีสถาบัน ทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชน ฯลฯ คอยทำหน้าที่ให้การ ศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชนอยู่ ภาวะการณ์ ที่พึงปรารถนานี้ย่อมเกิดขึ้นได้ในระยะเวลาอัน รวดเร็วถ้ารัฐบาลไม่พยายามกีดกันขัดขวางการ เปลี่ยนแปลงที่สำคัญเช่นว่านี้”^๑

คุณช้อยอนันต์เน้นความสำคัญของสถาบันทาง การเมืองเช่นการเลือกตั้ง พรรคการเมือง กลุ่ม ผลประโยชน์ ฯลฯ และชี้ว่ารัฐบาลไม่กีดกัน

๑. สังคมศาสตร์ปริทัศน์ มิถุนายน – สิงหาคม ๒๕๑๓ หน้า ๔๘ – ๕๐

ขีดขวางสถาบันเหล่านี้แล้ว ประชาชนจะเข้าร่วมในการเมืองซึ่งคุณชยอนันต์เข้าใจว่าจะเป็นผลให้เกิดประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แต่ข้าพเจ้าว่าสถาบันทางการเมืองอย่างเดียวไม่พอ ต้องมีระบอบสังคม ระบอบเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมสนับสนุนด้วย เราเห็นแล้วว่าประเทศที่มีแต่สถาบันดังผู้เขียนว่า แต่ยังไม่มีการประชาธิปไตยอย่างแท้จริงก็มี โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่พัฒนาดังตัวอย่างที่เคยเห็นมาแล้วในประเทศไทย และประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งบางที่มีผู้ควบคุมผู้มาลงคะแนนเลือกตั้ง หรือบางที่ซื้อคะแนนได้ หรือมีผู้แทนราษฎรที่คิดถึงผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าของราษฎร จึงเกิดคอร์รัปชันมาก

เกือบทุกประเทศใน “โลกที่สาม” เคยทดลองใช้สถาบันการเมืองดังกล่าวมาแล้วไม่มากนัก แต่ผลที่ได้ผิดความคาดหมาย จึงเปลี่ยนมาใช้วิธีการปกครองอย่างอื่น โดยเฉพาะการปกครองที่มีพรรคการเมืองพรรคเดียวหรือการปกครองที่มีทหารเป็นผู้นำ

นักรัฐศาสตร์คนหนึ่งให้คำชี้แจงว่า ก่อนที่จะมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงได้จะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ มีพลเมืองส่วนใหญ่อ่านออกเขียนได้และมีมาตรฐานการครองชีพค่อนข้างสูง มีชนชั้นกลางที่มีฐานะมั่นคงและมีความคิดเห็นที่ไม่รุนแรงเป็นจำนวนมากไม่น้อย มี

ประชาชนที่สำนึกถึงและตื่นตัวในความเสมอภาคทางสังคม มีขันติธรรมอยู่ในใจทั่วทุกคน และทุกคนพึ่งตัวเองได้^๒

เท่าที่เราเห็นได้ ประเทศไทยในขณะนี้ยังไม่อยู่ในลักษณะดังกล่าวที่จะมีประชาธิปไตย การศึกษาในประเทศไทยดีขึ้นจริง แต่ประชาชนในชนบทจำนวนมากยังไม่มีการศึกษานานพอที่จะอ่านออกเขียนได้ มาตรฐานการครองชีพสำหรับคนส่วนมากยังอยู่ข้างต่ำ ชนชั้นกลางยังมีจำนวนน้อย มีหน้าชาวยังเป็นกลุ่มหลายชาติหลายภาษาเสียอีก คนส่วนมากไม่อ่านหนังสือยังไม่สำนึกถึงและตื่นตัวในเรื่องความเสมอภาคทางสังคม ในด้านการเมืองของเรายังไม่เห็นขันติธรรมต่อฝ่ายค้าน คนไทยในอดีตไม่ชอบฟังรัฐบาลเพราะไม่คิดว่ารัฐบาลจะเปลี่ยนชีวิตให้ได้ จึงชอบพึ่งตัวเองมากกว่า แต่เวลานี้ประชาชนเชื่อถือในรัฐบาลขึ้นบ้างแล้ว จึงหวังฟังรัฐบาลจนรัฐบาลบ่น เช่นเมื่อรัฐบาลพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นตัวอย่างบ้างแล้วก็คิดว่าท้องถิ่นอื่น ๆ น่าจะช่วยพัฒนาตนเองบ้าง แต่ปรากฏว่าบางท้องถิ่นไม่เอาใจใส่ กลับบงอมือรอท่ารอว่าเมื่อไรรัฐบาลจะมาช่วยพัฒนาให้บ้าง

ประเทศที่ไม่อยู่ในลักษณะดังกล่าวนี้จะไม่สนับสนุนสถาบันของการเมือง มีที่ยกเว้นบ้างแต่หายาก เท่าที่เห็นก็มีแต่อินเดีย ถ้าไม่มี

๒. Rupert Emerson, “The Erosion of Democracy in the New States” in *From Empire To Nation: The Rise to Self-Awareness of the Asian and African Peoples*, Cambridge: Harvard University Press 1960

ประชาธิปไตยทางสังคมและทางเศรษฐกิจ จะมีประชาธิปไตยทางการเมืองอย่างแท้จริงอย่างไรได้ คุณสถานการณ์ในสหรัฐทั่วทั้งภาคใต้ในสมัยก่อน หรือในบางท้องถิ่นทางภาคใต้ในสมัยนี้ ถึงแม้ว่าคนผิวดำจะได้สิทธิทางการเมืองแล้วแต่ก็ยังไม่กล้าใช้เพราะคนผิวขาวที่มีอำนาจทางสังคมและเศรษฐกิจใช้อำนาจทางอ้อมกีดกันไว้

เสถียรภาพเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ถูกพูดมาแล้วมาก เพราะถ้ามีแต่สถาบันทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยโดยไม่มีประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจและสังคม การปกครองนี้ย่อมขาดเสถียรภาพทางการเมือง แต่คุณชัชชอนันต์ก็ยังเห็นว่าสถาบันทางการเมืองเป็นเอกปัจจัยที่ทำให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองขึ้น ดังที่คุณชัชชอนันต์เขียนว่า

“เสถียรภาพทางการเมืองที่แท้จริงย่อมหมายถึงสภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้นอย่างสงบตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนรัฐบาลอันเนื่องมาจากผลของการเลือกตั้งที่มีเป็นประจำ ตามกำหนดเวลาอันระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ เสถียรภาพทางการเมืองมิได้หมายความว่าความที่รัฐบาลหนึ่ง ๆ สามารถกุมอำนาจการปกครองไว้ได้”^๑

สถาบันการเมืองของระบอบประชาธิปไตยไม่ได้เป็นเครื่องประกันเสถียรภาพอย่างที่คุณชัชชอนันต์เข้าใจ เพราะประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะ

ประเทศด้อยพัฒนาที่มีสถาบันการเมืองของระบอบประชาธิปไตยก็ยังมีชนกลุ่มใหญ่ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันมากในเรื่องระบอบปกครองนโยบายของรัฐบาล การให้ตำแหน่ง ผลประโยชน์ หรือเกียรติยศในรัฐบาลและสังคม ความไม่ลงรอยกันระหว่างคนในคณะรัฐบาลเองและระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน รวมทั้งความผิดของรัฐบาลจึงปรากฏตัวขึ้นอย่างชัดเจน โดยเหตุที่ความสามัคคีของประเทศเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดสำหรับประเทศ ประเทศด้อยพัฒนาที่เคยทดลองกับสถาบันการเมืองของระบอบประชาธิปไตยมาแล้วส่วนมากจึงพบกับความล้มเหลวจนถึงต้องเปลี่ยนการปกครองอีกเพราะขาดความสามัคคีและเสถียรภาพ มาเลเซียเป็นตัวอย่างอันดีในเรื่องนี้ มาเลเซียมีสถาบันการเมืองระบอบประชาธิปไตยแต่ไม่มีเสถียรภาพเพราะคนมลายูและคนจีนแข่งขันที่จะมีอิทธิพลในทางการเมืองและเศรษฐกิจ ถ้าหันมาดูประเทศฝรั่งเศสจะเห็นว่าประเทศฝรั่งเศสมีสถาบันการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมานานแล้ว แต่ก็ยังขาดเสถียรภาพอยู่เพราะประชาชนไม่ลงรอยกันในเรื่องระบอบการปกครองและไม่มีประชาธิปไตยทางสังคมและเศรษฐกิจพอ

ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าการปกครองที่มีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือการปกครองที่มี

๑. สังคมศาสตร์ปริทัศน์ มิถุนายน – สิงหาคม ๒๕๑๓ หน้า ๔๕

ประชาธิปไตยทางการเมือง ทางสังคม และทางเศรษฐกิจ และจะมีได้ถ้าสังคมนั้น ๆ มีความคิดเห็นร่วมกันในคุณค่า โครงสร้าง และวิถีของการปกครองและจุดหมายของการปกครอง แต่ประเทศที่มีแต่สถาบันการเมืองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างเดียวอาจจะต้องเผชิญกับความไม่ลงรอยกันจนเสียดียรภาพและในที่สุดถึงเสียประชาธิปไตยที่มีอยู่แล้วด้วย เช่น ประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซียเป็นตัวอย่าง

ประเทศด้อยพัฒนาทั่วไปเชื่อว่าปัญหาเรื่องความสามัคคีและเสียดียรภาพของประเทศและการพัฒนาทางเศรษฐกิจสำคัญกว่าเรื่องอื่น ๆ จึงยอมรับการปกครองไม่ว่าระบอบไหน แม้กระทั่งการ

ปกครองแบบใช้อำนาจหรือแบบคอมมิวนิสต์ ถ้าระบอบนั้นจะสามารถผูกสามัคคีและพัฒนาประเทศได้เร็วตามต้องการ ด้วยเหตุนี้หลายประเทศที่อยากมีประชาธิปไตย แต่ต้องยับยั้งไว้จนกว่าจะตีปัญหาเหล่านี้แตก

ข้าพเจ้าเชื่อถือในประชาธิปไตยมากและต้องการเห็นประเทศไทยมีประชาธิปไตยจริง ๆ แต่ที่จะมีประชาธิปไตยจริง ๆ ได้ตามความเข้าใจของข้าพเจ้า ประเทศไทยจะต้องเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขสถาบันการเมือง ระบอบสังคม ระบอบเศรษฐกิจ วิธีการของการศึกษา วิธีการเก็บภาษี ฯลฯ ให้เป็นประชาธิปไตยด้วย ผู้ที่ร่ำร้องว่าอยากเปลี่ยนแปลงสถาบันการเมืองพร้อมที่จะเปลี่ยนสถาบันเหล่านี้หรือยัง ☺

หนังสือออกใหม่ของสำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

จัดพิมพ์

ประวัติศาสตร์อีสาน เล่ม ๒

โดย เดิม วิภาตพงษ์นิจ

ประวัติศาสตร์อีสาน เล่ม ๒ เป็นเล่มต่อจากเล่ม ๑ ที่สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์ฯ จัดพิมพ์ภายในเล่มเล่าถึงการปกครองระบบเทศบาลในหัวเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การจัดการศึกษา การคมนาคม การศาสนา สาเหตุและการปราบขบถผีป่าผีบุญ การเสียดินแดนให้ฝรั่งเศส และภาคผนวกเกี่ยวกับตำแหน่งขุนนางเขมร ฯลฯ จัดพิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์อย่างดี รูปประกอบกระดาษอาร์ตและแผนที่พิมพ์สอดสี หนามากกว่า ๓๐๐ หน้า

ออกจำหน่ายแล้ว

ราคา ๔๔ บาท

จดหมายถึงบรรณาธิการ

โต้ปฏิกริยา บัญหา “เค้าโครงการเศรษฐกิจ”

อ่านบทความของคุณช้อยันต์ สุมทวนิช เรื่อง “ปฏิกริยา บัญหาสำคัญของเค้าโครงการเศรษฐกิจ ของ นายปรีดี พนมยงค์ (“สังคมนศาสตร์ปรีดี” เดือนกันยายน - พฤศจิกายน ๒๕๑๓) รู้สึกเหมือนกับอ่าน Non-Communist Manifesto ที่มีคนเขียนมา มากต่อมากแล้ว ไม่เห็นจะมีอะไร นอกจากว่าคนที่ไม่เห็นด้วยกับนายปรีดี มิใช่มีแค่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ พระองค์เดียว (คุณช้อยันต์ ย้ำว่า คุณปรีชา อารยะพูดว่า มีพระองค์เดียว) ถ้าคนไม่เห็นด้วยกับนายปรีดีมีเพียง ในหลวงรัชกาลที่ ๗ พระองค์เดียว จะเป็นไปได้หรือที่การเมืองไทยและชะตาของนายปรีดีจะเป็นไปอย่างที่มันเป็นไปแล้วนี้

น่าประหลาดที่คุณช้อยันต์หลงคิดไปได้ว่า คณะราษฎรซึ่งคุณช้อยันต์เรียกว่าพวก “ระบบใหม่” เป็นพวกที่มีได้เป็นหรือชวนชายที่จะเป็น “เจ้าของสมบัติ” และเป็นพวกที่มีผลได้ทางเศรษฐกิจ - สังคมคนละชนิดแตกต่างจากพวก “ระบบเก่า” ที่มีอยู่ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ก็อะไรเล่าที่ทำให้ที่ประชุมกรรมการเค้าโครงการฯ “ตกลงว่าหากรัฐบาลไม่เห็นด้วยกับ เค้าโครงการเศรษฐกิจ (และ) ถ้านายปรีดียังไม่ยอมเปลี่ยนหลักการบางอย่างและคงเว้นไม่ปฏิบัติบางอย่างแล้ว ก็ให้ประกาศในนามของ (นายปรีดี) เอง”

น่าประหลาดที่คุณช้อยันต์หลงคิดไปได้ว่าพวกที่ “กินเล่นอยู่บนหัวราษฎร” นั้นไม่มีอยู่ในคณะราษฎร และคณะราษฎรมีแต่คน “ผู้มีความใฝ่ใจในการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่เห็นแก่ความสุขของราษฎรที่แท้จริง” คุณช้อยันต์คงคิดว่าบุคคลในคณะราษฎรฯ นับตั้งแต่พระยามโนฯ ไปจนถึงจอมพลแปลก ตลอดไปจนถึงนายควงเป็นคนที่ว่านี้ทั้งนั้นละสิ

ฝ่ายนายปรีดีนั้น ใครจะพูดไม่ได้ว่าแกไม่ไว้หน้าเป็น “นักฝัน” ด้วงจาง ที่มีได้มีแม่แค่ชาวไร่ซึ่งแกเขียนโครงการ “ช่วย” เป็นฝ่ายสนับสนุน เพราะมีฉะนั้น ชาวนาไทยคงได้ลุกฮือขึ้นเรียกร้องให้ “นายปรีดี” กลับบ้านกลับมาแล้วไม่มีปัญหา

เป็นที่เห็นได้ชัดว่า คณะราษฎรที่จัดส่งนายปรีดีไปอยู่ต่างประเทศชั่วคราวโดยให้ค่าตอบแทนมีละพันปอนด์นั้นมีอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจ และการเมืองคนละอย่างกับนายปรีดีแน่ แต่ใครจะมองไม่เห็นบ้างว่า ทั้งคณะราษฎรและนายปรีดีต่างก็อ้างว่า เป็นผู้หวังดีและเป็นตัวแทนของประชาชนพอ ๆ กัน คุณช้อยันต์เองก็พูดอยู่หยก ๆ ว่า “นายปรีดี ต้องการช่วยเหลือราษฎรไม่ให้ราษฎรอดอยาก โดยเชื่อว่าแนวความคิดตามเค้าโครงการฯ ของตนจะนำประชาชนไปสู่ยุคพระศรีอารย์ และบุคคลอื่นก็ต้องการทำเช่นนั้นเหมือนกัน แต่อาจมีวิธีการที่ต่างกับนายปรีดี” นอกจากนั้นใครจะมองไม่เห็นด้วยว่า ทั้งนายปรีดีและคณะราษฎร ไม่ได้ต่างกันเลยถ้าจะดูกันในเรื่องที่ว่า

บรรณาธิการอินทร์มีจดหมายจากท่านผู้อ่านเสมอ และจะนำตีพิมพ์ถ้าเห็นว่า มีสาระ ในกรณีที่เจ้าของแสดงความจำนงให้ลงพิมพ์ ก็จะไม่ลงพิมพ์ ถ้าที่ ประสงค์จะให้นามปกเกล้าต้องแจ้งนามจริงให้บรรณาธิการทราบทุกครั้งไป บรรณาธิการสัญญาว่าจะไม่เปิดเผยนามจริงของท่านให้คนอื่นทราบเป็นอันขาด จดหมายที่ใช้นามแฝงโดยไม่บอกนามจริง จะไม่ได้รับการพิจารณาต่ออ้างใด ทั้งนี้บรรณาธิการต้องขออนุญาตคัดลอกข้อความลงบ้าง เพื่อส่งวชนน้ากระดาษ

ต่างก็ “กินและเล่น (การเมือง) อยู่บนหัวราษฎร” เช่นเดียวกับพวก “รุ่นหลัง” คณะราษฎร อีกเขอะ เขะ

ผมไม่เอาด้วยหรอกที่จะ “อิมพลีเมนต์” แบบ นายปรีดีเพราะกลัวจะไม่มีประเทศอยู่ แต่คุณเขี่ย อนันต์จะกรุณา “อิมพลีเมนต์” อย่างไรไม่ทราบ เกี่ยวกับ “การปฏิรูปที่ดิน” ที่คุณเขี่ยอนันต์อ้างว่า end ตรงกันกับนายปรีดี แต่ means ไม่ตรงนะครับ

บุญสนอง บุญโยทยาน
East-West Centre, Honolulu

เชอเบ็ต ฟิลลิปส์

จาก สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับคนหนุ่มที่บอกไว้ว่า ฉบับหน้าจะมี จดหมายจากเบร์กลีย์ โดยเชอเบ็ต ฟิลลิปส์ นั้นทำให้เกิดถึงจดหมายของนายคนหนึ่งที่เขียน มาถึงคนไทยโดยผ่านทาง ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช และได้ลงพิมพ์ใน สยามรัฐ ราววัน ในราว ๆ เดือน พฤษภาคมหรือมิถุนายน ๒๕๑๓ ในคอลัมน์ “ปัญหา ประจำวัน” ไม่ทราบว่า บ.ก. ได้อ่านแล้วหรือไม่ ถ้าได้เคยอ่านแล้วผมก็จะไม่บอกอะไรอีก เพียงแต่ ใคร่เสนอความคิดเห็นว่า ใน สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับหน้าถ้าจะมีจดหมายของ เชอเบ็ต ฟิลลิปส์ ซึ่งมี เนื้อหาของจดหมาย ต่างกับจดหมายฉบับที่เขียนถึง ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เมื่อครั้งก่อนแล้ว ผมอยาก จะให้ บ.ก. นำจดหมาย ที่เขียนถึง ม.ร.ว. คึกฤทธิ์

ปราโมช มาลงไว้ด้วย โดยคิดว่าพอจะขอได้จาก น.ส.พ. สยามรัฐ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่าน สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ได้ทราบทัศนคติและความตั้งใจเดิมของ นายฟิลลิปส์ที่มีต่อประเทศไทย และถ้าหากว่าสังคมศาสตร์ปริทัศน์ จะใจกว้างพอที่จะนำคำตอบจดหมายของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ตอบจดหมายนายฟิลลิปส์ ฉบับนั้น และข้อเท็จจริงบางอย่างเกี่ยวกับการทำงานวิจัยและเบื้องหลังของนายฟิลลิปส์ผู้นี้มาลงควบคู่กันไปด้วย เพื่อจะให้ผู้อ่านตัดสินใจก่อนที่จะเชื่อนายฟิลลิปส์ผู้นี้ ข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ผมคิดว่า จะทำให้เรา ได้ทราบข้อเท็จจริงที่กระจ่างแจ้งพอสมควรเกี่ยวกับ นายฟิลลิปส์ผู้นี้ และจดหมายของเขา

สุภาพ พัสอ่อง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เริ่มแรกที่จะเอา จดหมายจากเบร์กลีย์ ของ เชอเบ็ต ฟิลลิปส์ ลงใน สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับนี้ นั้นเป็นสำเนาจดหมายส่วนตัวของ เชอเบ็ต ฟิลลิปส์ ตอบจดหมายของ ดร. เกษม ศิริสัมพันธ์ ที่เคย เขียนไปลงในคอลัมน์ “ปัญหาประจำวัน” ในหนังสือ พิมพ์สยามรัฐ โดยคิดว่าจะทำตามที่คุณแนะนำมา บรรณาธิการได้ติดต่อเรื่องนี้ ขอให้ ดร. เกษม ตอบ จดหมาย ของ เชอเบ็ต ฟิลลิปส์ ด้วย เพื่อจะได้เป็น ธรรมชาติกันภายหลัง เมื่อไม่ได้รีบตอบ เราจึงไม่สามารถเอาจดหมายของนายเชอเบ็ต ฟิลลิปส์ ลงได้ ตามมารยาท เพราะไม่ได้เป็นจดหมายเบ็ดเสร็จที่เขียน

ถึงบรรณาธิการโดยตรง แต่ในเล่มนี้ เราได้แปลคำถาม-ตอบเกี่ยวกับงานวิจัยในประเทศไทยของนักศึกษามัธยม และ นายเชอเบ็ค ฟิลลิปส์ ใน *The Student Mobilizer* มาลงแทน เพราะข้อไขว้ไขว้ใจความก็ใกล้เคียงกัน ในโอกาสต่อไป ถ้าหากเชอเบ็ค ฟิลลิปส์ หรือผู้ใดจะมีปฏิกริยาเกี่ยวกับงานวิจัยนี้โดย ย่อมเขียนส่งมาถึงบรรณาธิการโดยตรงได้ โดยไม่เกี่ยวข้องเป็นส่วนตัวกับผู้ใช้เฉพาะ เรายินดีจะพิจารณาข้อเขียนนั้น และถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ก็ควรมีฉบับภาษาไทยมาด้วย เพื่อจะได้ไม่แปลกลาดเกลื่อน

บ.ก.

การค้ำกำไรเกินควร

อ่านคำประกาศของบรรณาธิการแล้ว ก็อยากรู้ขึ้นมาว่า ทำไมจึงว่า “ศัตรูของกฎหมายและศีลธรรมของมวลชนก็คือผู้ค้ำกำไรและผู้แสวงหาผลประโยชน์จากความทุกข์ยากของมนุษย์ทุกรูปทุกนาม” ไม่ทราบว่าทำไมบรรณาธิการจึงเห็นว่าศัตรูของกฎหมายและศีลธรรมจึงกลายเป็นผู้ค้ำกำไร เพราะการค้ำกำไรเป็นการคิดค่าตอบแทนอย่างหนึ่ง ในการทำกิจอย่างใด ๆ อาจจะคิดเป็นการทำงาน ความคิด ความเสียหาย ความชำรุดบกพร่องอันอาจจะเกิดขึ้น และคุณค่าของเวลาที่เสียไป ถ้าการค้ำกำไรเป็นสิ่งที่กฎหมายห้าม เพราะไม่ได้ในทางศีลธรรม โลกทั้งโลกคงจะปั่นป่วน การทำงานส่วนตัวเพื่อคิดค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ที่ทำมีจิตใจทำงานอย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ ย่อมนำมาซึ่งความเจริญทางด้านเศรษฐกิจส่วนรวม แม้ว่าจะเป็นเกษตรกร เช่นชาวนาก็ย่อมต้องพยายามเพาะปลูก โดยให้ต้นทุนค่าและขายให้ราคาแพง แต่หนทางเกษตรกรไทยไม่สามารถที่จะตั้งราคาได้ตามใจชอบ ทำให้ฐานะเกษตรกรตกอยู่ในระดับต่ำ อันเป็นผลเนื่องจากชาวนาไม่ได้ค้ำกำไรหรือไม่สามารถค้ำกำไรนั่นเอง ชาวนาจึงเป็นผู้ที่พยายามทำดีและไม่ขัดต่อกฎหมาย โดยการไม่ค้ำกำไรเพราะสถานการณ์บังคับ เป็นการทำแต่กรรมดี แม้ฐานะเศรษฐกิจจะต่ำเพียงใดก็ตาม ผมว่าถ้าชาว

นามีความคิดเช่นนี้ การที่จะคิดแก่ฐานะของชาวนาก็คงทำกัน ได้ยาก ต่อให้เทพจตุจากสวรรค์ก็คงแก้ไขกันไม่ได้ หนทางที่จะแก้จึงขึ้นอยู่กับว่าทำอย่างไร จึงจะให้ชาวนาขายข้าวให้ได้ในราคาขาย ที่มีช่วงห่างจากต้นทุนมากที่สุดเพื่อเซียบฐานะชาวนา หนทางเช่นนี้จึงไม่ควรคิดว่า การค้ำกำไรเป็นสิ่งขัดกับศีลธรรม — กฎหมาย เว้นแต่จะคิดกำไรเกินควรจนเกิดความเดือดร้อน จึงให้มันบังคับตามกฎหมายในเรื่องค้ำกำไรเกินควร

สุชีพ แข็งขัน

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ซ้ายใหม่

ผมเพิ่งอ่านบทความเรื่อง “ซ้ายใหม่” ในทัศนะของคนหนุ่ม ของคุณอากร สุนทรະกุล คุณอากรเขียนไว้ตอนหนึ่งว่า “... ในฝรั่งเศสหนักหน่อย มีการเอาก้อนอิฐปาหัวตำรวจบ้าง เอาระเบิดเทคน่าเป็นอาวุธบ้าง ทั้งนักรบก็แล้วแต่ลักษณะอุปนิสัยประจำชาติของตน แต่ก็ไม่นับว่า “ซ้ายใหม่” เป็นที่น่าอันตรายอย่างใดเลย...” ผมรู้สึกว่าคุณอากรจะเข้าใจ “ซ้ายใหม่” มากเกินไป ถ้าหากการละเมิดกฎหมายอาญาอย่างหนึ่งถือว่าไม่เป็นที่อันตราย การละเมิดกรณีอื่น ๆ ก็น่าจะไม่ใช่อันตรายด้วย แต่ข้อสรุปเช่นนี้ถูกต้องแล้วหรือ อีกตอนหนึ่งคุณอากรกล่าวว่า “... หนังสือพิมพ์ฝรั่งเศสไม่รู้จักจะเรียกอะไร ก็ตั้งชื่อว่า “ซ้ายใหม่” เพราะนักศึกษายุโรปส่วนใหญ่ที่ประพฤติดังกล่าว มักจะมีความชอบพอในระบบสังคมนิยมประชาธิปไตย (*Democratic Socialism*) ไม่ใช่ระบอบคอมมิวนิสต์...” ผมไม่มีหลักฐานที่จะกล่าวได้ว่า ใครเป็นคนแรกหรือพวกแรก ๆ ที่ขนานนาม “ซ้ายใหม่” แต่ “ซ้ายใหม่” (*New Left*) ที่ผมรู้จักนั้นเป็นพวกหัวเอียงซ้ายที่ต่อต้านทั้งระบอบประชาธิปไตย ระบอบคอมมิวนิสต์ และระบอบนายทุนประชาธิปไตย (*Democratic Capitalism*) พวกคนเช่นนั้น

ศรัทธาในเรื่องการปฏิวัติ การเดินขบวน การก่อเหตุร้าย และการต่อสู้ตามท้องถนน “ซ้ายใหม่” มิใช่สิ่งซึ่งเพิ่งเกิดขึ้นในศตวรรษนี้ ในหนังสือชุด *Modern Master* เรื่อง *Orwell* นายเรย์มอนด์ วิลเลียมส์ (*Raymond Williams*) อาจารย์วิชาการละคร มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ได้เสนอความเห็นที่ว่า บอร์จ ออร์เวลล์ เป็นผู้บุกเบิกกลุ่มแรก ๆ ของพวกซ้ายใหม่ ซึ่งถ้าจะเป็นจริงเช่นนั้น “ซ้ายใหม่” ก็เกิดขึ้นมาก่อนสี่สิบปีแล้ว

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์

Churchill College, Cambridge U.K.

คำในภาษารัสเซีย

ผมได้อ่าน “สังคมศาสตร์ปริทัศน์” ฉบับที่ ๒ ปีที่ ๘ แล้ว ได้พบคำในเรื่องบทความ “ปัญหาสำคัญของเค้าโครงการเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์” คลาดเคลื่อนอยู่นิดหน่อยจึงอยากเรียนมาให้ทราบ คำนั้นคือ Sovnakhos อยู่ในบรรทัดที่ ๕ ของหน้า ๕๓ เขียนเป็นภาษาไทยก่อนวงเล็บว่า “นาของรัฐ” แต่ในวงเล็บว่า Sovnakhos ซึ่งผมคิดว่าอาจมีการพิมพ์ผิดหรือตรวจรูปผิดก็ได้ คือคำว่า “นาของรัฐ” นั้นในประเทศรัสเซีย เป็นหน่วยงานที่เรียกว่า Sovkhoz (ตามพจนานุกรม *The Learner's Russian - English Dictionary* ให้คำแปลว่า State farm) ส่วนคำว่า Sovnakhos นั้นไม่น่าจะมี ถ้ามีก็คงเป็น Sovnarkhoz คือ มีตัว r หลังตัว a ด้วย ซึ่งผมได้ลองแปลว่า “สภาเศรษฐกิจส่วนท้องถิ่น” (ตามพจนานุกรม *The Learner's Russian - English Dictionary* โดย B.A. Lapidus and S.V. Shevtsova ให้คำแปลว่า Council of National Economy และมีหนังสือเกี่ยวกับรัสเซียบางเล่มแปลคำนี้เป็นภาษาอังกฤษว่า Regional Economic Council) อัน Sovnarkhoz กับ Sovkhoz สองอันนี้มีความหมายและหน้าที่ผิดกันอยู่ เฉพาะ Sovnarkhoz นั้นเป็นองค์การที่ตั้งขึ้นในสมัยนายครุส

เชฟมีอำนาจ เขาตั้งขึ้นเพื่อมารับผิดชอบแทนกระทรวง แต่พอนายครุสเซฟหมดอำนาจ คณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์ ก็ได้ลงมติให้ยุบเลิก Sovnarkhoz เสีย

นรนิติ เศรษฐบุตร

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ข่าวชนบท

ปริทัศน์คงทราบแล้วว่าชาวชนบทอันเป็นชนส่วนใหญ่ของชาติมีปัญหานานัปการ ดูเหมือนว่ารัฐบาลมีความสนใจที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นน้อยเหลือเกิน ในขณะที่ชาวเมืองได้รับบริการจากรัฐเป็นอย่างดีในด้านการศึกษา การอนามัย ความปลอดภัยและด้านอื่น ๆ ชาวชนบทส่วนมาก ยังไม่มีโรงเรียนให้บุตรหลานได้เรียน ไม่มีครูที่จะสอน ชาวชนบทมีอนามัยที่เสื่อมโทรม มีความเป็นอยู่ที่สุดแสนจะแร้นแค้น รัฐบาลและผู้แทนเขาจะกระดากใจตัวเองไหมหนอ ว่าในขณะที่พวกเขาได้ประชุมกันที่โรงแรมใหญ่โตหรูหรา ชูชา กินอาหารที่แพงและดื่มสุราต่างประเทศนั้นราษฎรชาวชนบทเพื่อนร่วมชาติของเขาเป็นจำนวนไม่น้อยที่ไม่มีแม้ข้าวจะกรอกหม้อ และกำลังจะอดตาย คิดขวนขวายน้อยใจเสียนี้กระไร ที่ชาติไทยเราช่างไร้ นักการเมืองที่เป็นรัฐบุรุษ ที่มีความเสียสละ และเห็นหัวอกชาวประชาที่ยากจน ออกสักเมื่อไรหนอเมืองไทยเราจึงจะมีนักการเมืองที่เป็นรัฐบุรุษที่เสียสละดังเช่น อินเดียมันเหรุ อียิปต์มันส์เซอร์และฝรั่งเศสมีเดอโกล หรือว่าชาติไทยเราจะมีนักการเมืองและและนักกินเมืองอย่างนี้ตลอดไป

อุทัย ราษฎร์ชัย

อ. เสถวุฒิ จ. ร้อยเอ็ด

หมอกับครู

ทัศนคติของคนหนุ่มเป็นอย่างไร ผมไม่ทราบชัด เพราะยังใหม่สำหรับผมอยู่ แต่ถ้าทัศนคติของคนหนุ่มมีแนวโน้มไปในทางมีผลในการปฏิรูปหรือปฏิวัติสังคม

ให้ดีขึ้นและคนหนุ่มเหล่านี้รวมกลุ่มกันคิด มีความจริงใจที่จะทำแล้ว ผมขอสนับสนุนด้วยคน แต่ถ้าทัศนคติของคนหนุ่มมีแนวโน้มไปในทางเพื่ออวดปัญญาความรู้ละก็ ผมว่าเชย

ทุกวันนี้เราจะเห็นว่า เรามัววิเศษปัญหาด้วยปาก โดยมาในรูปของการโฆษณาชวนเชื่อบ้าง มาในรูปของระเบียบข้อบังคับเป็นกฎหมาย เพื่อให้คนมีหลักเลียงได้ ส่วนคนจนไม่มีปัญญาหลักเลียงได้ ผลคือคนรวยก็รวยยิ่งขึ้น คนจนก็จนหนักเข้าไปอีก บางครั้งคิดไป ๆ ก็อดเห็นใจรัฐบาลไม่ได้ เพราะกฎหมายบางอย่างวางขึ้นมาให้มันเงื่อนไขให้คนบางคนต้องต่อแผลเพื่อให้ถูกกฎหมาย กฎหมายประเภทนี้คนมันมีเท่านั้นที่จะต่อแผลได้สำเร็จ แต่คนจนไม่มีทางเลย

ผมรู้สึกว่าคุณหมอวิชัย โชควิวัฒน์พูดได้ตรงดีมาก แต่ผมอยากให้ออกคิดแก่คุณหมอวิชัย โชควิวัฒน์และกระทรวงสาธารณสุข หรือ รัฐบาลไปเถิด แล้วหาทางปรับปรุงบ้าง

๑.) เรื่องโรงพยาบาลกลายเป็นโรงฆ่าสัตว์ในสายตาของคนทั่วไปนั้นเพราะกิจการแพทย์ในโรงพยาบาลขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีพอ จะเรียกว่าขาดมนุษยสัมพันธ์ระหว่างคนภายนอก ซึ่งอาจเป็นคนไข้หรือประชาชนทั่วไปกับแพทย์หรือนางพยาบาลหรือคนในโรงพยาบาลก็ได้ ดังนั้นผมคิดว่าแต่ละโรงพยาบาลน่าจะมีแผนกประชาสัมพันธ์ โดยใช้หนังสือพิมพ์ส่วนท้องถิ่น สถานวิทยุกระจายเสียงประจำถิ่นหรือกรมประชาสัมพันธ์แพร่ข่าว เพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นดังกล่าวมีความเข้าใจกิจการของคณะแพทย์ ในโรงพยาบาลนั้น ๆ ด้วยกัน ทำให้เขารู้สึกถึงโรงพยาบาลของคนในท้องถิ่นทุกคน ถ้าทำเช่นนั้นผลที่จะตามมาคือ

ก. โรงพยาบาลในท้องถิ่นนั้น ๆ จะเลิกการถูกตำหนิโรงพยาบาลเป็นโรงฆ่าสัตว์ได้น้อยลง

ข. ประชาชนในท้องถิ่นนั้นจะช่วยเหลือออกทุนช่วยโรงพยาบาลมากขึ้น การร่วมมือของประชาชนต่อโรงพยาบาลเช่นนี้จะมีผลไปถึงรัฐบาลในเวลาต่อไปได้อีก

๒.) เรื่องของวงการครู การศึกษา ในฐานะที่เคยเป็นนักเขียนมาก่อน ผมบอกไม่ถูกว่าทำไมเด็กจบ ป. ๔ หรือ ป. ๖ ยังอ่านหนังสือไม่ออก แต่อยากจะต้องออกความเห็นบางประการ ที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

น่าจะเป็นเพราะครูที่เข้ามาสอนขาดคุณสมบัติ ที่จะ เป็นครูที่ดีประการหนึ่ง กับหลักสูตรทุกวันนี้ไม่ได้ ความละเอียดประการหนึ่ง ผมไม่ทราบว่าคุณหลักสูตร การศึกษา (ป. ๑ ม.ศ. ๓) สอนให้เป็นคนประเภท ไหนกันแน่ เพราะต้องเรียนกันมากเสียจริง ๆ วิชา มากจนทำอะไรไม่ถูก อาชีพครูในสมัยนี้เขาถือว่าครูเป็น นักแข่งลิ่วซา แต่ครูเอง (บางคน) ถือว่าเป็นอาชีพ ที่อยู่เพื่อประทังความอดตายเพื่อจะไปเอาดีในทางอื่น เท่านั้น ขนาดครูยังคิดอย่างนี้ พูดอย่างนี้ ลูกศิษย์ จะไปเคารพครูทำไมกัน ถ้าเมืองไทยมีแม่ปูเชย ๆ อย่างนี้แล้ว ลูกศิษย์มันไม่เชยก็ไม่รู้จะว่าอย่างไร

เด็ก ม.ศ. ๕

อ. เมือง นครสวรรค์

ผู้ก่อการร้าย

ผมคิดว่าคนเราไม่อาจจะเรียนในสาขาวิชาใด สิ่ง หนึ่งที่เรากลัวได้ไม่ถึงก็คือ ความสัมพันธ์ในหมู่ สังคมมนุษย์ สิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกันของสังคม มนุษย์นี้ ก็คือการเข้าใจซึ่งกันและกัน และยอมรับ ความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ของกันและกัน ไม่ ว่าจะเป็นผู้แม่พี่น้อง ครูบารอาจารย์ ตลอดจนผู้ ปกครองประเทศ ถ้าขาดเสียในหลักการอันนี้แล้ว สังคมจะไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ ผลที่สุดจะกลายเป็นลูกไม้เคาะพ้อแม่ ศิษย์ไม่เคารพอาจารย์ ประชาชนในประเทศกระด้างกระเดื่อง ไม่ยอมรับรัฐบาลของตน จนกลายเป็นผู้ก่อการร้ายดังที่รัฐบาล พยายามเรียกในที่สุด

สุรชัย กิตติศรีไสว

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นักเขียนกับประชาชน

ในระยะแรกที่ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ได้มาสู่สังคมไทยนั้น กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับลัทธินี้คือนักการเมือง สิทธิเสรีภาพอัน รวมทั้ทั้งปัจเจกภาพของบุคคล ได้ถือเป็นพลังสำคัญ ที่จะตามมาพร้อม ๆ กับการปฏิวัติในครั้งนั้น และผม เชื่อว่าการพัฒนาทางการเมืองในระยะเริ่มต้น บุคคล หลายฝ่ายในคณะราษฎร ต่างสำนึกถึงหน้าที่อันสำคัญ ของประชาชนในการสร้างสรรค์ความสมบูรณ์รุ่งเรืองทางการ

เมืองอยู่เหมือนกัน แต่โดยลำพัง นักการเมือง ฝ่ายเดียวก็ไม่สามารถที่จะปลูกให้ประชาชนได้ต้นตัว กับสิทธิเสรีภาพอันแท้จริงของประชาชนไม่ ตรงกันข้าม นักการเมืองต่างผูกพันตัวเองกับกลยุทธ์ทางการเมืองระหว่างนักการเมืองด้วยกันจนเกินไป และโดยไม่เจตนาปล่อยให้ประชาชนส่วนใหญ่ ต้องเฝ้ามองการพัฒนาการเมือง ในสังคมจากนักการเมืองแต่ฝ่ายเดียว

กระนั้นก็ตามผมเชื่อว่า ยังมีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ เกี่ยวข้องกับระบอบประชาธิปไตยโดยทางอ้อมบุคคล ที่ผมหมายถึงนั่นก็คือนักเขียน นักเขียนย่อมอยู่กับ สังคมอย่างใกล้ชิด เพราะวัตถุดิบในการเขียนของเขา ก็ต้องหยิบยืมมาจากสภาพสังคม และนักเขียน ก็ย่อมอยู่ใกล้กับประชาชน เพราะประชาชนจะเป็น ผู้ซื้อผลงานของเขา ครั้นเมื่อสังคมได้พัฒนาไป ในรูปของประชาธิปไตย แรงสะท้อนจากสังคมของ ประชาชนที่มีต่อสภาพบ้านเมือง ย่อมเป็นวัตถุดิบของ นักเขียนที่คิด ผลงานประพันธ์ในระยะนั้นเป็นอย่างไร ผู้ที่ติดตามวงการประพันธ์ย่อมทราบดี “สงคราม ชีวิต” ของศรีบูรพา หรือ “ปัสจาย” ของเสนีย์ เสาวพงศ์เป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มนักเขียนในระยะนั้น ที่จะแสดงให้เห็นว่า ยังมีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่เฝ้ามอง การพัฒนาทางสังคมและการเมืองอย่างใกล้ชิด โดย แท้จริงแล้ว บุคคลเหล่านี้มีส่วนกระตุ้นให้ประชาชน เกิดความสำนึกในทางบทบาทของตนกับสภาพสังคม และการเมือง ได้มากยิ่งขึ้นกว่านักการเมือง และสังคม ไทยในยุคหนึ่งก็ทำหน้าที่เป็น “ยุคทองทางวรรณกรรม” จนมาว่าไร

แต่ยุคทองทางวรรณกรรม กลับต้องมีอันยุติลง ไปพร้อมๆ กับที่ ประชาธิปไตยของไทยได้เข้าสู่ยุค ทมิฬ การเมืองใน “ยุคทมิฬ” มีผลอย่างไรกับประ ชาธิปไตย ผมไม่จำเป็นต้องกล่าว ดังที่ทุกคนได้ให้ ทิศนะในด้านนี้ไว้แล้ว โดยเฉพาะจาก เมืองนิมิตร์ ของนิมิตร์มงคล ย่อมแสดงให้เห็นประชาชนเข้าใจได้ว่า ทำไมเราจึงไม่สามารถเห็นยุคทองทางวรรณกรรม ที่ สืบเนื่องมาจนถึงยุคปัจจุบันได้ เมื่อยุคทมิฬ ได้ พัฒนาขึ้นอย่างรุนแรง กลุ่มบุคคลที่ต้องรับกรรมโดย ตรงก็คือจะเป็นนักเขียน และประชาชนส่วนใหญ่ก็ได้รับ ผลสะท้อนในการนี้อย่างไม่มีตัว เมื่อนักเขียน ปราศจากเสรีภาพ ในการคิดเพื่อเขียนจากทัศนะของ นักวิจารณ์สังคมเสียแล้ว ทางออกที่ดีที่สุด (แม้จะ

เลวที่สุด) ของนักก็คือพยายามหันที่จะเขียนนวนิยาย ของเขาตามสภาพการเมืองและสังคม นักเขียนได้ หันมาเขียนเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ และมีការวางพล็อต หรือลีลาของท้องเรื่องในนวนิยาย ในแบบที่เราได้ เห็นกันอยู่ของตลาดนวนิยายในปัจจุบันนี้ จึงไม่เป็นท แปลกใจประการใดที่เราจะพบว่านวนิยายตั้งแต่สมัย ยุคทมิฬเป็นต้นมาต่างหนีความจริง ที่เราสามารถมอง เห็นได้ในสังคมไปเสีย นวนิยายจึงเป็นนวนิยายที่ปิด ประตู กล่าวคือ ผู้เขียนผูกขาดท้องเรื่องของนวนิยาย ไว้กับตัวผู้เขียนเพียงคนเดียว นวนิยายจะต้องเริ่มต้น อย่างไร หรือจบในสภาพใดย่อมอยู่ในทัศนะของผู้ เขียนนั้น ๆ ผู้อ่านก็เช่นกัน จำต้องไปตามโน้มน้าวจาก โครงร่างส่วนนอกของนวนิยาย คืออ่าน ไป ตาม พล็อต และปล่อยให้กระแสสำนึกในการอ่านต้องยุติลงเมือ นวนิยายนั้น ๆ ยุติลงด้วย

เมื่อประชาธิปไตยในปัจจุบัน เริ่มพ่นพูนมาอีก ระยะเวลาหนึ่ง วงการนักเขียนก็เริ่มคลุกคลีกัน เป็นที่น่า ยินดีที่ผลงานของนักเขียนในยุคนี้ ต่างสะท้อนบาง สิ่งบางอย่างของสังคมเป็นอย่างดี นับตั้งแต่กลืนลูก ใหม่เริ่มก่อตัวและทำท่าว่าจะมีกำลังเพิ่มขึ้น แต่ใน ปัจจุบันสังคมของเรา กลับพัฒนาไปเกินความคาด หมาย อันหมายถึงวัฒนธรรมจากต่างประเทศ และ วัตถุนิยมเริ่มเพิ่มกำลังขึ้น นักเขียนจะหาวัตถุดิบ จากการเปลี่ยนแปลงคุณค่าทางสังคมได้ไม่ยาก ส่วน บทประพันธ์ที่ออกมา ในรูปของบทละครสั้น ๆ เช่น เรื่อง “ซันที่เจ็ด” ของคุณเสาวดี สวัสดิ์ศรี เอง นั้น ได้สร้างบรรยากาศของท้องเรื่องทูลุ่ผ่าน ๆ อาจ จะไม่จริงจัง (Artificial) นัก แต่เมื่อเราดูสังคม ของเราในปัจจุบัน สิ่งที่ไม่จริงจังนั้น ๆ กลับดูเป็น ของที่คนเราเชิดถือว่าเป็นจริงเป็นจังไปหมด นับตั้ง แต่ดอกไม้พลาสติก ส.ส. กับการผูกเน็คไท ผล สะท้อนของสังเวิร์ธรรมชาติหรือสภาพที่แท้จริงนี้ ทำ ให้คน (เช่นคนในลิฟท์) ไม่สามารถที่จะเข้าใจกันได้ ยิ่งขึ้น คนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน แม้จะพูดกันอย่างไร ก็ตามก็ดูเหมือนว่าจะไม่ได้พูด คำพูดกลายเป็นวัตถุ เหมือน ๆ กับดอกไม้พลาสติก ฉนั้นใดก็ตามนั้น เมื่อ ความหมายของคำพูด ต้องมีลักษณะคล้ายวัตถุไปเมื่อ ใด คนก็ไม่สามารถคุยกับคนที่เป็นคนอื่นแต่จริงใจ ได้ เหมือนกับที่เราไม่สามารถจะเห็นความงาม ตามธรรม ชาติจากดอกไม้พลาสติกได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ผมหวังว่านักเขียนของเราในยุคนี้ ควรจะผลิตผลงานให้ดีขึ้น และขอให้พยายามสร้าง “ตลาดนักคิด” กับประชาชนเพิ่มขึ้นด้วย ผมอยากเห็นนวนิยายเป็นนวนิยายที่ “เปิด” กล่าวคือให้ผู้อ่านได้มีส่วนพัวพันกับท้องเรื่องเพิ่มขึ้น และเมื่อเป็นไปได้ ผู้อ่านก็จะเห็นนวนิยายทั้งหลายมีคุณค่า ต่างกันไปเป็นทีละขั้น อย่างน้อยก็ทำให้นักวิจารณ์มีวัตถุประสงค์ในการวิจารณ์หนังสือเพิ่มขึ้นโดยไม่ต้องหันไปหานวนิยายของฝรั่งเขา เมื่อสภาพบ้านเมืองได้เปิดโอกาสเช่นนี้แล้ว นักเขียนก็ควรใช้โอกาสนี้ให้เต็มที่ ก่อนที่ในอนาคต ‘ยุคหมิ่นพิ’ อาจจะมาตามมาดับ ‘ยุคแห่งวรรณกรรม’ ของเราในเสียดังที่เคยเป็นมาก่อน

อดิศักดิ์ เกตวิจิตร
สุขุมวิท พระนคร

จากนิวยอร์กถึงปทุมวัน

เมื่อเขียนจดหมายนี้ ก็ให้นักเสียดายที่จะต้องลงทะเลเป็นจดหมายนเกือบทองเหรียญ เมืองนี้เขาไม่ค่อยลงทะเลเช่นกัน นาน ๆ มีคนจำใจอย่างผมสักครั้งหนึ่ง อัตรารั้งคงไว้คอยเขกเสียดพอแรง สมกับเป็นเมืองนายทุนจริง ๆ แต่รัฐหนั้นเลือดยังดีกว่ารัฐริคณาทาเร็นจริงไหม หนึ่งการเก็บกันอย่างตรงไปตรงมา และแพงแบบนี้ ถ้าหมู่ไปแล้วก็ไม่มา ประชาชนเขาไม่ยอมหรอก ไหนจะสะดวกแบบเนียนเหมือนวินเก็บภาษีบ้านเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าพรูเมียมซ้ำ

หมื่นจดหมายของผมถึงบ้าน ขยันหายเสียจริง จะว่าไปรษณีย์อเมริกันเลวหรือ ก็ ๕-๖ บินผมย้ายไป ๓ รัฐและอีก ๒ ประเทศ จดหมายถึงผมไม่มา จะจำหน้าซองเก่าแก่อนไหน เขาก็คืนคืนส่งให้ถึงที่อยู่ปัจจุบันจนได้ ดังนั้นจะไปโทษไปรษณีย์บ้านเราหรือมือทสามดี

ความสะดวกรวดเร็ว และเชื่อถือได้ของการคมนาคมทุกชนิดจนการข่าวสาร เป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมและความเจริญของสังคม การมีสิทธิที่จะได้รับข่าวสารข้อเท็จจริง และข้อความบรรดามีไม่ว่าจะเป็นของฝ่ายใดเรื่องใด การไม่มาติดต่อเป็นเครื่องแสดงว่าสังคมนั้นมีเสรีภาพและเป็นประชาธิปไตย

โดย การตรวจค้นสกัดกั้นตัดทอน หรือไม่อำนวยความสะดวกดังกล่าว เป็นลักษณะของความด้อยพัฒนาและเผด็จการ ถ้าเป็นเรื่องบรมไปรษณีย์เสียชีวิตก็ไปอย่าง แต่ถ้าเป็นความตั้งใจและกลไกของรัฐละก็อาจช่วยกันกำจัดหรืออย่างน้อยก็จำกัด อย่าปล่อยให้เลขของขนาดมวหรือคั่นกักจดหมายส่วนตัวกันเลย เพราะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง

เหตุผลที่สำคัญที่ทำให้ส่งมา ก็เพราะอยากให้มีส่วนช่วยกันคิดกันอ่าน และเพื่อแสดงให้เห็นทั่วกันว่า เสรีภาพในการคิดการเขียนการพูดในมหาวิทยาลัยในประเทศนั้นนั้นมีมากเพียงใด เวลาในอเมริกาหนังสือได้ดิน แต่ไม่ผิดกฎหมายให้อ่านถึงวันละกว่า ๕ ล้านฉบับ มหาวิทยาลัยจะเห็นด้วยหรือไม่ ไม่สำคัญ แต่ถ้ามีคนไปขอร้องอยากอ่านหนังสือตามรายชื่อนั้น หากบังเอิญห้องสมุดไม่มี เขาจะรีบจัดหามาให้ทันที อยากขอแรงให้ใครช่วยดูกันว่ารัฐธรรมนูญของเราบ้างหรือเปล่า เมืองไทยคงมีเสรีภาพเบ่งบานเต็มที่แล้วใช่ไหม

จากไปคราวนี้ อเมริกาเปลี่ยนไปมากเหลือเกิน จนรู้สึกว่าคุณกลายเป็นคนแปลกหน้า ดูจากวงแคบ ๆ แวดล้อมตัวเอง เพื่อนฝูงฝรั่งที่เรียนหนังสือด้วยกันยังเขียนวิทยานิพนธ์ไม่เสร็จอยู่ ๔-๕ คน ไม่มีแม้แต่คนเดียวที่จะไม่เปลี่ยนแปลงในทางสารรูป และการแต่งกาย จากชุด Ivy League ที่งามสง่ามาเป็นชุดที่คร่ำคร่ามอมแมม จากผมและหนวดที่เคียดคดโกนหรือกั้นอย่างประณีตบรรจง มาเป็นกระเซอะกระเซิง ไม่มีสักคนที่จะไม่เอาไว้เครยาวเหยียด พบที่แรกเล่นเอาจำไม่ได้ เข้าว่า “ไว้เคราอย่างลุงโฮหรือ” เขาทำตาเขยื้อนว่า “คนที่ประเสริฐสุดก็ไว้อย่างนี้แหละ พระเยซูนั่นไง”

อเมริกาเดี๋ยวนี้ลำบากขึ้น แพงขึ้น ผู้คนทรนทรามากขึ้น ละแวกที่ผมเคยอยู่ แต่ไหนแต่ไรมาไม่เคยใส่กุญแจบ้าน เดียวนี้ไม่ได้แล้ว แถว ๆ แคมป์ซึ่งเป็นที่รมดุษสถานมีการปลุกปล้ำข่มขืนนิสิต

หญิง ผู้คนพากันโทษสงครามเวียดนาม โทษการ
ขยายตัวรวดเร็วของนาคร โทษความเหตอแล้ด้า
สูง ผมว่าอเมริกาค่าลึงเผชิญชะตากรรมไดโนเสาร์
ด้วยเจริญเร็วเกินไป มากเกินไป ยุ่มย่ำเกินไป
ที่รู้แน ๆ ก็คือ เวลานั้นอเมริกันทุกคนกำลังค้นหาอะไร
เหมือนกันอยู่อย่างหนึ่งคือทางรอด ดังนั้น ที่นี้จึงมี
ขบวนการปฏิวัติร้อยแปด รวมทั้งสงครามปลดแอก
กระเทย สงครามปลดแอกโปรเฟสเซอร์ (จากหมา!)
 ฯลฯ

ในกระบวนการของการค้นหา อย่าง จ้าระหว่นั้น
ชาวอเมริกันโชคดที่มันักการเมือง คอยเป็นลูกฟัด
บอลร่วมหรือแพะรับบาป ข้างโน้นและไปทางนั้นที่
ข้างนี้เขยไปทางโน้นที่ ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นกับ
บ้านเมือง ถ้าไม่โทษนักการเมืองแล้วก็ไม่รู้จะไป
โทษใคร นักการเมืองได้เป็นรัฐบาลก็โดนหนักหน่อย
การเลือกตั้งนอกปี (เพราะไม่มีการเลือกตั้งประธาน
าธิบดี ที่เพิ่งผ่านไป ๒-๓ วันนั้นก็สนุกได้อยู่ คิม
แครดได้เก้าอี้ขาดวงเพิ่มขนหลายมลรัฐ ขณะที่
ทั้งในสภาล่างและวุฒิสภา ซึ่งแม้จะเสียวุฒิสมาชิก
ไป ๒-๓ คนก็ตาม ทั้งฝ่ายค้านและรัฐบาลต่างก็
อ้างว่าตนชนะ แต่ผู้รู้ทั่ว ๆ ไปแปลความว่านักสัน
คือผู้ปรารถที่แท้จริง นอกจากจะไม่ยอมรับแล้ว
นักสันยังคุยโวว่าเป็นชัยชนะอันยิ่งใหญ่ นักเขียน
การ์ตูนเลยเก็บเอาไปเขียนเป็นรูปนายนักสันจมน้ำไป
ทั้งตัว ชูแต่แขนขึ้นมาเหนือหน้าทำสัญลักษณ์ V

สำหรับคนเสมอออกอย่างเรา อย่างน้อยการ
เลือกตั้งในสหรัฐก็ให้คดอย่างหนึ่งว่า นักการเมือง
และรัฐบาลอเมริกันนั้นเชื่อถือชาก เวลาหาเสียงด้า
กันสาดเสียดเสียด ถ้าเป็นคนไทยก็มองหน้ากันดื้อไป
ไม่คิด ฟังความทุกฝ่ายแล้วชวนให้คิดว่าทั้งแผ่นดิน
หาสาชุนสักคนเดียวก็ไม่มี แต่พอเลือกตั้งเสร็จ
ทุกฝ่ายกลับข้มแต่เข้าหากัน ศิลปและคาถาการเมือง
มีอยู่ว่า การประนีประนอมคือหัวใจแห่งความสำเร็จ
เลยไม่รู้ว่าการเมืองระหว่างประเทศ อเมริกันจะ
เอาสันดานนี้มาใช้หรือเปล้า

พูดถึงวัฒนธรรมอเมริกันแบบป่าอย่างหนึ่งและ
ทำอีกอย่างหนึ่ง อดคิดถึงเพื่อนฝรั่งที่เรียกตัวเองว่า
พวก radical ไม่ได้ พวกนี้เอะอะแอนดื้ออะไรไปหมด
โดยเฉพาะอย่างขี้ “establishment” คำรัฐบาลและ
สังคมนตรีกันราวกับว่า ขี้ปากจันแดงมากก็ไม่ปาน
คำสังคมนตรีเสียจนชวนให้เรากคิดว่า พูดถึงเมืองไทย
แกงกะดัดสะเอียนไม่อยากจะเข้าใกล้ เมื่อหน้าร้อน
ที่แล้วมีการออกหนังสือ เขียนหนังสือ จัดสัมมนาเปิด
โปงความชั่วร้ายของการที่ฝรั่งเข้ามาทำวิจัยในเมือง
ไทย ลงหัวกันว่าควรจะเลิกเสีย ที่ไหนได้พอถึง
ตอนจะต้องเขียนวิทยานิพนธ์ ตอนทำข้อเสนอ เห็น
อดนอนกัน ๓-๔ คืน ว่างกันให้พลาไปหมด เพื่อ
ยื่นขอทุนจาก “establishment” ทั้งหลาย เช่น
Fulbright Foundation, Foreign Area Training
Fellowship Program, London - Cornell Project
เพื่อจะมาทำวิจัยเมืองไทย สมกล้าพูดได้เต็มปากว่า
สถาบันเหล่านี้ ถึงแม้จะเน้นมาตรฐานวิชาการ แต่
กฎเกณฑ์สำคัญของการตัดสินทุนวิจัยก็เป็นเรื่องของ
การเมืองและการสนับสนุนผลประโยชน์ของ (รัฐ
บาล) สหรัฐฯ แน ๆ อย่างไม่มีปัญหา พวกที่หา
ทุนพวกนี้ก็มียุไม่อีกที่อ้างว่า ทุนเหล่านี้เป็นทุน
จักรวรรดินิยม ถ้าผมเป็นรัฐบาล หรือสภาวิจัย
หรือผู้ควบคุมนโยบาย ถึงผมจะอ้าแขนต้อนรับพวก
นี้ เพราะถือเสียว่าเราขึ้นอยู่กับกระจะคบหาใหญ่ยัง
มองไม่เห็นข้างหลังของตนเอง ผมจะต้องสอบสวน
กวดขันความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจทางภาษา
วัฒนธรรมไทยของแกอย่างถ่องแท้ กว่าที่เป็นอยู่
เสียก่อนที่จะปล่อยให้เข้ามา เป็นดาบอดค้ำข้าง
กันเป็นโหล ๆ และผมจะต้องถามตัวเองว่า เหตุใด
นักศึกษายุบหรือทอน ๆ จึงพากันเดินขบวน ข้าง
ป่าขับไล่มูลนิธิการศึกษาต่างด้า กันไม่หยุดหย่อน

ปราโมทย์ นาครทรรพ
New York, USA.

ธนาคารทหารไทย จำกัด

92-96 อาคาร 2 ราชดำเนิน พระนคร

โทร. 24675-79

สาขาราชประสงค์

74 ถนนราชดำริ พระนคร

โทร. 56980-81

สาขาท่าอากาศยาน

ในท่าอากาศยานกรุงเทพ ฯ

โทร. 70060 คัด 258-259

สาขาชลบุรี

775/11-13 ถนนเจดจันทน์ ชลบุรี

โทร. 2984

สาขาสัตหีบ

0651 ถนนบ้านนา อ. สัตหีบ ชลบุรี

โทร. 6123

สาขาสุมทรวปรากร

772/40 ถนนศรีสมุทร ปากน้ำ สุมทรวปรากร

โทร. 300

ทุนจดทะเบียนและชำระแล้ว 10,000,000 บาท

ทุนสำรอง 44,250,000 บาท

สินทรัพย์ทั้งหมด 788,000,000 บาท

ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ทุกประเภท

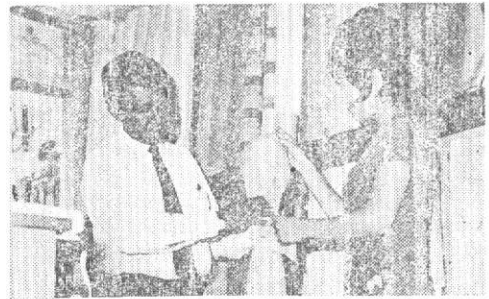
สุขุม นวพันธ์

กรรมการผู้จัดการ

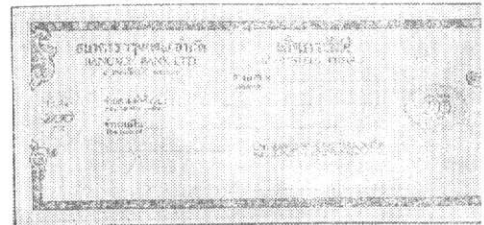
เธอเข้มข้นแจ่มใส เพราะใช้ เช็คการ์ด

เธอเป็นลูกค้าของธนาคารกรุงเทพ จำกัด และมี "เช็คการ์ด" ติดกระเป๋า อยู่เสมอ เธอจึงไม่ต้องพกเงินสดจำนวนมากๆ และเธอจ่ายของได้ โดยใช้ "เช็คการ์ด" ห้างร้านยินดีรับ "เช็คการ์ด" ของเธอ เพราะรู้ว่า ธนาคารกรุงเทพ จำกัด จะไม่คืน "เช็คการ์ด" ของเธอ หากท่านต้องการจ่ายของอย่างผ่องใสเช่นเธอผู้นี้ โปรดติดต่อขอทราบระเบียบการใช้ "เช็คการ์ด" ได้ที่สำนักงาน ของธนาคารทุกแห่งในพระนคร-ธนบุรี.

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

สำนักงานใหญ่ 9 ถนนเสด็จ ปุ พระนคร โทร. 222111 222121 222131

อิทธิพลหนึ่งทิศ

The United States and the Future of Thailand

by David Wilson, Praeger Publisher, New York and London, 1970 pp. 181

จนถึงบัดนี้ สัมพันธภาพระหว่างสหรัฐอเมริกา กับไทยมีอายุนับได้ ๑๓๘ ปีแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่าง ๒ ประเทศ ซึ่งอยู่ตรงข้ามกันคนละมุมโลกนี้ มีปฏิสนธิขึ้นมาจากผลประโยชน์อันน้อยนิดร่วมกัน เริ่มโดยสหรัฐฯ จะต้องการให้ประเทศตนเป็นที่รู้จักในบรรดาชาติต่างๆ ในโลกและปรารถนาเพียงให้พวกมิชชันนารี โปรเตสแตนต์ (คริสเตียน) ได้เข้ามาเผยแพร่ศาสนาและติดต่อกับคนไทย ส่วนด้านการค้านั้นเริ่มแรกแทบจะไม่มีเอาเลย เพราะกษัตริย์ไทยผูกขาดการค้ากับต่างประเทศโดยสิ้นเชิง และโดยทั่วไปแล้วอเมริกาก็ไม่มีอะไรจะค้าขายกับคนไทยอยู่แล้ว อเมริกาเป็นประเทศที่มีความสมบูรณ์พูนสุขมาตั้งแต่ไหน ๆ โดยเฉพาะในทางกสิกรรม อเมริกาจึงไม่ต้องการอะไรจากไทย

แต่สัมพันธภาพซึ่งเริ่มจากมูลฐานดังกล่าวนี้แหละได้วิวัฒนาการมาจนถึงจุดที่ว่า อเมริกามี

ผลประโยชน์ทางการเมืองและการทหารอย่างมหาศาลในเมืองไทย และอิทธิพลของชาติมหาอำนาจนี้ มีผลโดยตรงต่อความเป็นความตายของชาติไทยไม่น้อย อาจกล่าวได้ว่าระยะหัวเลี้ยวหัวต่ออันยิ่งใหญ่ของสัมพันธภาพระหว่างไทย—อเมริกา ปรากฏให้เห็นเมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่สองยุคใหม่ ๆ เมื่ออเมริกาได้ยื่นมือเข้ามาป้องกันมิให้ไทยต้องตกอยู่ภายใต้อาณัติและการแก้แค้นของอังกฤษ โดยใช้อิทธิพลบีบบังคับให้อังกฤษยอมลดการเรียกร้องค่าเสียหายจากไทย และชดเชวงมิให้ชาติที่ชนะสงครามเข้ามายุ่งเกี่ยวแทรกแซงในการเมือง ภายในของประเทศไทย นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ไทยและอเมริกาก็สนิทสนมใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ยิ่งหลังการสูญเสียดินแดนผืนแผ่นดินใหญ่จีนให้แก่คอมมิวนิสต์ รัฐบาลไทยภายใต้การนำของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็ยิ่งหาทางนำสหรัฐฯ เข้ามาเป็นผู้พิทักษ์ปกป้องเอกราชของไทยภายใต้องค์การสมมติ ซึ่งมีชื่อว่า SEATO บัจจุบันหัวใจของผลประโยชน์ทางการเมืองระหว่างไทย—อเมริกาคงอยู่บนกระดานอันศักดิ์สิทธิ์อันมีชื่อว่า “ข้อตกลงระหว่างนาย

รัสต์และนายถนัด” ซึ่งทำขึ้นภายหลังที่ SEATO ได้พิชญาให้เห็นแล้ว (ในปี ๑๙๖๒) ว่า คงจะเป็น “เสือกระดาษ” จริงตามที่ผู้นำจีนคอมมิวนิสต์โฆษณาไว้

ไม่ว่าในปัจจุบัน ผลประโยชน์ทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจของสหรัฐฯ จะมีในประเทศไทยมากมายเพียงใด ผู้นำทางการเมืองและปัญญาชนจำนวนไม่น้อยในอเมริกาก็ได้มีความเห็นเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า อเมริกาไม่ควรเข้ามายุ่งเกี่ยวกับชาติต่างๆ ในอาณานิคมเหล่านี้ เพราะรังแต่จะทำให้อเมริกาต้องสูญเสียเงินตราทรัพย์สิน และชีวิตผู้คนไปโดยเปล่าประโยชน์ หลายคนหวาดกลัวว่า อเมริกาจะต้องเข้ามาช่วยกู้ไทยให้พ้นจากการเป็นคอมมิวนิสต์ แบบที่ทำในเวียดนาม ซึ่งเป็นผลให้อเมริกาต้องเผชิญความยากลำบากและสูญเสียมหาศาล ความหวาดกลัวดังกล่าวนี้ได้รับการสนับสนุนไม่น้อยจากประชาชนอเมริกัน ซึ่งเริ่มเบียดเบียนที่อเมริกาจะต้องเข้าไปช่วยประคับประคองประเทศด้อยพัฒนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีรัฐบาลที่คดโกง ท่างไกล ประชาชน และชาติประสิทธิภาพทั้งหลาย

หนังสือของนายเดวิด วิลสัน เล่มนี้มีจุดประสงค์เพื่อพยายามชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นไทยต่อสหรัฐฯ และหาทางออกให้แก่นโยบายต่างประเทศของอเมริกาในดินแดนแถบนี้ นายวิลสันได้แบ่งหนังสือออกเป็น ๘ บท คือบทที่กล่าวถึง “ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสัมพันธภาพไทย-อเมริกา” “มิตรสัมพันธ์ระหว่างไทย-อเมริกา” “นโยบายเพื่อความปลอดภัยของประเทศไทย” “ความปลอดภัยและการประสมประสานของชาติ” “ลัทธิคอมมิวนิสต์และผู้ก่อการร้าย” “การเมืองในประเทศไทย” “ความช่วยเหลือต่างประเทศและการพัฒนาทางการเมือง” และบทสุดท้ายคือ “สหรัฐอเมริกากับอนาคตของประเทศไทย”

ศาสตราจารย์วิลสัน ซึ่งเคยเป็นอาจารย์ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ และเคยอยู่ประเทศไทยมาถึง ๖ ปี เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการเมืองและวัฒนธรรมไทยที่หาตัวจับยาก หนังสือชื่อ “การเมืองในประเทศไทย” หรือ *Politics in Thailand* ของเขาเป็นหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยที่ดีที่สุดเล่มหนึ่ง ในหนังสือเล่มที่วิจารณ์นี้ วิลสันได้คัด

ตอนเอาบางบทของหนังสือเล่มแรก มาใส่ไว้ซึ่งทำให้ชาวต่างชาติไปมากเพราะเป็นการฉายหนังสือลักษณะของหนังสือเป็นแบบรีบเร่งและเป็นผลงานประเภท “ความคิด” มากกว่าการวิจัย แต่ถึงกระนั้น วิลสันก็มีทัศนะทางการเมืองระหว่างประเทศที่แบบค้ายและน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับประเทศไทย ตัวอย่างเช่น วิลสันกล่าวว่า สหรัฐฯ ควรจะให้ความช่วยเหลือประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป แต่ควรจะให้โดยเลือกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีความมั่นคงอย่างประเทศไทย ซึ่งวิลสันเชื่อว่า จะเป็น “ศูนย์ที่ก่อให้เกิดความสามัคคี ซึ่งจะนำไปสู่อำนาจของการเป็นองค์การร่วมกัน” ของประเทศในเอเชียอาคเนย์นี้

ทั้ง ๆ ที่ไทยมีปัญหาไม่น้อย วิลสันก็ยังเชื่อว่าไทยเป็นเป็นชาติที่มีเสถียรภาพชาติหนึ่ง เขากล่าวว่า โอกาสที่สังคมไทยจะมีความรุ่มรวยนั้น ไม่ใช่จะเป็นศูนย์ แต่...โอกาสที่จะเป็นไปดังว่านั้นก็ยังมีน้อย พอที่อเมริกาจะไม่ยึดถือเป็นเหตุที่จะไม่ช่วยเหลือไทยต่อไป” (หน้า ๑๖๖) วิลสันเชื่อว่าไทยจะไม่เป็น “เวียดนามที่ ๒” เพราะ “เวียดนามกับไทยนั้นต่างกันมาก ไทยมีประวัติอันยาวนาน ในการมีอิสระภาพ มีรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งพยายามแก้ปัญหาคาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ และยิ่งกว่านั้น

ไทยไม่มีประวัติของการลุกฮือมากเหมือนเวียดนาม แม้ว่าความไม่เท่าเทียมกัน ทางสังคมและทางเศรษฐกิจในไทยจะมีอยู่ไม่น้อยก็ตาม แต่ศาสนาก็เป็นสิ่งที่อธิบายให้เห็นถึงเหตุผลความไม่เท่าเทียมกันน้อย นอกจากนั้นไทยยังไม่มี การขูดรีดโดยพวกเจ้าของที่นานาทุนหรือพวกข้าราชการอย่างควบคุมไม่อยู่ หรือแม้จะมีบ้างก็เป็นช้อยกเว้น (หน้า ๑๖๕-๑๖๖)

ปัญหาที่ว่า ไทยจะไปรอดหรือไม่นั้นเป็นเรื่องที่ไม่มีใครทราบได้แน่ จากการค้นคว้าและจากประวัติศาสตร์ในอดีต (ซึ่งเป็นวิธีการของนักวิชาการอย่างศาสตราจารย์วิลสัน) ไทยน่าจะ สามารถเอาตัวรอดได้อีกในอนาคต เพราะไทยได้ พิสูจน์ความสามารถนี้มาแล้วหลายครั้งแล้วและสังคมไทยคนไทยก็ ใช้จะเป็นแบบตายตัวขาดความยืดหยุ่น หรือขาดสติปัญญาเสียทีเดียว แต่ในขณะที่เดียวกันนั้น ก็เป็นที่น่าหวังไม่น้อยว่าไทยอาจจะเข้าสู่ยุคมืดเหมือนก่อนการเสียกรุงศรีอยุธยา ได้อีกเหมือนกัน ความเหลวแหลกทางสังคม ซึ่งเต็มไปด้วยความสุรุ่ยสุร่าย ฟุ้งเฟ้อ และปราศจากศีลธรรม หลักการ รวมทั้งการเห็นแก่ตัว โง่เขลา และเอาแต่ใจของผู้นำไทยบางคน ซึ่งกำลังบ่อนทำลายชาติอยู่โดยไม่รู้ตัว อาจเป็นสาเหตุนำไปสู่ความระส่ำระสายของประเทศชาติในไม่ช้า ปัญหาที่มีอยู่ว่า “กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้น

คนดี” นั้นเป็นจริงแค่ไหน และเราจะมีคนอย่าง
พระเจ้าตากอีกสักครั้งหรือเปล่า สมัยใหม่นี้จะมี
พระเจ้าตากคนเดียวคงไม่พอ จะต้องมีเป็นพัน
เป็นหมื่น เราจะสร้างขึ้นมาได้อย่างไร แต่ไม่ว่า
อนาคตจะมีดีหรือสว่าง สิ่งหนึ่งที่แน่นอนที่สุด
ก็คือ คนไทยจะต้องหักทึงตัวเองให้มากและพึ่ง
มหาอำนาจอย่างอเมริกาให้น้อยลง สหรัฐฯ คง
จะมีบทบาทต่ออนาคตของไทยไม่น้อย แต่คงจะ
ไม่มากไปกว่าคนไทยที่เป็นเจ้าของประเทศชาติ
เช่นเดียวกับสมัยกรุงแตกและสมัยสร้างชาติ ไทย
จะอยู่รอดเป็นชาติ หรือจะเป็นไทยเพียงแค่อำ
นาจอยู่กับความเสียสละ หรือความเห็นแก่ตัว
ความงี่หรือความฉลาด ความซื่อหรือความดี
ของคนไทยแต่ละคน ส่วนที่ว่านโยบายต่างประเทศ
ในอนาคตจะดำเนินอย่างไรจึงจะดีขั้นนั้น
เป็นเรื่องรองลงมา

กมล สมวิเชียร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The United Front in Thailand :

*A Documentary Analysis by Donald E.
Weatherbee, University of South Carolina
Columbia, 1970 pp. 103*

เราอาจจะถือได้ว่าสงครามประชาชนหรือ
สงครามแบบกองโจรได้เริ่มขึ้นในประเทศไทยใน
ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ กล่าวคือการต่อสู้ปะทะกันระหว่าง
ตำรวจและทหารกับผู้ก่อการร้าย ได้เกิดขึ้นเป็น
ครั้งแรกในปีนั้น และการต่อสู้นี้ได้เพิ่มทวีขึ้น

อย่างรุนแรงตลอดมา ทุกคนคงสงสัยว่าบุคคลใด
เป็นผู้ก่อการริเริ่มสงครามแบบกองโจรขึ้นในประ
เทศไทย ถึงแม้ว่าผู้บงการอยู่เบื้องหลังอาจจะเป็น
จีนคอมมิวนิสต์หรือเวียดนามเหนือก็ดี แต่ยังไม่
มีใครรู้ว่า มีชาวไทยคนใดบ้างที่มีความสำคัญใน
การร่วมมือกับพวกคอมมิวนิสต์ ดังนั้น เมื่อพบ
หนังสือเล่มนี้ จึงหวังอย่างยิ่งว่าจะได้เพิ่มความรู้
ทำให้เกิดความเข้าใจว่า ขบวนการกองโจรนั้น
เริ่มขึ้นในลักษณะใด มีวัตถุประสงค์ใดบ้าง ผู้
ใดมีอำนาจตัดสินใจแทนขบวนการเกี่ยวกับเรื่อง
นโยบาย

ในปัจจุบัน มีขบวนการหรือแนวร่วมที่ “ผู้
ลี้ภัยไทย” ในบักกิงได้ก่อตั้งขึ้นอยู่ ๓ กลุ่ม คือ

๑. ขบวนการเพื่อเอกราชของชาติไทย
เริ่มตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ตามแถลงการณ์ใน
วิทยุบักกิงมีนโยบายดังนี้

ก) ขับไล่อังกฤษบริติชนิคมอเมริกา จากเขต
แดนไทย

ข) ล้มล้างรัฐบาลในปัจจุบัน และจัดตั้ง
รัฐบาลใหม่ขึ้น ซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่รักชาติ
นิยมสันติภาพ นับถือลัทธิประชาธิปไตยและยอมรับ
นโยบายการเป็นกลาง

ค) ต่อสู้เพื่อระบบประชาธิปไตยที่แท้จริง

ง) ต่อสู้เพื่อนโยบายการเป็นกลาง สันติ
ภาพ ความรุ่งเรืองมั่งคั่งสมบูรณ์และความอยู่เย็น
เป็นสุขของประชาชน

๒. **แนวร่วมรักชาติแห่งประเทศไทย** เริ่มแถลงประกาศนโยบายของตนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยทั่วไปนโยบายของแนวร่วมรักชาติแห่งประเทศไทย คล้ายคลึงกับของขบวนการเพื่อเอกราชของชาติไทยมาก เกือบจะไม่มีข้อใดที่จะขัดแย้งกัน และยังได้มีการระบุถึงการปฏิบัติตามนโยบายอย่างละเอียด ที่รู้สึกว่าจะแตกต่างกันก็คือ แนวร่วมรักชาติแห่งประเทศไทย แสดงถึงความ เป็นปรบึกษ์คือสหรัฐอเมริกาอย่างมาก ถึงกับประกาศว่าจะต่อต้านจักรวรรดินิยมอเมริกาทั่วโลก

๓. **พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย** พรรคคอมมิวนิสต์ไทยนี้ ได้เริ่มปรากฏตัวตมนานราว ๆ ๒๐ กว่าปีแล้ว นโยบายล่าสุดมีดังนี้

ก) ต่อสู้สงครามประชาชน ขับไล่จักรวรรดินิยมอเมริกาออกจากประเทศไทย ล้มล้างรัฐบาลในปัจจุบัน จัดตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้น ให้ประกอบด้วยตัวแทนของกรรมกร กสิกร คนชั้นกลาง และบุคคลที่รักชาติและนับถือลัทธิประชาธิปไตย

ข) ยกเลิกกฎหมายและประกาศต่าง ๆ ที่เบียดเบียนก่อความยากลำบากแก่ประชาชน .... รักษาความนับถือทางศาสนาและขนบธรรมเนียมที่ไม่ขัดต่อประชาชนและประเทศชาติ

ค) ยึดที่ดินและทรัพย์สินของจักรวรรดินิยมอเมริกา และของพวกปฏิกิริยาทั้งหลาย เพื่อที่จะได้แบ่งแจกจ่ายให้แก่ประชาชน....

ง) ล้มเลิกสนธิสัญญาและข้อตกลงต่าง ๆ ที่ทำขึ้นเพื่อขายชาติและโดยยอติธรรม.... ฯลฯ

ในขบวนการและแนวร่วมทั้ง ๓ นี้ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ได้แสดงถึงนโยบายโดยใช้ถ้อยความอย่างรุนแรงที่สุด ไม่มีการอ่อนน้อมยอมข้อใด ๆ ทั้งสิ้น ส่วนขบวนการและแนวร่วมอีกสองพวกนั้น รู้สึกว่ายังมีการผ่อนโยนบ้าง ปล่อนนโยบายบางข้อไว้อย่างคลุมเครือ เพื่อที่จะชักจูงผู้ที่ไม่นับถือลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือเพื่อไม่ให้จีนคอมมิวนิสต์ เกิดความหวาดระแวงก็ได้ ดังเช่นขบวนการเพื่อเอกราชของชาติไทย ซึ่งไม่มีนโยบายข้อใดที่ระบุถึงการกระทำแบบลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือแบบลัทธิสังคมนิยม กล่าวได้ว่าไม่แตกต่างกับนโยบายของพรรคสังคมนิยมไทย (Social Democrat) ในยุโรปตะวันออก อีกนัยหนึ่งเราสามารถที่จะจัดขบวนการหรือแนวร่วมไทยในบักกิ่ง ตามระดับการพึ่งพาหรือติดตามคำแนะนำของจีนคอมมิวนิสต์ได้ดังนี้ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย แนวร่วมรักชาติแห่งประเทศไทย และขบวนการเพื่อเอกราชของชาติไทย

ผู้เขียนมิได้ค้นคว้าเกี่ยวกับตัวบุคคลในขบวนการและแนวร่วมทั้งสามขบวนการมากนัก เท่าที่รู้จักก็มี นายมงคล ๗ นคร ซึ่งเคยเป็นโฆษกให้แก่ขบวนการเพื่อเอกราชของชาติไทย นายพยม จุลานนท์ ซึ่งเป็นตัวแทนในต่างประเทศของแนวร่วมรักชาติแห่งประเทศไทย และนัก

เขียนที่มีชื่อเสียงมากในสมัยหนึ่งคือ นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ คนส่วนมากคงสนใจว่าทำไมถึงได้มีการจัดตั้งทั้งขบวนการเพื่อเอกราชของชาติไทย แนวร่วมรักชาติแห่งประเทศไทย และพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยขึ้นมา ชาวไทยผู้ใดที่ลี้ภัยในบังกีงให้ความสนับสนุนร่วมมือกับพวกโตบ้าง ผู้ก่อการร้ายในประเทศไทยส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับพวกโต เราไม่สามารถที่จะหาคำตอบจากหนังสือเล่มนี้ได้ นายแวนเทอบีบีให้ข้อสันนิษฐานบางข้อที่ไม่น่าเชื่อถือมากนัก เช่นเขาคิดว่าตำแหน่งหน้าที่ของผู้นำในกลุ่มชาวไทยในบังกีงทั้งสามกลุ่มนั้นขึ้นอยู่กับรัฐบาลบังกีง สำหรับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ข้อคิดนี้คงเป็นจริง เพราะไม่ปรากฏว่ามีชาวไทยในบังกีงคนใดเคยมีชื่อเสียงเกี่ยวข้องกับพรรคนี้ แดงการณ์ของพรรคก็ติดตามยกย่องข้อคิดเห็นของเมาเซตุงมากจนมลาย และพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยนี้เอง เป็นผู้จัดตั้งกองบัญชาการสูงสุดของกองทัพประชาชนไทยปลดเอกราช แต่ยังเป็นที่ยังสงสัยอยู่ว่าขบวนการเพื่อเอกราชของชาติไทยกับแนวร่วมรักชาติแห่งประเทศไทย มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสู้รบแบบกองโจรโดยตรงหรือไม่

นายแวนเทอบีบีได้กล่าวว่า การที่นายปรีดีพนมยงค์ไม่เคยปรากฏตัวเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนไทยในบังกีงสามกลุ่มนี้ เป็นเพราะการขัดแย้งกันทางการเมือง หรือเพราะนายปรีดีมีอายุมากแล้วก็ได้ เมื่อได้พิจารณาวิเคราะห์หนังสือและบท

ความของนายปรีดี คำตอบก็คงเป็นการขัดแย้งกันทางการเมืองอย่างไม่น่าสงสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้เสนอนโยบายออกมาอย่างไม่มีการประนีประนอมต่อผู้ใดทั้งสิ้น อนึ่ง เมื่อเร็ว ๆ นี้ ในขณะที่นายปรีดีไปปราศรัยกับนักเรียนไทยในลอนดอน ก็ปรากฏว่านายปรีดีพูดด้วยความแจ่มใสและมีสุขภาพเข้มแข็งดี

หนังสือเล่มนี้มีประโยชน์มาก ที่ได้รวบรวมเอกสารข้อความและประกาศต่างๆ จากต้นตอพวกคอมมิวนิสต์ที่หาอ่านได้ยาก ทำให้ผู้อื่นค้นคว้าวิเคราะห์และวิจารณ์ได้ต่อไป ในบทวิพากษ์วิจารณ์นั้น คนอ่านคงไม่เห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้จะโทษผู้เขียนก็ได้ เพราะได้ระบุไว้ว่าหนังสือเล่มนี้เป็น documentary analysis หรือเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เท่านั้น ผู้เขียนจึงไม่มีประสพการณ์เกี่ยวกับประเทศไทยมากพอที่จะเขียนบทนี้ได้

ประจักษ์ วีระประเสริฐ
มหาวิทยาลัยลอนดอน

พิณความหลัง เล่ม ๔

เสฐียรโกเศศ

(ศึกษิตสยาม) กระดาษปอนด์

มีรูปประกอบ ๔๔ ภาพ

การเอ่ยถึง ^๕พิณความหลัง เล่ม ๔ นี้ นับว่าไม่มีปัญหาสำหรับข้าพเจ้าผู้เขียนบทวิจารณ์นี้แต่

อย่างไร เพราะ *พื้นความหลัง* ๓ เล่มก่อนของ เสฐียรโกเศศ เป็นอนุสรณ์แห่งความตั้งใจที่จะ นำทางให้กับเล่ม ๔ อย่างเพียงพอแล้ว ด้วยเหตุ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงไม่จำเป็นจะต้องกล่าวอะไรมากนัก นอกไปจากบอกว่าเล่มที่ ๔ นี้มีอะไรบ้าง พร้อมกับ เพิ่มเติมว่าข้าพเจ้ามีความรู้สึก และมีความคิด อย่างไรเมื่ออ่านจบลง

สำหรับเนื้อหาในเล่มที่ ๔ นี้ ถ้าเสฐียรโกเศศ ได้พื้นความหลังไปถึงสมัยที่ท่านสนใจ และค้นหา หนังสือต่าง ๆ อ่าน โดยท่านได้กล่าวถึงหนังสือเรื่องประโลมโลก อันว่าด้วยเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ นั้นเอง พร้อมกับให้เหตุผลว่าทำไมเรื่องประเภท นี้จึงอยู่ในความสนใจของคนทั่วไป “ยังเป็นเรื่อง เมียหลวงเมียน้อย หึงหวงทะเลาะกัน ก็ยังหุ่ ผึงชอบฟังมาก เพราะมันปลุกอารมณ์เห็นจิน ตนาการ นึกว่าเห็นเป็นคนนั้นคนนั้นในเรื่องให้ เลื่อนลอยไปตามกระแสจิตที่คิดเห็น” (หน้า ๓) นอกจากนั้นก็ได้อ้างถึงนิราศและกลอนเพลงยาว พร้อมทั้งมีตัวอย่างเพลงยาว ของกรมหลวงภูว เนตร ฯ ไว้ส่วนหนึ่งด้วย

ต่อจากนั้นก็กล่าวถึงนิทานที่ชาวบ้านสนใจ กันมาก อันมีที่มาจาก *ปัญญาชาดก* พร้อมทั้ง อธิบายความหมายและความเป็นมาของ *ปัญญาชาดก* พร้อมกันไป

ที่นำแปลก็คือนิทานพื้นบ้านหรือนิทานชน บพนั้น ของแต่ละชาติแต่ละประเทศ มักจะมีลักษณะ

ใกล้เคียงกัน ดังเช่นเรื่องของแคว้นกัศมีระ ประเทศอินเดีย มาตรงกับเรื่อง *พระรอดเมรี* และ เรื่องนิยายโบราณของจีนมาตรงกับเรื่อง *พระ สุนทรนางมโหฬาร* ของไทยเรา เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีเรื่อง *สังข์ทอง* เรื่องพงศาวดารจีน ซึ่งการเล่าของเสฐียรโกเศศก็เป็นที รู้จักกันดี ว่านอกจากจะสนุกและเพลินไปกับ ลีลาในการเขียนแล้วยังได้รับความรู้ชนิดที่ไม่ สามารถจะหาจากที่ใด ๆ อีกได้

เท่าที่กล่าวมานี้ เป็นส่วนของเนื้อหาในการ พื้นความหลังเท่านั้น แต่ในภาคผนวกอีก ๓ ภาค คือเรื่อง *ความหลังครั้งอยู่กรมศิลปากร ชีวิต ของพระสารประเสริฐ* และ *เมื่อข้าพเจ้าเฝ้า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว* แต่ละเรื่องล้วนกล่าวได้ว่าเป็นขุมความ รู้ที่ไม่มีแห่งอื่นเทียบได้

ในส่วนที่สอง ที่ข้าพเจ้าจะกล่าวถึงที่เกี่ยวกับ หนังสือเล่มนี้ก็คือ เมื่ออ่านแล้วมีความรู้สึกชอบ อย่างไรบ้าง

ที่เห็นชัดข้อแรกก็คือ ข้าพเจ้ารู้จักตัวเอง ขึ้นอีกมาก ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวข้าพเจ้าเองนั้น เหมือนกับอยู่ในสระน้อยไม่เห็นทะเลไกลของ สมุทรแต่อย่างใด ด้วยสำนึกว่าตัวเองนั้นยังขาด ความรู้ในเรื่องอื่น ๆ อีกมาก โดยเฉพาะเรื่อง ที่เกี่ยวกับชีวิตแบบไทย ๆ ของเราเอง ชีวิตของ บุคคลสำคัญของไทย รวมถึงเนื้อหาทางศิลปะและ

วรรณคดี เป็นต้น จึงนับว่าหนังสือเล่มนี้ได้พา
ข้าพเจ้าไปท่องมหาสมุทรแห่งความรู้ได้อย่างดี

ข้อที่สอง ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกและเพลิดเพลิน
กับการที่ได้เรียนรู้ชีวิตและความเป็นอยู่ของนัก
ปราชญ์รุ่นเก่าๆ ของไทยที่จะมีเกิดขึ้นอีกในสังคม
ปัจจุบันนี้มิได้เสียแล้ว เพราะต่อไปปราชญ์ของ
ไทยรุ่นหลังก็ต้องจบการศึกษาจากอสังคตประเทศ
เสียหมดแล้ว ไม่จบอังกฤษก็ต้องจากอเมริกา
หรือฝรั่งเศส การเรียนรู้ชีวิตของคนรุ่นนี้จึง
นับเป็นกำไร ได้รู้ว่าเขาพูดเขาคุยกันอย่างไร
เช่นคำพูดของ น.ม.ส. ว่า “*น.ม.ส. ครัสว่าอย่า
แปล (นิยายเวตาล) เลย เพราะพระองค์
ท่านกำลังแปลอยู่ และแปลเสร็จไปแล้ว ๒ ตอน
แล้วนำต้นฉบับมาให้ดู แล้วตรัสว่า ถ้าข้าพเจ้า
จะแปลออกมา ก็สู้ของพระองค์ท่านไม่ได้*”
(หน้า ๗๑) ซึ่งนับว่าเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับ
น.ม.ส. ล้ำสุดที่ข้าพเจ้าทราบ

แต่ที่ข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะได้ประโยชน์มหาศาล
ก็ตรงที่ได้เห็นแบบอย่างชีวิตของท่านเสฐียรโกเศศ
เองที่มีแต่ความใคร่รู้ใคร่เรียน ช่วยขยายในวิชา
การและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ จนประสบความสำเร็จ
ในเบื้องปลายของชีวิต ซึ่งข้าพเจ้าเชื่อว่า
สิ่งเหล่านี้คือแบบอย่างของการใคร่รู้ใคร่เรียน
นับเป็นของคนทุกคนมีอยู่ทุกยุคทุกสมัย แล้วแต่
ว่าสมัยใดจะมีใครสติปัญญาสว่างดำเนินรอยตาม
เช่นนั้น

ถึงแม้ข้าพเจ้าไม่มีความใคร่รู้ใคร่เรียน ไม่
มีความรู้ต่างๆ เพียงเศษหนึ่งส่วนพันของท่าน
เสฐียรโกเศศก็ตาม แต่งานของท่านก็ให้เกิดกำลังใจ
ก่อให้เกิดพลังแก่ข้าพเจ้าได้มาก และข้าพเจ้า
ก็เชื่อว่าทุกท่านที่อ่านหนังสือเล่มนี้ จะต้องคิด
คล้ายๆ กับข้าพเจ้าด้วยเป็นแน่

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปรัชญา

วิทย์ วิตทเวทย์ แปล
โครงการตำรา สมาคมสังคมศาสตร์ฯ
๑๓๓ หน้า ราคา ๒๐ บาท

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่โครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมานุษยศาสตร์จัดพิมพ์ขึ้น ดร.
วิทย์ วิตทเวทย์ แปลและเรียบเรียงจากต้นฉบับ
ภาษาอังกฤษ เรื่อง “*Philosophy*” ของศาสตราจารย์
ซี.อี.เอ็ม. โจต นำชมเชย ดร. วิทย์ ที่ใช้
สำนวนไทยได้ค่อนข้างจะสละสลวย และในขณะ
เดียวกันก็รักษาความของต้นฉบับเดิมไว้ได้
เหมือน ดร. วิทย์ จะตระหนักว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้
ปรัชญาเป็นหนังสือยาก เพราะนักปรัชญา
และผู้เขียนเกี่ยวกับปรัชญาชอบใช้ศัพท์ธรรมดา
แต่ในความหมายพิเศษที่แตกต่างจากความหมาย
ที่มีอยู่ในคึกคินนารี หรือที่เราใช้กันอยู่ในชีวิต
ประจำวัน และบางทีก็ประดิษฐ์ศัพท์ขึ้นใหม่
ด้วยเหตุนี้ผู้แปลจึงจัดทำคำอธิบายศัพท์เฉพาะไว้

ท้ายเล่ม แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า คำอธิบายศัพท์แต่ละคำออกจะสั้น และคำอธิบายศัพท์สำคัญ (เช่น “idea” “intuition” ซึ่งเป็นคำที่เราพบเสมอในหนังสือปรัชญา) ก็สั้นเกินไป จนไม่อาจให้ความกระจ่างแก่ผู้ที่ไม่เคยศึกษาวิชาปรัชญามาก่อนได้

สำหรับผู้แต่นั้น ศาสตราจารย์ โจค เป็นที่รู้จักดีในหมู่นักศึกษาวิชาปรัชญา โจคเขียนหนังสือเกี่ยวกับปรัชญาไว้หลายเล่ม (เช่น *Guide to Philosophy of Morals and Politics, Return to Philosophy, Philosophical Aspects of Modern Science*) เรื่อง “ปรัชญา” นี้เป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่มีผู้รู้จักแพร่หลาย โจคเขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นโดยมีจุดประสงค์ที่จะแนะนำผู้สนใจวิชาปรัชญาให้เห็นเนื้อหา และขอบเขตของวิชาที่ตนชอบ ดังนั้น “ปรัชญา” จึงไม่ใช่หนังสือที่เกี่ยวกับประวัติปรัชญาตะวันตก แต่เป็นหนังสือเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานในปรัชญาสาขาต่าง ๆ เช่น เมตาฟิสิกส์ ทฤษฎีความรู้ จริยศาสตร์ และปรัชญาการเมือง

ต้องขอชมเชยโจคเป็นพิเศษที่เขียนเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ได้อย่างกระจ่างและถูกต้อง ยกตัวอย่างเช่น ในบทเกี่ยวกับปรัชญาของเพลโต โจคอธิบายทฤษฎี “แบบ” ได้ชัดเจนดีตัว

อย่างต่าง ๆ ที่ยกมา ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจทฤษฎีที่ยากของเพลโตได้ (ความสามารถในการทำสิ่งที่ยากให้ง่ายแก่การเข้าใจเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่ทำให้หนังสือของโจคเกือบทุกเล่ม ได้รับการตีพิมพ์หลายครั้ง) นอกจากนั้นผู้แต่งยังชี้ให้เห็นอย่างถูกต้อง (เช่นเดียวกับศาสตราจารย์ John Wild แห่งมหาวิทยาลัยเยล) ด้วยว่า ทฤษฎีการเมืองของเพลโตไม่ใช่ลัทธิ Totalitarianism ดังที่นักวิจารณ์หลายคน (เช่น ศาสตราจารย์ Karl Popper ในหนังสือ *The Open Society and Its Enemies*) กล่าวหา

เป็นที่ยอมรับกันว่าปรัชญาเป็นวิชายาก แต่มีประโยชน์มาก เพื่อที่จะได้รับประโยชน์จากหนังสือปรัชญา คนอ่านหนังสือประเภทนี้จึงต้องมี “แผน” สิ่งหนึ่งที่มีค่าจากหนังสือ “ปรัชญา” คือคำแนะนำวิธีย่านหนังสือปรัชญา ข้อแนะนำที่โจคให้คล้าย ๆ กับหลักที่ข้าพเจ้าใช้ในการศึกษาวิชาปรัชญา คือในการอ่านปรัชญา เราควรอ่านอย่างน้อยที่สุด ๓ ครั้ง ครั้งแรกเป็นการอ่านเพื่อความสนใจอย่างเดียว ความสนใจเป็นสิ่งสำคัญมากในการอ่านหนังสือ ความสนใจในสิ่งที่เรากำลังอ่านอยู่จะกระตุ้นให้เราพยายามเข้าใจสิ่งนั้น ไม่เกิดความเบื่อหน่ายขึ้น การอ่านครั้งแรกนี้เป็นการอ่านแบบไว มีจุดประสงค์เพียงเพื่อให้เรามีความคิดทั่วไป ว่าข้อความที่กำลังอ่านอยู่นั้นเกี่ยวกับเรื่องอะไร

ครั้งที่สองเป็นการอ่านเพื่อความเข้าใจ ในตอนนั้นเราอ่านช้ากว่าครั้งแรกมาก พยายามเข้าใจความหมายทั้งของศัพท์เฉพาะที่นักปรัชญาใช้ และของข้อความต่าง ๆ การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นสิ่งยาก ต้องใช้ความพยายามมาก แต่สิ่งใดที่เราได้มาง่าย ๆ ก็มักไม่มีค่า หากรู้สึกเบื่อหน่ายก็ควรพักสัก ๑๐-๑๕ นาที แล้วค่อยกลับไปอ่านใหม่ และเพื่อจะฝึกฝนความเข้าใจ เราควรทำโน้ตย่อความสำคัญที่อ่านไว้

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ในการอ่านครั้งที่สอง เราควรอ่านเพื่อหาคำตอบให้แก่คำถามที่มีอยู่ในใจ เช่น (๑) นักปรัชญาคนนั้นพยายามตอบคำถามเกี่ยวกับอะไร (๒) คำถามนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร (ทำไมเขาจึงพยายามตอบปัญหาข้อนี้) (๓) เขาตอบคำถามว่าอย่างไร และมีเหตุผลอย่างไรในการให้คำตอบเช่นนั้น

ในครั้งที่สาม เราอ่านเพื่ออิสรภาพ หมายความว่าในครั้งนี้เราไม่ได้ศึกษาหาความเข้าใจ ความคิดของนักปรัชญาอย่างเดียว แต่เราแสดงความคิดเห็นของเราอย่างเสรี เราอาจสนับสนุนหรือคัดค้านข้อเสนอของนักปรัชญา การอ่านครั้งสุดท้ายนี้เหมือนกับว่าเราได้คุยกลับ ไม่ปล่อยให้คนอื่นเขียนคุยฝ่ายเดียว คำถามที่มีอยู่ในใจเราในตอนนั้น คือนักปรัชญาที่เสนอคำตอบของ

คำถามว่า มีเหตุผลดีหรือไม่ และเราจะมีข้อขัดแย้งได้หรือไม่

การอ่านเพื่ออิสรภาพเป็นสิ่งสำคัญมากในการศึกษาวิชาปรัชญา เพราะจุดประสงค์ของปรัชญาไม่ต้องการที่จะให้ผู้ศึกษาจดจำคำพูดหรือข้อคิดของปรัชญาเมธี แต่ต้องการให้พัฒนาปัญญาด้วยการแสดงความคิดเห็นของตนเอง การเป็นตัวของตัวเอง นักปรัชญาต้องการให้เราเป็นอิสระในความคิดความอ่าน ไม่ให้เห็นด้วยกับข้อเสนอโดยไม่มีเหตุผลที่ดี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง วิชาปรัชญามีจุดประสงค์สำคัญที่จะฝึกให้ผู้ศึกษาเป็นนักปรัชญา ประโยชน์ของการศึกษาปรัชญาอยู่ที่นี้ ศาสตราจารย์ไวท์เฮดเคยพูดไว้ว่า “ การศึกษา คือ สิ่งที่คงเหลืออยู่ในตัวผู้ศึกษา เมื่อผู้นั้นลืมสิ่งที่ได้ศึกษามา ” (Aims of Education) สิ่งที่คงเหลืออยู่ในตัวผู้ศึกษาวิชาปรัชญา (หากศึกษาถูกวิธี) คือ นิสัยในการคิด รู้สึก การพูด และการกระทำ

หากผู้อ่านจะอ่าน “ ปรัชญา ” ของโจคตามแผนข้างบนนี้ ก็คงจะได้ประโยชน์คุ้มค่ากับราคาหนังสือ

พินิจ รัตนกุล
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หน้าของเรา

ในฐานะสื่อสารมวลชน แม้สังคมศาสตร์ปริทัศน์ จะเป็นนิตยสารราย ๓ เดือน เราก็คิดว่า เล็กๆ ของเราน่าหนักในทางที่เป็นเหตุผลพอสมควร เราตระหนักอยู่เสมอว่า นิตยสารของเราเป็นหน่วยหนึ่งของสถาบันหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ถ้าหากเสถียรภาพของสถาบันหนังสือพิมพ์โดยทั่วไปสั่นคลอน เราก็พลอยสั่นคลอนไปด้วย การแสดงความคิดเห็นบางอย่างของเรา ย่อมจะให้ถูกใจบุคคลทุกคน หรือปิดวงอยู่เฉพาะกลุ่มย่อมเป็นไปได้ หนังสือพิมพ์ที่ดีในทัศนะของเรา ไม่ว่าจะแสดงออกมาในลักษณะใดก็ตาม ย่อมจะต้องแยกสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงออกจากการโฆษณาชวนเชื่อ กระบวนการแห่งสังคมนั้นย่อมต้องการความเห็นขัดแย้งกัน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ความใจกว้างของผู้ปกครองประเทศย่อมต้องมีความคู่ไปกับความรับผิดชอบอย่างสูง ตลอดจนเคารพในศักดิ์ศรีของสถาบันหนังสือพิมพ์ที่เราอยู่ด้วย เรามีความเชื่อว่า หนังสือพิมพ์ที่ดีต้องเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง ไม่ให้วิตรอนสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ไม่ให้ทำการอันใดอันเป็นการเอาเปรียบผู้อ่านในทางหน้ากระดาษ ไม่ให้เอาใจรัฐหรือผู้มีอำนาจทางการเมืองจนเลยเถิดเกินไป ขณะเดียวกันก็ได้หมายความว่า รัฐจะปล่อยให้มีการละเมิดกฎหมายเกิดขึ้นในประเทศที่มีรัฐธรรมนูญเพื่อยืนยันสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้น ถ้ารัฐรู้มาตรการที่จะกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและหน้าที่ของประชาชนแล้ว ย่อมจะไม่หวาดหวั่นว่าหนังสือพิมพ์จะบ่อนทำลายเสถียรภาพของรัฐบาลแต่อย่างใดเพราะสิ่งที่เป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ดำเนิน อยู่ที่การรับใช้มวลชนด้วยความรับผิดชอบอย่างสูง โดยแยกแยะออกไปตามลักษณะของหนังสือ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน ฯลฯ เราตระหนักดีว่ายุคสมัยของเราไม่ใช่สมัยของพระเอกคนเดียวแล้ว บางทีผู้ร้ายหรือผู้ที่เราคิดว่าเป็นผู้ร้าย ก็มีมีส่วนช่วยให้เรารู้ถึงความจริงด้วย ลักษณะของสังคมในปัจจุบันได้สร้างปัญหาขึ้นมาอย่างสลับซับซ้อนเกินกว่าที่ใคร ๆ จะแก้ปัญหาค้นเคียวได้สำเร็จ แม้เราจะมีรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในเรื่องการให้เสรีภาพส่วนบุคคลที่จะแสดงออก แต่ในทางปฏิบัติ เราก็ยังอยู่ในภาวะแห่งอานัติของผู้ปกครองประเทศอยู่เกือบ

ตลอดมา ประวัติหนังสือพิมพ์ในบ้านเราแม้จะไม่ยาวและคุเตือนัก แต่ก็แสดงให้เห็นว่ามี การต่อสู้ยู่ตลอดเวลาระหว่างนักหนังสือพิมพ์ที่แท้จริงกับรัฐบาลที่ตกอยู่ในภยาคติ เราเป็นคนรุ่น หลัง มีความหวังบรรเจิดจ้อยู่กับหน้าที่ ที่เราคิดว่าจะภูมิใจในอาชีพของตนได้ไม่มากก็น้อย เวนับถือตนเองเท่ากับนับถือผู้อ่านของเรา ความมีใจกว้างของผู้ปกครองประเทศ ย่อมจะทำให้สถาบันหนังสือพิมพ์ที่นับถือตนเองรับใช้มวลชนด้วยความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น หนังสือพิมพ์จะ ต้องไม่อาศัยหน้ากระดาษเป็นเวทีส่วนตัว แต่จะต้องสะท้อนให้เห็นบุคลิกของบรรณาธิการที่เข้า มาทำหน้าที่ตามวาระนั้น ๆ หน้าที่ก็เป็นเช่นเดียวกับผู้ปกครอง ถ้าหากผู้ปกครองประเทศมีความ ใจกว้างมากขึ้นเพียงใด เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ก็จะมีมากขึ้นเพียงนั้น และเสรีภาพที่วันยอม ไม่ใช้การทำตามใจชอบของนักหนังสือพิมพ์ที่ปราศจากความรับผิดชอบ การทำให้ชาติของเรามี หน้าตา มีความคิด มีความเชื่ออันเหมาะที่จะอยู่ร่วมสมัยกับประเทศอื่น ๆ ในโลกนี้ได้ นั้น ย่อม อยู่ที่ว่า คนในชาติมีความใจกว้างต่อกันแท้จริงเพียงใด และความใจกว้างนั้นก็ไม่ว่าจำเป็นจะต้อง เห็นด้วยกันเสียทุกอย่าง เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นหนังสือพิมพ์ที่ทำหน้าที่ได้เพียงแค่การโฆษณา หาใช้ทำหน้าที่แสวงหาสัจจะไม่

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับนี้ เราลงเรื่องเกี่ยวกับงานวิจัยที่ฝรั่งเข้ามาทำในเมืองไทย โดยตั้ง ประเด็นว่า งานวิจัยนั้นเป็นการทำงานประเภทจารกรรมหรือไม่ ทั้งนี้ไม่ใช่เราคิดว่างานวิจัยเป็นสิ่ง ที่ต้องห้ามไปหมดทุกอย่าง ในบ้านเรา งานวิจัยทางวิชาการที่แท้จริง ย่อมมีคุณค่าในตัวของมันเอง ฝรั่งที่เข้ามาวิจัยที่มีความตั้งใจดีต่อบ้านเมืองของเรา ก็ยังมี ที่จอมปดอมก็คงมากพอ ๆ กันหรือมาก กว่า แต่ก่อนอื่น สิ่งที่เราควรจะต้องระวังก็คือผลประโยชน์ของชาติ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* เอง นั้น ต้องขอชี้แจงว่าคณะบรรณาธิการก็ได้รับเงินอุดหนุนค่าพิมพ์จากมูลนิธิอานเน็ซ เฉพาะค่าพิมพ์ ฉบับพิเศษ ๒ ฉบับในปี ๒๕๑๓ เป็นเงิน ๖๕,๐๐๐ บาท โดยผ่านมาให้บรรณาธิการ ซึ่งเรื่อง นี้ก็ไม่ใช่ว่าความลับแต่อย่างใด เพราะบรรณาธิการคนก่อนของนิตยสารนี้ ซึ่งรวมอยู่ในคณะ บรรณาธิการด้วย ก็ได้บอกไว้เปิดเผยก่อนหน้านั้นแล้ว และวารสารทางวิชาการของสถาบัน ชั้นสูงในประเทศเราหลายสถาบันก็ได้รับเงินอุดหนุนอย่างเปิดเผยเช่นกัน เพราะคิดว่าถ้าหาก ผู้ที่ให้เงิน ให้อิสระเต็มที่แก่บรรณาธิการนิตยสารตามปรารถนาที่จะคิด จะทำ และตัดสินใจ เองอย่างอิสระในการทำหนังสือแล้ว เราก็จะยอมรับอย่างเปิดเผย โดยมุ่งประโยชน์และผลได้ ของเราให้มากที่สุด ในกรณีนี้ บรรณาธิการนิตยสาร การวิชาหรือกองวิชาการที่ต้องพึ่งเงิน

อุดหนุนคำพิมพ์ในประเทศนี้และในต่างประเทศ จึงมีฐานะเหมือนค่านักวิชาการที่ไปรับทุนวิจัย และต้องตัดสินใจอยู่ในใจว่าเขากำลังทำอะไรอยู่ สิ่งที่เขาได้ตัดสินใจแล้ว ย่อมจะพิสูจน์ตัวของ เขาเอง ว่ามีประโยชน์ต่อสาธารณะเพียงใด แม้ว่าสิ่งที่เขานั้น เขาจะไม่เชื่อเลยก็ตาม

พร้อมกับฉบับนี้เราได้ส่งภาคผนวกลำดับ ๔ ว่าด้วย ลำดับเหตุการณ์สงครามเวียดนาม มา อภินันทนาการสมาชิกทุกท่าน และก่อนสิ้นเดือนกุมภาพันธ์นี้ จะมีสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับ นิสิตนักศึกษา เล่มที่ ๑๑ โดยชุดใหม่คณะบรรณาธิการนักศึกษาออกมาอีกเล่มหนึ่ง ส่วนฉบับ ธรรมดา ปีที่ ๘ เล่มที่ ๔ คือเล่มต่อจากนี้ซึ่งจะออกในเดือนมีนาคม เราตั้งใจไว้ว่าจะทำฉบับ ว่าด้วย ปักซ์ไต้ โดยจะมีเรื่องเกี่ยวกับ ปักซ์ไต้ ให้มาก และจะมีเรื่องประเภทอื่นคละกันไปด้วย หลังจากนั้นเมื่อครบเดือนมิถุนายน สกนี้ บรรณาธิการก็จะทำหน้าที่มาครบ ๒ ปี ซึ่งเป็นอันสิ้น วาระของตำแหน่งที่คณะบรรณาธิการได้กำหนดให้ไว้ตั้งแต่ต้น ตามหลักการแล้ว บรรณาธิการก็จะ ต้องพ้นจากหน้าที่ไป หรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นเข้ามารับหน้าที่แทน ทั้งนี้เมื่อถึงวาระในที่ประชุม เรื่องก็ย่อมแล้วแต่มติของคณะบรรณาธิการว่าจะเห็นชอบประการใดกับบรรณาธิการต่อไป ©

สังคมศาสตร์ ปริทัศน์

ฉบับหน้า

อ่าน

?

เกริกศักดิ์ กองศิลป์

รัฐศาสตร์บัณฑิต และประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาการปกครอง (จุฬา ฯ) ขณะนี้ ศึกษาปริญญาโททางรัฐศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส

วารินทร์ วงศ์หาญเขาวี

ปริญญาเอกวิชาเศรษฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยคอร์เนล อาจารย์ประจำ และหัวหน้าหมวดวิชา Quantitative Economics แผนกวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ธีรเวทย์ ประมวลรัฐการ

รัฐศาสตร์บัณฑิต อบรมงานวิจัยสนามจากมหาวิทยาลัยฮาวาย อาจารย์ประจำแผนกวิชาสังคม คณะรัฐศาสตร์ (จุฬา ฯ) ผู้ควบคุมวิจัยสนาม โครงการวิจัย " การใช้กำลังคนในชนบท " ของสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

สุเทพ สุนทรเกษม

ศึกษาทางวิชามานุษยวิทยา จากมหาวิทยาลัยลอนดอน (สถาบันวิชาบูรพทิศ) ปัจจุบันช่วยงานวิจัยอยู่ที่ภาควิชาสังคมวิทยา มานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ และศูนย์วิจัยชาวเขา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Lauriston Sharp

ศาสตราจารย์ ประจำมหาวิทยาลัยคอร์เนล และประธานของกลุ่มศึกษา AACT (The Academic Advisory Council for Thailand)

Ronald A. Witton

ชาวออสเตรเลีย ปริญญาเอกทางสังคมวิทยา บทความนี้ เสนอขึ้นในการประชุม Rural Sociological Society ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เมื่อเดือนสิงหาคม ๑๙๗๐

ผาภูมิ เกษมศรี

กำลังเขียนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย อยู่ที่มหาวิทยาลัยคอร์เนล มีผลงานส่งมาให้ปริทัศน์เสมอ ทั้งบทความและวิจารณ์หนังสือ

สุธีรา ทอมสัน

ปริญญาเอกทางจุลชีววิทยา จากมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหิดล

รัชสิริ สมทวนิช

รัฐศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยวิกตอเรีย นิวซีแลนด์ ซึ่งสนใจในเรื่องวรรณคดีวิจารณ์เป็นพิเศษ

บัณฑิต กฤดากร

ศึกษาเรื่องภาษาและวรรณคดี อยู่ที่ประเทศอินเดีย เคยส่งผลงานมาร่วมกับ ปริทัศน์ ครั้งแรกในฉบับที่ ๓ ปีที่ ๑

ศรีสุโร วิโรจน์

มีผลงานกลอนประจำฤดูกาลส่งมาลงใน ปริทัศน์ เสมอ ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำของวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา

จาง แซ่ตั้ง

ศิลปินอิสระ มีผลงานทั้งทางด้านร้อยกรองและจิตรกรรม งานทั้งหมดเป็นเล่มหลังสุดของเขาชื่อ เด็กคนนั้น

ไมตรี อิงภากรณ์

กำลังศึกษาทางเศรษฐศาสตร์ อยู่ที่ London School of Economic มหาวิทยาลัยลอนดอน ปัจจุบันรับหน้าที่บรรณาธิการ สามัคคีสาร ของสามัคคีสมาคม

ถนอม วงศ์จันทา

นักศึกษาคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เคยเขียนเรื่องให้ ปริทัศน์ ฉบับนี้สัปดาห์ศึกษามาก่อน

ผู้วิจารณ์หนังสือ

พินิจ รัตนกุล

ปริญญาเอกทางวิชาปรัชญา ปัจจุบันสอนอยู่ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประจักษ์ วีระประเสริฐ

สำเร็จการศึกษาทางวิชาเศรษฐศาสตร์ จาก London School of Economic มหาวิทยาลัยลอนดอน